FİRDEVSİ

ŞEHNAME
II

Çeviren
Necati LUGAL
Kenan AKYÜZ

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI : 1169
BİLİM ve KÜLTÜR ESERLERİ DİZİSİ : 297
Şark-İslâm Klasikleri : 18

Kitabın adı
ŞEHNAME II
Yayın Kodu
94.34.Y.0002.508
ISBN 975.11.0223.5 (Tk. No.)
ISBN 975.11.0225.1 (2. Cilt)
Baskı yılı
1994
Baskı adedi
20.000
Dizgi, baskı, cilt
MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ

Yayımlar Dairesi Başkanlığı'nın 14.10.1991 tarih ve 9411 sayılı yazıları ile 20.000 adet basılması uygun görülmüş, yine Yayımlar Dairesi Başkanlığı'nın 23.6.1993 tarih ve 5822 sayılı yazıları ile üçüncü defa birinci parti *olarak 5.000 adet basılmıştır.*

Şark - İslâm Klasikleri

ŞEHNAME
II

Firdevsi

Çeviren
NECATİ LUGAL

İstanbul, 1994

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GÛRŞASB. Padişahlığı dokuz yıldır. 16
Rüstem'in Rahş'ı yakalaması. 26
Zal'in Efrâsiyâb'a karşı ordu göndermesi 32
Rüstem'in Keykubad'ı Elbruz dağından getirmesi. 34
KEYKUBAD. Padişahlığı yüz yıldır. 45
Rüstem'in Efrâsiyâb'la savaşması. 49
Efrâsiyâb'ın, babasının yanına gelmesi. 57
Peşenk'in Keykubad'dan barış istemesi. 63
Keykubad'ın İstahr'a gelmesi. 71
KEYKÂVUS. Padişahlığı yüz elli yıldır. 74
Zâl'in Kâvus'a öğüt vermesi. 86
Kâvus'un Mâzenderân'a gitmesi. 92
Kâvus'un Zâl'e haber yollaması. 103
Rüstem'in, Yedi Övün yolundan gitmesi. 109
Birinci Övün (Rahş'ın aslanı öldürmesi). 111
İkinci Övün (Rüstem'in susuzluktan bitkin bir hale gelmesi ve bir koyunun kılavuzluğiyle bir çeşmeye erişmesi). 113
Üçüncü Övün (Rüstem'in ejderhayı öldürmesi. ... 118
Dördüncü Övün (Rüstem'in cadı karıyı öldürmesi 123
Beşinci Övün (Ulât'ın Rüstem'in elinde tutsak olması). 126
Altıncı Övün (Rüstem'in devlerden Erjenk ile savaşması). 137

Sayfa

Yedinci Övün (Rüstem'in Akdev'i öldürmesi). ... 142
Kâvus'un Mâzenderân padişahına mektup yazması. ... 151
Rüstem'in Mâzenderân padişahının yanına elçilikle gitmesi. ... 160
Kâvus'un Mâzenderân padişahiyle savaşması. ... 168
Kâvus'un İran'a dönmesi ve Rüstem'e izin vermesi. ... 185
Kâvus'un; Hamâverân, Berber ve Mısır padişahlariyle savaşması. ... 189
Kâvus'un, Hamâverân padişahının kızı Sûdâbe'yi istemesi. ... 199
Hamâverân Padişahının Kâvus'u tuzağa düşürmesi. ... 205
Efrâsiyâb'ın İran'a hücum etmesi. ... 211
Rüstem'in Hamâverân Padişahının yanına gitmesi 215
Rüstem'in, üç padişahla savaştıktan sonra, Kâvus'u hapisten kurtarması. ... 224
Kâvus'un Rum Kayseri'ne ve Efrâsiyâb'a haber göndermesi. ... 231
Kâvus'un yeryüzüne yeni bir düzen getirmesi. ... 240
Şeytanın Kâvus'u ortadan kaybetmesi ve Kâvus'un göklere çıkması. ... 243
Rüstem'in Kâvus'u alıp getirmesi. ... 248
YEDİ PEHLİVAN HİKÂYESİ. ... 253
Rüstem'in Turanlılarla savaşması. ... 264
Pilsem'in İranlılarla savaşması. ... 271
Efrâsiyâb'ın savaş meydanından kaçması. ... 282
SÜHRAB'IN HİKÂYESİ. ... 285
Rüstem'in ava çıkması. ... 287

Sayfa

Rüstem'in Semengân'a gelmesi. 291
Semengân Padişahının kızı Tehmine'nin, Rüstem'in yanına gelmesi. 294
Sührab'ın doğması. 300
Sührab'ın kendine bir at seçmesi. 304
Efrâsiyâb'ın Barman ve Hûman'ı Sührab'ın yanına göndermesi. 307
Sührab'ın Akkale'ye gelmesi. 311
Sührab'ın Gürd-âferid ile savaşması. 314
Gejdehem'in Kâvus'a mektubu. 323
Sührab'ın Akkale'yi ele geçirmesi. 327
Kâvus'un Rüstem'i Sührab'la savaşmağa çağırması. 331
Kâvus'un Rüstem'le Giv'e kızması. 341
Kâvus'un Rüstem'le birlikte savaşa gitmesi. ... 354
Rüstem'in Jenderezm'i öldürmesi. 357
Sührab'ın Hecir'e İran pehlivanlarının adlarını sorması. 363
Sührab'ın Kâvus'un ordusuna sald(rması. 377
Rüstem'in Sührab'la savaşması. 384
Rüstem'le Sührab'ın yerlerine dönmesi. 390
Sührab'la Rüstem'in ikinci defa savaşmaları ve Sührab'ın Rüstem'i yere vurması. 398
Rüstem'in Sührab'la üçüncü savaşı ve Sührab'ın ölmesi. 408
Rüstem'in Kâvus'tan ilâç istemesi. 419
Rüstem'in Sührab'a ağlaması. 422
Rüstem'in Zâbilistan'a dönmesi. 429
Sührab'ın ölümünü annesinin duyması. 434

Sayfa

SİYÂVUŞ'UN HİKÂYESİ. 440
Tûs ile Giv'in, güzel bir kadın bulmuş olarak, avdan dönmeleri ve Kâvus'un, onu kendine eş olarak alması. 442
Siyâvuş'un doğması. 447
Siyâvuş'un Zâbilistan'dan dönmesi. 451
Siyâvuş'un annesinin ölmesi. 455
Sûdâbe'nin Siyâvuş'a âşık olması. 456
Siyâvuş'un Sûdâbe'nin yanına gitmesi. 461
Siyâvuş'un Sûdâbe'nin yanına ikinci defa gitmesi. 469
Siyâvuş'un Sûdâbe'nin yanına üçüncü defa gitmesi. 476
Sûdâbe'nin Kâvus'u aldatması. 478
Sûdâbe'nin Siyâvuş'u öldürtmek için çareler araması. 484
Kâvus'un yıldızbakıcılara danışması. 487
Siyâvuş'un ateşten geçmesi. 493
Siyâvuş'un, Sûdâbe'nin hayatını bağışlaması için, babasından ricada bulunması. 499
Kâvus'un Efrâsiyâb'ın gelişini haber alması. ... 503
Siyâvuş'un savaşa gitmesi. 507
Siyâvuş'un Kâvus'a mektup yazması. 513
Kâvus'un Siyâvuş'a cevabı. 514
Efrâsiyâb'ın rüya görmesi. 518
Efrâsiyâb'ın rüyasını mûbitlere tâbir ettirmesi. 521
Efrâsiyâb'ın hükûmetin ilerigelenlerine danışması. 525
Gersiyûz'un Siyâvuş'un yanına gitmesi. 530

Sayfa

Siyâvuş'un Efrâsiyâb'la barış yapması. 533
Siyâvuş'un Rüstem'i Kâvus'un yanına göndermesi. 538
Rüstem'in Kâvus'a barış haberini getirmesi. ... 542
Rüstem'in Sîstan'a dönmesi. 547
Kâvus'un Siyâvuş'a cevap yazması. 549
Siyâvuş'un Behram ve Zenge'ye danışması. ... 554
Siyâvuş'un Efrâsiyâb'a haber göndermesi. 563
Efrâsiyâb'ın Siyâvuş'a cevap yazması. 569
Siyâvuş'un Efrâsiyâb'a sığınması. 573
AÇILAMA. 577

* Gökten bir damla yağmur bile düşmüyor, herkes ekmeği ağırlığınca altına alıyordu.

* Böyle bir durum içinde, iki ordu tam beş ay karşı karşıya beklediler.

* Her gün aralarında birçok çetin savaşlar yapıyorlardı. Bugünler, kahramanların ve ünlü pehlivanların güçlerini gösterip sınayacakları günlerdi...

* Nihayet kıtlık o kerteye geldi ki, her iki taraf da ne yapacaklarını şaşırdılar. Ordular perişan bir haldeydiler.

5005. * Erlerin arasında: "Gökyüzünün bizden bereketini kesmesi, hep bizim kötülüğümüzdendir!" şeklinde dedikodular başlayıp

* Her iki ordunun erlerinden de şikâyet sesleri yükselince, Efrâsiyâb'dan bir elçi gelip Zev'in huzuruna çıktı ve

* Ona: "Bizim şu iğreti dünyadan nasibimiz, hiç, dertten ve zahmetten başka bir şey olmayacak mı?...

* "Gel, şu yeryüzününü aramızda paylaşarak barışalım ve birbirimizi kutlayayım!" dedi.

* Bunun üzerine, barışıklık oldu ve kahramanların kafalarından savaş düşüncesi silindi...

* Kıtlığın karşısında, savaş yapmak için, fazla düşünmeğe vakit yoktu. Artık, eski düşmanlığı yüreklerden atmağa,

* Yeryüzünü aralarında adalete uygun bir şekilde paylaşmağa ve geçmişi unutmağa karar verdiler.

* Bu karara göre, dünyanın, Ceyhun'dan Tûr sınırlarına ve

* Buradan da Çin ve Hoten'e kadar uzayıp giden kısmındaki uzak, yakın bütün yerleri Turan milletine verdiler...

* Zâl'ın hüküm süreceği yerler de, çadırların kurulu bulunduğu sınırda bitiyordu..

* Türklerin buradan ileriye geçmeğe hakları yoktu. Padişahlığı işte böylece paylaştıktan sonra,

* Zev, ordusunu kaldırıp Fars tarafına getirdi. Kendisi ihtiyardı ama, dünyayı gençleştirdi...

* Zâl-i zer de, Zâbilistan'a doğru yola çıktı. Orada kendisini herkes sevgi ile kucakladı.

(1)

* Derken, dağlar gök gürültüleriyle çınlamağa başladı. Yağan yağmurların sayesinde yeryüzü çiçekler, renkler, kokular ve tazelikle doldu...

* Her yandan sular akıyor ve kaynaklar fışkırıyordu. Bağlar yeşillendi, bir gelin gibi süslendi...

* Ee, elbette, insanlar bir kaplan huyuna bürünerek birbirlerini yemeğe kalkışmazlarsa, yeryüzü de onların başlarına ne dar olur, ne de zindan...

* Bundan sonra Zev, memleketin ileri gelenlerini toplayıp bir kurultay kurdu ve orada, adaletli Tanrı'yı övüp, O'na şükürler etti...

* İnsanlara, o darlık ve kıtlıktan sonra, bu genişlik yolunu Tanrı açmıştı...

* İnsanlar da, her yanda eğlence meclisleri kurup, birbirlerine karşı duydukları kin ve düşmanlık duygularını yüreklerinden sildiler.

* Böylece aradan beş yıl geçti... İnsanlar, bu müddet sırasında, en ufak bir zahmet bile çekmediler.

---

(1) Nüsha: * Türk ordusu da, kinden ve savaştan sıyrılmış olarak, geldiği yere dönüp gitti.

* İki ordunun böylece birbirinden ayrılması üzerine, ayı ve güneşi yaratan Tanrı'nın buyruğu ile,

* Nihayet zaman, adalete yine doydu: insanlar yine azdılar ve bir aslanın pençesine düşmek istediler.

* Güneş gibi aydın olan o padişah, yaşı seksen altıyı bulunca, sararıp solmağa ve çökmeğe başladı.

* Derken, İranlıların talihi yine düşkünlüğe uğradı: adaleti yeryüzüne yayan Zev de öldü...

GÜRŞASB

Padişahlığı dokuz yıldır

* Zev'in, Gürşasb adında, gönlünün dileğince yetiştirdiği bir oğlu vardı.

* Babasının ölümünden sonra yerine geçerek tahtına oturdu. Başına Keyâniyân tacını giydi.

5030. * Böylece, babasının bıraktığı tahta oturan Gürşasb, büyüklüğü sayesinde, yeryüzünü çok güzel idare etti.

* Beri taraftan Zev'in öldüğü ve padişahlık tahtının artık boş kaldığı haberi Türklere de geldi, erişti.

* Efrâsiyâb, bu haberi duyunca, telâşa düştü ve hemen nehrin üzerindeki gemilerden birine atlayarak Rey yakınındaki Hâr iline geldi.

* Fakat, kimse ona karşı çıkmadı. Çünkü, her zaman başı kinle ve yüreği de savaş duygularıyla dolu olan Peşeng'in

* Gönlü, bu sefer, oğlu Ağrires'in kederiyle perişandı. O kadar ki, taht ve tacından bile usanmıştı.

* Matemin karanlığıyla paslanmış olan o parlak kılıcın yüzünü, Efrâsiyâb hiç göremedi.

* Zaten aylar ve yıllardır hiç dışarı çıkmıyor, hep sarayında oturuyordu.

* Yine aylar ve yıllar geçtiği ve Efrâsiyâb da hep yanına gittiği halde, Peşeng ona yüzünü göstermedi.

* Nihayet, bir gün ona şunları söyledi: "Padişahlık tahtına muhakkak bir padişah gerekse, o da ancak Ağrires gibi bir adam olabilir.

* "Halbuki sen, kardeş kanı döken ve kuş tarafından büyütülüp yetiştirilmiş bir adamdan korkup kaçan birisin!

* "Ben, seni düşmanla savaşmağa yolluyorum; sen, tutup kardeşinin hayatına kıyıyorsun!

* "Senin gibi adamla benim kıyamete kadar hiçbir işim yok! Sen, benim yanıma gelmeğe ve beni görmeğe izinli değilsin!"

* Bir müddet böyle geçtikten sonra, nihayet, belâ ağacı, Ebucehil karpuzundan ibaret olan yemişini verdi:

* O yıl Zev'in oğlu Gürşasb da ölerek, yeryüzünde birçok kötülükler aldı yürüdü ve

* Padişahlık tahtının boş kaldığı hakkında yayılan haberlerle herkesin kulağı doldu.

* Bundan sonra da, atılmış bir taş gibi, cesur Peşeng'den Efrâsiyâb'ın kulağına birdenbire bir haber çalındı.

* Peşeng, yolladığı bu haberle Efrâsiyâb'a- "Orduyu al, Ceyhun'u geç, hiç kimsenin tahta çıkmasma meydan bırakma!" diyordu.

* Bunun üzerine Efrâsiyâb, derhal, Sipencap ovasından ta nehrin yatağına kadar uzayıp giden büyük bir ordu hazırladı.

* Sanki yer gök olmuş da, o gökten yağmur yerine Hint kılıçları yağıyor gibiydi...

* İşte o ünlü ordu, böylece yavaş yavaş savaşa hazırlanıyordu.

* Derken, büyüklüğün tahtını ele geçirmek üzere, birinin gelmekte olduğu haberi İran'da yayılıverdi.

* İranlılar, zaten, İran tahtının boş kaldığı günden beri iyi bir gün görememişlerdi.

* Bu haber üzerine, İran'ın bütün şehirlerindeki evlerde bir heyecandır, bir kıyamettir koptu;

* Yeryüzü dedikodu ile doldu. Hep birlikte, kalkıp Zâbilistan'a doğru yola çıktılar ve

* Zâl'i bularak ona, sert bir tavırla: "Sen, dediler, şu yeryüzü pehlivanlığına ne de kolaylıkla kondun!

* "Şam'dan sonra işi eline aldığın günden beri, bir gün olsun, huzur içinde yaşayamadık.

* "Zev'in ölümünden sonra yerine oğlu geçtiği zaman, kötü insanlar ellerini kötülükten çekmişlerdi.

* "Fakat yeryüzüne sahibolmak isteyen Gürşasb da dünyadan ayrılınca, yeryüzü yeniden padişahsız ve ordu da komutansız kaldı.

* "Şimdi ise, bir ordu Ceyhun'un bu kıyısına geçti. Bu öyle bir ordudur, ki yerden kaldırdığı tozlarla gökte güneş bile görünmez oldu.

* "Buna karşı bildiğin bir çare varsa, hemen yap; yoksa, bil ki, Turanlıların padişahı bizi ezmeğe geliyor!"

* Zâl, bu sözlere karşılık olarak şunları söyledi: "Erkeklik çağına bastığım andan beri,

* "Hiçbir kahraman benim gibi üzengiye ayak basmamış, hiç kimse benim taşıdığım kılıcı ve gürzü taşıyamamıştır!

* "Benim ayak bastığım her yerde, binicilerin ellerindeki dizginle birer palduma döner, hepsi benden geride kalırlar!

* "Ben ne gece, ne de gündüz, savaşmaktan yana hiç boş durmadım ve daima, bir gün gelip de kocayarak bu işleri yapamamaktan korkarım.

* "Nihayet, o gün gelip çattı. O kahraman sırtım, artık bir çemberden farksızdır. Bir Kâbil hançerini bile kullanamıyorum!

5065. * "Fakat Tanrı'ya şükürler olsun, ki bu kökten düzgün ve sağlam bir dal bitmiştir.

* "Onun başı göklere doğru yükselip gitmektedir. Onun, yiğitliğin en yüksek ucuna kadar nasıl çıktığını da göreceksiniz!

* "Oğlum Rüstem, artık, düzgün bir selvi gibi büyüyüp yetişmiş ve büyüklük tacının kendisine yakışacağı çağa gelmiştir!

* "Onun, şimdi, bir tek eksiği var: bir savaş atı.., Bu Arap atları onun işine yaramaz.

* "Ben ona fil gövdeli bir at arayıp bulmalıyım. Bunun için de, yeryüzünün insanlarının oturdukları her yerine araştırmalar yapacağım ve

* "Ancak bundan sonradır ki Rüstem'e de durumu anlatıp, benimle aynı düşüncede olup olmadığını,

* "Zâdeşem'in soyundan intikam almak için harekete geçip geçmeyeceğini ve bu teklifi kabul edip etmeyeceğini kendisinden soracağım!"

* Bütün İran halkının gönlü onun bu sözleriyle sevindi ve yüzü güldü.

* Bunun üzerine Zâl, hemen, her tarafa atlı haberciler yolladı, bir yandan da savaş atlılarının silâhlarını hazırladı.

* Bundan sonra Rüstem'e "Ey, fil gövdeli kahraman! Sen, bütün insanlar arasında, yüce bir mevki sahibisin!

* "Önünde öyle önemli bir iş, öyle sürekli bir zahmet var ki, o oldukça uyku ve rahat yüzü göremezsin!

* "Evet, biliyorum, senin henüz savaşacak zamanın değil ama, ne yapayım ki, zaman da oturup eğlence ile geçirilecek zaman değil...

* "Böyle ağzın henüz süt kokarken ve gönlün de eğlence ile vakit geçirmek isterken,

* "Ben tutup seni, savaş meydanına, yürekleri kinle dolu olan o aslan gibi savaş erlerinin karşısına nasıl gönderirim?

* "Ey, büyüklük ve güzellik kendisine yâr olasıca oğul! Benim söylediklerime ne karşılık verecek ve ne yapmak isteyeceksin?" dedi.

* Bunun üzerine, Rüstem de ona şu karşılığı verdi: "Ey, ad ve san sahibi! Ey, iyi ad kazanmak isteyen baba!

* "Sen, benim bütün dünyaya karşı gösterdiğim yararlıkları unutmuş gibisin.

* "O azgın fille aramızda geçenleri ve Sipent dağını, herhalde, unutmamışsındır.

* "Peşeng'in oğlundan korkacak olduktan sonra, bu dünyada benim şerefim mi kalır?

* "Bu zaman, düşmana saldırmanın ve onunla savaşmanın zamanıdır; yoksa, düşkünlüğün ve yüzümüzü kızartmanın zamanı değil...

* "Bir insan, ancak, aslan gibi kahramanlarla savaşarak onları yere sermek ve yüzünü kızartacak işlerden sakınmakla pehlivan olabilir!

* "Bunun içindir, ki yalnız yemek, içmek ve uyumakla vakit geçiren kadınlar, böyle yüce adlar ve şerefler kazanamazlar!"

* Zâl de ona karşılık olarak: "Ey, büyüklerin büyüğü ve pehlivanların desteği!

* "Akfil'e ve Sipent dağında yaptıklarınla benim yüreğimi sevinç ve ümitle doldurmuştun.

* "Sen, Sipent dağındaki savaşta, zaferi büyük bir kolaylıkla kazanmıştın. Zaten, gönlümde de o zaferinden yana bir kuşku yoktu.

* "Fakat, Efrâsiyâb'la savaşmak ona benzemez. Bu iş, karanlık gecelerde uykumu kaçırıyor.

* "Ben, seni onun karşısına nasıl gönderirim, ki o cesur ve savaş eri bir padişahtır?

* "Bu zaman, senin eğlence meclisinde vakit geçireceğin, rûd dinleyip şarap içeceğin ve kahramanların şarkılarını söyleyeceğin zamandır...

* "Yoksa, savaşacağın, insana ya şeref veya utanç verecek tehlikeli işlere girişeceğin, savaş alanlarında yerlerden göklere kadar toz kaldıracağın zaman değil!" deyince,

* Rüstem, Sâm oğlu Destan'a: "Ben, rahat ve şarap adamı değilim!

* "Tanrı'nın bana verdiği şu kolları ve gövdeyi ve şu uzun pençeleri naz içinde tutmak reva mı?

* "İntikam meydanında boğuşmakta da, en çetin savaşlarda da Tanrı bana yardım eder, talihim bana yâr olur...

* "Sen, benim savaşa nasıl atılacağımı, gül renkli atımla kan içine nasıl dalacağımı göreceksin.

* "Pençemde, halis çelikten yapılmış ve su renginde öyle bir gürz var ki, o bir bulutu andırır; bu bulutun yağdırdığı yağmur da kandır!

* "Onun tözünden ateşler saçılır ve başı fillerin beyinlerini ezer.

* "Zırhımı sırtıma geçirince, felek tirkeşimden ürker.

* "Benim göğsümü, pazılarımı ve kollarımı gören, gürzümün darbelerini yiyen bir kalenin,

* "Artık, Arrâde'den de, Mancınık'tan da bir korkusu kalmaz ve bunlara karşı korunmak ihtiyacını duymaz.

* "Bir savaş sırasında benim mızrağım kendini bir kere gösterdi miydi, onun döktüğü kanlar taşların bile iliklerine kadar işler!

* "Bana, yalnız benim kendime boyun eğen, yalnız benim zaptedebileceğim dağ gibi bir at gerek!

* "Öyle bir at ki, savaş sırasmda benim göstereceğim şiddete dayanabilsin ve durmak gereken yerde de bir yere kımıldamasın!

* "Karşıma Turan'dan bir ordu gelmekte olduğuna göre, elimde de yine dağ parçası gibi bir gürz olmalı...

(1)

* "Onlar üzerime yürüyünce; ben, ordumu almadan, bir başıma bile onlarla

* "Öyle bir savaşırım ki, savaş alanında kalkan toz bulutlarından yerlere kan yağar!" dedi.

* Pehlivan Zâl, Rüstem'in bu sözlerinden o kadar duygulandı ki neredeyse canını onun önüne saçacaktı.

5110. * Dedi ki: "Ey zevke, eğlenceye ve şaraba doymuş oğul!

---

(1) Nüsha: * "O gürzle onların kafalarına öyle vurayım ki karşıma hiçbir savaşçı gelemesin!

* "Onunla fillerin sırtlarını yarayım ve akıttığım kanlar, Nil nehri gibi bir nehir olsun!

* "Bunlardan başka bir de, böbür derisinden öyle bir zırh isterim ki ona, ne su geçmeli, ne ateşten yanmalı,

* "Ne de ok ve mızrak işlemeli... Senin anlayacağın, ona hiçbir şey zarar vermemeli!

* "Bana, kolay kolay, mızrak dayanmaz. Çünkü onunla ben demir zırhları ve kalkanları deleceğim!

* "Turan ülkesini ordudan yana temizleyecek ve mızrağımın ucunu ayın bulunduğu göğe eriştireceğim!

* "Kaplanların geleneğine uyarak, başkaldıranların başını pençemin altına alacağım!

* "Ben sana Sam'ın, yeryüzünde bir yadigârı olarak sakladığım, o gürzünü vereceğim,

* "Kı sen onunla o azgın fili öldürmüştün... Ey kahraman, sen ebediyen varol!"

* Sonra, adamlarına dönerek: "Kahraman Sâm'ın Mâzenderan savaşında kullandığı gürzü getirip şu ünlü pehlivana verin de

* "Düşmandan intikamını alsın! Bu gürz, Sâm'a da atalarından, ta Gürşasb'dan kalmış bir yadigârdır!" diye buyurdu

5115. * Rüstem o, atalardan kalma gürzü görünce çok sevindi, güldü

* Ve Zâl'i: "Sen, bütün yeryüzünün biricik kahramanısın!" diye övdükten sonra:

* "Şimdi de, dedi, beni ve şu gürzümü çekebilecek bir at isterim!"

* Zâl, bu sözü duyunca şaşırdı ve Tanrı'nın adını anarak Rüstem'e dualar etti.

Rüstem'in Rahş'ı yakalaması

* Zâl, Zâbilistan'daki askerlerin (1) hepsini ve Kâbilistan'dakilerin de bir kısmını getirtti.

---

(1) Nüsha: * "Askerlerinin" yerine "at sürülerinin."

5120. * Bunların hepsine Rüstem'in önünde bir geçit yaptırdılar ve bunların hepsi padişahlara mahsus olan töreni yerine getirdiler (2).

* Rüstem, hangi atı önüne çekti ve sırtına elini bastırdıysa,

* Elinin ağırlığından ve şiddetinden o atın beli iki büklüm oldu, çöktüğü gibi karnı yere yapıştı.

* Nihayet Kâbil atlarından, türlü türlü renklerde bir sürü getirerek önünden koşturdular.

* Bunların içinde bir kısrak hızla koşup geçti. Bunun göğsü, aslan göğsüne benziyordu. Sağrısı kısa,

5125. * Kulakları hançer gibi sivri, göğsü ve bacakları semiz, beli ise incecikti.

* Bunun, göğsü ve sağrısı ve boyu kendisininkilere benzeyen ve peşi sıra gelen bir de tayı vardı...

* Bu kara gözlü tayın kuyruğu öküz kuyruğu gibi dik duruyordu. Yumurtaları kara ve sert, tırnakları da çelik gibiydi.

---

(2) Nüsha: * "Hepsi, padişahlarına mahsus olan töreni yerine getirdiler" yerine "hepsinin üzerinde padişahın damgası vardı".

* Vücudunda baştan başa, safran üzerine serpilmiş gül yaprakları gibi, nakışlar vardı.

* Gözleri, karanlık bir gecede kara bir örtünün üzerinde yürüyen bir karıncanın ayağını bile ta iki fersahlık yoldan görürdü.

Fil gibi güçlü, dev gibi boylu boslu ve Bîsütun dağının bir aslanı gibi de cesurdu.

* Rüstem, bu kısrağı ve onu fil gövdeli yavrusunu görünce.

* Hemen o padişahlara lâyık kemendine bir ilmik yaparak o taya atmak ve onu sürüden çekip ayırmak istedi.

* Fakat, sürünün ihtiyar çobanı buna engel oldu ve Rüstem'e: "Ey, ulu pehlivan! Elin atından elini çek!" dedi.

* Rüstem de ona: "Her iki sağrısı da damgasız olan bu at kimindir?" diye sordu.

* Bunun üzerine çoban şöyle karşılık verdi: "Sen, onda damga arama! Bu yavru hakkında söylenen sözler birbirini tutmaz.

* "Biz, aramızda, bu alaca yavruya Rahş deriz. Güzelliği suya, rengi ateşe benzer.

* "Sahibinin kim olduğunu bildiğimiz yok. Biz ona, sadece, Rüstem'in Rahş'ı deriz. işte o kadar...

* "Üzerine eyer vurulalı henüz üç yıl olduğu halde o, birçok büyük adamların dikkatini çekti.

* "Ancak, yavrusuna kement atıldığını görünce, anası bir aslan gibi koşarak kemendi atanın üzerine saldırır.

* ('Ey, yeryüzün pehlivanı! Biz anlamıyor, bilmiyoruz ama, bu tayın birçok sırları olmalı!

* "Onun için, ey akıllı kişi! Sen ondan elini çek, o ejderhanın etrafında dolaşma!

* "Anası bir kere hücuma geçti miydi, aslanın yüreğini de parçalar, kaplanın derisini de!"

* Rüstem bu sözleri işitince, bu ihtiyar adamın ne demek istediğini anlayarak

* Hemen kemendi attı ve o alaca tayın başına geçirdi.

* Bunu gören anası derhal azgın bir fil gibi gelerek, dişleriyle yavrusunun başındaki kemendi koparmak istedi.

* Fakat Rüstem, tam bu sırada azgın bir aslan gibi öyle bir bağırış bağırdı ki bu müthiş sesten hayvancağız şaşırıp kaldı.

* Bundan sonra Rüstem, onun başına ve boynuna birer yumruk indirerek korkudan titriyen gövdesini yere serdi.

* Kısrak, yerden sersemlemiş olarak kalktı ve rüzgâr gibi oradan uzaklaşarak sürüye katıldı.

* Bunun üzerine Rüstem, ayaklarını yere sıkıca basarak, kemendin ilmiğini biraz daha darlaştırdı ve

* Elini uzatarak, olanca kuvvetiyle sırtından sıkıca yakaladı,

* Hiç gevşemedi. Fakat, bütün bunlara rağmen tay, kendisine hiç dokunulmamış gibi duruyordu.

* Bunu gören Rüstem, içinden: "İşte, benim bineceğim at budur; ben bununla artık işimi görebilirim!" dedi ve

* Bir yel gibi hızla sıçrayıp üzerine bindi: gül renkli at, artık ona boyun eğmişti.

* Rüstem çobana dönerek: "Bu ejderhanın fiyatı ne kadardır ki. Kim biliyor bunun fiyatını?" diye sorunca,

* Çoban' "Rüstem eğer sensen fiyatım filân sorma, üzerine bin, git de İran'ın işlerini yoluna koy!

* "Bu atın karşılığı İran ülkesidir. Sen, yeryüzünü bu atın üzerine binerek düzelteceksin." dedi.

* Bu sözler Rüstem'in hoşuna gitti, gülümsedi, dudakları mercan gibi oldu ve: "İyilik Tanrı'dandır!" dedi.

* Kin ve savaş duyglariyle başı kızgındı. Bu gül renkli atı eyerledikten sonra çenesini kaldırıp ağzına bakınca, onun hızlı yürüyüşlü, kuvvetli,

5160. * Zırhını, tulgasını, gürzünü, vücudunu, ellerini ve kollarını taşımağa elverişli, cins bir at olduğunu anladı.

* Bu ata çok iyi bakmağa başladılar. Öyle, ki hattâ göz değmemesi için her gece çöreotu yakarak onu tütsülediler.

* Sağına soluna hareket ederken bir cadıya benzeyen bu at, savaş alanına girdiği zaman hızla koşan bir ceylân gibiydi.

* Çenesi yumuşak, ağzı köpüklü, ayakları düzgün, sağrısı yuvarlak, güzel adımlı ve uyanık yürekliydi.

* Zâl'in gönlü, bu görülmemiş yürüyüşlü atla onun üstündeki kutlu biniciye baktıkça; taptaze bir bahar gibi, neşelendi...

5165. * Derhal hazinelerin kapısını açarak ne bugünü, ne de yarını düşünmeden, herkese altınlar dağıttı.

* Keyâniyân padişahlarının zamanında âdet olduğu üzere, bir padişahın yola çıktığını bildirmek için,

* Filin sırtında duran ve yedi madenden yapılmış olan büyük bir bardağın içine, aynı madenlerden yapılmış bir mühreyi attı.

* Bunun çıkardığı ses birkaç mil uzaklara kadar gidecek, padişahın yola çıktığı herkese bildirildi...

Zâl'in Efrâsiyâb'a karşı ordu göndermesi

* Davulların, boruların, azgın fillerin ve Hint çıngıraklarının seslerinden

1170. * Zâbilistan'da bir kıyamettir koptu... Yer, ölülere: "Kıyamet günüdür, mezarlarınızdan kalkınız!" diye bağırdı.

* Zâbil'den öyle bir ordu yola çıktı ki, onun erleri, ellerini kanla yıkamış aslanlar gibiydiler.

* Bu ordunun önünden Rüstem ve onun ardından da yaşlı, tecrübeli pehlivanlar gidiyorlardı.

* Vâdiler, ovalar ve yeşillikler bu ordunun erleriyle öylesine dolmuştu ki onların üzerlerinden bir karga bile uçmağa cesaret edemiyordu.

* Davullar, geceleri de susmadı. Ordunun büyüklüğünden, dünyanın ne başı belliydi, ne sonu...

Zâl, gül bahçelerinde güllerin açtığı bu mevsimde, ordusunu Zâbilistan'dan yola çıkardı..

* Beri yandan, Zâl'in yola çıktığını duyan Efrâsiyâb'ın da uykusu ve rahatı kaçtı.

* Yemeyi, içmeyi bırakarak o da hemen ordusunu Rey'e bağlı Hâr'a, o sulak ve kamışlık ovaya çekip götürdü.

* İran'daki çöl yolundan bu savaş alanına, ardı arkası kesilmeden, asker yağdı.

* İki ordu arasındaki açıklık iki fersaha inince komutan Zâl, dünya görmüş pehlivanları huzuruna çağırdı ve

* Onlara: "Ey akıllı, dünya görmüş ve işler başarmış pehlivanlar.

* Biliyorsunuz ki bir ordu hazırladık ve bununla birçok işler yapmak istiyoruz.

* "Fakat ortaya esaslı bir düşünce atan olmadı. Saltanat tahtımız padişahsız ve ordumuz komutansızdır.

* "Kutlu Zev tahta çıktığı zaman, bütün dünyaya onu beğenmişti.

* "Bu padişahlık tahtına ve kemerine, yine Keyâniyan soyundan bir padişah gerek.

* "Mûbit'in biri bana, bir zamanlar, padişahlığın gücüne ve gürzüne sahip birisini göstermişti,

* "Ki o da, Feridun'un soyundan, güç ve adalet sahibi olan, pehlivan Keykubad'tır!" dedi.

Rüstem'in Keykubad'ı Elburz dağından getirmesi

* Kutlu Zâl, bundan sonra Rüstem'e: "Gürzünü al, elini kolunu oynat;

* "Yanına bir ordu al, koşa koşa Elburz dağına git.

* "Eğer geceli, gündüzlü hep koşarak gidersen, oraya iki haftada erişebilirsin.

5190. * "Önce, Keykubad'a selâm ver, saygı göster. Fakat, huzurunda fazla kalma.

* "Ona de ki: Ordu, padişahlık tahtını hazırlamış, süslemiş, seni bekliyor!

* "Keyâniyân tahtına senden daha çok yaraşanı gören yok. Ey padişah, imdadımıza sen yetiş!" dedi.

* Zâl bu sözleri söylerken, Rüstem kirpikleriyle yerleri süpürüyordu.

* Sevine sevine hemen Rahş'ın sırtına atladığı gibi, koşarak Keykubad'ın yanına gitti.

5195. * Yollarda, Türk ordusunun birçok öncüleri, bu kin peşinde koşan Rüstem'e saldırdılar.

* Rüstem, elindeki öküzkafası biçimli gürzle bu ünlü pehlivanlara karşı savaşa girişti.

* Bir yandan naralar atarken, bir yandan da büyük bir taşkınlıkla elindeki gürzü onlara öylesine indirdi ki,

* Türklerin akılları başlarından gitti. Rüstem, kolunun kuvvetiyle, birçoklarını dermanı kesilmiş olarak yere serip öldürdü.

* Rüstem'in üzerine saldıran bütün Turanlı savaş erleri, nihayet kaçıştılar.

* Gözleri yaşlı, yürekleri kanlı bir halde Efrâsiyâb'ın yanına gittiler ve

* Bütün olanı, biteni kendisine anlattılar. Efrâsiyâb, bundan çok üzüldü.

* Türklerce Kalun denilen ve savaşlarda şaşılacak işler yapan pehlivanın yanına gelmesini buyurdu.

* Kalun huzura gelince, Efrâsiyâb: "Ordudan bir miktar atlı ayırarak, beraberce hemen Padişahın sarayına git!

* "Cesur, akıllı ve ihtiyatlı davran; kendini korumada çok uyanık ol!

* "Çünkü İranlılar kötü insanlardır, habersizce öncülere saldırırlar!" dedi.

* Kalun, önünde kılavuzlar olduğu halde, Efrâsiyâb'ın yanından çıktı ve

* Azgın filler ve savaşçılarla İranlıların geçecekleri yolları tuttu.

* Beri yandan da yiğit Rüstem, İran Padişahına doğru yoluna devam ederek,

* Elburz dağından bir millik uzaklıkta, çok güzel.

5210. * Ağaçlık ve sulak bir yere geldi Burada bazı gençler oturuyorlardı.

* Suyun kenarına bir taht kurulmuş ve üzerine de misk ve gül suyu dökülmüştü.

* Bu gölgelik yerde ve tahtın üstünde de, ay gibi parlak yüzlü bir genç oturuyordu.

* Onun karşısında da birçok pehlivanlar, büyüklerin geleneklerine uygun olarak, bellerine kemer bağlamış, saf saf duruyorlardı.

* Bu toplantı, cennet gibi renk renk süslerî ve nakışlariyle, tam padişahlara yaraşan bir toplantıydı.

5215 * Rüstem'i uzaktan görür görmez, kalkıp karşıladılar ve

* "Ey, ünlü pehlivan! Buradan, bizi çiğneyerek, geçip gitmek olmaz...

* "Mademki yolun buraya düştü, rica edelim de burada konakla. Biz ev sahibiyiz, sen de bizim konuğumuz ol...

* "Burada biraz eğlenerek, senin gibi ünlü bir pehlivanın şerefine şaraf içelim!" dediler.

* Rüstem de onlara: "Ey, ünlü ve seçkin pehlivanlar!

* "Benim, çok önemli bir iş için Elburz dağına gitmem lâzım.

* "Benim bu işten geri kalmam doğru olmaz. Birçok güçlüklerle karşı karşıyayız.

* "Düşman, İran ülkesini tamamiyle kaplamıştır. Bütün aileler yastadır.

* "İran tahtının padişahsız kaldığı böyle bir zamanda, benim oturup da sizinle şarap içmem nasıl olur?" dedi

* Onlar, yeniden: "Ey, ünlü pehlivan! Eğer sen böyle doğruca Elburz'a gidiyorsan,

* "Orada kimi aradığını bize söylemen uygun olur.

* "Biz o kutlu yerin erleriyiz. Meclisimizi şimdilik burada kurduk.

* "Biz, bir yandan hem dostluğumuzu ilerletir, bir yandan da oraya gitmek için sana kılavuzluk ederiz!" dediler.

* Rüstem: "Orada, çok temiz yaradılışlı bir padişah varmış.

* "Feridun'un soyundan olan o adalet sahibi ve muradına ermiş padişahın adı da Keykubad'mış.

5230. * "Eğer içinizden birinde onun hakkında bir bilgi varsa, onun yerini bana gösteriversin!" deyince,

* O meclisin en büyüğü: "Ben, Keykubad'ın bulunduğu yeri biliyorum.

* "Eğer atından inip evimize konuk olur ve yüzünün ışıklariyle ruhumuzu aydınlatırsan,

* "O zaman ben de sana onun nerede bulunduğunu ve nasıl bir insan olduğunu söylerim!" dedi.

* Rüstem, Keykubad hakkında kendisine bilgi verileceğini duyunca hemen, bir yel gibi, atından indi ve

5235. * Koşa koşa onların nehrin kenarındaki yerlerine gitti. Orada, hep birlikte bir ağacın gölgesine oturdular.

* O genç adam altın tahtının üzerine çıkıp oturdu. Bir eliyle Rüstem'in elini tuttu,

* Öteki eliyle de bir kadehe şarap doldurarak, oradaki hür pehlivanların şerefine içti.

* Bundan sonra kadehi bir daha doldurup Rüstem'e vererek: "Ey, ünlü pehlivan!

* "Sen, bana Keykubad'ın adını ve belgisini sordun... Sen, bu adamı kimden duydun?" diye sordu.

5240. * Rüstem dedi ki: "Ey, pehlivan! Ben ona yürekten bir sevinçle, bir müjde getirdim.

* "İran tahtı hazırlanıp süslendi. Memleketin büyükleri, şimdi onu padişahlığa çağırıyorlar.

* "Büyüklerin büyüğü olan ve adına Zâl'i Zer

* "Denilen babam bana: Elburz'a kadar git ve yanındaki ordusiyle birlikte, cesur Keykubad'ı gör.

* "Önce, onu padişahlar gibi selâmla, yanında çok kalma.

5245. * "Kendisine, padişahlık tahtının hazırladığını ve bütün pehlivanların kendisini istediklerini söyle! dedi.

* "Eğer onun bulunduğu yeri bana söyleyecek olursan, ondan haber vermiş ve onu padişahlık tahtına çıkarmış olursun!

* 0 cesur delikanlı, Rüstem'in bu sözleri üzerine gülümsedi ve ona: "Ey, pehlivan!

* "Feridun'un soyundan olan Keykubad benim! Bütün atalarımın adlarını bilir ve sayarım." dedi.

* Bunu duyan Rüstem, derhal tahttan aşağı inerek ona saygılarda bulundu ve:

* "Ey, yeryüzü padişahlarının padişahı! Bütün cesur pehlivanların, büyük adamların desteği ve sığınağı!

* "İran tahtı senin isteklerine boyun eğmiştir. Bütün azgın filler senin tuzağına düşsün!

* "Padişahlık tahtının üzerinde ebedî ol, büyüklüğün hiç eksilmesin!

* "Ben, pehlivan ve komutan Zâl'den, sen yeryüzü padişahına selâm getirdim.

* "Eğer Padişah bu kuluna izin verirse, ağzımı açıp birkaç söz söyleyeyim!" dedi.

* Bunun üzerine cesur Keykubad, yerinde doğruldu ve bütün aklını onun sözlerine verdi.

* O zaman, Rüstem söze başladı ve İran komutanın gönderdiği haberi bildirdi.

* Bu sözler padişah Keykubad'ın kulağına gidince, sevinçten, yüreği oynadı ve hurma şarabını getirterek Rüstem'in şerefine içti.

* Rüstem de "Sen, şanlı Feridun'un bir örneğisin! Rüstem, seni görmekle sevindi.

* "Yeryüzü padişahlığının tahtı ve Keyânîyân'ın tacı hiçbir zaman sensiz kalmasın!"

* Diyerek, onun şerefine bir kadeh şarap içti.

* Derken, çalgıların sesleri yükselmeğe başladı, zevk ve neşe arttı, keder eksildi.

(1)

* O zaman, padişahlar padişahı Keykubad, Rüstem'e: "Ben, şu aydın canımla bir rüya görmüştüm.

* "Rüyamda, güneş gibi bir taç taşıyan iki akdoğan, İran tarafından

---

(1) Nüsha: * Berbat çalan güzeller bir tarafta oturdular. Çalgıcılardan bir kısmı ut çalarken, bir yandan da ödağacı yakıyorlardı.

* Şarkıcılardan biri, def, çenk ve ney sesleri arasında, şu gazeli okudu:

* "Bugün büyüklüğün günüdür. Çünkü Rüstem' le Keykubad yanyana oturuyorlar.

* "Cemşid'den söz açıp şarap içerek, böylece bir müddet eğlenelim, kâm alalım!

* "Ey, sâki! Ver şu şarap kadehini de, kahramanın şerefine ve padişahın sıhhatine içelim!

* "Ey, sâki! Cemşid'in kadehini ver de içelim! Gönlümüzdeki gamın pasını ancak o giderir...

* "Şu beş lekeden rağbet yüzünü çevirme: gece, sevgili, bal, ışık ve şarap...

* "Felek, herkese karşı huysuzluk eder. Fakat, sen onunla pek kapışmamağa bak...

* "Sen, sadece lâl renkli şarabını iç ve gönüllerin kanını akıtma; senin yapın topraktandır. ateşle ne diye oynayacaksın?"

* Kadehler bir devir yaptıktan sonra, yeryüzü padişahının yüzü aydınlandı ve

5265. * "Süzülerek bana doğru geldiler ve o tacı tutup başıma koydular.

* "Uyandığım zaman, bu iki akdoğanla, onların getirdikleri parlak taçtan ötürü yüreğim ümitlerle dolmuştu ve

* "Bunun üzerinedir ki, bu derenin kenarına, şu gördüğün meclisi kurmuştum.

* "İşte şimdi rüyamda gördüğüm doğanlar sen oldun... Cesur padişahların tacına ait olan müjdeyi senden almış oldum!" dedi.

* Rüstem, Padişahın o doğanlar ve ay gibi parlak olan taç hakkındaki rüyasını dinledikten sonra,

5270. * Ünlü kişilerin padişahına: "Gördüğün bu rüya, sana peygamberlerin verdikleri bir işarettir.

* "Şimdi kalk da İran'ın yolunu tutalım ve bir dostluk kurmak üzere kahramanların yanına gidelim!" dedi.

* Bunun üzerine Keykubad, yerinden bir ateş gibi sıçrayarak ayağını atının üzengesine bastı.

* Rüstem de yerinden yel gibi fırlayarak beline kemerini kuşandı ve Keykubad'la birlikte yola düştü.

* Geceli gündüzlü, hiç uyumadan, atlarını sürdüler. Yolda, yine Turan ordusunun öncüleriyle karşılaştılar.

5275. * Kalun, onların geldiğini görür görmez, savaşmak için ortaya çıktı.

* Bunun üzerine İran padişahı da, ordusuna savaş düzeni vermek istedi.

* Fakat Rüstem: "Ey, Padişah! Senin tutup da böyle savaşa girişmene ne lüzum var?

* "Ben, Rahş'ım, onun zırhı ve gürzüm varken hangi düşman karşımda durabilir?

* "Bana yardımcı olarak yüreğim, şu pazılarım ve gürzüm yeter' Tanrı'dan başka hiçbir koruyucu istemem!

5280. * "Bu kollar ve altımda da şu gül renkli at varken, benim gürzümle kılıcıma kim karşı koyabilir?" deyip,

* Hemen atım oynatarak, bir kahramana yakışacak şekilde, gürzünü sağına, soluna indirmeğe başladı.

* Düşmanlardan birini tutup ötekine çarpıyor, beynini burnundan akıtıyor;

* Atlıları pençesiyle yakalayarak birer birer eyerlerin üstünden aşağı alıp yerlere seriyordu.

* Kuvvetli elleriyle onları kaldırıp yere öyle vuruyordu ki kafaları, boyunları, belleri kırılıyordu.

5285. * Kalun, Rüstem'in bu halını görünce, onu bağlarından kurtulmuş, eline bir gürz alıp kemendini atının eyerine asmış bir dev sandı.

* Hemen, yel gibi, onun üzerine saldırdı ve mızrağını savurarak zırhının bağını kopardı.

* Bunu gören Rüstem, elini atarak onun elinden hemen mızrağını alıverdi. Kalun, onun bu cesaretine şaştı, kaldı.

* Rüstem,onun elinden mızrağını aldıktan sonra, dağlardan doğru gelen gök gürültüsü gibi bir nara atarak,

* Kalun'a bir mızrak savurdu. Mızrak vücuduna saplanınca, onu atının eyerinden aşağı alıp mızrağın ucunu yere sapladı ve öylece durdu.

5290. * Kalun, şişe geçirilmiş bir kuşa dönmüştü. Ordusunun bütün erleri onun bu halini gördüler.

* Rüstem, onun beynini akıtarak intikamını aldıktan sonra onu öyle düşkün bir halde yerlerde bıraktı ve atını sürüp oradan uzaklaştı.

* Diğer atlılar da Kalun'u yerde bırakarak, Rüstem'in peşi sıra oradan ayrıldılar.

* Kalun'un ordusu böylece Rüstem'in önünde bozguna uğradı, talihi tersine döndü.

* Rüstem, o atlı öncülerden bir kısmını öldürdükten sonra, sulak ve yeşillik olan dağlara doğru giderek oraya kondu.

* Orada gecenin karanlığı basana kadar, kendisine çekidüzen vermek, pehlivanlık elbisesini, tacını ve atını hazırlamakla uğraştı.

* Geceleyin de bu, ileriyi gören pehlivanla İran Padişahı birlikte vakit geçirdiler.

* Aynı gece Rüstem onu alıp Zâl'in yanına götürdü. Fakat bu gidişi gizli tuttu.

* Mûbitlerle birlikte toplantılar yaparak, bir hafta danışıp görüştükten sonra,

* Hepside, yeryüzünde Keykubad'a benzer bir başka padişahın bulunmadığında karar kıldılar.

* Keykubad'la birlikte böylece bir hafta şarap içip eğlendiler.

* Sekizinci günü de fildişinden tahtı süsleyip üzerine padişahlık tacını koydular.

KEYKUBAD

Padişahlığı yüz yıldır

* Keykubad, Keyâniyân tahtına oturarak başına mücevherlerle süslü tacını koydu.

* Destan, savaşçı Karen, Peşvat, Harrat ve Berzin gibi

* İleri gelen pehlivanlar toplanıp, padişahın yeni tacı üzerine mücevherler saçtılar.

5305. * Sonra kendisine, Türklere karşı hazırlık yapmasını söylediler.

* Keykubad, büyüklerin bu sözünü duyunca kalkıp orduyu savaş düzenine koydu.

(1)

* Ertesi günü de, ordunun yola çıkması için buyruk verdi. Bu savaş hazırlığı ile, ordugâhtan bir kıyamettir yükseldi.

* Rüstem, savaş elbiselerini giyindi ve kudurmuş bir fil gibi, tozu dumana kattı.

* İranlıların hepsi savaş düzenine girdiler ve kemerlerini kuşanarak kan dökmeğe hazırlandılar.

---

(1) Nüsha: * Büyüklerin, demirden yapılmış ağır silâhlarını kuşanmalarını buyurdu.

* Bundan sonra, padişahın sarayından çıkan bir tellâl orduya padişahın ağzından seslenerek: "Ey, İran ordusunun pehlivanları!

* "Şimdi, savaş anıdır. Kıncı olun ve başkaldıran Türklere pusular kurun!

* "Yiğitliğini ispat edenlere Tanrı lûtufta bulunacağı gibi, bende süslü elbiseler bağışlayacağım!" dedi.

5310. * Ordunun bir yanında Kâbil'in sahibi olan Mihrab, bir yanında da savaşçı Güstehem pehlivan;

* Ortada savaşçı Karen ve ordular bozan pehlivan Gevşat;

* Önde, peşisıra azgın filler gelen, Rüstem pehlivan;

* Daha arkada da Zâl ve Keykubad vardı. Yani ordunun bir yanında ateş varsa, bir yanında da ortalığı yakıp yıkan bir kasırga var demekti.

* En önde de; sarı, kırmızı ve menekşe renkleri yeryüzünü kaplayan, Gâve'nin bayrağı gidiyordu.

5315. * Yeryüzü, Çin denizinde dalgaların içinde yüzen bir gemi gibi, çalkalanıyordu.

* Ovalar ve otlaklar, üst üste ve birbirine girmiş gibi duran kalkanlardan görünmez bir hale gelmişti. Kılıçlar da, bunların arasından birer meşale gibi parıldıyordu.

* Yeryüzü baştan başa kapkara bir denize dönmüştü ve kılıçların parıltısı, onun üzerinde yakılmış yüz binlerce mum gibi görünüyordu.

* Boruların sesleri ve erlerin naraları ile, güneş sanki yolunu şaşırmış gibiydi.

(1)

---

(1) Nüsha: * Beri yandan Efrâsiyâb da azametli ve ünlü adamlarıyle, hazırlandı.

* Ordunun sağında, kahraman Ecnas ile Vise;

* Sol tarafta, erlerinin mızraklarına su yerine zehır verilmiş olan, Şemâsas ile Gersiyuz;

* Ortada da, yanındaki intikam alıcı bazı kimselerle, Turan padişahının kendisi bulunuyordu.

* Her iki ordudan da, davul ve boru sesleri yükseldi. Sanki yer, göğün ellerini öpüyordu.

* Çelikleri bile çiğneyen atların nallarıyle, yer de gök gibi yerinde duramaz oldu...

* Mızrakların ucu gökten yıldızları alıyor, parlak kılıçlardan ateşler saçılıyordu.

* Dökülen kanlara kin meydanının toprakları kandı; aslan gibi kahramanların kılıcına aslanlar bile dayanamaz oldu.

* Bu hali gören savaşçı Karen, kükreyen aslan gibi, bir nâra atarak

* Ve erkek bir aslan gibi coşarak, düşman ordusunun ortasına kahramanca atıldı.

* Bir müddet o ovada dolaşarak, kollarının kuvveti sayesinde, erkekçe hünerler gösterdi.

* Mütemadiyen: "İran'ın biricik pehlivanı ve kahramanların desteği benim!

* "Karşıma, şu meydanda biraz uzunca müddet birlikte dönebileceğim, binici bir kahraman arıyorum!" diye bağırıyordu.

* Fakat karşısına, pehlivanlıkta başını bükebilecek, hiç kimse çıkmadı.

* Başı, sonu görünmeyen her iki ordu harekete geçti.

* Akranı arasında seçkin olan Karen, her saldırışında, ileri gelen düşman pehlivanlarından onunu yere seriyor;

* Bazan sola, bazan sağa saldırıyor ve her defasında düşmandan intikam alıyordu.

* Gürzü, kılıcı ve uzun mızrağiyle Türklerin seçkin pehlivanlarını öldürüp,

* Savaş alanını ölenlerle bir dağ haline getirdi. Türklerin cesur pehlivanları, nihayet onunla savaşmaktan yorgun düştüler.

* Bu cesur pehlivan, bir aralık, Şemâsas'ın erkek bir aslan gibi coşarak savaşmakta olduğunu görünce,

* Hemen köpürerek onun yanına gelip keskin kılıcını belinden çıkardı ve ona:

* "Ben, ünlü pehlivan Karen'im!" diye seslendikten sonra o keskin, parlak ve zehirli kılıcı başına indiriverdiği gibi,

* Şemâsas pehlıvan tepe taklak olup atından aşağı düştü ve hemen öldü...

* İşte, bu kocamış felek böyle dönektir! Bazen yaya, bazen de ok benzer...

Rüstem'in Efrâsiyâb'la savaşması

* Rüstem, Karen'in başardığı işleri ve nasıl savaştığını gördükten sonra,

5330. * Babasının yanına gelerek: "Ey, yeryüzü pehlivanı! Bana söyle:

* "Peşeng'in o kötü oğlu kimdir? Hangi tarafta savaşıyor?

* "Elbisesi nasıl ve bayrağım nereye dikmiş? Şu menekşe renkli bayrak, yoksa, onun mu?

* "Bütün bunları bana anlat ve göster, ki onunla savaşmaya gideyim ve onu yenerek kahramanlar arasındaki yerimi yükselteyim!

* "Eğer ay ve güneş bana yâr olurlarsa, onu yüzükoyun sürüye sürüye Padişahın yanına kadar getireceğim!" dedi.

5335. * Zâl de ona dedi ki: "Ey, oğul! Aklını başına topla da beni dinle!

* "Senin bana sorduğun Türk, erkek bir ejderha gibi savaşır; nefes verirken ateşler saçar; intikam almak için savaşa başladı mıydı bir belâ bulutu kesilir.

* "Onun bayrağı da, elbisesi de karadır Kolları demir kaplıdır, külâhı da demirdendir.

* "Üzerindeki demir zırh altın işlemelidir, tulgasının üzerinde de kara bir bayrak vardır.

* "Ondan kendini iyi koru çünkü çok uyanık ve cesur bir pehlivandır!"

5340. * Rüstem: "Ey. pehlivan! Sen sakın benim için gönlünü üzme!

* "Dünyayı yaratan Tanrı benim yardımcım; yüreğim, kılıcım ve pazılarım da beni koruyan bir kaledir!" dedikten sonra

* Tunç tırnaklı Rahş'ını oynattı. O öküz kuyruklu at hemen coştu ve

* Köpükler içinde Turan ordusunun önüne geldi. Ordusunun desteği olan bu aslan Rüstem bir nara atınca,

* Savaş alanında bir çocuğun dolaştığı nı gören Efrâsiyâb, şaşırdı kaldı.

5345. * Yanında bulunan pehlivanlara: "Bu, bağlarından boşanmış ejderha da

* "Kim? Ben tanımıyorum. Bunun acaba adı ne?" diye sordu. İçlerinden biri: "Bu, Sâm oğlu Destan'ın oğludur!

(1)

* "Görmüyor musun elinde de Sâm'ın Gürzü var. Genç olduğu için, savaşarak ün kazanmak sevdasında..." dedi.

* Bunun üzerine Efrâsiyâb, dalgaları yara yara ilerleyen bir gemi gibi, ordusunun safları arasından çıkıp savaş alanına geldi.

---

(1) Nüsha: * "Adı Rüstem'dir ve çok serkeştir. Savaş sırasında su ve ateş gibi insafsızdır.

5350. * Rüstem onu görür görmez, ayakları ile atının karnına sıkıştırarak üzerine yürüyüp, o ağır gürzünü boynuna indirdi.

* Yanına ıyice yaklaşınca, ağır gürzünü tekrar eyerdeki yerine astı.

(1)

* Onu, belinden yakalayıp, hadenk ağacından yapılmış olan eyerinin üzerinden aşağıya aldı.

* Böylece, onu sürüye sürüye Keykubad'ın yanına götürmek ve bu savaşta yaptığı ilk karşılaşmanın sonucunu ona göstermek istedi.

* Fakat, Efrâsiyâb'ın kemeri Rüstem'in pençesine dayanamayarak kopunca, Efrâsiyâb baş aşağı yere yuvarlandı ve adamları hemen etrafını sardılar.

(2)

---

(1) Nüsha: * Efrâsiyâb, onu böyle görünce hemen elini atıp kılıcını çekti.

* Zâl'in oğlu ile bir müddet uğraştı, durdu. Nihayet Rüstem pençesini ve kolunu uzatarak,

(2) Nüsha: Rüstem, yeniden elini uzatarak, o kahramanın başından tacını aldı.

* Böylece Rüstem, bir elinde Efrâsiyâb'ın kemeri, bir elinde de tacı olarak kaldı.

* Efrâsiyâb'ın, pençesinden kurtulması üzerine Rüstem'in çok canı sıkıldı; hırsından, ellerinin üstünü ısırdı ve

* Kendi kendine: "Ben, niçin onu kollarının altından tutmadım da kemerinden tuttum?" diye söylendi...

* Derken, fillerin sırtındaki davulların ve çıngırakların sesleri birkaç millik uzaklığa kadar yükseldi ve

* Biraz sonra da Padişah'a şu müjde geldi: "Rüstem, düşman ordusunun merkezini yardı.

* "Türk komutanının yanına kadar yaklaşınca, artık komutanın bayrağı görünmez oldu.

* Rüstem, onu belinden yakalayıp yere yuvarladı. Bunun üzerine Türkler arasında bir feryattır yükseldi.

* "Türk pehlivanları yetişerek komutanlarının etrafını kuşattılar ve yaya olarak alıp götürdüler.

* "Türklerin komutanı Efrâsiyâb, Rüstem'in elinden böylece kurtulduktan biraz sonra da, hızlı koşan bir ata binip,

* "Canını kurtarmak için ordusunu bırakarak çöllerin yolunu tuttu!"

(1)

* Keykubad, bu müjdeyi alır almaz, ordusunun bir yel hızıyla derhal harekete geçerek,

* Turan ordusunun üzerine yürümesini, onların kökünü tamamıyle kazımasını buyurdu.

5365. * Kubad, yerinden bir ateş gibi fırlayınca, ordu da rüzgârdan dalgalanan bir deniz gibi kabardı.

---

(1) Nüsha: * Bütün İran pehlivanları birer birer Rüstem'in yanına gittiler.

* Karen ve Gevşat gibi pehlivanlar da Rüstem'i çok takdir ettiler ve övdüler.

* Rüstem, içlerinden birini yanına çağırarak ona olanı biteni başından sonuna kadar anlattı.

* Dedi ki: "Ben, o padişahın kemerinden yakaladım. Maksadım, onu İran ordusuna kadar getirmekti.

* "Fakat, yolda kemer kopunca o da yere yuvarlandı.

* "Yerden ayağa kalkar kalkmaz, bu sefer, ancak başından o güneş gibi parlak olan tacını,

* "Tanrı'nın yardımıyle, alabildim. Onu çabuk o seçkin padişaha götür, ver.

* "Ben şimdi yeniden kılıcımı çekerek, Turanlıların başına kıyameti koparacağım!"

* Bir yandan Zâl, bir yandan da aslan Mihrab cesaretle savaşa giriştiler.

* Her taraftan: "Tut! Vur!" sesleri yükselmeğe başladı. Hançerler parlıyor, oklar yaralar açıyordu.

* Pehlivanların başlarındaki altın tulgaların ve ellerindeki altın kalkanların üzerine inen baltalardan kafalar sersemleşti.

(1)

---

(1) Nüsha: * İki ordu öyle birbirine girdi ki, gören onları birbirine karışmış sanırdı.

* İnsanların bağırmalarıyle davulların sesleri, gürleyen yıldırıma bile rahmet okutuyordu.

* Çelik pençeli aslanların çarpışmalarından, aslanın yüreği ve kaplanın derisi bile parçalanıyordu.

* Toprak, kıpkırmızı olmuştu. Rüstem, pençesindeki öküz kafası biçimli gürziyle,

* Atını sürdüğü her yerde, güz yaprağı gibi, düşman başı döküyor;

* Keskin kılıcını eline alınca da, düşman kahramanlarını yere seriyordu.

* Kılıcını bir kahramanın başına indirdi miydi, onu atıyle birlikte ikiye bölüyordu.

* Kılıcını boynunun üzerinde parlatınca, düşman ölülerinden dağlar meydana getiriyordu.

* Ovada dökülen düşman kanlarının çokluğundan, yer bir dalgalı kan denizine dönmüştü.

* Savaş atlarının tırnakları altında, bütün ova, insan ayakları, elleri ve başlarıyle dolmuştu...

* Atların ayakları altında yaryüzünün bir katı toz haline gelip göklere yükseldi. Böylece gök sekiz kat olarak, yer altı kat kaldı...

5370. * Zâl, kolunun kuvveti sayesinde iyi bir ad kazanan oğluna baktı, baktı da,

* Onu böyle hünerli ve erdemli görmekten duyduğu sevinçle yüreği kabardı.

* Bu savaşta Rüstem, nice pehlivanların kafalarını, göğüslerini, ayaklarını ve ellerini kesti, kırdı yırttı ve bağladı...

* Bu aslan, bir saldırışta, bin yüz altmış cesur pehlivan öldürdü.

* Türkler, Muğ'ların (1) önlerinden geçerek, ordularını Dâmegan'a doğru götürdüler.

5375. * Oradan da Ceyhun'a yöneldiler. Gönülleri yaralı, kederli,

* Silâhları dökük, kemerleri kopuk, elleri ve ayakları kırık, borularla davulları kaybolarak gittiler.

(2)

* İran ordusunun bütün pehlivanları da dönüp İran Padişahının yanına geldiler.

---

(1) Nüsha: * "Muğ'ların" yerine Muğan".

(2) Nüsha: * Bu ordu, tam üç gün nehrin kıyısında öylece kaldı ve ancak dördüncü günü yola çıkabildi.

* Her biri ganimet olarak aldığı hazineyi taşımaktan yorulmuş ve yanlarında ayrıca Türklerden takım takım tutsaklar olduğu halde,

* Yerlerine geldiler ve yeryüzü padişahını övdüler, ona dualar ettiler.

* Beri yandan Rüstem de, savaştan dönünce, kalkıp İran Padişahının yanına geldi.

* Padişah, bir yanına o ünlü pehlivanı, bir yanına da babası Zâl-i Zer'i oturttu.

Efrâsiyâb'ın, babasının yanına gelmesi

* Efrâsiyâb, kaçtığı taraftan, hızla Ceyhun'un kıyısına geldi.

* Bir hafta, nehrin yakınındaki bir yerde kalıp dinlendikten sonra, sekizinci günü olanca kızgınlığı ve enerjisiyle kalkarak yola çıkmağa hazırlandı.

* Peşeng'in oğlu, yüreği kuşkular, dilinin ucu da birçok sözlerle dolu olarak, babasının yanına geldi ve

* Ona: "Ey ünlü padişah! Bu savaşı kendin istediğin için günahı da senin boynundadır!

* "Bir kere, geçmiş zamanlardaki büyükler, bir padişahın sözünde durmamasını asla hoş görmemişlerdir.

* "Bundan başka, yeryüzü henüz İreç'in soyundan temizlenmiş, yani zehir panzehire dönmüş değildir.

* "Bir padişah gidince, elbette, yerine başkası gelir. Dünyayı, hiç, sahipsiz bırakırlar mı?

* "Gürşasb ölünce, hemen Kubad geldi ve başına padişahlık tacını koyarak yeni bir kin ve düşmanlık kapısı açtı.

5390. * "Sâm'ın soyundan da bir binici dünyaya gelmiş ve Destan ona Rüstem adını vermiş...

* "Bu, yeryüzünü soluklarıyla yakacak olan, bir timsaha benziyor.

* "Ne iniş tanıyor, ne de yokuş! Elindeki kılıç ve gürzle her yana saldırıyor...

* "Gürzünü her sallayışında hava çatır çatır yarıldığı için, onun karşısında benim bir avuç topraktan fazla değerim kalmadı.

* "Ordumuzu yarıp, darmadağın etti. Yeryüzünde hiç kimse, bu kadar şaşılacak bir iş görmemiştir!

5395. * "Ordunun bir kanadında benim bayrağımı gördüğü gibi, ağır gürzünü atının terkisine asarak, hemen üzerime yürüyüverdi.

* "Beni hadenk ağacından yapılmış olan eyerimin üzerinden, sivrisinek kadar bile ağırlığı olmayan bir şeymişim gibi, aşağı aldı.

* "Belimdeki kemerle, üzerimdeki elbisenin bağları koptunca, pençesinden kurtulup ayaklarının altına düştüm.

* "Bu kuvvet, aslanda bile yoktur. Onun, sanki, ayakları yerde, başı da bulutlarda idi.

* "Bereket versin, savaş binicilerim yetiştiler de, hepsi bir araya toplanıp hep birden beni çekerek o kaya parçası gibi pehlivanın elinden kurtarabildiler.

* "Sen, bende nasıl bir padişah yüreğinin, pençesinin ve cesaretinin bulunduğunu bilirsin.

* "Böyle olduğu halde, o pehlivanın elinde bir sivrisinek gibi kaldım. Doğrusu, o pehlivanda gördüğüm şiddetten yana pek tasalıyım...

* "O, öyle fil gövdeli ve aslan pençeli bir pehlivan ki ona karşı ne akıl para eder, ne bilgi, ne düşünce, ne de öğüt...

* "O, azgın bir file benzeyen atının dizginini bırakdı mıydı, önüne artık dağ mı çıkmış, mağara mı, ova mı?... Hepsi birdir...

* "O ünlü kahramanın başına, belki binden fazla gürz vurdular.

* "Fakat o baş demirden, tunçtan yahut taştanmış gibi, bu vuruşların hiçbir tesiri olmadı.

* "Onun gözünde denizlerin de, dağların da, yırtıcı aslanların ve azgın fillerin de bir değeri yok!

* "Savaş, onun için, bir eğlence, bir oyun... Sanki, avlanıyormuş gibi savaşıyor.

* "Eğer bu kuvvet Sâm'da da bulunmuş olsaydı, şimdiye kadar, yeryüzünde Türklerin hiçbir pehlivanı kalmazdı!

* "Senin ordun onunla savaşmaz. Bunun için, yapacağın tek şey onunla barışmaktır!

5410. * "Ben, yeryüzüne hâkim olmak isteyen bir pehlivanım! Her zaman, senin ordunun yardımcısı ve sıkıntılı anlarında da senin desteğinim!

* "Böyle olduğu halde, benim de, artık onunla savaşabilecek kuvvetim kalmadı. Sen artık onunla bir barış yapmağa çalış.

* "Kahraman Feridun'un vaktiyle yiğit Tur'a verdiği yerler

* "Şimdi senindir ve bu pay ediş de yerindedir; artık, geçmiş zamanlara ait intikamdan vazgeçmek gerek!

* "Eğer böyle yapmaz da İran'la savaşırsak dünyayı başımıza dar etmiş oluruz.

5415. * "Bilirsin ki bir şeyi görmek, onu başkasının ağzından duymaktan iyidir Bir şey hakkında başkasından bilgi edinmeğe çalışmak, boş bir iştir.

* "Sen, İran'la savaşmavı oyun sandın... Fakat bu oyun, görüyorsun ki, ordun için pek uzun sürdü.

* "Bugünkü işini yarına bırakma. Yarın, zamanın nasıl olacağını kim bilir?

* "Gül bahçesi bugün güllerle dopdolu ve taptaze iken ondan faydalanmazsan, yarın gittiğin zaman koparacak bir tek gül bile bulamazsın...

* "Bir kere, bak ne kadar altın tulgalar, kalkanlar, eyerler,

5420. * "Altın dizginli Arap atları ve altın kınlı Hint kılıçları mahvolup gitti!

* "Buna gelinceye kadar da, nice nice pehlivanlar bu savaşta düşkün bir hale geldiler ve ölüp gittiler.

* "Gelbat, erkek aslanları avlayan cesur Barman,

* "Zâl'in ezip parçaladığı, ağır gürziyle kuvvetini kendisine gösterdiği Hazervan,

* "Kuvveti bütün orduya destek olan Karen'in öldürdüğü Şemâsas, hep bunlar arasındadır...

5425. * "Bunlardan başka, bu savaşta on bin pehlivanımız daha öldürüldü.

* "Bunların hepsinden kötü olarak da, ünün ve şerefin mahvoldu ki işte asıl bunu yerine getirmek imkânsızdır!

* "Evet ben, Ağrires gibi ünlü bir pehlivanı öldürdüm, ama

* "Bu dünyada, iyiliğin de, kötülüğün de hesabı bugün olmazsa yarın muhakkak soruluyor.

* "İşte, ben de cezamı çektim. İleri gelen pehlivanların hepsi, arkalarında bayrakları olduğu halde önüme çıktılar ve

5430. * "Ben perişan bir halde savaştan kaçarken, bana o felâket gününü, o işlediğim suçu hatırlattılar.

(1)

* "Sen şimdi bu geçmiş olanları bir yana bırak da, hemen Keykubad'la barışmağa bak.

---

(1) Nüsha: * "İşte o zaman, yaptığım işten çok pişman oldum, yüreğim gamla doldu.

* "Evet, zamanın kötülüğüne uğramış birçok biçarelerin canına kıydığımı ben de biliyorum; padişah kusurumu bağışlasın!

* "Bundan başka bir emele kapılacak olursan, bil ki, düşman ordusu seni dört bir yanından kuşatacaktır.

* "Bir yandan, parlak bir güneşi andıran ve savaşta kendisiyle başa çıkılmayan Rüstem;

* "Bir yandan, savaştan gözü yılmak nedir bilmeyen savaşçı Karen;

5435. * "Bir yandan, ordusunu Âmil'e doğru süren, altın külâhlı Geşvât;

* "Bir yandan da Padişahın komutanı, Kâbil'in hâkimi, iyi düşünüşlü ve şatafatlı Mihrab gelecek..." dedi.

Peşenk'in Keykubad'dan barış istemesi

* Turan Padişahının gözleri yaşardı ve Efrâsiyâb'ın kafasında

* Böyle birtakım iyi düşüncelerin yer almasına, ruhunun adalete doğru yönelmesine şaştı.

* Hemen gönlü uyanık bir adam seçerek, âdet olduğu üzere, İran'a gönderdi.

(1)

---

(1) Nüsha: * Vîse adındaki bu ünlü kişi, kendisinin, ana baba bir kardeşiydi.

* Padişah, kâtibe, kâğıt ve siyah misk getirmesini buyurdu.

5440. * Erjenk'in resimleri gibi süslü, güzel sözler ve türlü türlü sanatlarla dolu bir mektup yazdırdı:

* "Bizim gibi yaratıklara kendisine şükretmek gücünü bağışlayan ve güneşle ayı yaratan Tanrı'nın adıyla söze başlarım.

(2)

* "İşte o Tanrı, soyumuzun meydana geldiği Feridun'a rahmet eylesin!

* "Ey, ünlü Keykubad! Şimdi beni dinle. Ben seninle, bir padişah ve hakkı gözeten bir adam gibi, konuşacağım!

* "Taht ve taç yüzünden, iyi doğuşlu İreç'in başına Tur birçok kötülükler getirdi.

5445. * "Fakat, artık bu kötülüklerin konuşulacağı zaman geçmiştir; bu savaşlara bir son vermek gerek!

* "Her ne kadar bu intikam duyguları İreç'in zamanında başladı ve Minuçihr'in zamanında da daha çok şiddetlendiyse de,

---

(2) Nüsha: * "O Tanrı, ki eşsiz, akransız ve arkadaşsızdır. Gizli ve açık her şey ondandır.

* "Bütün inişler ve çıkışlar onun buyruğu iledir. Yeryüzünü yarattığı halde hiçbir şeye ihtiyacı yoktur.

* "Güneş de, ay da onun buyruğu ile dönerler ve şu kara toprak da yine onun buyruğu ile olduğu yerde durur.

* "Şu mavi renkli kubbeyi yapan, akşamın sarayından sabahı dışarı çıkaran da odur.

* "Biz, Feridun'un ilk yaptığı adaletli bölüye razı olalım.

* "Onun üzerinde birleşerek büyükleriu geleneğinden, tuttukları yoldan dönmeyelim!

* "Bizim ordugâhımızdan, Ceyhun nehrinin ortasından geçtiği, Mâverâünnehir'e kadar olan yerler.

5450. * "Feridun'un zamanında da bizimdi. İreç'in, bu sınırın dışındaki ülkelerde hiç gözü yoktu.

* "İreç'in payı ise, Feridun'un kutluladığı, İran'dı.

* "Eğer biz bu paylarımıza razı olmaz da savaşmağa kalkışırsak, dünyayı başımıza dar etmiş oluruz.

* "Sonunda hissemize düşecek olan, Tanrı'nın gazabiyle üzerimizdeki kılıç yaraları olur ve her iki dünyanın da nimetlerinden yoksun kalırız.

* "Artık biz de yeryüzünü, pehlivan Feridun'un Selm, Tur ve İreç'e pay etmesi gibi,

5455. * "Paylaşıp hissemize düşenle yetinelim! Çünkü dünya bu kadar kötülüklere, bunca felâketlere katlanmağa değmez...

* "Yaşlı Zâl'in saçları kar gibi akdır ama, yeryüzü dökülen kahramanların kanıyla kıpkırmızı oldu.

* "Sonunda, hiç kimse bu dünyada kendi vücudundan daha büyük bir yer alamaz.

* "Yapacağımız şey, baştan başa kefene sarılmış olarak, beş altı karışlık bir yere girmektir!

* "Bundan başka, şu fâni dünyadaki ömrümüz de hırs, tamah ve keder arasında geçer.

* "Eğer Keykubad, söylediklerime razı olacak olursa — akıllı kişi zaten doğruluktan yüz çevirmez — ,

* "Ne bizimkiler Ceyhun'u artık rüyalarında görürler ne de bu soyun üzerinden İran'dan kimse gelir!

* "Belki sonunda, gönderdiğimiz bu haberle alınacak karardan her iki memleket de memnun kalır!"

* Padişah, bu mektubu bitirdikten ve mühürledikten sonra, İran'a gönderdi.

* Bir taç, bir altın taht, mücevherler, altın kemerli ve güzel yüzlü köleler,

* Altın eyerli Arap atları ve gümüş kınlı Hint kılıçları gibi armağanlar da birlikteydi.

* Bunları götüren elçi, Kubad'ın yanına gelerek, Padişahın selâmını bildirdi ve mektubu verdi.

* Yeryüzüne sahibolan Padişah, mektubu okuduktan sonra, karşılık olarak birçok sözler söyledi :

* "Sen de çok iyi bilirsin ki, dedi, kin gütme işine önce biz başlamış değiliz.

* "Padişahlık tahtı İreç gibi bir padişahtan boş kaldığı zaman da haksızlığa girişen önce Tur oldu.

* "Bizim zamanımızda da Efrâsiyâb, suyu geçerek, kalktı İran'a girdi.

* "Sen, onun Nevzer'e ne yaptığını duymadın mı? Onun yaptığı bu işten, hayvanların bile yürekleri kederle dolmuştu.

* "Üstelik o, akıllı ve anlayışlı bir pehlivan olan Ağrires'ten öylesine intikam almıştır ki insanlığa sığmaz!

* "Mademki bu yaptıklarınıza pişman oldunuz ve yeniden benimle bir andlaşma yapmak istiyorsunuz, peki!

* "Yoksa, benim kin almaktan yana hiçbir korkum yoktur. Bu fâni dünyada ben savaşa da hazırım

* "Sizi suyun öbür kıyısına da geçiririm. Belki böylece Efrâsiyâb'ın yüreği rahat eder artık!"

* Sonra, yeni bir andlaşma yazdırarak, büyüklüğün bahçesine yeni bir ağaç daha dikmiş oldu.

* Elçi bir kaplan hızıyla gelerek mektubu Peşeng'e eriştirdi.

* Peşeng, bunun üzerine hazırlığını bitirerek, ordusunu sürdü ve göklere kadar toz kaldırdı.

* Ceyhun'un üzerinden bir yel gibi geçip gittikten sonra, Keykubad onun haberini aldı.

* Düşmanın böyle savaşsız olarak çekilmesinden, gönlü sevinçle doldu.

* Fakat Rüstem, Padişaha şöyle söyledi' "Ey, Padişah! Savaş yapılacak zamanda tutup da barış yapma!

* "Bunların, önceleri, barış yapmağa niyetleri yoktu. Onları bu işe zorlayan benim gürzüm oldu!"

* Keykubad da o ünlü Rüstem'e: "Dünyada adaletten iyi bir şey bilmiyorum.

* "O şanlı, şerefli Feridun'un torunu Peşeng, sırf usandığı için savaştan çekiniyor.

* "Aklı başında olan bir kimse, ona haksız ve kötü bir adam gözüyle bakmaz.

* "Ben, senin Zâbilistan'dan Sint denizine kadar uzanan ülkeler üzerindeki hâkimiyetini bildiren ve bir Perent kumaşı üstüne yazılmış andlaşmayı imzaladım.

* "Sen de şimdi Nimruz'un tacını ve tahtını alarak onlara sahib ol ve onlarla yeryüzünü aydınlat!

* "Bu ülkeler içinden Kâbil'i Mihrab'a ver. Mızrağım, boydan boya, zehirli su ile tavla.

* "Çünkü, her ne kadar yeryüzü oldûkça genişse de, bir padişahlık savaşsız yaşayamaz!" dedi.

5490. * Bundan sonra, halkın padişahı hediye olarak birçok süslü elbiseler hazırlattı ve onların hepsini Rüstem'le Zâl'e (1) verdi.

* Rüstem'in başını altın bir taçla süsledi ve beline de yine altından bir kemer bağlayarak,

* Bütün yeryüzünü (2) ona verince Rüstem, onun önünde eğilip yeri öptü.

* Bundan sonra da, o ünlü Keykubad: "Büyüklüğün tahtı hiçbir zaman Zâl'siz kalmasın!

---

(1) Nüsha: * "Rüstem'le Zâl'e" yerine "bütün pehlivanlara".

(2) Nüsha: * "Bütün yeryüzünü" yerine "yeryüzünün bir yanını".

* "Yeryüzünün, Destan'ın bir tel saçı kadar bile değeri yoktur. O bize, bizden önceki büyüklerden kalma bir yadigârdır!" diyerek Zâl'i övdü.

5495. * Bunun üzerine, beş filin sırtına, Nil'in suyundan daha berrak ve daha parlak bir firuzeden yapılmış mahfeler koydular.

* Onların üzerine de, altın tellerden örülmüş bir örtü yaydıktan sonra, değerini kimsenin ölçemeyeceği

* Bir hazine, altın işlemeli bir padişahlık elbisesi, yakuttan bir taç ve firuze ile süslenmiş bir kemer yerleştirdiler.

* Padişah, bunları Sâm oğlu Destan'a gönderdi ve dedi ki: "Bu padişahlık elbisesi senindir; fakat isteğinin bundan daha çok olduğunu ben de biliyorum.

(1)

* "Eğer ömrüm yeterse, senin bütün istediklerini yerine getiririm. Öyle ki seni artık hiçbir şeye muhtaç bırakmam!"

5500. * Padişah, bunlardan başka, Karen'e, Geşvat'a, Harrat'a, Berzin'e, Pûlat'a ve

(1) Nüsha: * "Bir daha sefere bundan iyisini gönderir, hatâ hazinenin kapısını senin önünde açarak veririm.

* Lâyık olan diğer bütün pehlivanlara da, lâyık olduklarına göre, süslü elbise, para, altın kılıç, kalkan, külâh ve kemer bağışladı.

Keykubad'ın İstahr'a gelmesi

* Bu işler de bittikten sonra Padişah, Fars tarafına doğru gitti. Asıl hazinelerin anahtarları oradaydı.

* O zamanlar İstahr'da bütün padişahların övündükleri bir saray vardı.

* Onun sahibi, başında padişahlık tacı bulunan Keykubad olduğu için, herkes o tarafa yönelirdi.

* Keykubad, anlayış ve adaletle tahtına çıktığı zaman,

* Memleketin ileri gelenlerine şunları söyledi: "Bütün yeryüzü benim hükmüm altındadır!

* "Eğer bir fil bile bir sivrisineğe düşmanlık edecek olursa, bence, din de, adalet de yaralanmış olur...

* "Ben, bu yeryüzünde doğruluktan başka bir şey istemem. Çünkü Tanrı'nın kızgınlığı, insanlar için, büyük zararlar doğurur...

* "Yeryüzünün düzeni, benim adaletime ve emeğime bağlıdır. Suyun ve toprağın bulunduğu her yerde adaletimden faydalanılacaktır!

* "Hepiniz Tanrı'ya sığının, akıllı olun ve kimseyi incitmeyin.

* "Vakti yerinde olanlar ellerindekini yesinler ve ondan başkalarına da verip bana dua etsinler...

* "Çalışarak ekmeklerini kazanamayanların, yiyecekleri olmayanların

* "Sofraları ise benim sarayımdır.. Herkesin koruyucusu benim!"

5515. * Sonra bir ordu toplayarak bütün yeryüzünü gezdi, dolaştı, her yeri gördü.

* Aradan on yıl geçmişti. Bu padişahın, açıktan açığa olsun, alttan alta olsun adaletin dışına çıktığı hiç görülmedi.

* Rey şehrinin çevresine yaptırdığı yüz köy gibi, memleketin her tarafına, çok güzel köyler kurdurdu.

* Sonra, yeniden Fars'a doğru yöneldi. Zaman, artık ona da pençesini uzatmağa başlamıştı.

* Gelip tahtına oturarak, etrafına mûbitleri, yıldız bakıcıları, memleketin akıllı diğer adamlarını ve

5520. * Bütün pehlivanlarını topladı. Bunların hepsine, yaralı bir gönülle baktı.

* Kendinden önce gelip geçmiş olan padişahları iyilikle andı. Böylece, adaletiyle yeryüzünü onaran Keykubad,

* Yüz yıl mesut olarak yaşadı... Düşün bir kere, yeryüzünde ona benzeyen başka bir padişah daha var mıdır?

* Keykubad, yeryüzüne, dört akıllı oğlunu yadigâr olarak bıraktı, ki

* Bunların ilki Kâvus, ikincisi Âreş, üçüncüsü Peşin,

* Dördüncüsü de Ermin'dir. Bunların hepsi de, yeryüzünde istedikleri gibi rahat yaşadılar.

* Kaykubad'ın, tacı ve tahtıyla yüz yıl rahat yaşadıktan sonra, talihi tersine döndü.

* Ölümünün yaklaştığını, yeşil bir yaprağın solması gibi solup gideceğini hissedince,

* Değerli oğlu Kâvus'u yanına çağırttı ve ona adalet ve bağış üzerine bazı öğütler verdi.

* Dedi ki: "Biz yükümüzü sardık, işte bu dünyadan geçip gidiyoruz. Sen benim tabutumu mezarıma bıraktıktaan sonra, benden boş kalacak olan şu tahta gelir otursun.

* "Zaman dediğin şey çok çabuk geçer. Ben bile şimdi; o şen, şakrak adamlarımla birlikte, Elburz dağından henüz gelmiş gibiyim.

* "Hayata, bu kadar çabuk gelip geçen bir şeye bağlananların aklı yoktur.

* "Eğer bu dünyada adaletli ve iyi niyetli olursan, öbür dünyada da bunun karşılığını görürsün...

* "Eğer hırslar kafanı kaplar da onlara uyarak kılıcını kınından sıyırırsan,

* "Bu iş seni çok üzer. Sonunda o kılıcı düşmanlarına bırakmak zorunda kalırsın.

5535. * "Bu dünyada ömrün üzüntü ile geçeceği gibi, öteki dünyada da yerin ancak ateş olur!"

* Bunları söyledi ve yeryüzündeki o geniş sarayını bırakarak o daracık tabutun içine girdi.

* Bu dünyanın âdeti işte hep böyledir. İnsanları topraktan meydana getirdikten sonra, bu sefer de tutar yele verir!

* Keykubad'ın hikâyesi burada bitti. Şimdi, Kâvus'tan söz açmak gerek..

KEYKÂVUS

Padişahlığı yüz elli yıldır

5540. * Bir yemiş ağacına, şayet, serilip serpildiği sırada felekten bir kötülük erişirse,

* Hemen yaprakları solmağa, kökü kurumağa ve başı aşağıya doğru eğilmeye başlar.

* Fakat, kökü yerinden gevşeyip de sökülünce, yerinden yeni bir dal filizlenir.

* Kocamış olan büyük ağaç; bahçeyi süsliyen çiçeklerini, yapraklarını ve bir parlak meşaleye benzeyen baharın bütün güzelliklerini bu yeni filizlenen fidana bırakır.

* Kötü bir dal, iyi bir kökten de çıkabilir. Bunun için, dalın kötülüğünü görünce hemen kökün kötülüğüne karar verme!

* Bir baba, oğluna dünyayı bıraktıktan, ona, herkesçe gizli olan hakikatleri öğrettikten sonra da

* O oğul, babasının şerefini berbad edecek bir harekette bulunacak olursa, sen artık onu o babanın oğlu sayabilir misiniz? O, artık babasının oğlu değil, yabancının biridir!

* Bir oğul, kendini büyütenini ve kendisine kılavuzluk edenin gösterdiği yolu bırakırsa, feleğin çok cefasını görür.

* Bu eski sarayın durumu ve geleneği, işte böyledir; onun ne başı bellidir, ne de sonu...

* Dünyanın bu kötü huyunu bilenlerin, onda uzun zaman kalmamaları hayırlıdır.

* Yaşlı ve uyanık yürekli kimselerin sözlerini dinle, onları hatırında birer birer tut!

* Kâvus, babasının tahtına çıkıp oturunca, bütün yeryüzü baştan başa ona kul oldu.

* Ağzı ağzına dolu hazinelerin kendisine kaldığını, bütün yeryüzünün kendisine kul köle olduğunu,

* Birçok gerdanlıkların, tahtların, küpelerin, zebercetle süslenmiş altın taçların ve

* Gür yeleli Arapa atlarının sahibi bulunduğunu anlayınca, yeryüzünde, kendisine benzer başka bir kimse göremedi...

* Öyle ki bir gün, altınlarla süslenmiş bir gül bahçesinde tatlı tatlı şarap içiyordu.

* Bu sırada, yeryüzü padişahının altında ayakları billûrdan yapılmış, altın bir taht vardı.

* İşte böylece, etrafındaki İran pehlivanlarıyla türlü türlü konular üzerinde konuşurken,

* Onlara şöyle söyledi: "Bu yeryüzünde benden başka bir padişah var mı? Bu tahta, benden başka lâyık olan nerede?

* "Bu büyüklük, bu saltanat ancak bana yakışır! Hiç kimse, benim elimden padişahlığı almağa cesaret edemez!"

* Padişah; bir yandan şarap içerken, bir yandan da böyle söylüyor; ordunun komutanları da onun sözlerini hayretle dinliyorlardı.

* Bu sırada, çalgıcı kılığına girmiş bir dev geldi. Padişahın kapıcısına yaklaşarak:

* "Ben, dedi, Mâzenderan'dan geliyorum, güzel sesli bir çalgıcıyım!

* "Eğer Padişah kendisine saygılarımı sunmamı uygun bulursa, tahtının yanında yer almama izin versin!" dedi.

* Kapıcı, kapının yanından ayrılarak, salına salına padişahın yanına girdi ve

5565. * Kendisine: "Kapıda, elinde Berbat olan birisi var. Güzel bir çalgıcı imiş..." dedi.

(1)

* Padişah emir verdi, çalgıcıyı huzura alarak Rût çalanların yanma oturttular...

* Çalgıcı Berbat'ın tellerini gereği gibi akord ettikten sonra, şöyle bir Mazenderan türküsü çalmağa başladı:

* "Bizim, Mâzenderan şehrini an! Onun taşı toprağı her zaman mamur olsun!

* "Onun bahçeleri her zaman, gül ve dağları da lâle ve sümbülle doludur...

5570. * "Havası hoştur; toprakları yeşilliklerle süslüdür:

---

(1) Nüsha: * "Huzura girmek için izin istiyor. Ünlü padişahın buyruğu nedir?

* "Her zaman bahar gibidir; ne sıcağı vardır, ne de soğuğu...

* "Bağlarında tatlı sesli bülbüller öter; çayırlıklarında ceylanlar gezmekten

* "Usanmak nedir bilmezler. Bütün yıl, her yanı, renk ve koku içindedir.

* "Onun ırmaklarından, su yerine gül suyu akar... Onların kokusuyla gönüller açılır.

5575. * "Dey, Behmen, Âzer ve Ferverdin aylarında yerleri lâlelerle dolmuş görürsün.

* "Irmaklarının kıyıları, bütün yıl, yeşillikler içinde güler; göklerinde hep atmacalar dolaşır.

* "O ülke, baştan başa, altınlar, kumaşlar ve mücevherlerle donatılmıştır.

* "Put kadar güzel cariyelerle kölelerinin bile başlarında altın taçlar, bellerinde altın kemerler vardır.

* "O şehirde yaşamamış olan bir kimse, yeryüzünde, gönlünün ve ruhunun isteklerine kavuşmamış sayılır!"

5580. * Onun bu türküsünü işitince, Kâvus'ta yeni bir düşünce uyandı:

* Savaşa susamış olan gönlü o ülkeye bağlandı. Mâzenderan'a bir ordu ile gitmek istedi.

* Huzurundaki savaşçılara: "Biz, burada fazla eğlenceye daldık...

* "Tembelliğe başlayan bir kahraman, zamanla ona alışır ve rahata da doymaz olur.

(1)

* "Ben; talihçe, büyüklükçe ve soyca Cemşid'den de, Dahhâk'tan da, Keykubad'dan da üstünüm!

5585. * "Bunun için, ben hünerce de onları geçmeliyim. Taç taşıyan bir baş, yeryüzüne hâkim olmak isteğini beslemelidir!" dedi.

(2)

* Bu sözleri dinleyen büyüklerden hiçbiri, Padişahın düşüncesini doğru bulmadı.

* Hepsinin yüzleri sapsarı kesildi,, yüzleri buruştu. Hiçbirisi, tutup da devlerle savaşmak istemiyordu.

* Fakat, yine hiçbirisi, ona açıkça karşılık vermeğe cesaret edemedi... Yürekleri kederle, dudakları da ahlarla dolmuştu.

---

(1) Nüsha: * "Yaşını başını almış bir adam, bahtı karardığı zaman nasıl ıstıraptan ve zahmetten kurtulamazsa,

* "Gönlünü tembelliğe kaptıran bir genç de, vücutça düşeceği gibi, ruhca da alçalır.

(2) Nüsha: * "Ordumu Mâzenderân'a götürerek orasını, ağır gürzümle baştan başa ele geçirmeliyim!"

* Tûs, Gûderz, Gevşat, Giv, Harrat, Gürgin,

5590. * Hep birden ve yüksek sesle: "Biz, senin kullarınız; yeryüzünde yalnız senin buyruğunla yaşıyoruz!" dediler ve

* Sonra, aralarında toplanarak, Padişahın bu sözleriyle düştükleri üzüntülerini avutmağa çalıştılar.

* Hep beraber oturup konuştular ve dediler ki: 'Başımıza gelen bu felâket de nedir?

* "Eğer Padişah, şarap içtiği bir sırada, sırf sarhoşlukla söylediği bu sözleri unutmazsa,

* "Hem bizim mahvımıza, hem de İranın mahvına sebep olacak ve bu ülkede toprak ve su adına hiçbir şey bırakmayacak demektir!

5595. * "Taç ve yüzük sahibi devleri, kuşları ve perileri kendisine kul edecek kadar büyük bir padişah olduğu halde,

* "Cemşid bile Mâzenderan'ın adını ağzına almış değildir. O cesur devlerle savaşmayı hatırına bile getirmedi.

* "Feridun da, bunca bilgisi ve büyücülüğü ile, böyle bir arzuya kapılmadı.

* "Eğer bu iş, öyle ün ve cesaret sahibi olmakla, hazineler ve mücevherlerle içinden çıkılabilecek bir iş olsaydı,

* "Minuçihr de ona girişir ve elinden geleni esirgemezdi.

5600. * "Bu felâketi İran'ın üzerinden uzaklaştırmak için bir çare bulmalı!"

* Bundan sonra Tûs pehlivan, diğer büyük pehlivanlara dönerek: "Ey, nice niče savaşlar görüp geçirmiş pehlivanlar!

* "Bunu önlemek için bir tek çare vardır ve pek de güç bir şey değildir, gelin onu yapalım.

* "Sâm oğlu Zâl'e, hızlı giden biratlı göndererek, şöyle söyletelim:

* "Savaştan henüz dönmüş ve daha başının, gözünün tozları yıkamamış bile olsan, hemen buraya gelmek kararını ver yola çık!

(1)

5605. * "Belki, onun vereceği öğütler bu yüce padişahın yüreğine işler.

---

(1) Nüsha: * "Zâl, padişah Kâvus'a, garip bir işe girişmiş olduğunu söyler.

* "Belki o da, böylece, bu işten vazgeçer. Şimdi, onun bu işten derhal yüzünü döndürmek gerek.

* "Belki Zâl, ona, bu düşüncesinin bir Ehrimen işi olduğunu, devlerin kapısını açmağa çalışmanın doğru olmadığını anlatır da,

* "O da bu düşüncesinden cayar... Yoksa, işimiz dumandır!" dedi.

* Bu teklif üzerinde ileri, geri birçok konuştuktan sonra, nihayet, hızlı giden bir atlıyı yola çıkardılar.

* Atlı, dörtnala giderek, Nimruz'a vardı ve, yüzünün ışıklarıyla dünyayı aydınlatan Zâl'in yanına girince,

5610. * Kendisine büyük pehlivanlardan getirdiği haberi sunarak: "Ey, Sâm'ın oğlu olan, soylu Padişah!

* "O kadar acayip bir iş oldu, ki akıl bunu dünyada kavrayamaz!

* "Eğer sen kemerini kuşanıp da bu işin çözümünü üzerine almazsan, bil ki, yeryüzünde ne biz kalacağız, ne İran, ne de başka bir yer...

* "Ehrimen, Padişahı doğru yoldan çıkardı. Kafasına saplanan bir düşünceye göre o,

* "Eskiden gelip geçmiş büyük babaları gibi uğraşmak, onlar gibi didinmek istemiyor!

5615. * "Hiç zahmete katlanmadan eline hazineler geçirmek ve gidip Mâzenderen tahtına oturmak sevdasına düştü...

* Gelmekte bir an bile gecikecek olursan, Padişahı, Mâzenderan'a doğru yola çıkmış bil!

* "Keykubad'la birlikte, ta başladan beri, çektiğin zahmetler boşuna gidecek, aman yetiş!

* "Sen, süt içmemiş bir aslana benzeyen Rüstem'le de, cesur bir arslan gibi çalıştın.

* "Bütün bunlar, şimdi, onun gözünde hiçtir. Onun kötülük düşünen ruhu değişti (1)." dedi.

5620. * Destan bunu duyunca, Keyânyân ağacının yapraklarının solmasına, çok üzüldü

* Ve: "Heveslerine boyun eğen Kâvas, feleğin sıcağını, soğunu görmemiş, toy bir adamdır!

(1)

* "Bir kimsenin, tahta çıkmadan önce, birçok yıllar yaşamış ve birçok tecrübeler geçirmiş olması gerek!

* "Ancak o zaman, onun kılıcının korkusuyla küçük, büyük herkes titrer...

---

(1) Nüsha: * "Değişti" yerine "harekete geçti".

(1) Nüsha: * "Hiç, dünya görmüşlerin sözlerini duymadığı için, karanlık gecelerde, kendi istediği gibi rüya görüyor!

* "Ona öğüt vermek iyi ama, söylediklerimi dinlemezse ben sonra çok üzülürüm.

5625. * "Fakat, sırf böyle bir üzüntüye uğramamak için tutar da onun bu işiyle ilgilenmezsem,

* "Bu takdirde de, hem yeryüzünü yaratan Tanrı'mın, hem İran Padişah ve pehlivanlarının hoşlanmayacakları bir iş yapmış olurum.

* "Peki öyle ise, ben kalkıp gideyim de, aklıma gelen öğütleri ona söyleyeyim. Dinlerde kabul ederse ne âlâ;

* "Yok, eğer tutar da kendi düşüncesinde ısrar ederse, yolu açık olsun... Kalkar, Rüstem de onunla beraber gider!" dedi.

* Zâl, o uzun gecenin süresince, ta sabaha kadar düşündü, durdu... Güneş dağların tepesinden altın tacını gösterir göstermez,

5630. * Kemerini kuşanıp, Padişahın yanına gitmek için yola çıktı. İlerigelen kimseler de yanında idiler.

* Tûs, Gûderz, Giv, Behram, Gürgin ve diğer cesur pehlivanlar,

* Destan'ın İran'a doğru gelmekte olduğunu, kutlu bayrağının göründüğünü haber aldılar.

* Ordunun bütün komutanları, pehlivanlık külâhını taşıyan o başı karşıladılar.

* Destan yakınlaşınca, hepsi birden hemen atlarından inip, yaya yürümeğe başladılar.

5635. * İleri gelen şahsiyetler onu, övdükten sonra, alıp Padişahın huzuruna götürdüler.

* Tûs, Zâl'e dedi ki: "Ey, ulu pehlivan! Sen, bizim için, tuttun bu kadar uzun bir yolculuğun yorgunluklarına katlandın!

* "İran ulularının iyiliği için bunca güçlük çektin...

* "Biz de hep senin iyiliğini ister ve senin tacının parlaklığını överiz!"

* Bunun üzerine Zâl söze başlayarak, o ulu pehlivanlara: "Ancak yılların kocattığı, yıprandırdığı kimselerdir, ki

5640. * "Yaşlıların öğütlerini anlayabilirler ve Felek de ancak o zaman onlara adaletten nasiplerini verir.

* "Bizim de şimdi, Kâvus'tan öğütlerimizi esirgememiz doğru olmaz; o, henüz öğütlerimize muhtaçtır.

* "Eğer bizim kendisine vereceğimiz akıllıca öğütlerden tutar da yüzünü çevirirse, sonunda yine kendisi pişman olur, kendisi zahmet çeker!" diye karşılık verdi.

* Pehlivanlar da yüksek sesle: "Biz her zaman seninle birliğiz! Senden başka da kimsenin öğüdünü dinlemeyiz!" diyerek,

* Hep birden, Padişahın yanına, o meşhur taç ve tahtın bulunduğu köşke girdiler.

Zâl'in Kâvus'a öğüt vermesi

* Önde Zâl-i Zer, arkasında da diğer büyükler olarak huzura çıktılar.

Sâm oğlu Destan, Kâvus'u tahtının üzerinde neşeli neşeli oturur görünce.

(1)

* Ellerini kavuşturdu, başını yerlere eğerek tahtın önüne doğru ilerledi.

(2)

* Dedi ki: "Ey, yeryüzünün sahibi! Ey, büyüklerin büyüğü!

* "Taç ve taht senin gibi bir padişah görmediği gibi, şu dönen felek de senin bahtın gibi bir baht işitmemiştir!

* "Ömrünün bütün yıllarında bahtiyar ve muzaffer ol! Yüreğin bilgi ve başın adaletle dolsun!"

---

(1) Nüsha: * Minuçihr yeniden dünyaya gelmiş ve başında taciyle yücelmiş sandı.

(2) Nüsha: * Ondan sonra, büyüklere karşı âdet olduğu üzere, padişahı övmeğe koyuldu ve

* Ünlü Padişah da ona güleryüz göstererek tahtının yanına oturttu.

* Uzun yolculuğu sırasında zahmet çekip çekmediğini, Rüstem'in ve diğer pehlivanların nasıl olduklarını sordu.

* Zâl'i Zer: "Ey, muzaffer Padişah! Sen Ebediyyen varol!

* "Biz, hep senin tahtının sayesinde, başlarımız yukarıdadır!"

5655. * Dedikten sonra yeniden söze başlayarak hiç söylenmemiş sözleri ortaya koydu.

* Dedi ki: "Ey bize büyüklerden kalan, taç ve tahta lâyık olan Padişah!

* "Yeni ve pek önemli bir haber aldım. İşittiğime göre, Padişahımız Mâzenderan üzerine yürümek istiyormuş!

(1)

---

(1) Nüsha: * "Ey ünlü padişah! Sana, bilgi verici bir nasihatım var, dinle.

* "Akıllı ve üstün yaradılışlı olan bir genç yeryüzünde hiç kimseden sitem işitmez.

* "Her zaman, kendi hareketlerinden ötürü, mesut yaşar. Akıllı insanı herkes beğenir.

* "Böylece temiz Tanrı'nın katma da, kötülükten yana hiçbir korkusu olmadan çıkar.

* "Sana bir öğüt daha vereyim de, gönlündeki karanlıklar silinsin!

* "Senden önce birçok padişahlar gelip geçtikleri halde, hiçbirisi, böyle bir işe girişmeği düşünmemişlerdir.

* "Benim ömrümden de birçok günler gelip geçti, dünyaya geldiğim zamandan beri felek bu toprağın üzerinde çok döndü.

* "Kendisinden birçok sarayların ve hazinelerin kaldığı Minuçihr'den sonra,

* "Zev, Nevzer, Keykubad ve daha böyle hep hatırladığımız nice büyük kimseler,

* "O kadar büyük orduları ve ağır gürzleriyle bile, kalkıp da Mâzenderan'ı zaptedmek sevdasına düşmediler.

* "Çünkü orası, büyücü devlerin yurdu ve ancak cadılarca bilinen, çözülmesi imkânsız bir tılsımdır!

* "O tılsımı çözmek imkânsız olduğu için, boş yere, ordunu, hazinelerini, paralarını harcama!

* "Orası kılıç kuvvetiyle alınamadığı gibi, hazine ve bilgi ile de ele geçirilemez!

---

* "Biliyorsun ki senin atan, tacı parlak güneşe benzeyen, Cemşid'dir.

* "Bütün devler ve yırtıcı hayvanlar ve bütün yeryüzü onun buyruğu altında idi.

* "O bile böyle güç bir işe girmeğe kalkışmadı, Mâzenderan'a gitmek hatırından bile geçmedi.

* "Dahhâk'in tahtını yele veren Feridun'da...

* "Hiç kimse oraya gitmeyi uğurlu bir iş saymamış, hattâ hatırına bile getirmemiştir!

* "Padişahlardan hiç kimse bu düşünceyi hayırlı saymadı. Onun için, orduyu oraya götürmek doğru değil...

* "Her ne kadar senden önce gelen padişahlar senden küçük idiseler de, nihayet, hepiniz Tanrı'nın kullarısınız.

* "Sen, bu kadar ünlü kişilerin kanıyla sulanacak bir ağacı dikmeğe kalkışma.

* "Çünkü bu, gövdesi ve yemişi nefretten yapılmış bir ağaç olacak ve eski padişahların diktiklerine benzemeyecektir!"

* Kâvus, ona şöyle karşılık verdi: "Senin öğütlerine ihtiyacım yok değildir...

* "Fakat şu da muhakkak ki ben büyüklük ve servetçe Feridun, Cem,

* "Minuçihr ve Keykubad gibi, Mâzenderan'ı ele geçirmeyi düşünmemiş olan bütün padişahlardan üstünüm.

* "Ordum cesaretim ve hazinelerim hepsininkinden daha çoktur; yeryüzü benim keskin kılıcımın buyruğundadır!

* "O kılıcı çekince, yeryüzündeki bütün ülkelerin kapıları açılır... O halde, biz neden

yeryüzünü kılıcımızın buyruğu altına sokmayalım?

* "Ben, padişahların geleneğine uygun bir savaş açarak, gidip onların hepsini tuzağa düşürür,

* "Onlardan ağır vergiler alırım! Vermezlerse, Mâzenderan'da bir tek kimseyi sağ bırakmam.

* "Onlar ha cadı olmuş, ha dev... Bence bunların hepsi birdir ve

* "Yeryüzünün onlardan temizlendiği haberi de, günün birinde, kulağına erişecektir.

5680. * "Sen, şimdi, Rüstem'le beraber yeryüzünün hâkimi ve İran'ın koruyucusu olarak kal, uyanık bulun...

* "Yeryüzünü yaratan Tanrı benim yardımcım ve erkek devlerin kelleri de benim avımdır!

* "Sen, savaşta yardımcı olmadığına göre, bari bu işten de beni alıkoma!" dedi.

* Zâl, Padişahın söylediği bu sözlerden hiçbir şey anlayamadı.

* Ve ona: "Biz, sana sadece durumu üzüle üzüle anlattık! Ama sen bir padişahsın, biz de senin kullarınız;

5685. * "Sen ister adalet, istersen zulüm yaparsın; bize düşen, senin dilediğin şekilde davranmak ve yaşamaktır!

* "Ben, gönlüme doğanları ve bildiklerimi, sana olduğu gibi anlattım.

* "Hiçbir insan, ne ölümden kurtulabilir, ne eline iğne alıp zamanın gözünü dikebilir ve

* "Ne de perhiz yaparak yemeden içmeden yakasını sıyırabilir. Padişahımız da, bu üç şartın dışında değildir.

* "Ne diyeyim? Tanrı'dan dilerim ki bu aydınlık dünya sana da kutlu olsun; bu öğütlerimi hatırlamak zorunda kalmayasın;

5690. * "Yaptığın işten pişmanlık duymayasın; gönlün, dinin ve türen her zaman aydın olsun!"

* Dedikten sonra, yüreği ayrılığın üzüntüsüyle dolarak, hemen Padişahı övüp veda etti

* Ve yanından çıktı. O kadar üzülmüştü ki gözlerinde ay ve güneş bile karardı...

* Tûs, Gûderz, Behram ve Giv gibi cesur pehlivanlar da onun peşi sıra çıktılar

* Giv, Zâl'e dedi ki: "Ben, sadece, Tanrı'nın onu kılavuz olmasını dilerim.

5695. * "Tanrı yardım etmedikten sonra, onun bir şey yapabileceğini sanmıyorum.

* "Hırs, ölüm ve fakirlik senden ırak olsun! Düşmanlardan sana hiçbir kötülük gelmesin!

* "Gittiğimiz ve bulunduğumuz yerlerde senin medhinden başka bir söz işitmeyelim!

* "İran ülkesinin ümidi önce Tanrı'da, sonra da sendedir!

* "Sen, pehlivanların iyiliği için, kalktın bunca zahmete katlandın, böyle uzun bir yolu çiğneyip geldin!

(1)

Kâvus'un Mâzenderan'a gitmesi

5700. * Bir yandan komutan Zâl sınırı geçerken, bir yandan da ordu ovaya açıldı.

* Padişah, Tûs ve Gûderz'e, orduyu alıp yola girmeleri için emir verdi.

* Gün açılınca, Padişah ve pehlivanlar Mâzenderan'a yöneldiler.

---

(1) Nüsha: * "Artık bizim için bir tek çare vardır ve o da bize yeter: baş olarak senden başkasını tanımamak!"

* Destan ona şöyle karşılık verdi: "Her şeyi bilen bir tek kişi, ancak Tanrı vardır; onun çizdiği yolda alınacak hiçbir tedbir işe yaramaz!

* "Siz, padişahın buyruğuna kulak verin ve hep birden bu savaşa katılın!

* "İleride, hepinizi yine böyle sevinçli olarak göreceğimi umarım!"

* Padişah, İran ülkesini, hazinelerin anahtarlarını, tacını ve yüzüğünü Milât'a teslim ederek:

* "Eğer bir taraftan düşman görünecek olursa, intikam alıcı kılıcını kınından bırakma!

* "Her türlü kötülüklere ve tehlikelere karşı Zâl'le Rüstem bizim sığınağımızdır. Onlar, bu ordunun desteği ve padişahlık tahtının süsleridir!" dedi.

* Ertesi günü, davul sesleri yükselirken, Gûderz ile Tûs orduyu harekete geçirdiler.

* Orduya şeref veren Kâvus, ilerleyerek Espiruz dağının eteklerine ordugâhını kurdu

* Ve güneş batıncaya kadar orada dinlenip uyudu.

* Burası, en azılı devlerin yurduydu. Oradan filler bile geçmeğe korkardı.

* Kâvus, dağın eteğine, altın kılıptanlarla örülmüş bir yaygı serdirdi. Hava, tatlı şarapların kokularıyla doldu.

* Bütün ayağı uğurlu pehlivanlar, Padişah Kâvus'un tahtı önünde oturdular ve

* O gece, o meclisi varlıklarıyla süslediler. Sabahleyin de uykudan kalkar kalkmaz,

* Hepsi bellerinde kemerleri, başlarında külâhları olduğu halde, birer birer, Padişahın yanına girdiler.

* Padişah, önce Giv'e şöyle buyurdu "Ordudan iki bin kişi seç!

* "Bunlar, ağır gürz kullanabilen, Mâzenderan kapılarını açabilecek kuvvette olmalı!"

* "Genç veya yaşlı, fakat hepsi de canlarından vazgeçmiş fedailer olsun..."

(1)

* "Orada mamur olarak ne bulursan yakıp yıkacak, geceyi orada gündüz yapacaksın. (2)

* "Ve devler bu işten haber alıncaya kadar, sen cadılardan yaryüzünü temizleyeceksin!"

* Giv, Padişahtan bu emri alır almaz, kemerini beline kuşanarak ordunun ileri gelen pehlivanlarını seçti ve

* Onlarla birlikte Mâzenderan kapılarına dayanarak, orada düşmanın başına kılıç ve gürz yağdırdı.

---

(1) Nüsha: * "Mâzenderan ülkesine gidecek, kılıçlar ve ağır gürzlerle

(2) Nüsha: * "Geceyi orada gündüz yapacaksın" yerine "orada gündüzü geceye çevireceksin!".

* Kadın, erkek, çoluk çocuk, ne bulduysa hepsini kesti. Hattâ değeneklerine dayanıp yürüyen ihtiyarları bile onun kılıcından aman bulamadı.

* Her tarafı yağma etti. Şehri yaktı, yıktı. Deva yerine her yana zehirler saçtı.

* Bu ülkenin her yeri cennet gibi güzeldi; her yanında zevk ve neşeden geçilmiyordu.

* Saraylarında olsun, köylerinde olsun boyunları gerdanlıkla, kulakları küpeli sayısız cariyeler ve

5725. * Bunlardan daha çok olarak da başları külâhlı ve yüzleri ay gibi parlak köleler vardı.

* Nereye gidilse bir tarafta altınlar, bir tarafta da mücevher hazineleri saçılı duruyordu.

* Hayvanların sayısı ise belli değildi. İnsan bu ülkeye bakınca, cennetin yeryüzüne indiğine inanacağı geliyordu...

* Kâvus'a, bu servetten, bolluktan ve mamurluktan haber verdiler.

* Bu haberi götüren adam, ona Mâzenderan'ın bütün güzelliklerini anlattı: "Mâzenderan'a, dedi, ancak cennet eş olabilir!

5530. * "Bütün şehir, sanki baştan başa bir puthane imiş gibi, Çin kumaşları ve güllerle süslü...

* "İnsanları o kadar güzel ki görenler, onları yüzleri Rıdvan tarafından nar çiçeklerinin sularıyla yıkanmış huriler sanır!"

* Aradan bir hafta geçince, İranlılar yağmaya doydular.

* Mâzenderan Padişahı da olup bitenlerden haber alarak üzüldü; yüreği kederle doldu, başı sersemledi.

* Bu haber geldiği sıralarda, yanında Sence adındaki dev vardı. Onun da bu işlere çok canı sıkıldı.

5735. * Padişah ona: "Şu gök kubbesini dolaşan güneş gibi, koş, Akdev'in yanına git ve

* "Ona de ki: İran'dan, ülkemizi yağma etmek için büyük bir ordu geldi.

* "Savaş isteğiyle intikam ve düşmanlık kılıcın parlatarak, Mâzenderan'ı baştan başa yakıp yıktı.

* "Yeryüzünü ele geçirmek isteyen Kâvus bu ordunun komutanıdır. Bundan başka, orduda birçok yeni savaş esirleri de var.

* "Eğer hemen imdadımıza yetişmezsen, Mârenderan'da bir tek kişi sağ kalmayacak!" dedi.

5740. * Sence, bu sözleri dinledikten sonra, Padişahın buyruğunu hemen koşup Akdev'e yetiştirdi.

* Bütün devlerin başı olan Akdev'in yanına varınca, o savaşçı padişahtan duyduklarını ona anlattı.

* Akdev, ona şöyle karşılık verdi. Dedi ki: "Zamandan ümidini kesme!"

(1)

* "Ben, şimdi büyük bir ordu ile gelir ve Mâzenderan'dan Kâvus'un ayağını keserim!"

* Bundan sonra da, yerinden bir dağ gibi fırlayıp ayağa kalktı. Öyle ki, başı göklere değdi.

(1)

---

* Nüsha: * "İran Padişahı, intikam alıcı bir ordu ile geldi diye tasalanma!

(1) Nüsha: * Beri yanda da Kâvus, hızla yol alarak, ordusuyla gelip Mâzenderan'a erişti ve

* O güzel yere varır varmaz, ordugâhını dağlara ve ovalara kurdu.

* Sarı ve kırmızı renkli çadırların çokluğundan, gözler kamaşıyordu...

* Güneş çadırların üzerine vurdukça da, bütün ülke bir deniz gibi parıl parıl parlıyordu.

* Gerek insanlar, gerekse atlar o kadar süslü idiler ki, bu süslerin çokluğuyle, yeryüzü bir cennete dönmüştü.

* Padişahın çadırının içinde, sanki güneşin ışıklarındanmış gibi parlak ve billûrdan yapılmış bir taht kurulmuştu.

* Padişah Kâvus, başındaki padişahlık külâhı ile, bu tahtın üzerine;

5ü45. * Gece olunca, Kâvus'un ordusunun üzerini bir bulut kapladı. Yeryüzü, bir zenci yüzüne döndü.

* Sanki dünya bir zift deryası kesilmişti... Aydınlık adına hiçbir şey kalmadı.

* Bu karanlık, ordunun üzerini, zift ve dumandan yapılmış bir çadır gibi kapladı. Hava kararadı ve gözler görmez oldu.

* Gökten taş ve kerpiç yağdı ve İran ordusu çil yavrusu gibi dağıldı.

---

* Ordunun, iyiliği ve kötülüğü ayıran büyükleri de kendi yerlerine oturmuşlardı.

* Kâvus, onlara şöyle söyledi: "Ey ileri gelenler, ey yiğitler!

* "Siz hepiniz, birer birer, benim iyiliğimi isteyen, benim yolumda ve buyruğumda olan kimselersiniz.

* "Şimdi Mâzenderan Padişahını ele geçirecek ve devleri perişan edeceğim!

* "Bu padişahla, haberleşme veya mektuplaşma yoluyle konuşmayı uygun bulmuyorum.

* "Yarın güneş doğudan yükselir yükselmez, hep birden, kalkıp Mâzenderan'a gidelim.

* "Orayı baştan başa alarak ne padişahını bırakalım, ne de ordusunu!

* "Onların başlarını atlarımızın nallarıyle ezelim ve kuvvetli olarak devlerden hiç kimseyi bırakmayalım!

* "Bundan sonra da bütün ülkeyi ayaklarımızın altına sererek, gönlümüzün dileğini yerine getirelim!"

* Ordunun içinden birçokları tekrar İran'ın yolunu tuttular. Kâvus'un da, giriştiği bu işten, yüreği yandı.

5750. * Gece geçip gündüz yakınlaştığı halde, yeryüzünü ele geçirmek isteyen Padişahın da,

* Ordunun üçete ikisinin de gözleri hiçbir şey göremiyordu. Ordunun ileri gelenlerinin canları çok sıkılıyordu.

* Derken, Padişahın bütün hazineleri yağma edildi, erler tutsak oldu. Uğradığı bu ke-

---

* Bu sözleri dinleyen büyükler, başlarını yerlere koydular ve Padişahı överek:

* "Kötülüğün eli Padişahımıza uzanmasın; yer ve zaman, hep senin iyiliğini istesinler!

* "Kılıç, gürz ve ok sahibi olan bizler, senin kullarınız!

* "Padişahın hazinesiyle beslendikten sonra, ordu hangi zahmete katlanmaktan çekinir?

* "Padişahın yoluna canımız feda olsun? Onun uğrunda bir değil, on savaş bile yaparız.

* "Fakat orada, o zalim Akdev sakın ortaya çıkmağa kalkışmasın?

* "O, çok büyüler bilir ve Mâzenderan devlerinin de başıdır.

* "Eğer o dev savaşa gelmeyecek olursa, biz öbür devlerin hepsinin canlarından nefeslerini keseriz!"

* Savaşçılar, gece oluncaya kadar, hep bu savaş sözlerini konuştular.

* Böylece, o gün akşama kadar Kâvus, ele geçmeyecek bir sürü hayaller kurmakla vakit geçirdi...

derle de o genç talihli Padişah pek çabuk kocadı..

* Bütün bu gençleri unutmamak, anmak gerek! Bunlar öyle işlerdir ki, onların karşısında şaşkınlık bile şaşkınlığa düşer...

* Komutan Kâvus, uğradığı bu felâketi görünce: "Bir padişah için, akıllı ve uyanık bir vezire sahib olmak, hazinelere sahib olmaktan hayırlıdır!

5755. * "Ne yazık ki ben, yeryüzüne hâkim olan Zâl'in öğütlerini dinlemedim; onu, hakkımda kötülük düşünen bir düşman gibi karşıladım!" dedi.

* Bu maceranın üzerinden bir hafta geçtiği halde Padişah, İranlılardan kimsenin yüzünü göremedi.

* Sekizinci günü Akdev gelerek, gök gürültüsünü andıran sesiyle, ona: "Ey, şimdi karşımda yemişsin bir söğüt ağacı gibi titreyen Padişah!

* "Kendine büyük mevkiler hazırladın, Mâzenderan ovalarını ele geçirmek sevdasına düştün...

5760. * "Kendini azgın bir fil gibi kuvvetli sandın, hiç kimseye değer vermedin...

* "Tacın ve tahtınla kanaat etmeyerek kendi kendini aldattın...

* "Mâzenderân'da birçok esirler aldın, o ağır gürzünle birçok kimselerin canına kıydın...

* "Padişahlık tahtının üzerinde otururken, sana bir gururdur geldi. Benim gücümün nelere yettiğinden haberin yok muydu?

* "İşte şimdi lâyıkını buldun, gönlün de isteklerine kavuştu!"

(1)

5765. * Dedikten sonra, hançer kullanan erkek devlerden on iki bin kişi ayırdı ve

* Bunları İranlılara muhafız yaptı. İlerigelenlerin de başlarını bağlatarak,

* Onlara birkaç gün yaşayacak kadar yiyecek verdi...

* Sonra, Padişahın ve ordusunun hazinelerinde, yakut taç ve firuze taht gibi.

---

(1) Nüsha: * "Eğer birisinden akıl öğretici bir öğüt işitmemiş olsaydım, şimdi hemen canının soluğunu keser,

* "Erlerinden bir tekini bile sağ bırakmaz ve bütün ülkeni baştan başa alırdım!

* "Fakat ortada, atalarımın ordular bozan Gürşasb ile yaptıkları bir andlaşma var.

* "Bu andlaşmaya göre, İran ülkesine öfkelenmemem gerek! Yoksa, ortalığı bir kıyamet gününe çevirirdim!

* "Şimdilik, zaman size yâr oluncaya kadar, sizi zahmet içinde bırakmakla yetineceğim!"

* Değerli ne varsa hepsini baştan başa toplatıp aldı ve Mâzenderan'ın komutanı

5770. * Erjenk'e teslim etti. Ona: "Bunları, Padişahın yanına götür ve: artık Ehrimen'den yana bulunacak bir bahanen kalmadı!

* "Ben, her şeyi gereği gibi yaptım ve düşmanları yerlere serdim.

* "Bundan sonra, İran'ın Padişahı da, büyükleri de ne parlak güneşin yüzünü görebilirler, ne de ayın!

* "Kâvus'u, saadetle felâket arasındaki farkı iyicene anlayabilsin diye, öldürmedim.

* "Düştüğü felâket içinde onun aklı başına gelecek ama, şikâyetlerine kulak verecek kimse yok!" dedi.

5775. * Erjenk, onun bu sözlerini dinledikten sonra, hemen Mâzenderan Padişahına doğru yola çıktı.

* Ordusunu alarak, armağanlar, tutsaklar ve süslü atlarla o tarafa yöneldi..

İşte böylece bu işler halledildikten sonra Akdev de kalkıp, güneş gibi, kendi yerine döndü, geldi....

* Mâzenderan'da kalan Kâvus ise, hep: "Bu, benim suçumdur!" diye söylenip duruyordu.

Kâvus'un Zâl'e haber yollaması

* Yeryüzüne hâkim olmak isteyen bu yüreği yaralı Padişah, vakit geçirmeden, kuş gibi hızlı giden bir pehlivanı yola çıkararak,

5780. * Zâbilistan'a, Destan'ın yanma bir duman gibi gönderdi..

* Bu elçi ile Zâl'e: "Talihsizlik yüzünden, sorma, başıma neler gelmedi! Tacım da, tahtım da yerlere yıkıldı.

* "Hazinelerimi, ünü yeryüzünü dolduran ve baharda açılmış bir gül gibi süslü olan ordumu,

* "Şu dönen Felek, devlerin eline verdi. Sanki bir yel esip, bir anda hepsini alıp götürdü...

* "Gözlerim karardı, talihim kamaştı: tacım ve tahtım altüst oldu.

5785. * "Şimdi de, perişan bir halde, Ehrimen'in pençesindeyim. Sanki canım, her an, tenimden ayrılmak istiyor.

* "Senin öğütlerini hatırladıkça da, ciğerimden ahlar fırlıyor...

* "Verdiğin öğütlerle aklım başıma alsaydım, şimdi, akılsızlık yüzünden başıma bu felâketler gelmezdi.

* "Eğer, kemerini beline kuşanıp da imdadıma yetişmezsen, her şeyim mahvolacak!" diye haber gönderdi.

* Mâzenderan'dan yola çıkan bu elçi, bir kuş ve bir duman hızıyla yürüyerek,

* Destan'ın yanma varınca, bütün bildiklerini ve görüp işittiklerini ona anlattı.

* Bunları duyan Destan, tırnaklarıyla derisini parçaladı; fakat, hiç kimseye bir şey söylemedi.

* O aydın yüreğiyle, ileride Kâvus'un başına gelecek belâları sezmişti.

* Rüstem'e dönerek: "Kılıcın, kınında dura dura küçülüyor...

* "Artık, âlemin içinde, gezip tozacak yüzümüz kalmadı. Yapacağımız iş, Padişahlığın tahtını kurtarmaktır!

* "Yeryüzü padişahı, bir ejderhanın ağzında... Bu büyük felâket, İranlıların başına nereden geldi?

* "Sana düşen şey, atını eyerlemek ve dünyalar bağışlayan kılıcınla intikam almaktır!

* "Seni yaratan ve besleyen Tanrı, işte bu zaman için yaratmış ve beslemiştir!

* "Bu işlere ancak sen yaraşırsın... Benim yaşım iki yüzü geçti.

* "Padişahı bu kötülükten kurtarır, bu işi başarabilirsen büyük bir ün kazanmış olursun!

* "Bu, bir ehrimen işidir; bunda, bir solukluk dinlenme bile hak sayılmaz.

* "Sırtına kaplan derisinden zırhını geçir de, uykuyu ve dinlenmeyi bir yana bırak!

* "Şimdiye kadar, gözleri senin mızrağını görenlerden kimin canı rahat etmiştir ki?

* "Sen denizlerle bile savaşsan onlar bir kan denizine döner; senin sesinden dağlar dümdüz olur.

* "Erjenk de, Akdev de, zannetmem ki, seni karşılarında gördükleri vakit, canlarını kurtarmak ümidini besleyebilsinler!

* "Hemen yola çık ve o ağır gürzünle Mâzenderan Padişahının boynunu ve göğsünü parçala!" deyince,

(1)

---

(1) Nüsha: * "Derhal, koşa koşa Mâzenderan'a git! Çünkü oraya gitmekle adın yükselir...

* "Böylelikle yeryüzünde bir eşi daha bulunmayan Binici Sam'ın da adını yeniden parlatmış olursun!

* "Bundan sonra, dünya senin hükmün altına girer; devler, senin adını duyunca, titremeğe başlarlar."

* Rüstem: "Bu yol çok uzundur... Ben onu nasıl aşar da gidip intikam alabilirim?" diye sordu.

(2)

* Zâl: "Bu Padişahlıktan oraya gitmek için iki yol vardır ve zahmetli, tehlikeli olmak bakımından aralarında hiçbir fark yoktur.

* "Ancak bunlardan biri çok uzun, diğeri ise kısadır. Uzun yol, Kâvus'un gittiği yoldur. Ötekisi ise, iki haftalık bir yoldur.

* "Bu, gerçekten, aslanlar ve devlerle dolu, karanlık bir yoldur; gözlerinin kararacağı muhakkaktır.

5810. * "Fakat, dünyanın garip işlerini görüp anlamış olmak için, sen bu yolu seçmelisin; korkma, yeryüzünü yaratan Tanrı, senden yardımını esirgemez.

* "Senin cins Rahş'ın bu yolun zahmetlerini yener.

* "Senin göğsünü, başını, pazılarını, ayaklarını, pençelerini ve gürzünü bana tekrar göstermesi için,

* "Bütün gece, ta gün açılıncaya kadar Tanrı'ya yalvaracağım...

---

(2) Nüsha: * "Padişah bile oraya, ancak altı ay yol aldıktan sonra gidebildi."

* "Zaten, Tanrı şayet senin canının bir devin pençesinde çıkmasını takdir etmişse,

* "Bunu kim değiştirebilir? Başa gelecek gelir; ona karşı konulamaz!

* "Dünya hiç kimseye kalmaz; her insanın, ne kadar yaşarsa yaşasın, sonunda ölmesi mukadderdir.

* "Yeryüzünü ünü ile dolduran bir kahraman, ölümünden korkar mı hiç?"

* Deyince, Rüstem de kutlu babasına: "Peki, görüyorsun ki ben her zaman senin buyruğuna hazırım!

* "Fakat, geçmiş zamanlarda, babalar, bir insanın kendisini kendi eliyle cehenneme atmasını asla uygun bulmamışlardır.

* "Doğrusu da budur. Daha gençliğine doymamış bir kimsenin yırtıcı bir aslana karşı çıkarak, hayatını tehlikeye koyması reva mıdır?

* "Bununla beraber, ben yine hazırım ve gideceğim... Tanrı'dan başka hiçbir yardımcı istemem!

* "Senin gibi bir kahramanın uğruna canımı da, tenimi de feda ederek, cadıların tılsımlarını bozacağım!

* "İran'da ne kadar canlı insan varsa, hepsini toplayıp seferber edeceğim...

* "Artık yeryüzünde ne Erjenk kalacak, ne Akdev, ne Gundi'nin oğlu Pûlât, ne de Bîd...

5825. * "Yeryüzünü yaratan biricik Tanrı'nın adına and içerim ki,

* "Erjenk'i yakalayıp, ellerini taş gibi sımsıkı bağlayarak boynuna boyunduruk vurmadan;

* "Pûlât'ın başını ve beynini ayaklar altına yuvarlamadan ve Rahş'ın ayakları altında toprağı yerinden oynatamadan, üzerinden inip ayağımı yere basmayacağım!" diyerek,

* Hemen böbür postundan zırhını giyip babasının karşısına tekrar dikildiği zaman, Zâl, onu bol bol övdü...

(1)

* Bunun üzerine Rüstem, rengi bile değişmeden, yüreği atmadan, tam bir soğukkanlılıkla ve bir fil gibi yerinden kalkıp atına bindi.

5830. * Onu bu halde gören annesi Rûdâbe, yüzü gözü yaşlar içinde koşup geldi; Destan da, onunla birlikte, ağlamaya başladı.

---

(1) Nüsha: * "Dünyada bütün isteklerin yerine gelsin; düşmanların ortadan kalksın!

* "Her gittiğin yerde ünün yükselsin; Rahş da senin dileklerini feleğin üstüne çıkartsın!

* "Tanrı, her zaman, koruyucun olsun ve düşmanlarının başı yerlere düşsün!" dedi.

* Ay yüzlü Rûdâbe, Rüstem'e: "Demek yola çıktın, artık gidiyorsun?

* "Beni böyle keder içinde bırakıp gittiğin bu yolda, Tanrı'dan neler umuyorsun ki?" dedi.

* Rüstem de: "Ey, güzel huylu anacığım! dedi, bu yolculuğu kendi isteğimle yapmıyorum.

* "Tanrı böyle takdir etmiş, benim nasibim de böyle imiş... Sen beni Tanrı'ya emanet et!" dedi.

5835. * Sonra, anne ve baba, oğullarıyla vedalaşmak için ilerlediler. Birbirlerini bir daha görüp görmeyeceklerini kim bilebilir ki?...

* İşte, zaman böyle gelip geçer... Akıllı olan, soluklarını sayıp ölümünü bekleyendir.

* Ümidini kırma. Kötü günler geçtikten sonra, bil ki, dünya senin için de iyi olur.

Rüstem'in, Yedi Övün yolundan gitmesi

* Ünü yeryüzünü dolduran bu pehlivan, babasıyla vedâlaştıktan sonra, Nimruz'dan ayrıldı.

* İki günlük yolu bir günde alıyor; karanlık geceyi hesaba katmadan, onu da gündüz sayıp yoluna devam ediyordu.

5840. * Böylece Rahş, karanlık gecelerde de, aydınlık gündüzlerde de durmadan yürüyüp gitti...

* Nihayet Rüstem, yoruldu ve karnı acıktı. Bu sırada da, yaban eşekleriyle dolu bir düzlüğe varmıştı.

* Hemen Rahş'ın karnını ayaklarıyla sıkıştırarak, onu bir yaban eşeğinin üzerine doğru alabildiğine koşturdu. Biraz sonra, yaban eşeğinin soluğu kesildi.

* Zaten, Rüstem'in elinden, kemendinden ve atının ayaklarından hangi yırtıcı hayvan kurtulabilir ki?

* Aslan Rüstem, hemen, padişahlara yaraşan kemendini atarak, yaban eşeğini ilmiğin içine alıverdi.

(1)

5845. * Sonra çalı çırpı topladı ve bir ok atarak okun taşlardan çıkardığı kıvılcımlarla bir ateş yaktı.

* Yaban eşeğini öldürüp temizledikten sonra, onu o kızgın ateşin üzerinde kebabını yaptı ve

(1) Nüsha: * İpi çekncie, yaban eşeği yere yuvarlandı. Rüstem de, kükreyen bir kaplan gibi onun yanına seğirtti.

* Başına oturarak hepsini yedi. Kemiklerini kaldırıp bir tarafa attı. Rüstem'in bütün yemeği ve sofrası hep bu şekildeydi...

* Atının başını çözerek, onu oradaki çayırlığa başıboş bir halde otlamağa bıraktı ve

* Kendisi de bir kamışlığa girerek yatıp uyudu... Aslında tehlikeli olan bu yeri Rüstem, emniyetli bir sanmıştı...

Birinci Övün

(Rahş'ın aslanı öldürmesi)

5850. * Bu kamışlıkta bir aslan barınmaktaydı. Filler bile oradan geçmeğe cesaret edemezlerdi.

* Rüstem, işte böyle bir yerde, kılıcı başının altında olarak ve bir aslan gibi uykuya daldı...

* Çok geçmeden, o yırtıcı aslan dönüp yatağına geldi.

* Kamışların arasında fil gövdeli bir adamın yattığını ve yanındaki çayırlıkta da başıboş bir atın dolaştığını görünce,

* Kendi kendine: "Önce atı yere yuvarlamalı... Atın işi bitince, atlı nasıl olsa ele geçer!" diyerek,

5855. * Aslan, Rüstem'in derisi pırıl pırıl parlıyan Rahş'ına doğru seğirtti. Rahş, onun geldiğini görünce, hemen yerinden fırlayarak

* Ön ayaklarını aslanın kafasına atıp, onu yakaladıktan sonra dişlerini sırtına geçiriverdi...

* Aslan hemen yere yuvarlandı ve hiçbir şey yapamayacak hale geldi...

* Keskin pençeli Rüstem uyanıp da, dünyanın aslanın başına zinden kesildiğini görünce,

* Atına: "Ey, akılsız! Sana, tut da aslanlarla savaş diye kim söyledi?

5860. * "Ya onun pençesinde geberseydin ne olacaktı? Üzerimdeki bu böbür derisinden zırhı, başımdaki şu tulgayı,

* "Şu kemendi, şu yayı, şu kılıcı ve şu ağır gürzü Mâzenderan'a kadar kim götürecekti?

(1)

* "Tatlı uykumun arasında bile sesini duyar ve seni bundan menederdim; senin de aslanla boğuşman bu kadar uzun sürmezdi."

---

(1) Nüsha: * "Sen, hızda ve şiddette bir tanesin; ben, sana benzer başka bir at görmedim.

* "Aslan sana saldırdığı zaman, neden kişneyerek yanıma koşmadın? Böyle yapsaydın,

* Dedi ve yeniden uykuya vardı. O cesur ve ünlü kahraman uzun uzun uyudu;

* Ta güneş karanlık dağların arkasından çıkıncaya kadar tatlı uykusundan hiç uyanmadı.

* Sonra, kalkıp Rahş'ı tımar etti, eyerledi ve iyilik veren Tanrı'nın adını andı.

İkinci Övün

(Rüstem'in susuzluktan bitkin bir hale gelmesi ve bir koyunun kılavuzluğuyla bir çeşmeye erişmesi)

* Rüstem böylece gitmekteyken, karşısına bir yol çıktı. Bu, mutlaka ve üzerinden hızla geçilmesi gereken bir yoldu.

* Çünkü bu yol, susuz ve sıcaktan çayır çayır yanan bir yoldu. Sıcaktan, üzerinden geçen kuşlar kebab olup düşerlerdi...

* Bu sırada da çöl o kadar kızgındı ki, sanki rüzgâr yerine ateş esiyordu.

* Sıcaklık ve susuzluk arttıkça arttı... Nihayet, Rüstem'in dili damağına yapıştı. Rahş da yürüyemez oldu.

* Bunun üzerine Rüstem mızrağını eline alarak atından indi ve sarhoş gibi, oradan oraya koşmağa başladı.

* Fakat, kurtulmak için hiçbir çare göremeyince, yüzünü göklere çevirerek:

* "Ey, adaletli Tanrım! Başıma gelen bu zahmet ve eziyet hep sendendir!

* "Bana eziyet etmek istiyorsan, yeryüzü 'çin, bu kadarı yeter...

* "Ben, ancak sen Tanrı'mın yardımıyla, Kâvus'un kurtulması için uğraşıyorum.

5875. * "Ancak senin yardımınla, İranlıların Dev'in pençesinden kurtulmalarını diliyorum.

* "Onlar senin suçluların, senin yardımına muhtaç olan kullarındır!" dedi...

(1)

---

(1) Nüsha: "Onlara yenden can ve ten verebilmem için, ellerime kuvvet ver!

* "Sen diyorsun ki: Ben adaletliyim; zulüm görenlere, daraldıkları sırada, yardım ederim!

* "Öyle ise benim halimi de gör ve beni de sıkıntıdan kurtar!

* "Bu işte yardımcım ol, ihtiyar Zâl'in yüreğini benim derdimle de dağlama!

* "Erlerimizin katlandıkları zahmetleri boşa çıkarma; beni, ordumu ve ülkemi sevindir!"

* O fil gövdeli Rüstem, aklına kefenle mezarın geldiği bu yerde, kendi kendisine de şöyle söylendi:

* "Eğer erlerim iş görebilecek bir halde olsaydı, bir aslan gibi, devlerle savaşa gider,

* "Bir saldırışta onları birbirine katar, canlarından soluklarını keserdim!

* "Hattâ karşıma Genk dağı bile çıksa, bir saldırışta onu da altüst ederdim.

* Sözlerini bitirdikten sonra da, o fil gövdeli vücudu, susuzluktan bitkin bir halde, yere, serildi...

* Tam bu sırada da, besili bir koyun, koşa koşa yanından geçti.

* Rüstem, koyunun geçtiğini görünce: "Herhalde, buralarda, içecek bir su olmalı... Acaba nerede?

5880. * "Anlaşılan, Tanrı'nın iyiliği imdadına yetişiyor..." diye düşündü.

* Bunun üzerine kılıcına dayanarak ve Tanrı'nın yardımıyle ayağa kalkıp,

---

* "Yiğitliğimle onu parçalar, ağır gürzümle onu dümdüz ederdim...

* "Karşıma, dağ yerine, dalgalarının arasında gemilerin bile görünmedikleri Ceyhun nehri çıksaydı,

* "Temiz Tanrı'nın verdiği kuvvetle, onu bir anda toprakla doldurup kuruturdum...

* "Fakat, güzel talihimin körleştiği şu sırada, ne yiğitlikten hayır kaldı, ne de kuvvetten!

* "Şu çölün ortasındaki susuzluğa ne yapmalı? Üzerime doğru gelen ölüme karşı nasıl bir afsun kullanmalıyım?"

* Bir elinde kılıcı, bir elinde de atının dizgini olduğu halde, koyunun peşine düştü.

(1)

* Biraz sonra bir çeşme göründü. Koyun, başını kaldırarak o çeşmeye doğru yöneldi.

* Bunu gören Rüstem, yüzünü göklere çevirerek: "Ey sözünde duran, adaletli Tanrı!

5885. * "Bu çeşmenin etrafında koyun ayağı izi filân yok... Çöllerde yaşayan bu koyun benim hısımım, akrabam da değil... Bu, nereden peyda oldu?

* "Ey, insanoğlu! Başın daralınca yalnız Tanrı'ya sığın, yalnız ondan medet um!

* "Adaletli Tanrı'dan yüz çevirenin aklı başında değildir!"

* Dedikten ve koyunu da tatlı sözlerle sevip okşadıktan sonra ona: "Şu Felek'ten hiç kötülük görmeyesin!

* "Gezip dolaştığın ovaların otları yemyeşil olsun! Tanrı, seni kaplanların şerrinden korusun!

5890. * "Yay ve okla canına kıymak isteyenlerin yayları kırılsın, ruhları kararsın!

* "Ben, fil gövdeli Rüstem senin sayende yeniden hayata kavuştum... Yoksa, ölüm düşüncesiyle kafam dopdoluydu.

---

(1) Nüsha: * Koyun gitti, o gitti; derken, kutlu bir günün belirtileri başladı...

* "O gidişle, bir ejderhanın karnına girmekten kurtulsam, bir kurdun pençesine düşecek,

* "Parça parça olacak, her bir parçam bir düşmanın elinde kalacaktı!" diye.

* Dualar da etti. Bundan sonra, önce, Rahş'ın eyerini çıkardı ve

* Hayvanı o temiz su ile iyicene yıkadı. Temizlenen Rahş, güneş gibi. pırıl pırıl parladı.

* Rüstem de suya kandıktan sonra, avlanmak için, tirkeşini okla doldurdu.

* Bu sırada, gözüne, azgın bir fili andıran bir yaban eşeği ilişerek, bir ok atıp onu öldürdü. Hemen derisini yüzdü, ayaklarını kesti ve barsaklarını temizledikten sonra,

Güneş kadar kızgın bir ateş yaktı. Eşeği suda yıkayıp getirdi, ateşin üzerinde pişirdi.

* Bu iş de bitince, oturup karnı doyurmağa başladı. Pençeleriyle kemiklerin etlerini sıyırdı, yedi.

* Sonra, o suyu berrak çeşmeye gidip kana kana da bir su içti ve yatıp uyumağa hazırlandı.

* Azgın Rahş'a: Kimse ile dalaşıp döğüş etme!

* "Eğer bir düşman gelirse, hemen bana doğru koş; sakın öyle aslanlarla, devlerle filân kapışayım deme!" deyip

* Uykuya vardı. Sessizlik içinde uyuyup dinlendi. Rahş da, gece yarılarına kadar, çayırlıkta dolaşıp otladı...

Üçüncü Övün

(Rüstem'in ejderhayı öldürmesi)

* Rüstem böyle uyurken, çölün içinden öyle bir ejderha çıkageldi, ki bir fil bile onun pençesinden kendisini kurtaramazdı.

5905. * Bunun yatağı da orasıydı ve devler bile onun korkusundan oralardan geçemezlerdi.

* Ejderha gelip de orada, yeryüzünü ele geçirmek isteyen o kahramanın uyumakta ve bir atın da dolaşmakta olduğunu görünce,

* Şaşırıp kaldı Kendi kendine: "Acaba, dedi, burada böyle hiç korkmadan dinlenmeğe cesaret eden bu adam kimdir?

* "Buradan devler, filler ve erkek aslanlar bile geçemez!

* "Buraya gelen, benim gibi bir erkek ejderhanın hep kötülük işleyen pençesinden kurtulamaz!" diyerek,

5910. * Parlak tüylü Rahşa doğru seğirtince, Rahş hemen koşarak, o taç peşinde koşan Rüstem'in yanına geldi.

* Tunç gibi tırnaklariyle yeri kazımağa, gök gürler gibi kişneyip kuyruğunu sallamağa başladı.

* Rüstem bu gürlütü ile uyanınca, akılla dolu olan başı, bu sefer savaş duygularıyla doldu.

* Çölün dört bir yanını gözden geçirdi, fakat hiçbir şey göremedi... O azgın ejderha ortadan kaybolmuştu.

* Bunun üzerine, boşuboşuna kendisini uykusundan uyandıran Rahş'a çıkıştı, onu payladı ve

5915. * Yeniden uykuya vardı... Ejderha da, karanlığın içinden tekrar ortaya çıktı.

* Rahş onu görünce, yine hemen Rüstem'in baş ucuna dikilip kişnemeğe ve tırnaklarıyle yeri kazımağa başladı...

* Rüstem, yine, yüzü heyecandan gül gibi kızarmış olarak, uyandı.

* Çölü tekrar baştan başa gözden geçirdi, Gecenin karanlığından başka bir şey göremedi.

Yine, o şefkatli ve uyanık Rahş'a: "Sen, artık, gecenin karanlığını da yok edecek değilsin ya!

5920. * "Bir karaltı görür görmez, hemen beni uyandırıveriyorsun... Acelen ne?

* "Eğer bir daha böyle başımın ucunda kıyametler koparırsan, kafanı şu keskin kılıcımla keser,

* "Tutar, Mâzenderan'a kadar yaya gider; tulgamı da, kılcımı da, ağır gürzümü de kendim taşırım!

* "Ben sana: Aslan filân saldırırsa, onu pençemin altında ezerim, dedim.

* "Yoksa, gece vakti, beni boşu boşuna uyandır, demedim... Durduğun yerde rahat dur, beni bir daha böyle uyandırma!"

5925. * Deyip, böbür derisinden zırhını üzerine alarak üçüncü defa, uykuya vardı...

* Fakat o azgın ejderha, yeniden, acı acı bağırdı. Öyle ki, solukları ateş gibiydi.

* Bu sefer Rahş da, çayırlıktan uzaklaştı; Rüstem'in yanına gidip de onu uyandırmağa cesaret edemedi.

* Bu şaşırtıcı manzara karşısında yüreği iki parça olmuştu: hem ejderhadan, hem de Rüstem'den korkuyordu...

* Fakat, yine içi rahat etmedi; bir yel gibi Rüstem'in yanma koşarak,

5930. * Olanca kuvvetiyle kişnedi ve toprağı o kadar eşti ki, nallarının altında yer, yarık yarık oldu...

* Rüstem, yine uyandı ve yine atına kızıp söylendi.

* Fakat yer, bu sefer, ejderhayı gizlemedi; çünkü, yeryüzünü yaratan Tanrı öyle istemişti.

* Rüstem, ejderhayı görür görmez, hemen keskin kılıcını belinden çekerek,

* Bir bahar bulutu gibi kükredi ve yeryüzünü savaş ateşleriyle doldurdu.

5935. * Ejderhaya seslenerek: "Bana, önce, adını söyle! Çünkü, artık nasıl olsa bu dünyayı dilediğin gibi göremeyeceksin!

* "Adın belli olamadan canını o kapkaranlık teninden çıkması doğru değil..." deyince,

* O erkek ejderha da, Rüstem'e hakaretle: "Benim pençemden hiç kimse kurtulamaz!

* "Bu çöl, baştan başa, benim hükmüm altındadır ve onun göklerindeki hava da yalnız benim içindir!

* "Bu çölün üzerinden kartallar bile geçemez! Bu göklerin yıldızları, rüyalarında bile, yeryüzünü göremezler!" diye karşılık verdi ve

5940. * Rüstem'e: "Ya, senin adın ne imiş? Seni doğuran, senin ölümüne ağlayacak!" diye sorunca,

* Rüstem: "Ben, Nîrem'lerin, Sâm'ların ve Destan'ların soyundanım!

* "Ben, tek başıma bile, kin ve düşmanlık peşinde koşan bir ordu sayılırım! Bineğim de, şu cesur Rahş'tır...

* "Şimdi seni nasıl yeneceğimi göreceksin... Kafan, toz toprak içine yuvarlanacak!" dedi.

* Bunun üzerine ejderha, hemen onun üzerine atıldı. Fakat, gel gelelim, bir daha yakasını kurtaramadı...

(1)

5945. * Rahş ejderhanın, taçlar bağışlayan Rüstem'e böyle hiddetle saldırdığını görünce,

* Kulaklarını dikti ve koşup, dişleriyle, ejderhanın omuzlarını kopardı...

* Bir aslan gibi, onun derisini öyle parçaladı ki cesur Rüstem bile bu işe şaştı ve

* Kılıcını çektiği gibi, ejderhanın başını gövdesinden ayırdı ve vücudundan ırmak gibi kanlar akıttı

* Bu kan çeşmesinin ve onun iri vücudunun altında, yeryüzü görünmez oldu.

---

(1) Nüsha: * Bu öyle bir saldırıştı, ki Rüstem neredeyse paramparça olacaktı...

5950. * O korkunç ve kızgın soluklu ejderhaya bakıp da,

* Vücudunun bütün çölü baştan başa kapladığını ve kanlarının da kara topraklar üzerinde aktığını görünce,

* Rüstem, şaşırıp kaldı ve Tanrı'nın adını andı...

* Sonra suyun başına giderek elini yüzünü, üstünü başını yıkadı ve yeryüzünü,

* Ancak onun sahibi olan Tanrı'nın vereceği kuvvetle ele geçirmek istedi.

5955. * Tanrı'ya yönelerek: "Ey, adaletli Tanrı! Kuvveti de, bilgiyi de bana veren sensin!

* "Senin sayendedir ki bana aslanlar, filler, devler, susuz çöller ve hattâ Nil ırmağı bile hiç gelir!

* "Ben bir kere kızdım mıydı, benim kötülüğümü isteyen düşmanların sayısı ha az olmuş, ha çok... Hepsi bir!" dedi.

Dördüncü Övün

(Rüstem'in cadı karıyı öldürmesi)

* Rüstem, duasını ve Tanrı'yı övmesini bitirdikten sonra, Rahş'ı hazırladı ve

* Üzerine binerek, cadıların bulunduğu yere giden yolu tuttu.

5960. * Bu uzun yolda, atını hep koşturarak gitti. Güneş doğudan yükselirken,

* Önündeki ağaçlar, otlar ve akar sularla, tam bir genç kahramanın yaşayacağı bir güzel yer göründü.

* Bu yerin ortasında, suyu keklik gözü kadar berrak bir çeşme ve onun yanında da içi hurma şarabıyla dolu bir altın kadeh,

* Kızarılmış bir koyun, ekmek, tuz ve çerez şeklinde daha birçok şeyler vardı.

(1)

* Hemen atından inerek, dizginini hayvanın boynuna attı. O kızarmış koyunla ekmeğin orada bulunuşundan şaşırıp kaldı...

5965. * Hakikatte bu sofra, Rüstem'in sesini duyunca her biri bir yana kaçan, cadıların sofrasıydı.

* Rüstem, çeşmenin yanındaki sazlığa oturarak, yakut bir kadehe şarap doldurdu.

* Yanında, çok güzel bir de tambur vardı. Çöl, çöl değil, sanki bir düğün eviydi...

* Rüstem, tamburu eline alarak göğsüne adayadı ve şu türküyü söylemeye koyuldu:

---

(1) Nüsha: * Rüstem böyle gereği gibi bir yer bulunca, Tanrı'yı övdü.

* "Rüstem, başıboş ve talihsiz, sevinçli günlerden nasibi az olan bir adamdır...

* "Onun yeri, hep savaş alanlarıdır; eğlendiği bahçe, çöller ve dağlardır...

* "İşi gücü, durup dinlenmeden, devler ve erkek ejderhalarla savaşmaktır! Devlerle savaşmaktan ve çöllerde dolaşmaktan bir türlü yakasını kurtaramaz!

* "Felek ona, şaraptan, kadehten, kokulu güllerden ve yeşillik yerlerden zevk almayı nasibetmedi!

* "Ben hep, ya timsahlarla veya kaplanlarla savaşır dururum!"

* Rüstem, böyle söyleyip çala dursun, onun sesi cadının kulağına erişince,

* Hiç yakıştırmadan, yüzünü bir bahar gibi süsleyip,

* Güzel kokular ve renkler içinde, kalktı Rüstem'in yanına geldi ve hatırını sordu...

* Rüstem de, Mâzenderan çölünün ortasında, böyle bir sofra, şarap, rûd ve güzel bir sâki bulduğu için,

* Tanrı'ya şükretti, yeryüzünü yaratanı övdü...

* Onun kötü bir cadı, göz alıcı renklere bürünmüş bir şeytan olduğunun farkında değildi.

5980. * Bir kadehe daha şarap doldurup onu da onun eline verdi ve insanlara ivilikler veren Tanrı'nın adını andı...

* Fakat, Rüstem sevgiyi yaratan Tanrı'nın adını anınca, cadının yüzünün rengi attı.

* Onun canı Tanrı'yı övmek ve ona şükürde bulunmak gibi şeylerden uzak olduğu için,

* Tanrı'nın adını duyunca rengi kapkara oldu. Rüstem, onun yüzünü böyle görünce,

* Hemen kemendine sarılarak onu bir yel gibi hızla açtı, cadının kafasına geçirdi ve

* Ona: "Sen kimsin ve neyin nesisin? Her ne isen, bana olduğun gibi görün!" dedi.

5985. * Bunun üzerine cadı, kemendin içinde, yüzü kötülüğün ve büyünün kırışıklarıyla dolu bir kocakarıya dönünce,

* Rüstem de hemen hançeriyle onu ikiye bölüp bütün cadıların yüreğini korku ile doldurdu.

Beşinci Övün

(Ulât'ın Rüstem'in elinde tutsak olması)

* Rüstem oradan da kalkıp, bir yolcu gibi, yine yola girdi.

* Çok hızlı gidiyordu. Nihayet, zifiri karanlık içinde bulunan, bir ülkeye erişti.

5990. * Karanlık, zencinin yüzü gibi, kapkara idi ve ortalıkta ne aydan, ne de yıldızdan eser vardı.

* Sanki güneşin eli ayağı bağlanmış, yıldızlar da bir kemendin içine düşmüşlerdi...

* Karanlığın içinde gözleri artık dağı dereden ayırdedemeyecek olan Rüstem, atının dizginini kendi başına bıraktı.

* Derken, bu karanlık bitti ve tarlalarındaki ekinler, bir Perniyan kumaşı gibi yemyeşil olan, aydınlık bir yere çıktı.

* İhtiyar yeryüzü, orada, birdenbire gençleşivermişti. Her yanı yemyeşil olan ve her yanından sular akan

5995. * Bu yere geldiği zaman, döktüğü terden, Rüstem'in üstübaşı sırsıklamdı. Çok yorgun olduğu için dinlenmeğe ihtiyacı vardı.

* Önce, sırtındaki böbür derisi zırhı çıkardı. Başındaki tulga da ter içindeydi.

* İkisini de yere serdikten sonra, hemen bir tarafa uzanıp dinlenmeğe koyuldu.

* Atının dizginini çıkarmıştı; o da, rahat rahat, ekin tarlalarına daldı.

* Zırhı ve tulgası kuruyunca, onları tekrar giyinerek, başının altına otlardan bir yastık yapıp, aslanlar gibi yattı...

6000. * Oranın korucusu, tarların içinde Rahş'ı görünce, kızdı ve söylenmeğe başladı.

* Hemen Rüstem'in yanına gelerek, ayağına hızlı bir sopa indirdi ve

* Fil gövdeli Rüstem uykusundan uyanır uyanmaz ona: "Ey, şeytan!

* "Ne diye, atının ekinlerin arasına saldın? Ne hakla, çekmediğin bir emeğin yemişini toplamağa kalkışıyorsun?" diye bağırdı.

* Akıllı Rüstem, onun bu sözlerine çok kızdı ve yerinden fırlıyarak onu kulaklarından yakaladı.

6005. * Ona hiçbir şey söylemedi; yalnız, kulaklarını o kadar sıktı, ki onları kökünden kopardı.

* Adamcağız, hayretler içinde ve duyduğu acıdan bağıra bağıra, kulaklarını eline alıp uzaklaştı.

* O ülkede, Ulât adında, genç, cesur ve ünlü bir pehlivan vardı.

* Korucu, başı ve elleri kan içinde, bağıra çağıra, kalkıp o pehlivana gitti ve

* Ona: "Sırtında böbür derisinden bir zırh ve başında demirden bir tulga ile, kara bir deve benzeyen bir adam gördüm.

6010. * "O, insan değil, başından tırnağına kadar bir şeytan ve belki de, zırh giyinmiş bir ifrittir!

* "Ben, atını tarladan çıkarmasını söylemek için yanına gittim. O bana, ne attan, ne de ekinden yana hiç ağız açtırmadan ve

* "Kendisi de hiçbir şey söylemeden, beni görür görmez yerinden fırlayıp kulaklarımı kopardı; arkasından, yine hemen yatıp uykuya vardı..." dedi.

* Bu sözleri dinleyen Ulât, kendi avlandığı, hüküm sürdüğü yerlerde kendisine rakîp bir aslanın ortaya çıktığını anladı.

* Hemen, hiçbir şeye boyun eğmeyen adamlarıyle yola çıkarak, bu işi yapanın kim olduğunu ve maksadının ne olduğunu görmek istedi.

6015. * Savaş için bahane arıyan Rüstem'in yanına gelince, Rüstem hemen Rahş'a doğru yürüyerek

* Onun üstüne bindi ve keskin kılıcını sıyırıp, gürleyen bir bulut gibi onun üzerine saldırdı...

* İki pehlivan karşı karşıya gelince, birbirlerinin kim olduklarını soruşturmağa başladılar.

* Önce Ulât, Rüstem'e: "Senin adın ne, bakayım? Sen kimin nesisin? Padişahın ve sığındığın adam kim?

* "Senin, bu azgın ve erkek devlerin bulunduğu yerlerde ne işin var?

6020. * "Atını, ne diye ekinin içine saldın ve korucunun kulaklarını neden kestin?

* "Şimdi dünyayı sana zindan edip, başındaki o külâhı yerlere yuvarlayacağım!" dedi.

* Rüstem de ona şu karşılığı verdi: "Eğer şimdiye kadar yeryüzünde aslan pençeli bir bulut görülmüşse, işte ben o bulutum!

* "Öyle bir bulut, ki yağmur yerine mızrak ve kılıç yağdırır, kahramanların kellerini yerlere yuvarlar!

* "Benim adımı duyacak olursan, korkudan, canının soluğu kesilir ve yüreğinin kanı donar!

6025. * "Sen, hiç, kahramanların meclisinde, benim gibi fil gövdeli bir kahraman kemendinin veya yayının ününü duymadın mı?

* "Böyle senin gibi gebertilmek için yaratılmış bir oğulu doğuran ana, bizce, anadan sayılmaz; o, kefen dikmek veya yas tutmak için yeryüzüne gelmiş bir mahlûk demektir!

• "Ha bir kubbenin üzerine ceviz dökmüşler, ha sen kalkmış adamlarınla benim üzerime yürümüşsün..."

• Deyip kemendini atının eyerine bağladıktan sonra, bir belâ timsahını andıran kılıcını kınından çekti ve,

• Bir koyun sürüsüne girmiş aslan gibi, Ulât'ın etrafındakilerin hepsini öldürüp yerlere serdi...

6030. • Makas mumu nasıl keserse, o da bir vuruşta onların başlarını ikişer ikişer kesip atıyordu.

• Kılıcın vuruşuyla, o azgın heriflerin başlarını yere yuvarlayıp ayaklarının altına serdi.

• Ulât'ın geri kalan adamları da, canları kararmış olarak, kaçıp gittiler ve

• Perişan bir halde dağlara sığındılar... Ova, onların atlarından kalkan tozlarla doldu.

• Bu iş bittikten sonra Rüstem, bu sefer, altmış ilmikli ipi kolunda olarak, Ulât'ın üzerine yürüdü.

6035. Rahş üstüne doğru gelince, o taç sahibi Ulât'ın günü karardı.

• Rüstem, uzun kemendini atıp o seçme pehlivanın başına ilmiği geçirdiği gibi,

* Atından aşağı aldı ve iki elini bağlayıp önüne yatırarak üstüne bindi.

* Sonra ona: "Eğer bana hep doğruyu söyler, eğriliğe sapmazsan:

* "Adev'in, Gundi'nin, onu oğlu Pûlât'ın ve Bîd'in yerleriyle,

* "Bütün bu kötülüklere yol açan Padişah Kâvus'un bağlı bulunduğu yeri

* "Dosdoğru gösterir ve isteklerime eksiksiz, fazlasız karşılık verirsen;

* "Ben, Mâzenderan Padişahının tacını da, tahtını da, ağır gürzünü de alır,

* "Sana veririm! Eğer doğruluktan ayrılmazsan, seni bu ülkeye padişah yaparım!

* "Fakat, beni aldatmağa kalkarsan, bu sefer de, gözlerinden kan ırmaklarını akıtırım!" deyince,

* Ulât: "Önce, kafanı kin ve düşmanlık duygularından temizle ve sonra da gözünü aç!

* "Sen, benim tenimden canımı ayırma da, ben senin bütün sorduklarına bir, bir cevap verir,

* "Padişah Kâvus'un hapsedildiği şehrin yolunu, izini sana gösteririm!

* "Eğer bana bir şey yapmayacağın hakkında ümit verirsen, sana Bîd'in de, Akdev'in de yerlerini gösteririm!

* "Ey, ayağına uğurlu kahraman! Padişah Kâvus'un bulunduğu yer, buradan yüz fersah uzaktadır.

6050. * "Oradan Akdev'in bulunduğu yere giden yol da, yine yüz fersah sürer. O yol, aynı zamanda, çok sarp, çok berbat bir yoldur.

* "Akdev'in evi, iki dağın arasında ve pek korkunç bir yerdedir. Oranın göklerinden, Hüma kuşu bile geçemez.

* "Bu iki dağın arasında, ölçülemeyecek kadar derin olan, yüz kuyu vardır.

* "Padişah Kâvus, işte o kuyuların içinde hapistir (1). Onu, geceleri bu dağların başında, on iki bin savaş devi bekler.

6055. * "Muhafızların başları Bîd ve Sence; onların komutanı da Gundi'dir.

* "Onların hepsinin büyüğü ise, Akdev'dir; dağlar bile onun korkusundan, söğüt yaprağı gibi titrerler.

* "Onun gövdesi, dağ gibidir; omuzları, kolları ve göğüsünün genişliği onar reştir.

---

(1) Nüsha: * Bu cümle yoktur.

* "Senin, şu kollarına, ellerine, keskin kılıcına, gürzüne, mızrağına ve

* "Şu boyuna, bosuna rağmen, o devle savaşmağa kalkman yine doğru olmaz!

* "Orasını geçtikten sonra karşına bir kayalık ve arkasından da bir çöl çıkar, ki oralardan ceylânlar bile geçemez!

6060. * "Bundan sonra da, genişliği iki yüz fersahı geçen bir nehirle karşılaşırsın.

* "Bu ırmağı, Künârenk adında erkek bir dev bekler ki bütün devler onun buyruğuna boyun eğerler.

* "Bunu geçince, Nerm-pâ'nın oturduğu Büzgûş gelir. Burası, üç yüz fersah genişliğinde ve saray gibi bir yerdir.

* "Buradan Mâzenderan'a giden yol, çok uzun ve çok sarptır.

* "Bu ülkede sağa, sola dağılmış olarak binlerce atlı vardır.

6065. * "Bunların hepsi de zengin, silâhlı ve çevik adamlardır. İçlerinde, gevşek bir tek kimse göremezsin!

* "Bunlarla birlikte savaşan bin iki yüz de fil vardır, ki Mâzenderan'ın her yanı bunlarla dolmuştur.

* "Oysa ki sen, bir tek adamsın... Demirden de olsan, Ehrimen'in törpüsüne sürtünmeğe nasıl cesaret edebilirsin?" dedi.

* Rüstem, onun bu sözlerine güldü ve dedi ki: "Eğer benimle beraber gelecek olursan,

* "Başta, her zaman galib olan Tanrı'nın ve sonra da talihimin, kılıcımın, oklarımın ve elimdeki hünerlerin yardımıyla,

* "Şu gördüğün bir tek ve fil gövdeli insanın, ünleri yeryüzünü kaplamış olan o devlerin başlarına ne işler açacağını görürsün!

* "Onlar, benim şu kollarımın, göğsümün ve gürzümün kuvvetini bir kere tattılar mıydı,

* "Korkudan ayakları kesilir, derileri parçalanır ve atlarının üzerinde dizginle üzengiyi ayırd edemeyecek hale gelirler.

* "Haydi, şimdi sen kalk, düş önüme de, bana Kavus'un bulunduğun yeri göster!"

* Dedikten sonra, neşeli neşeli, Rahş'ın sırtına atladı. Ulât da, onunla birlikte, bir yel gibi seğirtti.

* Aydın gündüzlerde olduğu gibi, karanlık gecelerde de hiç durmadan atını sürüp gitti. Nihayet, Espirûz dağına vardılar.

* Kâvus'un ordusunu sürüp getirdiği bu yerde, Rüstem de, devlerin ve cadıların hiddetiyle karşılaştı.

* Karanlık gece yarılarınca, çölden şiddetli davul ve boru sesleri gelmeğe başladı.

* Mâzenderan şehrinin her tarafında, ışıklar ve ateşler yanıyordu.

* Rüstem, Ulât'a: "Sağında, solunda ateşlerin yandığı bu yer neresidir?" diye sordu.

6080. * Ulât: "Orası, Mâzenderan şehrinin kapısıdır. Devlerin üçte biri uyumazlar.

(1)

* "İşte, dev Erjenk de, kendisinden her zaman sesler yükselen o ağacın yanında olsa gerektir!" dedi.

* Bundan sonra savaşçı Rüstem, sabahleyin güneş parlak yüzünü gösterene kadar, yatıp uyumak istedi.

* Bunun için de, önce, Ulât'ı kemendiyle bir ağaca sımsıkı bağladı.

(2)

---

(1) Nüsha: * "Komutan Pûlât, Erjenk ve Bîd gibi, Akdev'in bütün yiğitleri bunlar arasındadır.

* "Şu, tepesi bulutlara değmiş ve çevresinde yıldızlar saf bağlamış olan ağaç yok mu?

(2) Nüsha: * Güneş, dağların üstünden başını gösterip de yeryüzünün parlaklığını ve şatafatını arttırınca,

* O taçlar bağışlayan Rüstem, uykusundan kalkıp, Rahş'ın yanına gitti.

* Büyük babasından kalma gürzünü atının eyerine bağlayıp, cesaretli bir yürek yola çıktı...

Altıncı Övün

(Rüstem'in devlerden Erjenk ile savaşması)

6085. * Rüstem, başında padişahlara yaraşan bir tulga, sırtında da böbür derisinden bir zırh olduğu halde, kan ter içinde,

* Doğruca, devlerin komutanı olan Erjenk'in üzerine yürüdü ve o savaş meraklısı devin karargâhına erişince,

* Dağlar arasında öyle bir nara attı, ki onun şiddetiyle sanki dağlarla denizler yarıldı.

* Erjenk bu sesi duyunca, hemen fırlayarak çadırından dışarıya uğradı.

* Rüstem, onu görür görmez, Âzergeşesb gibi üzerine atılarak,

6090. * Kafasını, kulağını ve kollarını hıç korkmadan yakalayıp, bir aslan gibi, kellesini gövdesinden ayırdı...

* Sonra, devin gövdesinden ayırdığı bu kelleyi, kanlı kanlı, kaldırıp oradaki diğer devlerin arasına fırlattı.

* Onun gürzünün kuvvetini gören devlerin, onun pençesinin büyüklüğünden yürekleri parçalandı.

* Yerlerini yurtlarını, evlerini barklarını unuttular; babalar, çocuklarını çiğneyerek kaçtılar...

* Fil gövdeli Rüstem, bu sefer, intikam alıcı kılıcını çekerek, orasını devlerden tamamiyle temizledi ve

* Yeryüzünü aydınlatan güneş batarken, soluya soluya, Espirûz dağına dönüp geldi.

* Ulât'ın bağlarını çözerek, beraberce, büyük bir ağacın altında oturdular.

* Rüstem, Ulât'tan, Padişah Kâvus'un bulunduğu yeri sordu ve

* Hemen o tarafa doğru yola çıktı. Kılavuzu olan Ulât da, yayan, onun önüne düştü.

* Taçlar bağışlayan Rüstem, Padişah Kâvus'un bulunduğu yere erişince Rahş, olanca kuvvetiyle, gök gürler gibi bir kişnedi.

* Kâvus, bu sesi duyar duymaz, artık işinin neye varacağını anlayarak

* İranlılara: "Artık, kötü günlerimiz sona erdi.

* "Rahş'ın kulaklarıma çarpan sessiyle canım tazelendi.

* "Kubad, Türklerin padişahına saldırdığı zaman da bu at yine böyle bağırmıştı!" dedi.

* Bu sözleri duyan bütün erler: "Kendişini bağlayan ipler, Kâvus'u harabetmiş!

6105. * "Kafasında ne akıl kalmış, ne de düşünce... Rüyada konuşur gibi konuşuyor...

* "Bu tutsak bağlarından kurtulmak nerde, biz nerde? Talih, bir kere, bizden yüzünü çevirdi!" dediler.

* Onlar aralarında böyle konuşup dururlarken, beri yandan, belini sımsıkı bağlamış olan,

* Etrafına ateşler saçan ve savaşmak için bahane arıyan Rüstem de çıkageldi.

* Bu fil gövdeli kahraman, Kâvus'un yanına yaklaşırken, bütün ileri gelenler koşup etrafını aldılar.

6110. * Gûderz, cesur Giv, Güstehem, Şîduş ve aslan güçlü Behram bunlar arasında idiler.

* Rüstem, Padişah Kâvus'un haline çok acıdı, ona, üzüldüğünü söyledi ve uzun müddettir nasıl zahmetlere katlandığını sordu.

* Padişah Kâvus da onu kucaklayıp Zâl'in hatırını ve yolculuğunda çektiği zahmetleri sordu.

* Sonra ona: "Senin bu Rahş'ı saklaman gerek...

* "Çünkü eğer Akdev yeryüzünün Erjenk'ten boşaldığını ve

6115. * "Fil gövdeli Rüstem'in de Padişah Kâvus'un yanına geldiğini duyacak olursa, bütün erkek devler birleşirler.

* "İşte o zaman senin bütün emeklerin boşuna gider; yeryüzü devlerin askerleriyle dolar.

* "Sen, hemen şimdi devin bulunduğu yere doğrul ve eğer Tanrı yardımcın olursa, cadıların ba ın kellesini yerlere yuvarla!

* "Fakat, bu işi başarabilmek için de, önce, her yanı takım takım bir sürü devlerle tutulmuş olan, yedi dağı aşmak lâzımdır.

* "Bundan sonra, karşına bir mağara gelecek. İşittiğime göre, burası çok korkunç bir yermiş...

6120. * "Buna giden yol da, bir kaplan gibi, savaşa hazır devlerle dopdoludur.

* İşte, bütün devlerin korku ve ümitle kendisine bağlandıkları, Akdev'in evi bu mağaradır.

* "Acaba, bu devin hakkından da gelebilecek misin? Bu dev, bütün devlerin komutanı ve dev ordusunun güvendiği tek adamdır.

* "Benim de, bütün erlerimin de gözlerimiz kör oldu.

* "Bakan hekimler, bana, bu körlüğün ancak Akdev'in yüreğinin kanını ve beynini sürmekle iyi olabileceğini söylediler.

6125. * "Başka bir akıllı kişi de, Akdev'in kanından, göz yaşı büyüklüğünde

* "Üç damla damlatacak olursam, bu hastalığın gözümden uzaklaşacağını, anlattı..." dedi.

(1)

* Bunun üzerine Rüstem, savaş hazırlığını görüp, oradan gitmeğe davrandı ve .

* İranlılara dönerek: "Ben, Akdev'in üzerine yürüyorum. Gözünüzü iyi açın;

* "Çünkü o, bir savaş devidir ve etrafında pek çok asker vardır.

6130. * 'Eğer o beni yenerse, siz, böyle düşkün olarak, daha çok zaman burada kalırsınız!

* Eğer güneşi yaratan Tanrı bana yardım eder de iyi bir talih verirse,

* "Biz de yerimize, yurdumuza ve padişahlık tahtımıza yeniden kavuşuruz ve o padişahlık ağacı yeniden yemişini vermeğe başlar!" deyip yola çıktı...

1)

---

(1) Nüsha: * "Öyle umuyorum ki, Tanrı'nın yardımıyla, o savaşçı devin soluğunu kesebileceksin!"

(1) Nüsha: * Büyükler de onu övdüler ve: "Atın, gürzün ve altındaki eyer sensiz kalmasın!" dediler.

Yedinci Övün

(Rüstem'in Akdev'i öldürmesi)

* Rüstem, kemerini beline sımsıkı bağlayıp başı savaş ve kin duygularıyla dolu olarak kalktı,

* Ulât'ı yanına aldı ve Rahş'a atlayarak bir yel gibi gitti...

6135. * Gide gide Rahş, nihayet, o yedi dağın içerisine daldı. Bu dağların her yanı, sürü sürü devlerle dolu idi.

* Rüstem, o ucu bucağı olmayan mağaraya yaklaşınca, etrafının devlerle çevrilmiş olduğunu gördü.

* O zaman Ulât'a: "Şimdiye kadar sana sorduğum şeylerin hepsine doğru karşılıklar verdin.

* "Şimdi de Akdev'e saldırmanın sırası geldi. Bana yol göster de, buraların sırlarını aydınlat!" deyince,

* Ulât: "Güneşin kızgın zamanında, Akdev uykuya yatar.

6140. * "Sen ancak işte o zaman onu yenebilirsin. Bunun için, şimdilik, biraz bekle...

* "O zaman zaten bütün devler uyur, hiçbirini ayakta göremezsin. Yalnız, gözcü olarak, birkaç cadı kalır.

* "Eğer zaferler bağışlayan Tanrı yardım ederse, belki sen de onu yenersin!" dedi.

* Bunun üzerine, devin üstüne yürümek için biraz sabrederek, güneşin yükselmesini bekledi.

* Vakti gelince, Ulât'ın elini, ayağını yine sımsıkı bağladıktan sonra, atma bindi ve

6145. * Bir savaş timsahını andıran kılıcını çekip, gök gürültüsü gibi bir nara ile adını söyledi.

* Dev ordusunun arasına, rüzgârın kaldırdığı toz gibi, dalmıştı; hançeriyle, devlerin kafalarını koparıp koparıp yerlere attı.

* Karşısına kimse çıkamıyordu. Hiçbir dev, onunla savaşıp da yenmek, yahut yenilmek sevdasına düşmedi.

* Parlak bir güneşe benzeyen Rüstem, bunun üzerine, Akdev'in bulunduğu yere doğru yürüdü.

(1)

* Burada, cehennem gibi bir kuyu (2) vardı. O kadar karanlıktı, ki içindeki dev hiç görünmüyordu.

---

(1) Nüsha: * Onun kuvvetine kimse dayanamadığı için, kılıcının karşısında, herkes can korkusuna düştü.

(2) Nüsha: * "Kuyu" yerine "mağara".

6150. * Bir müddet, kılıcı elinde olarak, bekledi. Çünkü burası öyle bir yerdi ki ne savaşmağa, ne de kaçmağa imkân vardı.

* Rüstem, gözlerini, kirpiklerini silerek, bu karanlık mağaranın kapısını aradı.

* Nihayet, kapısını bulup da içeriye bakınca,

* Boncuk renkli, aslan tüylü, eni ve boyu yeryüzünü kaplayan acayip bir mahlûkun mağaranın içinde uyuduğunu gördü.

* Rüstem, onu öldürmek için, acele etmedi.

6155. * Önce bir kaplan gibi bağırınca dev uyandı ve onunla savaşmağa başladı.

* Bilekleri ve tulgası demirden olan bu dev, Rüstem'in üzerine kara bir dağ gibi yürüdü ve

* Eline bir değirmen taşı alarak, Rüstem'e bir duman gibi hızla saldırdı.

* Bunu gören fil gövdeli kahramanın yüreğini bir dehşet kapladı, yenilmekten korktu ve

* Azgın bir aslan gibi saldırarak, devin belinin ortasına keskin bir kılıç indirdi.

6160. * Bu kılıcın kuvvetiyle, devin gövdesinden bir eliyle bir ayağı kopup fırladı.

* Fakat, bir eli ve bir ayağı kopuk olarak, tekrar Rüstem'e yapıştı. Aralarında, iri bir fille azgın bir aslanın boğuşmasına benziyen bir savaş başladı.

* Dev, tek bacağıyla, o ünlü pehlivanı ezmek için bütün gücüyle uğraşıyor, mağaranın altını üstüne getiriyordu...

* Karşılıklı olarak birbirlerinin etlerini koparmaktan akan kanlarla yer, baştan başa, çamur oldu.

* Rüstem, kendi kendine: "Eğer ben bugün şu devin elinden canımı kurtarabilirsem, artık bana ölüm yoktur!" derken,

* Dev de, içinden: "Artık, tatlı canımdan yana, ümidim kalmadı...

* "Eğer, bir elimle bir bacağım gittikten sonra da bu ejderhanın pençesinden canımı kurtarabilirsem,

* "İleri gelen pehlivanlardan hiç kimse bir daha benim yüzümü göremez, buradan kaçar giderim!" diyordu...

* Dev hem böyle söylüyor, hem de bir yandan yüreğine ümit vermeğe çalışıyordu.

* Böylece, savaşmakta devam ettiler. Üzerlerinden ırmaklar gibi, ter ve kan aktı.

* Rüstem, intikam almak için, canı yaratan Tanrı'nın yardımıyla bütün kuvvvetini harcıyordu.

* Nihayet, bu ünlü pehlivan, bir erkek aslan gibi attığı bir pençe ile, devi yakaladığı gibi, havaya kaldırıp tekrar yere vuruverdi.

* Azgın bir aslanı andıran Rüstem, devi yere öylesine vurmuştu ki canı gövdesinden hemen çıkıverdi.

* Bundan sonra, hançerini çekip yüreğini yararak o kapkara vücudundan ciğerini çıkardı.

* Devin leşiyle mağara boydan boya dolmuştu. Yeryüzü, onun kanlarıyla bir kan denizine döndü.

(1)

6175. · * Sonra, kalkıp Ulât'ın yanına geldi. İplerini çözdü ve kemendini atının eyerine astı.

---

(1) Nüsha: * Öteki devler, Rüstem'in yaptıklarını görünce, onunla savaşmaktan vazgeçerek kaçıştılar.

* Böylece, orada bir tek dev kalmadı ve kin alıcı Rüstem kalkıp dışarıya çıktı.

* Padişahlara yaraşan o kemerini çözdü. Kaftanını ve zırhını da üzerinden çıkararak,

* Tanrı'ya şükretmek ve tapınmak için, başını ve vücudunu yıkayıp, temiz bir yer aradı.

* Başım yerlere koyarak, Tanrı'ya şöyle seslendi: "Ey, benim adaletli efendim!

* "Kullarının, her kötülük karşısında, sığınakları sensin! Bana bu yiğitliği ve gücü veren de sen!

* Devin ciğerini Ulât'ın eline verdikten sonra, Kâvus'un yanına gitmek için hazırlanırken,

* Ulât, ona dönerek: "Ey, erkek aslan! Yeryüzü, kılıca boyun eğdi!

(1)

* "Beni bağladığın ipin izleri hâlâ üzerimde duruyor. Kemendinin altında az ezilmedim.

* "Sonunda beni mükâfatlandıracağını vadetmiştin. İşte şimdi, vadinin yerine getirilerek ümitlerimin tazelenmesini istiyorum...

---

(1) Nüsha: * "Mâzenderan'da, senin gibi ünlü bir yiğitle savaşabilecek hiç kimse kalmadı.

* "Sen giriştiğin her işi başarırsın; taca da, tahta da lâyıksın!

* "Sana şimdiye kadar hep doğruyu söylediğim için, artık biraz da benim işime baksan yerinde olur...

---

* "Yiğitlik de, güç de, şatafat da hep sendendir; dileklerimiz, işte şu ayla güneşin dönüşlerine bağlıdır!

* "Sen bağışlayıcı olmasan, yeryüzünde kendimden daha bedbaht bir kimse göremem.

* "Gam, tasa, mihnet, deva, insanın başına iyi veya kötü olarak gelen bütün şeyler,

* "Büyüklük, talih, düşkünlük, ömrün azlığı veya çokluğu, yiğitlik,

* "Yani her şey sendendir: yoksa, kimin ne yapmağa gücü yeter ki?

* "Senin bağışınla zerreler güneş, senin büyüklüğünle de bakır bir pul gök oluverir!"

6180. * "Sen, verdiğin sözü tutmıyan bir adam değilsin. Azgın aslanlara benziyen bir pehlivansın. Üstelik, padişahlara yaraşan bir yüzün var..." dedi.

* Rüstem, ona dedi ki: "Korkama. sana ben bütün Mâzenderan'ı bağışlarım.

* "Yalnız, önümüzde, yapılacak bir iş daha var. Bu inişli çıkışlı, karışık iş de,

* "Mâzenderan Padişahını tahttan indirip kapı dışarı etmektir.

* "Bunun için de, binlerce devin kafasını hançerle kesmek gerek...

6185. * "Ancak bunu da yaptıktan sonradır ki Mâzenderan ülkesini sana vereceğim... Yoksa, merak etme, sözümü tutmamazlık etmem!"

* Bundan sonra, o uğurlu aslan, kalkıp Kâvus'un yanına geldi.

* Aydın canlı Rüstem'in sağ salim geriye dönmesine bütün pehlivanlar sevindiler, bağırıp çağırdılar.

* Hepsi koşup yanına gittiler ve bol bol onu alkışladılar.

* Rüstem, Kâvus'a: "Ey, bilgili Padişah! dedi. Senin kötülüğünü isteyenlerin ölmüş olduklarından emin olabilirsin...

6190. * "Akdev'in karnını deştiğim için, Padişah onun hayatından ümidini kessin, öldüğünden şüphesi kalmasın!

* "Ben, onun böğründen ciğerini çıkarıp getirdim. Zafer sahibi Padişahın buyruğu nedir?" deyince,

* Kâvus onu bol bol övdü: "Padişahlığın tacı ve ordu senin eksikliğini görmesin!

* "Senin gibi bir oğlu doğuran ana, ancak övülmeğe lâyıktır.

* "Senin gibi, zamanın bir eşini daha görmediği, bir kahramanı yeryüzüne getiren Zâl-i Zer'e ve seni yetiştiren Zâbilistan topraklarına binlerce aferin olsun!

6195. * "Aslanları deviren fil bana boyun eğdiği için, ben senin anandan da, babandan da daha talihliyim!"

* Diye Rüstem'i övdükten sonra, ona bu sefer şöyle söyledi:

* "Ey, uğurlu pehlivan! Şimdi o devin kanını getir de, benim ve askerlerimin gözlerimize sürelim...

* "Belki, onun etkisiyle, yine eskisi gibi, senin yüzünü görmek mümkün olur. Yeryüzünü yaratan Tanrı senin yardımcın olsun!"

(1)

---

(1) Nüsha: * Rüstem, devin ciğerini ortaya getirerek, onun kanını Padişahın gözlerine sürdü.

* Ciğerin kanı Kâvus'un gözlerine değer değmez, o donuklaşmış olan gözleri bir güneş gibi parıldadı.

(2)

6200. * Bunun üzerine fildişi tahtı getirip, Padişahı oturttular ve üstüne de tacı astılar.

* Böylece Padişah, Mâzenderan tahtına oturmuş oldu. Etrafında Rüstem,

* Tûs, Feriburz, Gûderz, Giv, Rahham, Gürgin ve cesur Behram gibi, birçok ünlü pehlivanlar duruyorlardı.

* Kâvusı bu adamlariyle birlikte, içkili ve çalgılı bir meclis kurup, bir hafta eğlendikten

* Sonra, sekizinci günü, yeryüzünü ele geçirmek isteyen bütün bu pehlivanlar atlarına bindiler ve

6205. * Ağır gürzlerini ellerine alarak, Mâzenderan şehrine dağıldılar.

* Padişah emir verir vermez, bir sazlığın ateş alması gibi, hepsi birden yerlerinden fırlayıp harekete geçtiler.

---

(2) Nüsha: * Hünerli Rüstem, bunun üzerine, ciğerin kanını diğerlerinin de gözlerine sürünce,

* Hepsinin gözleri aydınlandı, yeryüzü bir gül bahçesine döndü...

Keskin kılıçlariyle her yana ateş saldılar ve bütün şehri baştan başa yaktılar.

* O kadar çok cadı öldürdüler ki kandan dereler aktı...

* Savaşa böylece girişen pehlivanlar, akşam olup da karanlık basıncıya kadar devam ettiler. Ancak ondan sonra dinlenmeğe çekildiler.

* Bunun üzerine Kâvus, ordusuna: "Suçlular cezalarını gördüler.

* "Artık, kan dökmeğe son verelim. Yalnız, aklı başında, becerikli, yol yordam bilir birisi,

* "Mâzenderan komutanın yanına gidip onu daldığı uykudan uyandırsın ve tehdit etsin!" teklifinde bulundu.

* Bu teklif, Zâl oğlu Rüstem'in ve diğer büyüklerin hoşuna gitti, kabul ettiler.

* Bunun üzerine Kâvus, böyle bir adam seçip onu bir mektupla Mâzenderan komutanının yanına göndererek, onun gaflet ve karanlıkta kalmış canını aydınlattı...

Kâvus'un Mâzenderan padişahına mektup yazması

* Beyaz bir ipek parçası üzerine, bazen korkudan, bazen de ümitten dem vurarak,

* Akıllı bir kâtip, iyilikle kötülüğü bir araya getiren, güzel bir mektup yazdı.

* Önce, yeryüzünde bilgiyi ve sanatı yaratan adaletli Tanrı'yı öven bu mektupta şöyle deniyordu:

* "Bize aklı veren, şu dönen feleği, kızgınlığı ve acımayı yaratan;

* "Bize hem iyilik, hem de kötülük etme gücünü veren, güneşi ve ayı döndüren hep Tanrıdır!

(1)

6220. * "Eğer sen adaletli temiz ve imanı bütün bir adamsan, herkes, seni beğenmekten başka bir şey yapmaz.

* "Yok, eğer kötü yaradılışlı ve kötü huylu isen, şu dönen feleğin zülmundan kurtulamazsın.

* "Eğer âlemın sahibi olan Tanrı adaletli olsaydı, onun buyruğundan kim çıkabilirdi?

* "Sen, Tanrı'nın, suçlu kullarına verdiği cezaya bak da, devlerle cadıları nasıl kahrettiğini bir gör!

---

(1) Nüsha: * "İran ülkesinin padişahı olan ben Kâvus, bu övücü mektubu,

* "Devler ve cadılarla aynı dili konuşan Mâzenderân ülkesinin komutanına gönderir ve derim ki:

* "Eğer feleğin işlerinden haberin varsa, aklınla canın sana yolun doğrusunu gösteriyorlarsa,

* "Hem Mâzenderân tahtını bırakıp, bir kulum olarak sarayıma gel!

* "Rüstem'le savaşmağa gücün yetmeyeceğine göre, benim istediğim vergiyi vereceksin!

* "Mâzenderan tahtının elinden çıkmaması, ancak böyle mümkün olabilir.

* "Yoksa, Erjenk ve Akdev gibi, sen de hayatından ümidi kes!"

* Yazıcı bu mektubu bitirdikten sonra Padişah, altını misk ve amberle mühürledi ve

* Derhal, gürzü çelikten olan Ferhad'ı yanına çağırttı.

* Ferhad, oranın büyüklerinden, çalışmaktan yılmak nedir bilmez bir adamdı.

* Padişah ona: "Şu öğütlerle dolu mektubu al, o zincirden boşanmış deve götür!" dedi.

* Ferhad pehlivan, Padişahın buyruğunu duyar duymaz, yeri öpüp mektubu aldı ve

* O yumuşak tabanların ve çelikleri çiğneyen biniiclerin oturdukları ülkeye götürdü.

6235. * Bu ülkede ayaklarına pösteki sarmayan kimse bulunmadığı için, yıllardan beri, onların lâkapları bu şekildeydi.

* Mâzenderan Padişahı ve birçok cesur pehlivanlar da hep burada oturuyorlardı.

* Ferhad oraya varınca, önden birini gönderip, Padişaha gelişindeki sebebi bildirdi.

* Padişah, Kâvus'tan yana böyle akıllı bir elçinin geldiğini duyunca,

* Onu karşılamak için, Mâzenderan'ın aslan gibi cesur kahramanlarından bir ordu hazırladı.

6240 * Bu ordunun erlerini, kendi eliyle, birer birer seçti. Hepsinin de, yüz ağartacak hünerler göstereceklerinden emindi.

* Onlara: "Siz, bugün, insanlara yaraşan huyları bırakıp, devlerin huylarını almalısınız!

* "Bugün kaplanların âdetine uyarak, akıllıların başı olan bu kahramanın kafasını pençenizle koparmalısınız!" dedi.

* Bunun üzerine, hepsi de kaşları çatık ve yüzleri asık olarak Ferhad'a karşı çıktılar. Buluştukları zaman da ters ters konuştular, hiçbir tatlı söz söylemediler.

* Ferhad'ın yanına yaklaştıkları sırada, bu ünlü pehlivanlardan biri,

6245. * Onun elini, ayağını ve kemiklerini tutup adamakıllı sıktı ve acıttı.

* Fakat Ferhad, hiç renk vermedi. Ne rengi sarardı, ne de bir yeri incindi.

* Sonra, Ferhad'ı Padişahın yanına götürdüler. Padişah, önce, Kâvus'un hatırını ve kendisinin yolda zahmet çekip çekmediğini sordu.

* Ferhad, kendisine verilmiş olan mektubu çıkarıp kâtibin önüne koydu. Mektubun ipeği, şarap ve misk kokuları içindeydi.

* Hûbit mektubu okuyunca, savaşmak için bahane arayan Padişahın canı sıkıldı.

5250. * Rüstem'le Akdev arasında olup bitenleri duyduğu zaman, gözleri kanlı yaşlar ve yüreği feryatlarla doldu.

* Kendi kendine: "Evet, güneş batar, gece de olur ve dinlenme zamanı gelir;

* "Fakat yeryüzü, o Rüstem'in elinden rahat yüzü göremez. Onun adının batacağı yok!" dedi.

* Erjenk'in, Akdev'in, Gundi oğlu Pûlât'ın ve Bîd'in ölümlerine çok üzüldü.

* Padişahın mektubu başından sonuna kadar okununca, gözleri yüreğinin kanına battı.

6255. * Ferhad'ı, kendi ileri gelen adamlarının ve dostlarının yanında, üç gün misafir etti.

* Dördüncü günü ona: "Haydi kalk, o genç ve akılsız padişahın yanına git de,

* "Benden ona şunları söyle: Denizdeki su ile şarap bir mi?

(1)

* "Ben, kendisine (Ülkeni tacını, tahtını bırak da benim sarayıma gel, bana kul ol!) denecek adam mıyım?

* "Benim sarayım seninkinden büyük olduğu gibi, askerlerim de seninkilerden binlerce kere daha çoktur.

6260. * "Onlar, yöneldikleri yerde, her şeyi yok ederler! Ne taş kalır, ne renk, ne de koku..

(2)

* "Sen, hiç durma, hazırlan; ben de savaşmak için gerekli işleri yapıp,

---

(1) Nüsha: * "Bilmiyor musun ki ben, sert davranmada, her topluluğun başında gelirim?

(2) Nüsha: * "Benim, savaşta seni ele geçirecek olan, Sence gibi iki bin binicim var!

* "Eğer ben savaşa niyetlenecek olursam sen, şaşkınlığından, ayla balığı birbirine karıştırırsın...

* "Anlaşılan artık ömrün sonuna gelmiş olacak ki ecel seni İran'dan kaldırıp buraya getirmiş...

* "Aslan gibi erlerden bir ordu kuracak ve sizi vardığınız gaflet uykusundan uyandıracağım!

* "Senin sarayında bile bir tek filin olmadığı halde, benim bin iki yüz savaş filim var...

* "İran ülkesinde öyle bir tozu dumana katacağım ki, hiç kimse, yerle gökü birbirinden ayırmayacak!" dedi.

* Ferhad, onun büyüklüğünü, şiddetle güclülüğünü anlatan bu sözleri işitip

* Mektubun karşılığını aldıktan sonra, İran komutanına doğru gitmek için atını hızla sürdü.

* Nihayet İran'a vararak, görüp işittiklerini söyledi; bütün sırların perdesini kaldırdı:

* "O, dedi, göklerden de yüksek... düşüncesi de, tabiî, buna göre...

* "Benim söylediğim sözlere kulak bile asmadı. Onun gözünde dünyanın bir pul bile ettiği yok!"

* Bunun üzerine Padişah, Rüstem'i çağırtaraka, ona Ferhad'ın bütün söylediklerini anlattı.

(1)

(1) Nüsha: * Bunları duyunca Rüstem o kadar kızdı ki vücudunun tüyleri birer mızrak gibi dikildi...

* Fil gövdeli pehlivan, Kâvus'a şöyle söyledi: "Ben milletimi bu yüz kızartıcı durumdan kurtarmalıyım!

* "Ben ona bizzat kendim elçi olarak gitmeli ve keskin kılıcımı kınından çıkaracağımı bildirmeliyim.

* "Ona, gürleyen bir bulut gibi bir haber ve keskin bir kılıç gibi bir mektup götürmeliyim.

* "Ben bir elçi kılığında olarak onun yanına gidip, sözlerimle dereleri kanlarla doldurmalıyım (1)."

6275. * Bu sözleri duyunca Kâvus: "Ey, padişahlığın tacını ve mührünü parlatan!

* "Sen yalnız bir elçi değil, aynı zamanda bir kaplan ve bütün savaş alanlarında eşi bulunmayan bir aslansın!" dedi.

* Sonra emretti, yazıcı yanına gelip kalemini, bir ok temreni gibi, yontup sivriltti ve

* O mektuba şöyle bir karşılık yazdı. Dedi ki: "Ey, dinin yolundan yüz çevirmiş kişi!

* "Senin söylediğin sözler, sadece lâftır! Aklı olan, onlara değer vermez...

---

(1) Nüsha. * "Sözlerimden dereleri kanlarla doldurmalıyım!" yerine "Sözlerimle onun yüzünden kan fışkırtmalıyım!"

6280. * "Kafanı böyle boş sözlerden temizle de bir köle gibi buyruğuma boyun eğ!

(1)

* "Yoksa senin üzerine öyle bir ordu sürerim ki bir denizden bir denize kadar her taraf askerle dolar!

(2)

* "Akdev'in o kötü ruhu, akbabalara senin beynini de yemeğe hazırlanmalarını müjdeler!

---

(1) Nüsha: * "Böylelikle, tacını bana terkederek, ülkeni harabolmaktan kurtarmış olur,

* "Mâzenderan'da mesud olarak yaşar ve Rüstem'in elinden canını kurtarmış olursun!

(2) Nüsha: * "Mâzenderan'da kandan ırmaklar akıtır, büyüklerin kafalarını da yerlere yuvarlarım!

* "Bu savaş için, başka hiç kimseye ihtiyacım yok... Rüstem'in savaşa girmesi yeter!

* "Çünkü o, savaşmak için bir kere ortaya çıktımıydı, erkek devlerin bile başları toza toprağa karışır!

* "Yeryüzünde, onun yiğitliğine hiç kimse erişemez! Yeryüzünde, yine hiç kimse onunla savaşamaz.

* "O kin alıcı kahraman ortaya çıkınca, karşısındakiler akla karayı şaşırırlar!

* "O, savaş gününde öyle bir yiğit kesi'ir ki, aslanların yüreğini ve kaplanların postunu paramparça eder!

Rüstem'in Mâzenderan padişahının yanına elçilikle gitmesi

* Padişah Kâvus, mektubu yazıp mühürledikten sonra, savaşmak için bahane arayan Rüstem, onu alıp yola çıktı.

* Mâzenderan'a yaklaşınca, ağır gürzünü atının eyerine astı.

6285. * Mâzenderan Padişahı, Kâvus'un bir elçisiyle kendisine bir mektup yolladığını haber aldı.

* Altmış ilmikli kemendini terkisine asmış, azgın aslanlara benzeyen bir elçi...

(1)

* Mâzenderan Padişahı, ilerigelen adamlarından birkaç kişi seçti ve

* Onlara yiğitliklerini elden bırakmadan, hemen yola çıkıp o azgın aslanı karşılamalarını buyurdu.

* Onlar da, bahar gibi bir ordu hazırlayarak, ünlü pehlivanın yanına yaklaştılar.

6290. * Rüstem'in gözü onlara ilişince yolun üzerinde bulunan, dallı budaklı ve büyük bir ağacı, iki dalından yakalayarak hemen kuvvet le büküp

(1) Nüsha: * O yiğidin, yürüyen bir dağa ve öküz avlayan bir aslana benzediği de söyleniyordu...

* Kaldırdığı gibi kökünden kopardı ve yolun kenarına atıverdi. Bu işi yaparken, tüyü bile kıpırdamamıştı.

* Sonra, bu ağacı yerden alıp bir harbi gibi elinde tutunca, Mâzenderan askerleri ne yapacaklarını şaşırdılar.

* Karşısındaki ordu iyicene yaklaşınca Rüstem, ağacı kaldırıp onun üzerine atarak, birçok atlıları onun dalları altında bıraktı.

6295. * Gelen orduya komutanlık eden Mâzenderan büyüklerinden biri,

* Rüstem'in kuvvetini sınamak için elini tutup şiddetle sıkarak incitmek istedi.

* Fakat Rüstem onun bu işine gülmeye başlayınca, düşman askerleri şaşırıp kaldılar.

* Fakat Rüstem onun elini pençesine alınca öyle bir sıkış sıktı ki

6300. * Adamcağızın, elindeki damarlar koptu, yüzünün rengi attı...

* Kuvvet denemesine kalkışan kahraman, dermanı kesilip atından aşağıya düştü.

* Bunu görenlerden birisi koşup, Mâzenderan Padişahına olanı biteni anlattı.

* Mâzenderan'da, ortalığı altüst eden, Kelâhur adında birisi vardı.

* Yeryüzünde savaşmaktan başka isteği olmayan bu binici, yaradılışça, azgın bir kaplanı andırıyordu.

* Padişah, Rüstem'e karşı göndermek için onu çağırttı. Kendisini bol bol övüp yiğitliğini göklere çıkarıktan sonra,

6305. * Ona: "Sen, buraya gelmekte olan elçiye karşı çık ve ona yeni hünerlerini göster!

* Öyle davran ki onun yüzj kızarsın ve gözlerinden yanaklarına sıcak yaşlar dökülsün!" dedi.

* Kelâhur, erkek bir aslan gibi, yeryüzünü ele geçirmek isteyen Rüstem'in karşısına geldi.

* Önce kaşlarını çatıp kaplan gibi kabararak söylenmesi gereken şeyleri söyledikten sonra, pençesini Rüstem'e uzattı ve

* Fil gövdeli Rüstem'in yüce pençesini öylesine sıktı ki, onu Nil gibi mosmor etti.

6310. * Rüstem'in canı fena halde yandı ama, hiç renk vermedi. Çünkü o, büyüklüğün ve yiğitliğin menşurunu güneşten almıştır.

* Sıra kendisine gelince Rüstem, Kelâhur'un elini öyle bir sıkış sıktı ki, parmaklarının tırnakları, bir ağacın yaprakları gibi, yerlere döküldü.

* Bunun üzerine Kelâhur, kolu boynuna asılmış, yağları erimiş, derisi çatlamış olarak,

* Dönüp Padişahın yanına geldi. Ona, yaralarını göstererek: "İçimin derdini senden saklayamam.

* "Bana kalırsa, savaşmaktansa barış yapman hayırlıdır. Şu saadetini felâkete çevirme.

6315. * "Sen onun gibi bir pehlivanla başa çıkamazsın! Yapacağın şey, onun buyruğu altına girip istediği vergiyi vermektir...

* "Mâzenderan'a kesilecek vergiyi bütün ülkenin halkına, küçük büyük demeden, pay edip

* "Bu güç derdi kolaylaştırırız! Canımızı tehlikeye koymaktansa, böyle yapmak daha iyidir!" dedi.

* Kelâhur, Padişahla konuşmakta iken, kükremiş bir fil gibi, Rüstem de çıkageldi.

* Padişah, şöyle bir bakıp, onu lâyık olduğu bir yere oturttu. Kâvus'un ve ordusunun nasıl olduklarını,

6320. * Yolda çok zahmet çekip çekmediğini, inişli çıkışlı yerleri nasıl aşıp geldiğini sorduktan

* Sonra: "Kuvvetli göğsü, kolu ve pazısı ile ün almış Rüstem sen misin?" dedi.

(1)

---

(1) Nüsha: * "Akdev'i öldüren ve başını yerlere yuvarlayan mısın?"

* Rüstem, bu soruya şöyle karşılık verdi: "Ne münasebet? Eğer lâyık olabilirsem, ben onun ancak bir kölesiyim!

* "Onun bulunduğu yerde benim adım geçmez; o, bir pehlivan, cesur bir yiğittir!"

(1)

---

(1) Nüsha: * "Tanrı, yeryüzünü yaratalı beri Rüstem gibi bir pehlivan görülmüş değildir.

* "O, savaşırken, bir dağ gibidir. Onun Rahş'ını ve gürzünü, bilmem ki, nasıl anlatmalı?

* "O savaşmağa başlayınca, karşısındaki ordu kaç para eder? O, dağı denize, denizi de dağa çevirir.

* "O savaşa girdi miydi, her yandan feryatlar yükselmeğe başlar. Onun karşısında fil mi, aslan mı yoksa dev mi dayanabilir ki?

* "O, sadece, ünlü bir yiğittir. Böyle, elçilikle ne ilgisi var?

* "Fakat ben, onun elçisiyim. Şimdi sana, onun yolladığı haberi söyleyeyim.

* "O ünlü Rüstem sana diyor ki: Eğer aklın varsa, kötülüğün tohumunu ekmekten vazgeç!

* "Şimdiye kadar kötülüğün tohumunu çok ektin ve yiğitliğin yolundan çok kötü geçtin!

* "Kapıldığın kin yüzünden, İran ülkesine ve onun yiğitlerine neler yaptığını bilirsin.

* "Anlaşılan, kulakların, yolunun üstünde feleğin bile değeri olmayan Rüstem'in adım o zamanlar henüz duymamıştı!

* "Eğer Padişah bana izin verir de gelir, senin ordunun karşısına bir dikilirsem,

* "Erlerinin bir tekini bile sağ bırakmam; hepsinin başı mızrağa geçer!"

* Sonra, getirdiği mektubu verdi. Yeryüzünü ele geçirmek isteyen Padişah Kâvus'un yolladığı haberi bildirerek:

* "Kılıçlar yemişlerini verecek, kafa tutanların kafalarını kesip bir kenara atacaktır!" dedi.

* Padişah, bu sözlerin üzerine bir de mektubu okuyunca hem kızdı, hem de şaşırdı.

* Rüstem'e: "Bu kadar ileri geri söylenmenin, dedikodu yapıp durmanın mânası ne?

* "Sen git de, benim ağzımdan ona şöyle söyle: Sen eğer İran'ın komutanı, aslan yürekli ve aslan pençeli bir yiğitsen,

* "Ben de Mâzenderan'ın padişahıyım! Benim de altımda altın tahtım var; benim de başımda padişahlık tacı var; benim de ordum var!

* "Beni, boş yere ve padişahların geleneğine aykırı olarak, yanına çağırıp durma!

* "İyi düşün taşın da, büyüklerin tahtını istemeğe kalkışma! Çünkü, bu isteğin senin başına çok işler açar!

* "Sen ya atının dizginini İran'dan yana çevirirsin, yahut benim mızrağım senin ömrüne son çeker!

* "Ben, ordumla bir kere yerimden kalkıp yola çıkmayayım! Çıkarsam, o zaman, başınla ayağını birbirinden ayıramazsın!

* "Kötü bir düşünceye kapıldığın muhakkak... Aklını bir an evvel başına toplayıp, elindeki yayı at!

6335. * "Zaten karşı karşıya gelip de beni görünce, nasıl olsa bu atıp tutman sona erer!" dedi.

(1)

* Bunun üzerine Rüstem, uyanık bir gözle, onu, tahtını ve ordusunu şöyle bir süzünce,

* Dinlediği sözleri bir türlü kafası almadı ve onlardan incinerek canı sıkıldı.

* Padişah, bundan sonra, padişahlara lâyık bir süslü elbise hazırlatarak, kahraman Rüstem'in yanına getirtti.

* Rüstem, onun verdiği elbiseyi de, atı da, altınları da almadı, onun tacını ve kemerini küçük gördü.

---

(1) Nüsha: * "Rüstem'e de, benden şöyle söyle: Ey ünlü pehlivan!

* "Şimdiye kadar Kâvus'tan sen ne gördün ve eline ne geçti ki? Eğer ondan bir gördünse, benden yüz görürsün!

* "İstersen, seni yiğitlerin içinde en başa çıkarıp, altın ve gümüşten yana da istediğin kadar doyurayım!

* "Başını güneşten ve aydan da üste çıkarayım, seni orduya baş yapayım!"

* Hiddetle tahtının yanından ayrıldı ve onun yıldızının da, ayının da artık kararmış olduğunu gördü...

(1)

---

(1) Nüsha: * Dedi ki: "Ey, akılsız Padişah! Anlaşılan, senin bahtın karardı...

* "O yüce Rüstem pehlivanın, senin hazinene ve ordune ihtiyacı mı var?

* "O, Nimruz'un Padişahı ve Zâl'in de oğludur! Onun, yeryüzünde bir eşi daha yoktur.

* "Bu mesele üzerinde bir daha dilini oynatayım deme, sonra o dilini ağzının dışına alıveririm!"

* Padişah bu sözlere fena halde kızarak, başını kötü yaradılışlı cellâda döndürdü ve ona: "Yakala şu elçi olacak herifi de, oturduğu yerden indirip boynunu vur!" dedi.

* Cellât, o iyi talihlinin elinden kavramak için, oraya kadar hızla ilerledi.

* Rüstem'i, oturduğu yerden aşağı alacaktı. Fakat Rüstem, erkek bir aslan gibi kükreyerek,

* Onu başından ve ellerinden yakalayıp kendi önüne çekti.

* Bundan sonra da bir ayağıyla onun bir bacağına bastı ve diğer bacağını da eliyle tutup

* Çekince, adamcağızı ikiye ayırıverdi... Yeryüzünde hiç kimse, böyle garip bir şey görmemişti!

* O ünlü kişi bu işi de bitirdikten sonra yüksek sesle şöyle bağırdı: "Eğer Padişahtan izin olursa,

* "Gelip senin bütün ordunla savaşacağım ve seni işte asıl o zaman düşkün ve acınacak bir duruma getireceğim!" dedi.

* Bunları söyleyerek, gözleri kan dolu iki taş halinde, saraydan dışarı çıktı.

* Başı, duyduğu sözlerden ağırlaşmış olarakı Mâzenderan'dan çıkıp gitti ve

* Kinle dolup taşan yüreğinin içindeki kanı kaynaya kaynaya Padişahın yanına gelip girince,

* Mâzenderan'da bütün görüp işittiklerini birer birer anlattı ve:

* "Sakın tasalanma! Sadece cesur ol ve devlerle savaşmağa hazırlan!

6345. * "Şunu iyice bil, ki onun o cesur adamları da, pehlivanları da bana vız gelir!

* "Onların, bence, bir zerre toprak kadar bile değerlerl yoktur; şu gürzümle ben onların hepsini gebertirim!" dedi.

(1)

Kavus'un Mâzenderan padişahıyla savaşması

* Rüstem, Mâzenderan'dan döndükten sonra, cadıların padişahı da savaş hazırlığına başladı.

* Büyük çadırını şehirden dışarıya çıkartıp ordusunu ovaya çekti.

---

(1) Nüsha: * "Göreceksin ki, dilediğin yerine gelecektir. Çünkü ben, bu işin, senin yüreğindeki derdin dermanı olduğunu biliyorum."

* Bu ordunun harekete geçmesiyle yeryüzünden kalkan tozlardan, güneşin rengi değişti.

6350. * Çöller, ovalar ve dağlar görünmez oldu. Her yanı o kadar çok asker kaplamıştı ki, toprak onların ayakların altında bitkin bir hale geldi.

* Mâzenderan Parişahı, ordusunu büyük bir düzgünlükle, hiç kimse başkasından geri kalmamak üzere ve rüzgâr gibi hızla sürdü.

* Kâvus'a devlerin ordusu yüzünden, kendi ordusunun güç bir duruma düştüğünü söyledikleri zaman,

O da, önce Zâl-i Zer'in oğlu Rüstem'in beline intikam kemerini kuşanmasını,

* Sonra da Tûs, Gûderz, Geşvat, Giv ve Gülgin ile ordunun diğer büyüklerine;

6355. * Orduyu seferber hale koymalarını, mızrak ve kalkanları süsleyip hazırlamalarını buyurdu.

* Bunun üzerine, Padişahın ve diğer büyüklerin çadırlarını Mâzenderan ovasına çıkardılar.

* Dağlar boruların sesleriyle doldu. Ordunun sağında, Nevzer'in oğlu Tûs vardı;

* Solunda da Gûderz ile Gevşat, demirden bir dağ gibi, duruyorlardı...

* Komutan Kâvus, ordunun merkezine geçti. Dört bir yanında askerler saf bağladılar.

6360. * En önde de, hiçbir savaşta yenilmemiş olan, fil gövdeli Rüstem vardı.

(1)

* Mâzenderân'ın ileri gelenlerinden birî ağır gürzünü omuzuna vurdu.

* Savaşmak için bahane arayan ve iyi gürz kullanan bu pehlivanın adı Gûvâ idi.

* Gûyâ pehlivan, Padişahtan izin alarak, bütün hızıyla Kâvus'un üzerine doğru yürüdü.

* Üzerindeki zırh parıl parıl parlıyor ve kılıcının ateşi yerleri yakıyordu.

6365. * Böylece, İranlıların yanına kadar geldi. Attığı nara ile dağlar, ovalar sarsıldı:

* "Benimle savaşacak olan, sudan toz çıkaran bir pehlivan olmalıdır!" diye bağırıyordu.

(2)

---

(1) Nüsha: Her iki tarafın orduları dizilip de, kahramanlar karşılıklı olarak birbirlerinden intikam almak isteyince,

(2) Nüsha: * Yiğitlerden hiç kimse karşısına çıkamadı. Herkes, olduğu yerde duruyordu.

* Bunun üzerine Padişah Kâvus, İranlılara dönerek: Başlarınız daha savaşa yönelmeyecek mi?" diye sordu.

* Fakat, yine de kimse karşısına çıkmağa cesaret edemedi... Sanki, hepsinin de kanı çekilmiş gibiydi.

* Bunun üzerine Kâvus tekrar ordusuna dönerek: "Ey, kahramanlar! Ey, savaş erleri! Size ne oldu da ,

* "Böyle, yürekleriniz siniverdi ve onun sesiyle renginiz attı?" diye bağırdı.

6370. * Fakat, kahramanlardan yine ses çıkmadı. Bu pehlivanların korkusuyla, hepsinin de rengi bir çiçek gibi solmuştu.

* Derken, birdenbire, Rüstem atının dizginine sarılıverdi. Pırıl pırıl yanan mızrağını omuzlayarak:

* "Eğer Padişahın izni olursa, bu mendebur deve karşı ben çıkacağım!" dedi.

* Padişah Kâvus: "Bu iş, zaten, ancak senin işindir! İran'da, senden başka, bununla savaşacak hiç kimse yoktur!

* "Haydi, yürü! Yaratıcı Tanrı yârin, devler ve cadılar da avın olsun!" dedi.

6375. * Bunun üzerine Rüstem, o cesur atını yerinden oynatıp, kafalar uçuran mızrağını da pençesine aldı.

* Rüstem, altındaki aslana benzeyen atı ve elindeki ejderhaya benzeyen mızrağıyla, sarhoş bir fil gibi savaş alanına geldi.

* Atının dizginini oynatınca, havaya bir tozdur yükseldi; o savaş alanı, naralarıyla titredi.

* Gûyâ pehlivanın karşısına geçtikten sonra, ona: "Ey, soysuz! Ey, pehlivanlar içinde adı batasıca!

* "Artık, senin cezanı verecek zaman gelmiştir! Durup dinlenecek vaktim yok.

* "Seni doğurup büyüten anan, sana ağlayacak!" diye bağırdı.

* Gûyâ pehlivan da ona: "Sen, dedi, Gûyâ'ya da, onun başlar biçen hançerine de güvenme!

* "Şimdi, asıl senin anan ölümünle ciğerlerini paralayacak; zırhınla tulgan bile sana ağlayacaktır!"

* Bu sözleri sonuna kadar dinledikten sonra Rüstem, bir nara atıp adını söyleyerek,

* Yürüyen bir dağ gibi yerinden fırladı. Onu bu halde görünce, karşısındakinin yüreğini bir korku kapladı.

* Yüz çevirip dizgin kırdı, Rüstem'le savaşmak istemedi.

* Fakat Rüstem, arkasından bir toz gibi yetişerek mızrağını beline indirdi.

* Mızrak, zırhın bağlarına rasladığı için, zırhın bağları ve halkaları paramparça olup dağıldı.

* Rüstem onu, kebap şişine geçirilmiş bir kuş gibi, mızrağına takıp havaya kaldırdıktan sonra,

* Atının sırtından aşağı aldı. Gûyâ, zırhı paramparça ve ağzı toz toprak içinde, yerlere serildi.

6390. * Bu manzara karşısında, Mâzenderan pehlivanları şaşırıp kaldılar.

* Yürekleri sindi ve yüzleri sapsarı kesildi. Düşman ordusunda, dedikodu aldı yürüdü.

* Bunun üzerine Mâzenderân komutanı, bütün ordusuna seslenerek:

* "Haydi savaşa hazır olun ve kaplanlar gibi davranın!" diye bağırınca,

(1)

* Bütün erler intikam kılıçlarını çekip, birbirlerini çiğneyerek ilerlediler...

---

(1) Nüsha: * Bütün yiğitler savaşçı padişahın bu sözlerini duydular.

* Bunun üzerine, sayısı sayılamayacak kadar çok olan, kinci bir ordu savaş alanına yürüdü.

* İran komutanı da, bu durumu görünce, gereği gibi harekete geçti.

6395. * Her iki taraftan da boru ve davul sesleri yükseldi; hava Nil, yer de abanoz rengini aldı.

* Kara bulutlardan çıkan şimşek ışıltıları gibi, tozların arasından, gürzler ve kılıçlar ateş gibi parıldamağa başladı.

* Hava, mızraklarla türlü türlü bayraklardan, kırmızı, kara ve menekşe renklerine boyandı.

* Devlerin seslerinden, yerden kalkan kara tozlardan, davulların gürültüsünden ve savaş atlarının kişnemesinden,

* Dağlar yarıldı, yerler çatladı. Böyle bir intikam savaşını, ömründe kimse görmemişti.

6400. * Gürzler, kılıçlar ve oklar birbirine giriyordu. Ova, ölenlerin kanlarıyla bir bataklığa döndü.

* Yeryüzün, dalgaları hançer, ok ve gürzden olan, bir katran denizini andırıyordu.

(1)

* Rüzgâr ayaklı atlar da, bu gemide ergeç batmağa mahkûm, hızla ilerleyen gemiler gibiydi...

---

(1) Nüsha: * Her taraf gök gürlemeleriyle dolmuş ve gündüz, bir gece karanlığı içinde, kaybolmuştu.

* Yeryüzü, baştan başa, gürz ve kılıçtan canavarlarla dolu bir deniz gibiydi.

• Tulgaların ve miğferlerin üzerlerine, güz rüzgârlarının söğüt dallarından döktüğü yapraklar gibi, gürz yağıyordu.

(2)

• Bu ünlü iki ordu, tam bir hafta, böylece savaştılar...

6405. • Sekizinci günü yeryüzüne sahip olan padişah Kâvus, başından Keyânyân külâhını çıkararak,

---

(2) Nüsha: • Nice başlar top gibi yerlerde yuvarlanıyor; göğüsler, bağırlar parçalanıyor ve kanlar ırmak gibi akıyordu.

• Saflar parçalayan yiğit ve komutan Rüstem, can alıcı kılıcıyla, düşmanı yıldırıyordu.

• Rahş'ının üstünde bir dağ gibi duruyor ve yığınla devin gövdesini deviriyordu.

• Atının üzerinden kılıcını her savuruşunda, devlerin arasmda bir kıyamet kopanyordu.

• Bir vuruşta on kelleyi omuzundan ayırıyor, attığı naralarla da sert huylu aslanların bile yüreğini parçalıyordu.

• Gürzünün şiddetiyle göğün yüreği parçalandı, kaldırdığı tozlarla feleğin yüzü toprak içinde kaldı...

• Attığı ok yayından çıkar çıkmaz, erkek aslanların yüreğini deliyordu.

• Kemendini düğümleyip de düşmana doğrultunca, nice kahramanları hep birden tuzağa düşürüyordu.

• Ayağına ve bastığı üzengiye bütün dünya şaşmıştı; kılıcıyla da yeryüzü kan içinde kaldı.

• Böylece, o ünlü yiğidin yüzünden. nice nice savaşçılar yerlere devrildiler.

* Yeryüzünün yaratıcısı ve doğru yolun göstericisi olan Tanrı'nın huzurunda ve ayakta, ağlayarak durdu.

* Sonra, yüzünü yere sürerek, O'na şöyle seslendi: "Ey, doğru sözlü ve adaletli Tanrı!

* "Ey, suyu ve toprağı yaratan! Sen, hiçbir şeyden korkmayan bu erkek devlere karşı

* "Bizleri galip getir! Benimle, padişahlığın tahtına yeni bir hayat ver!"

6410. * Sonra tekrar külâhıyla başını örtüp de ünlü ordusunun yanma dönünce,

* Her yandan boru sesleri yükselerek ordu olduğu yerde kaynamağa başladı ve bir dağ gibi yerinden oynadı.

* Padişah, davullarla filleri ordunun peşi sıra getirmeleri için, Tûs, Giv,

Gûderz, Şâveran'ın oğlu Zenge, Rehham ve Gürgin'e emirler verdi.

* Omuzunda sekiz arşınık bir bayrak bulunan Gürâze, bir yaban domuzu gibi, ordunun arkasından yürüyordu.

6415. * Bunlardan başka Ferhat, Harrat, Berzin, Behram ve Güstehem de,

* Kızgın kızgın, yeniden intikam almak için, gelip savaşa giriştiler.

* Rüstem, önce, düşman ordusunun ortasına saldırarak, yerleri düşman kahramanlarının kanlarıyla yıkadı.

* Gûderz ile Geşvat düşman ordusunun sağına silâhları, davulları ve ağırlıklarıyla

* Saldırırken, Giv de, koyun sürüsüne dalan bir kurt gibi saldırarak, düşman askerlerini dağıttı...

* Sabahın karanlığından ta güneşin batmasına kadar, her yanda, dereler gibi kanlar aktı.

* Kimsenin yüzünde merhametten ve insanlıktan eser kalmamıştı (1).

* Yer, yer ölü yığınları peyda oldu; insanların beyinleri otlara bulaştı.

* Boru ve davul esleri gök gürültüsü gibi uğuldarken, güneşin yüzü abanoz renkli bir perde ile örtüldü.

* Fil gövdeli Rüstem, Mâzenderân Padişahının bulunduğu yere doğru, büyük bir ordu ile yürüdü.

* Onu gören Padişah, yerinden hiç kıpırdamadı; bir müddet, kin ve düşmanlıkla, olduğu yerde bekledikten

(1) Nüsha: * Bundan sonraki mısra: Gökyüzünden, sanki, mütemadiyen gürz yağıyordu...

* Sonra, devler ve savaş filleriyle, hep birden Rüstem'in üzerine doğru saldırdı.

(1)

* Bunun üzerine, bütün kahramanlar kılıçlarını çektiler, gürzlerini ellerine alıp savaşmağa giriştiler. İki büyük ordu birbirine girdi...

* Rüstem, önce Tanrı'nın adını anıp, mızrağını, taşımakta olan adamın elinden aldı.

* Bir eline de gürzünü alarak, heyecan içinde, naralarıyla havaları doldurdu...

6430. * Padişahların bile hayatlarına son veren o kahramanın sesinden, devlerde can kalmadı; filler de şaşkın bir hale geldiler.

* Bütün savaş alanı ölen fillerin gövdeleri ve hortumlarıyla dolu olduktan başka, millerle uzanan mesafeler boyunca da insan ölüsü vardı...

(2)

---

(1) Nüsha: * Padişah, yiğitlerine dedi ki: "Ey, ünlü savaşçılar!

* "Bugün bütün ustalığınızı gösterin ve yiğitlikten hiç şaşmayın!"

(2) Nüsha: * Bu sıralarda o ünlü pehlivan yanındaki ünlü savaşçılarla birlikte,

* Mâzenderan Padişahının bulunduğu yere doğruldu. Bunun üzerine, bütün ordu şaşırıp kaldı.

* Bunun üzerine Rüstem de mızrağını alıp, Mâzenderân Padişahının üzerine yürüdü.

* Cadıların Padişahı ile Rüstem, karışıklı olarak, gök gürültüsü gibi naralar attılar... Fakat,

* Rüstem'in mızrağını görünce, cadıların Padişahında cesaretten eser kalmadı.

6435. * Rüstem, kin ve kızgınla dolu bir heyecan içinde, azgın bir aslan gibi kükredi.

Devler Padişahının beline öyle bir mızrak indirdi ki, zırh parçalanıp, mızrak iliklerine kadar işledi...

* Fakat, birdenbire, onun vücudu, bir büyü ile ve İran ordusunun gözleri önünde, dağ gibi bir kaya haline geliverdi.

* Rüstem bu işi görünce, şaşırıp kaldı. Mızrağını omuzlayıp,

* Padişah Kâvus'un, askerlerin, bayrakların, fillerin, davulların ve boruların bulunduğu yere geldi.

---

* O kötü düşüncelinin yanına yaklaşarak, bir azgın fil gibi coştu ve

* Ona: "Ey, bugün intikam alanında karşıma çıkan soysuz ve beceriksiz kişi!" diye seslendi.

* Devlerin inatçı komutanı bunu duyunca, yırtıcı bir kurt gibi coşarak geldi,

* Rüstem'in yanına yaklaştı ve atının eyerinde bir dağ parçası gibi duran gürzünü çekti.

6440. * Padişah Kâvus, ona: "Ey, ünlü pehlivan! Ne oldu da bu kadar geciktin?" diye sorunca,

* Rüstem: "Savaş bütün şiddetiyle başladığı zaman talihimin yıldızı da parlamağa başladı.

* "Bu sırada, Mâzenderân padişahı beni görür görmez, ağır gürzünü omuzladı.

(1)

* "Ben de, atımın dizginini kendi haline bırakarak, onun beline bir mızrak indirdim.

* "Bu vuruşla onun, atının üzerinden baş aşağı olup yere yuvarlayacağını beklerken

6445. * "O, önünmde, birdenbire bir kaya haline geliverdi ve ne yaptımsa artık fark etmez oldu.

* "Şimdi, onu Padişahın karargâhına getirmek istiyorum. Belki, burada taşın içinden çıkar!" dedi.

* Bunun üzerine Padişah, o kayanın kendi tahtının önüne getirilmesini buyurdu.

---

(1) Nüsha: * "Ve, kin içinde, öylesine bir dizgin boşaltarak geldi ki, onu görenler hüma kuşu uçuyor sanırlardı...

* Orduda kuvveti yerinde olanlar gidip taşa yapışarak onu yerinden kaldırmağa çalıştılarsa da,

* Mâzenderân Padişahının içinde bulunduğu o ağır taşı yerinden kımıldatamadılar.

* Bunun üzerine, fil gövdeli Rüstem pençesiyle taşı kavrayarak ve hiç kimsenin yardımına muhtaç olmadan

* Onu öylesine kaldırdı ki, bütün ordu hayrette kaldı...

* Rüstem, o dağ gibi taşı omuzuna vurup yürümeğe başladı. Arkasından da bir sürü insan, sevinçlerinden bağıra çağıra onu takip ettiler.

* Tanrı'ya şükrederek, Rüstem'in üzerine altınlar ve mücevherler saçtılar...

*Rüstem, taşı getirip, İran Padişahının çadırının önüne attıktan sonra,

* Taşın içinde bulunan Mâzenderân Padişahına: "Eğer şimdi taşın içinden çıkar ve büyücülükten vazgeçersen, ne âlâ!

* "Yoksa keskin kılıcımla ve balta ile, taşı baştan başa kırıp parçalayacağım!" dedi.

* Mâzenderân Padişahı bunu duyunca, başında çelik bir tulga ve üzerinde de zırhı olduğu halde, taştan çıkıp bir bulut biçiminde göründü.

* Bunun üzerine Rüstem, onun elinden tutup, gülerek Padişahın yanına geldi ve:

* "İşte o kayayı getirdim. Baltanın korkusuyla, artık, benimle savaşmağa cesaret edemedi!" dedi.

* Kâvus, Mâzenderân Padişahına şöyle bir bakınca, onu taca ve tahta lâyık görmedi.

* Uzun boylu, çirkin yüzlü, kafası ve boynu yılan başına ve boynuna benzeyen bir adamdı.

* Kâvus, vaktiyle, onun yüzünden çektiği zahmetleri ve uğradığı felâketleri hatırladı, yüreği sızladı ve dudakları ahlarla doldu.

* Bunun üzerine cellâda, keskin kılıciyle onun vücudunu paramparça etmesini buyurdu.

* Rüstem, onu sakalından tutup dışarı çıkardı. Herkesin önünde ve

6465. * O ünlü Padişahın buyruğuyla onu parça parça ettiler.

* Bundan sonra Padişah, onun karargâhına bir adam göndererek, mal adına ne varsa:

* Hazine, taht, taç, kemer, at, silâh, kılıç, cevahir...

* Hepsinin toparlanıp dağlar gibi yığılmasını buyurdu. Askerler de alay alay gittiler.

* Padişah, herkese, lâyık olduğu şekilde hediyeler verdi ve fazla zahmet çekenlere fazla pay ayırdı.

* Sonra, devlerden, Tanrı'ya tapmayanların, insanlara kötülük edenlerin

* Kafalarının kesilip yol üzerine atılmasını buyurdu.

* Bu işler de bitince Padişah, tapınılan yere gelerek, temiz Tanrı'ya seslendi:

"Ey, adaletli ve her işin yapıcısı olan Tanrı! Sen, beni yeryüzünde herkesten zengin ettin, hiçbir şeye muhtaç bırakmadın!

* "Cadılara galip getirdin, kocamış talihimi gençleştirdin!" dedi.

* Böylece, bir hafta, temiz Tanrı'yı overek yüzünü topraklara sürdükten sonra,

* Sekizinci günü hazinelerinin kapısını açıp herkesin ihtiyaçlarını giderdi.

* Bir hafta da, böylece, herkese ihtiyacı olan şeyi bağışlamakla geçti.

* Üçüncü hafta ise, bütün işler bittikten sonra, yakut kadehle şarap istedi.

* Bir hafta da şarap kadehini elinden bırakmayarak, yiyip içti ve böylece Mâzenderân'ın hâkimi oldu.

6480. * Kâvus, tahtına yeniden kavuştuktan sonra, ünlü Rüstem'e: "Ey, cihan pehlivanı! Sen, her tarafta yiğitlikler ve hünerler gösterdin!

* "Ben, tahtımı ancak senin sayende yeniden ele geçirebildim. Yüreğin, dinin ve âdetlerin kıyamete kadar aydın olsun!" dedi.

* Rüstem de: "Ey, Padişah! Herkes, dünyada bir işe yarar...

* "Ben, bu hünerlerimi Ulât'a borçluyum! Çünkü, bütün yolları bana o gösterdi.

* "Şimdi o, doğruluğuna karşılık olarak kendisine verdiğim söze güvenerek, Mâzenderân'a sahib olmayı umuyor...

(1)

6485. * "Bunun için de ona bir padişah elbisesiyle, bir mühür ve bir de andlaşma vermek gerek..." dedi.

(2)

* Uyanık yürekli padişah, o itaatli kulunun bu sözlerini duyunca, elini yüreğinin üzerine koyup,

---

(1) Nüsha: * "Padişahımız onu bu ülkeye baş yaparsa, uygun bir iş yapmış olur.

(2) Nüsha: * "Ta ki o Mâzenderan Padişahı olsun ve buranın büyükleri de kendisini sayabilsinler!

* "O, senin iyi bir kulun olacak ve sana elinden geldiği kadar baç verecektir!"

* Mâzenderân'ın ileri gelenlerni çağırttı ve onlara, Ulât hakkında bir kaç söz söyledi ve

(1)

* Sonra, padişahlık tacını ona bağışlayıp, oradan Fars tarafına doğru yola çıktı...

Kâvus'un İran'a dönmesi ve Rüstem'e izin vermesi

* Kâvus, İran'a geldiği zaman, ordusunun atlarından kalkan tozlardan gökler kayboldu...

6490. * Erkek ve kadın bütün halk ona karşı çıktılar. Sevinç çığlıkları göklere kadar yükseldi.

* İran ülkesini baştan başa süslediler. Şaraplar, rûdlar ve şarkıcılar hazırlandı...

* Yeniden gelen bu Padişahla, İran'da yeni bir ay doğdu ve yeryüzünü yeniden hayat buldu...

* Kâvus, zafer ve sevinç içinde yeniden tahtına oturunca, eski hazinelerin kapılarını açtı.

---

(1) Nüsha: * Dedi ki: "Onun sözünden çıkmayacak ve onun yaptıklarından hoşnutsuzluk göstermeyeceksiniz!"

* Ulât'a da, süslü bir elbise verip, iyilikten ayrılmamasını tembih ettikten

* Para dağıtmak için kasadarları çağırtıp onlardan bir dağıtma divanı kurdu.

6495. * Beri yandan da, ordunun bütün ileri gelenleri toplanıp, Rüstem'i görmek için kapısına yığıldılar. Sevinç çığlıklarından, bir kıyamettir koptu...

* Sonra kalkıp hep birden Padişahın yanına, o ünlü tahtın önüne geldiler.

* Rüstem, başında tacı olduğu halde padişahın tahtının yanındaki bir yerde oturdu ve

* Babası Zâl-i Zer'in aynına gitmek için, Padişahtan izin istedi...

* Yeryüzünün Padişahı da, birçok övdükten sonra, ona bir süslü elbise,

6500. * Firûzeden ve koyun başı biçimindeki başlıklarla süslenmiş bir tahtla, mücevherlerle süslü ve padişahlara yaraşan bir taç,

* Altınla örülmüş kumaştan bir yastık, çok süslü bir bilezik, bir gerdanlık,

* Altın kemerli ve ay yüzlü yüz köle, türlü türlü süsler içinde ve misk saçlı yüz cariye,

* Altın eyerli yüz at, kara tüylü ve altın dizginli yüz katır.

* Renkler, kokular ve değerli şeylerle dolu yüz altın kesesi ve

6505. * Halis misk ile dolu yakut bir kadehle gül suyu dolu firûze bir kadeh verdi...

* Bundan sonra da, misk, şarap, ödağacı ve amberin birbirine karıştırılmasından yapılmış bir mürekkeple ve ipek üzerine yazılan bir menşurla,

* Nimruz ülkesini, yeryüzünü aydınlatan komutan Rüstem'e yeniden ve

* Kendisinden sonra buranın tahtına kimse oturmamak ve başına taç koymamak şartıyla, bağışladı.

* Ve onu tekrar tekrar överek: "Kimse sensiz, ne ayı görsün, ne de güneşi!

6510. * "Büyük adamlar hep seninle övünsün, yüreğin şefkat ve merhametle dolsun!" dedi.

* Bunun üzerine Rüstem, yerinden fırlayıp Padişahın tahtını öptükten sonra, gidip yol hazırlığını yaptı.

* Ayrılırken, şehirde çalınan davulların sesleri göklere yükseldi. Bütün şehir halkı, bu şenliğe katıldı.

* Şehri süslediler. Davul, boru ve zil sesleri her tarafı çınlattı...

* Böylece Rüstem, memleketine gitti. Padişah da tahtına oturarak, adaletiyle yeryüzünü aydınlattı.

6515. * Mâzenderân'dan döndükten sonra, devletin ileri gelenlerine mevkiler verdi.

* Tûs'a komutanlık vererek: "Sen, İran'dan kötülüğü kaldır!" dedi ve

* Isfahan'ın idaresini de Gûderz'e verdi...

* Bu işler de bittikten sonra, neşe ile şarap kadehini eline alıp yiyip içmekle, feleğin tasasına karşı koymakla vakit geçirmeğe başladı.

* Onun mihnetlerini ortadan kaldırıp attı. Öyle yaşadı ki, ölüm aklından bile geçmedi...

6520. * Her yeri mamur hale getirdi. Onun sayesinde yeryüzün yeşillikler ve akar sularla dolup bir İrem bahçesine döndü.

* Tanrı'nın yardımı ve koruması sayesinde, kuvvetli bir padişah oldu. Kötülük yapmaktan yana, Ehrimen'in eli bağlandı.

* Her tarafta, padişah Kâvus'un Mâzenderân'ı aldığı haberi duyularak,

* Herkes onun bu kadar kuvvetlenişine şaşırıp kaldı.

* Her yandan, hediyeler ve saçılarla gelip sarayın kapısına dizildiler.

6525. * Yeryüzü, adaletle ve nimetlerle dolu bir cennet haline geldi.

* Buraya kadar, Mâzenderan savaşını dinledin; şimdi de Hâmâveran savaşını dinle!...

Kâvus'un; Hamâverân, Berber ve Mısır padişahlarıyla savaşması

* Bu savaşı, Mûbit'ten ve o kocamış Dihkan'dan şöyle işittim:

* Kâvus, Mâzenderân'ı aldıktan sonra, kendi ülkesinde bir geziye çıkmak istedi.

* İran'dan Turan'a ve Çin'e gitti. Oradan da Mekran'a geçti.

* Mekran'dan da, gelin gibi süslü bir ordu ile ayrılırken, davul ve boru sesleri göklere kadar yükseldi.

* Öküzler aslanla pençeleşmeğe cesaret edemeyeceği için, memleketin ileri gelenleri vergi vermeyi kabul ettiler.

* Böylece, Kâvus ordusuyla Berberistan'a geldi. Dileği, taç ve tahtla, yeryüzüne hâkim olmaktı.

* Bunu duyan Berberistan Padişahı savaşa hazırlanınca, bu sefer, dünyanın rengi değişti.

* Derken Berberistan ordusu, Kâvus'a gelip yetişti. Bunun üzerine Kâvus'un ordusu eğlenceyi bırakarak savaşa girişti.

* Yerden kalkan tozlarla, atlıların elleri dizginlerden ayırdedilemez ve filler de görünmez oldu...

* Taburlar, denizden yükselen dalgalar gibi, yerlerinden kalkarak birbirleriyle boğuşmaya başladılar.

* Gûderz, etrafı bu halde görünce, ağır gürzünü atının eyerinden çekti.

(1)

---

(1) Nüsha: Tûs, Feriburz, aslan Güstehem, Harrat, Gürgin ve yiğit Giv gibi komutanlar da,

* Ordunun sağını, solunu tutmuşlardı. Savaş atlılarından çığlıklar yükseliyordu...

* Her iki ordunun çığlıkları göklere yükseliyor, yeryüzü de bir deniz gibi kaynıyordu.

* Gürzlerin ve atılan okların çokluğundan, atlıların dermanı kesiliyordu.

* Sanki yeryüzünü erkek bir ejderin nefesi kaplamış ve yiğitlerin elinden zaman bunalmıştı.

* Atlıların kaldırdıkları tozdan, havada bulutlar peyda olmuştu. Davulların ses gök gürültüsüne, kılıçların parıltısı da şimşeğe benziyordu.

* Ordular bozan komutan Gûderz, elinde düşmanları yıkan kılıcı olduğu halde,

* O kötü düşünceli düşmana, azgın bir fil gibi coşarak, saldırdı.

* Keskin kılıcı pazısının hizasını geçtikçe, Berber'ler arasında bir kıyamettir kopuyordu.

* Beri yandan da savaşçı Giv, kolunun kuvvetiyle, şu feleğe ne hünerler göstermiyordu kil..

* Bir vuruşta on kelleyi birden yere yuvarlıyor, kılıcıyla yeryüzünü bir kan denizine çeviriyordu.

* Merkezde bulunan Tûs bu hali görünce, dayanamayarak, o da savaş meydanına çıktı...

* Ellerinde mızraklar ve zırhlar delip geçen oklar bulunan diğer ünlü pehlivanlarla beraber, atını harekete getirdi.

* Padişah da onu peşi sıra ilerleyerek, düşman ordusuna saldırıp merkezi yardı.

(1)

6540. * O kadar çok düşman öldürdüler ki, Berberistan'da, atlı diye bir şey kalmadı. Mızrakların çokluğundan gök görünmüyordu.

* Şehirde kalmış olan ihtiyarlar, savaş fırtınasının yatışmağa yüz tuttuğunu görünce,

* Üzgün üzgün, padişah Kâvus'un yanına gelerek, ondan özürler dilediler:

* "Biz, Padişahın kullarıyız... dediler. Ona boyun eğerek vergi vermeyi kabul ediyoruz.

* "Yalnız, para yerine, atlın ve mücevher vereceğiz. Hazinedarın bunları kabul ederse memnun kalırız!" dediler.

6545. * Bunun üzerine Kâvus, onların gönlünü hoş etti. Onlar için hazırladığı yeni bir kanunu ve düzeni

* Kutlamak üzere, davul, çıngırak ve boru sesleri yükseldi.

---

(1) Nüsha: * Padişah Kâvus'un ve diğer İran kahramanlarının karşısında, düşman ordusu bozguna uğradı.

* Padişah, Berberistan'dan geçip, Kafdağı'na ve doğuya doğru çekip gitti.

* Padişahın gelmekte olduğunu duyan halk, ona kulluklarını bildirmek için yollara döküldüler ve

* Padişahı karşıladılar. Memleketin ileri gelenleri de, bol bol vergi vermeyi kabul ettiler.

6550. * Halkın böyle kendiliğinden itaat göstermesi üzerine Kâvus, hiçbir zarar yapmadan, oradan uzaklaştı ve

* Destan'ın oğluna misafir oldu (1).

* Bir ay Nimruz'da kalıp, bazen rûd çalmak, bazen de avlanmakla vakit geçirdi.

* Burada geçen günler, bir gül bahçesi kadar güzeldi... Fakat, aradan çok geçmeden, bu gül bahçesinin bir köşesinde dikenler bitmeğe başladı.

* Feleğin sınavından kim yakasını kurtarabilir ki? Bir inişi indikten sonra, karşımıza muhakkak bir yokuş çıkar!

6555. * Yeryüzünün işleri tam yoluna girmeğe başlamıştı ki, bu sefer de, Araplar baş kaldırdılar.

---

(1) Nüsha: * Bu beyitin ilk mısrı: Ordusunu Zâbilistan'a doğru götürerek,

* Araplardan, Mısır ve Şam taraflarında bulunan biri isyan bayrağını açtı.

* Oranın halkı, boyunduruk altında yaşamayı hoş görmeyerek, Kâvus'a itaatten vazgeçtiler.

* Yeryüzünü aydınlatan Padişah, tahtına bir rakip çıktığını haber alınca,

* Davul sesleri arasında, Nimruz'dan, sevinçle yola çıktı.

(1)

6560. * Askerler kalkanlarının üzerine adlarını yazdılar; kılıçlar kabardı, kınlarına sığamamağa başladılar...

(2)

* Padişah, ordusunu ovadan deniz tarafına çektiği için, gelişlerinden düşmanın haberi olmadı.

* Sayısız gemiler, kayıklar yaptırarak, orduyu hazırlayıp acele acele onlara bindirdi.

---

(1) Nüsha: Cihan pehlivanı olan Rüstem'i yanında götüremedi. Onu orada, yani kendi yurdunda bıraktı.

* İran'ın diğer ileri gelenlerini ve seçme yiğitlerini, savaşmak ve intikam almak için, birlikte götürdü.

(2) Nüsha: Yeryüzü, su üstündeki gemi gibi, oynamağa başladı; güneş de, erlerin kaldırdıkları tozdan, görünmez oldu...

* Ayakla hesapladığı takdirde bu yol bin fersah sürerdi.

* Dünyada henüz emeline kavuşmayan bu Padişah, üç ülkenin ortasında bir yer edinmek maksadıyla, yoluna devam etti (3).

6565. * Mısır bu eriştiği yerin soluna, Berberistan sağına, Zirih denizi (1) de gitmek istediği cihetin ortasına raslıyordu.

* Hâmâverân ülkesi de tam karşı taraftaydı ve hepsinde de kuvvetli birer ordu vardı.

* Bu ülkelerin halkına, padişah Kâvus'un, deniz yolundan ordusuyla gelmekte olduğunu bildirdiler.

* Bunun üzerine bunların hepsi birleşip ordularını Berberistan'a doğru sürdüler.

* İyi kılıç kullanmasını bilen pehlivanlardan kurulmuş olan bu ordular, orada toplandılar.

6570. * Meydana gelen bu büyük ordrunun atlarının nalları altında ovalar, dağlar ve denizler bitkin bir hale geldiler.

---

(3) Nüsha: * Bu beyıt şu şekildedir: Dünyadan nasibini bu şekilde arayan Padişah, ordusunu üç ülkenin ortasına doğru sürdü.

(1) Nüsha: * "Zirih denizi" yerine "Yürüdüğü yol"

* Her taraf bu askerlerle doldu. Artık ne yırtıcı aslanlar, ne de azgın yaban eşekleri ovalarda dolaşamaz oldular.

* Kaplanlar kayalardan, balıklar denizlerden, kartallar da göklerden

* Kaçmak için yol aradılar... Fakat bu hayvancağızlar nereye kaçabilirler ve nereye sığınabilirler ki?

* Kâvus ordusunu karaya çıkarınca, her taraf askerlerle doldu; ovalar ve çöller görünmez oldu...

6575. * Bütün yeryüzü, zırh ve kalkan kesilmişti; yıldızlar, mızrakların parlak uçlarıyla aydınlanıyorlardı...

* O kadar çok altın tulga, altın kalkan ve altın balta vardı ki,

* Yeryüzü âdeta, Hint kılıçlarından dökülüp de oradan oraya durmadan akan altınlarla baştan başa kaplanmış gibiydi...

* Askerlerin ayaklarından kalkan tozlarla gök kehribar, yer de abanoz rengini aldı.

* Davulların seslerinden dağlar yarıldı ve toprak, atların tırnakları altında, iki büklüm oldu.

6580. * Davulların sesleriyle Berberistan, baştan başa, bir ordugâh haline geldi.

(1)

* İran ordusunda boru ve davul sesleri yükselince, pehlivan Behram, Gürgin ve Tûs harekete geçtiler...

* Beri yanda bulunan Gûderz, Geşvat, Giv, Şîdûş ve Ferhad da,

* Mızraklarının uclarına zehirli su verip, dolu dizgin, ilerlediler...

* Eyerlerin kaşına kulak konup da dinlendiği zaman, baltaların vuruşlarından çıkan sesler duyuluyordu.

6585. * Sanki demirle taşı ve yerle göğü birbirlerine vuruyorlardı...

* Ordunun merkezinde bulunan Kâvus da harekete geçince, iki ordu birbiriyle karşılaşmış oldu.

* Kalkan tozlarla her taraf kararda, göz gözü görmez oldu. Sanki gökten sülgen ve

* Çiğ yağıyor, kayaların üzerinde kırmızı lâleler açıyordu...

---

(1) Nüsha: * Yürekleri kin ve başları da savaş isteğiyle dolu olan iki ordunun arasındaki mesafe daralınca,

* Her iki yanda saflar dizildi; hepsi de, elleri hançerli ve ağızları köpüklü idiler...

* Savaş erlerinin gözlerinden ateşler çıkıyordu. Yeryüzü bir kan denizine döndü...

6590. Bu üç orduyu da İranlılar bozguna uğrattılar ve onları, başlarından bellerini ayırdedemeyecek bir hale getirildiler.

(1)

---

(1) Nüsha: * Giv bir nara atarak dedi ki: "Ey, ordunun büyükleri! Şu mayası bozuklarla yaptığımız savaşta gayret gösterin!

* "Savaştan vazgeçmemiz değil, hattâ bu uğurda can vermemiz gerektir!"

* İran ordusunda er olarak bulunan bütün yiğitler, atlarını bir duman gibi sürdüler.

* Kimi ejderha, kimi kaplan, kimi fil, kimisi de savaş aslanı kesildiler...

* Kin alıcı kılıçlarını düşmana indirerek, nice başları yerlere yuvarladılar.

* Her yandan: "Vur! Tut!" sesleri yükseliyor, zıpkınlarla oklar yağmur gibi yağıyordu...

* Mızrakların ve çeliklerine zehirli su verilmiş kılıçların çokluğundan, göz gözü görmez oldu.

* Kara bulut gibi yükselen bir tozla, ayın ve güneşin yüzü örtüldü.

* Mızrakların çokluğundan, gök bir ormana döndü. Atlıların yürekleri tasalandı.

* Yere dökülen kanların çokluğundan, o kin çölü bir lâle bahçesini andırdı.

* Her taraf ölü kümeleriyle dolmuş, bütün çöl kana bulanmıştı.

* Sonunda, o üç padişahla orduları bozguna uğradılar ve hepsi de birer, birer gelip aman istediler.

* Önce Hamâverân komutanı, kılıcını ve gürzünü atıp, pes dedi...

* O günün kendisi için bir belâ günü olduğunu anlayarak, üzüntü icinde, gelip Padişahtan aman diledi.

* Kendisine ağır vergiler ödeyeceğine, Hamâverân'dan

* At, silâh, taht ve taç göndereceğine söz verdi.

6595. * Bunlara karşılık olarak da ondan; kendisini serbest bırakmasını, ordusunu alıp gitmesine izin vermesini ve memleketini işgal etmemesini istedi.

(1)

* Kâvus, bu sözleri işitince, cevap olarak dedi ki:

* "Benim tahtımda ve tacımda artık gözünüz kalmadığı için, size aman veriyorum!"

* Bundan sonra kalkıp dileğine kavuşmuş bir halde, ordusunu alarak, neşeli, neşeli çadırına döndü.

* Bu sırada, Hamâverân'dan gönderilen elçi de, birçok hazineler ve silâhlarla, gelip yetişti...

---

(1) Nüsha: * Berber, Mısır ve Şam padışahları da gelerek, aynı şekilde, söz verdiler.

6600. * Bunların arasında mücevherler ve zebercetler de vardı; elçi, padişah Kâvus'a: "Ey, adaletli ve büyük adam!

* "Bizler, büyük küçük kulların, senin ayağının toprağıyız!

* "Sen, her zaman düşmanlarına galip gelesin! Düşmanlarının başları da, talihleri de tersine dönsün!" dedi.

* Bundan sonra yeri öperek, komutan Tûs'un yanına geldi ve birçok altınlar ve mücevherler getirerek, az çok ve herkese ayrı ayrı dağıttı...

Kâvus'un, Hamâverân padişahının kızı Sûdâbe'yi istemesi

* Bu sırada birisi gelip Kâvus'a dedi ki: "Hamâverân Padişahının harеminde bir kızı var ki

6605. * Boyu, selvinin boyundan daha güzeldir; saçları misketten yapılmış bir taca benzer...

* "Boyu uzundur. Perçemleri kement, dili hançer ve dudakları da şeker gibidir.

* "Süslendiği zaman bir cennet veya baharın en tatlı zamanındaki parlak güneş kadar güzeldir!

* "Padişaha bundan başkası yaraşmaz; Padişaha bu ay gibi kızın eş olması ne kadar da yakışıkalacak!" dedi.

* Kâvus'un, bunu duyunca, yüreği yerinden oynayarak ona: "Bu, çok güzel bir düşünce... dedi..

6610. * "Dur, onu babasından isteyeyim; benim gibi taht sahibi bir padişaha ancak o güzel kız eş olabilir!"

* Bunun üzerine Padişah, adamları arasından, akıllı, tedbirli, zeki ve uyanık birisini seçti.

* Soyca da yüksek olan bu adama, Hamâverân'a gitmesi için emir verdi..

* Ve: "Git de, Hamâverân'ın padişahıyla benim aramda bir akrabalık kurmağa çalış; tatlı sözler söyleyerek, onun aklını, fikrini yola getir...

* "Ona, benım ağzımdan şöyle söyle: Dünya görmüş, akıllı ve büyük adamların benimle akrabalık kurmaları gerektir.

6615. * "Çünkü yer, benim fildişi tahtımın bir ayağıdır ve parlak güneş ışığını benim tacımdan alır!

* "Benim gölgeme sığınmayanların mevkileri ellerinden gitmiş demektir!

* "Ben, şimdi, sana akraba olarak barışın yüzünü yıkayıp temizlemek istiyorum...

* "Senin, haremde duran ve benim gibi bir taht sahibine lâyık olan bir kızın varmış...

* "Ben, onun her yerde ve herkesçe övüldüğünü, temiz yüzlü ve temiz vücutlu olduğunu duydum.

6620. * "Kubad'ın oğlu gibi bir damadın olduktan sonra, talihin güneşi sana yüzünü göstermiş demektir!" dedi.

* O tatlı dilli ve uyanık yürekli elçi, kalkıp Hâmâverân komutanının yanına gitti

* Ve ona, sıcak bir yürekle ve yumuşak sözlerle, meseleyi anlattı.

* Kâvus'un selâmlarını söyledikten sonra, onun gönderdiği haberi de bildirdi..

* Hamâverân Padişahının, bu haberi duyunca, yüreği dertle doldu ve başı sersemleşti.

6625. * Kendi kendine: "Evet o yeryüzüne sahip bir padişah ama,

* "Bu da benim biricik kızım.... O, benim tatlı canımdan da değerlidir.

* "Şimdi ben bu elçiye soğuk davranır ve onu terslersem, Kâvus'la savaşmak lâzım... Halbuki bu işe gücüm yetmez.

(1)

---

(1) Nüsha: * "Yok, eğer tutar da, gözümün ışığı olan kızımı ona gönderirsem, bu sefer de gözlerim görmez olur...

* "İyisi mi, şimdilik buna göz yumalım; kızgınlığımızı yüreğimizde saklayıp dışarıya vurmayalım!" dedi.

(2)

* Sonra, o tatlı dilli eliçiye dönüp: "Kâvus'un bu isteği uygunsuzdur.

* "O, benden oyle iki değerli şey istiyor ki onların bir üçüncüsü daha yoktur.

* "Malım ve mülküm benim desteklerim ise, kızım da gönlümün saadetidir!

* "O, İran'ın Padişahıdır ama, kızım gittikten sonra, gönlüm de beraber gider...

* "Kâvus, ondan başka ne dilerse dilesin, veririm. Ben, onun düşüncesinden ve buyruğundan dışarı çıkmam!" dedi..

* Bundan sonra da, üzüntü içinde Sûdâbe'yi yanına çağırtıp, ona uzun uzadıya Kâvus'tan bahsetti ve:

* "Büyüklüğe de, iyiliğe de ihtiyacı olmayacak kadar yüce bir padişahtan,

* "Elinde, birçok haberler yazılı bir mektupla, tatlı dilli bir elçi geldi...

* "Bu elçi, zorla, gönlümün rahatını bozmak istiyor.

---

(2) Nüsha: * Böylece bir hayli düşünüp de aklı kendisine rehber edindikten,

* "Bu işe sen ne dersin? Senin dileğin ne? Uyanık düşüncenle, bu mesele hakkında sen ne tasarlıyorsun?" diye sordu.

* Şûdâbe: "Başka çare yoksa ne yapalım? Bugün bana, ondan iyi dert ortağı olabilecek başka hiç kimse yok...

6640. * "Sen, yeryüzünün padişahı ve geçmiş büyük padişahların taç ve tahtının mirasçısı olan bir adamla

* "Akrabalık kurmaktan, ne diye üzülüyorsun? Hiç, böyle sevinilecek bir şey için insan tasalanır mı?" dedi.

* Padişah, bu isteğin Sûdâbe'nin de hoşuna gittiğini anlayınca,

(1)

* Elçiyi yanına çağırtıp, yanında bulunan bütün büyük adamlardan daha şerefli bir yere oturttuktan sonra,

* Kendi âdetleri ve o zamanın dini üzere, söz kestiler.

5645. * Hamâverân komutanı, ileri gelen adamlarla birlikte, bu mesele üzerinde bir hafta görüşüp düşündükten

---

(1) Nüsha: * Hatırına, kendi haline ve feleğin de dönüşüne uygun bir mesele geldi:

* "Evlenecek çağda kızı olan, başında tacı da olsa, talihsizdir!"

* Sonra, gönlü üzüntülü olarak, Kâvus'a üç yüz köle, mahfeli kırk deve,

* Bin yük devesi, at ve katırla kumaşlar ve altınlar yolladı.

* Mahfelerden aşağıya doğru kumaşlar sarkıyor; askerler de sıra sıra duruyordu.

* Mahfeli devlerden biri o, yeni doğan aya benzeyen, kız için hazırlanmıştı; arkasından da armağanlar geliyordu.

6650. * Bunlarla birlikte, cennet kadar güzel bir ordu hazırlandı. Sanki hava, yeryüzüne lâleler dikmişti...

* Gönülleri süsleyen bu güzel yüzlü adamlardan kurulmuş olan ordu padişah Kâvûs'un yanına gelince,

* O ay yüzlü kız, tahta yeni çıkmış bir padişah gibi, mahfeden aşağı indi.

* Gül yanaklarına kara misker saçmıştı; misk kokulu saçları küpelerinin üzerine sarkıyordu.

* Dudakları iki parlak yakuta, gözleri nergise, burnu da gümüşten bir kaleme benziyordu.

6665. * Kâvus, onu görünce şaşırıp kaldı ve Tanrı'nın adını anarak ona şükürler etti...

* Akıllı, yüreği uyanık ve yaşlı mûbitleri bir araya toplayarak,

* Sûdâbe'yi kendisine eş yapmayı ve geleneğe uygun bir şekilde isteklerini gidermeyi uygun buldu ve

Hamâverân padişahının Kâvus'u tuzağa düşürmesi

* Sûdâbe'ye: "Seni, daha görür görmez, şu altın bahtıma uygun görüp beğendim!" dedi.

* Hamâverân Padişahı, içinden pek üzgündü. Onu hafifletebilmek için, her çareye baş vuruyordu.

6660. * Aradan bir hafta geçtikten sonra, sekizinci günü sabah erkenden padişah Kâvus'a bir elçi gönderdi.

* Bu elçi gidip Padişah Kâvus'un huzuruna çıkarak ona:

"Eğer Padişah, benim misafirim olmak arzusunda ise, sarayıma buyursun!

* "Hamâverân ülkesi yüce padişahın yüzünü görmekle büyük bir saadete erişir!" dedi.

* Hamâverân Padişahı, böylelikle, Kâvus'un çaresine bakmak düşüncesindeydi. Görünüşte böyle dost davranıyordu ama, hakikâtte, niyeti bozuktu...

6665 * Maksadı hem kızım, hem de ülkesini elden kaçırmamak, hattâ Kâvus'a vergi vermemekti.

* Sûdâbe, babasının, yapılacak eğlence sırasında, Kâvus'un üzerine atılıp onu yakalamak istediğini sezdi.

* Kâvus'a: "Oraya gitmek, akıl kârı değil... Ona misafir gitmek, sana çok pahalıya mal olur!

* "Korkarım ki onun maksadı, eğlence sırasında sana hücum etmek, sarayına çağırmak bahanesiyle seni ele geçirmek olmasın!

* "Söylediklerinin hepsi, bizi birbirimizden ayırmak için uydurulmuş şeylerdir... Onun sözlerine inanırsan, sonunda, felâkete uğrarsın!" dedi ise de

6670. * Kâvus, onun sözlerini dinlemedi. Çünkü o, Hamâverân Padişahına ve onun adamlarına hiç değer vermiyor, onları adam yerine bile koymuyordu...

* Bunun için, Hamâverân Padişahına misafir olmak üzere, kendi adamlarını ve savaş erlerini de yanına alarak yola çıktı.

* Padişahın, Şâha adında bir şehri vardı; şenlik, işte bu şehirde yapılacaktı.

* Zaten, Padişah da burada oturuyordu. Şehri baştan başa süslediler.

* Kâvus şehre yaklaşınca, bütün ahali gelip kendisine saygılarını sundular.

6675. * Mücevherler saçtılar, safran, misk ve amberi birbirine karıştırıp önüne döktüler.

* Şehrin her yanından rûd sesleri yükseliyor; kalabalıktan, halk, atkı ve çözgü gibi birbirine giriyordu.

* Hamâverân Padişahı da, Kâvus'u karşılamak için şehirden çıktı. Kâvus görününce, bütün adamlarıyla birlikte, atından indi.

* Misafirlerin şerefine, sarayın kapısından salonun kapısına kadar inci, yakut ve altın serptiler.

* Altın tabakların içine misk ve amber koyarak, misafirlerin başlarına saçtılar...

6680. * Kâvus, sarayda Padişahın hazırlattığı bir tahta çıkıp sevinçle oturdu.

* Böylece, tam bir hafta içki ve eğlence ile geçen misafirliğinden çok memnun kaldı.

* Hamâverân Padişahı, gece ve gündüz, köleler gibi Kâvus'a hizmet ettikten başka,

* Bütün askerlerini de İranlıların hizmetine koşturdu...

* Böylelikle, İranlılara tam bir güven geldi; bir kötülüğe uğramaktan yana içleri rahat etti.

6685. * Tam bu sırada da, Berberistan ordusu, durum hakkında aldığı haberle ve evvelce sözleşmiş bulundukları üzere, yola çıkıp

* Hamâverân'a ulaştı... Bunu duyunca, Hamâverân Padişahı çok sevindi.

* Bir gece birdenbire boru sesleri yükseldi. Düşmanlar hücuma geçtiler. Böyle bir şey beklemedikleri için, hazırlıklı bulunmak İranlılar'ın hatırlarından bile geçmemişti.

* Ansızın Kâvus'u ve onunla birlikte Giv, Gûderz, Tûs,

* Gürgin ve Şâverân'ın oğlu Zenge gibi ünlü kahramanları yakalayıp

6690. * Kıskıvrak bağladılar... Böylece, Kâvus'un büyüklüğü ve padişahlığı alt üst oldu.

* İyi görünen bir insan, bu hususta ne düşünür? Ey, her işe aklı eren! Sen, bu hususta neler biliyorsun?

* Arada kandan yana bir akrabalık bulunmayan kimselere, pek o kadar güvenmemelidir!

* Hattâ, bazan, arada kan bağlılığı olan kimse bile, senden yüz çevirecek kadar ileriye gider!

* Eğer bir kimsenin dostluğundan emin olmak istiyorsan, onu yalnız saadet günlerin-

de değil, aynı zamanda felâket günlerinde desınamalısın!

6695 * Dost sandığın ne adamlar vardır ki, sırf mevkii senden aşağı olduğu için seni kıskanır ve bu yüzden sana karşı beslediği sevgi ortadan kalkıverir...

* Düşüncesi ve niyeti bozuk olan bu felek, işte böyledir: ters esen bir rüzgârla, hemen değişiverir!

* Kâvus, böyle düşkün bir halde ele geçirilince, onun, bütün adamlarıyla birlikte, Hamâverânda hapsedilmesine karar verildi.

* Suyun yüzünden göklere kadar yükselen ve tepesi bulutların içinde kaybolan bir dağ ve

* Bu dağın üstünde de, göklerin kucağında sanılacak kadar yüksek, bir kale vardı...

6700. * İşte, Hamâverân Padişahı; Kâvus'u, Giv'i Gûderz'i, Tûs'u ve,

* Bunlardan başka, diğer bütün büyükleri bağlatıp bu kaleye hapsetti.

* Kalenin bine yakın ve hepsi de iyi hançer kullanan ünlü kahramanlarından toplanmış korucusu vardı.

* Kâvus, adamlarıyla birlikte hapsedildikten sonra, çadıra yağma edildi; tacı ve hazinesi, ileri gelenlere verildi.

* Yüzleri örtülü ve aralarında bir de muhteşem mahfeli deve bulunan iki kadın kafilesi de,

6705. * Sûdâbe'nin çadırını yıkmak ve onu alıp babasının yanına götürmek için yola çıktı...

* Fakat Sûdâbe onları görünce, hırsından, üzerindeki o padişahlara lâyık elbiseleri yırttı;

* Tırnaklarıyla, miskten yapılmış bir kemende benzeyen saçlarını yoldu ve gül gibi yanaklarından kanlar akıttı.

* Onlara: "Erkek olanlar, bir insanı bu şekilde ele geçirmeyi, başına böyle bir felâket getirmeyi hoş görmezler!

* "Mademki o kadar cesurdunuz, niçin, onu savaş alanında atının üstünde ve zırhı da sırtında iken;

6710. * "Giv, Gûderz ve Tûs gibi komutanlar da davul sesleriyle kulaklarınızı parçalarken ele geçirmediniz?

* "Şimdi onun altın tahtını kendisine siper ediyor ve verdiğiniz sözü bozuyorsunuz!" dedi.

* Hizmetçilere de: "Köpekler!" diye bağırdı, yanakları kanlı yaşlar içinde kaldı ve avazı çıktığı kadar feryad etti:

* "Kâvus mezara da girse, yine ben ondan ayrılmam!

* "Kâvus'u bağlara vuracağınıza, gelin de, şu benim suçsuz başımı kesin!" dedi.

6715. * Sûdâbe'nin bu sözlerini babasına anlattıkları zaman, çok kızdı, ciğerinin kanı başına çıktı (1) ve

* Sûdâbe'yi de, yüreği kederle yaralı, yüzü de kanlı göz yaşlarıyla dolu olarak, kocasının hapsedildiği kaleye yolladı.

* Bu zulme uğrayan zavallı kadın, kocası olan Padişahın yanında kalarak, ona hem hizmet etti, hem de dert ortağı oldu...

Efrâsiyâb'ın İran'a hücum etmesi

* Yeryüzü padişahlığının tacını taşımak sevdasında olan Kâvus, böyle tutsak olup da eli ayağı bağlı olarak hapsedilince, askerleri de İran'ın yolunu tuttular...

* Gemiler ve kayıklarla denizlerden geçip karaya çıkarak, çöllerin yolunu tuttular.

6720. * Nihayet, İran topraklarına vardılar ve o selvi boylu Padişahın ortadan kaybolduğu

(1) Nüsha: * "Ciğerinin kanı başına çıktı" yerine "Başı kinle, ciğeri de kanla doldu."

ve padişahlık tahtının boşaldığı haberi her tarafa yayıldı...

* Altın tahtın üzerinde Padişahı göremeyince, herkes o tacı aramağa kalktı (1).

* Türklerin ülkesinden, mızrakların çölünden ve her yandan büyük büyük ordular geldi.

* Efrâsiyâb, yemesini, içmesini, uykusunu ve rahatını bırakarak, büyük bir ordu hazırladı.

* İran'ın her yerini büyük bir heyecan kapladı; savaş duyguları, yeryüzünün rahatını bozdu.

6725. * Efrâsiyâb, ordunun ortasından şiddetle harekete geçerek, önce, Araplara saldırdı ve

(2)

---

(1) Nüsha: "Aramağa kalktı" yerine "Elde etmeğe kalkıştı".

(2) Nüsha: * Komutan, intikam alıcı gürzüne elini attı ve onu kimin başına indirdiyse parçaladı.

* Onun bütün erleri de, hep birden, bir dağ halinde saldırıyorlardı.

* Kılıçlarıyla, o ünlü Arap ordusundan birçoklarını yere yuvarladılar.

* Üzerlerine öyle gürz ve kılıç yağdırdılar, ki o yiğitler nihayet kaçmak zorunda kaldılar.

* Bu savaş, üç ay sürdü. Her iki taraf da, pedişahlık tacı uğrunda, başlarını verdiler...

* Araplar, Türklerin önünde bozguna uğradılar; fayda peşinde koşarken zararla karşılaştılar.

* Turan ordusu, bu sefer, İran'a yayıldı. Erkek, kadın, çocuk bütün İranlılar tutsak oldu...

* Evet, işte bu fâni dünya böyledir; hırsın sonu, dert ve zahmettir!

* İyi olsun, kötü olsun sonunda her şey ortadan kalkar. Hepsi de, ölümün pençesinde yok olmağa mahkûm bir av gibidir!

* Turanlılar bütün İran'ı kaplayınca, dünya İranlıların başına zindan kesildi.

* Halkın üçte ikisi, Destan'ın oğlu Rüstem'e yalvarmak için, kalkıp Zâbilistan'a gittiler ve

* Ona: "Kâvus'un padişahlığı ortadan kalktığı şu sırada, başımıza gelecek kötülüklere karşı, bizi bari sen koru!" demek istediler.

* Aralarındaı "Talihimiz tersine döndü; başımıza bir iştir geldi.

* "İran'ın böyle viran hale gelmesi, yırtıcı kaplanlarla aslanlara yuva olması yazıktır!

* "İran, vaktiyle, savaş atlılarının yurdu idi; birçok padişahlar burada yerleşmişlerdi.

* '.Şimdi ise bir belâ ve felâket yeri ve keskin pençeli ejderhaların yatağı oldu...

* "Buna bir çare bulmak, yüreklerimize çöken bu eziyetten kurtulmak gerek...

* "Bize, ancak, kaplan sütü emmiş bir adam yardım edebilir.

6740. * "Bunun için aramızdan, Destan'ın oğlu Rüstem'le görüşebilecek bir akıllı adam seçip, ona gönderelim!" dediler...

(1)

* Bunun üzerine bir mûbit kalkıp, intikam peşinde koşan kahraman Rüstem'e gitmek üzere, yola çıktı.

* Huzuruna çıkarak görüp işittiklerini anlatmca, Rüstem çok kederlendi.

* Gözlerinden yaşlar aktı, yüreğini ve canını bir ıstırap kapladı ve

* Elçiye hitaben: "Ben, ordumla birlikte, intikam almağa hazırım!

---

(1) Nüsha: * "Eğer cihan pehlivanı halimi öğrenirse, İran'ı Türklerden temizler, kurtarır.

* "Gelir rahat rahat tahta çıkıp oturur, biz ona kul oluruz, o da bize destek...

* "Yoksa çoluğumuz da, çocuğumuz da devlerin pençesinde mahvolacaklar!"

745. * "Kâvus'un başına böyle bir felâket geldiğini öğrendikten sonra, Türkleri İran'da bırakır mıyım?"

* Her tarafa haberler gönderdi. Dört bir yandan; Zâbil'den, Kâbil'den ve Hint'ten birçok askerler ordunun bu büyük kahramanının yanına koştular.

* Boruların ve Hint çıngıraklarının sesleri yükselirken, ordu da o geniş meydana yayıldı.

* Yüreği bir ateş gibi yerinden oynayan Rüstem, ordusunu bir rüzgâr süratiyle alıp götürdü...

Rüstem'in Hamâverân padişahının yanına gitmesi

* Rüstem, padişah Kâvus'un yanına, uyanık ve yol, iz bilen bir elçi göndererek,

6750. * Ona: "Ben, büyük bir ordu ile, Hamâverân komutanıyla savaşmağa geldim.

* "Sen, gönlünü rahat tut, hiç gam yeme. İşte, senin bulunduğun yere ben de gelip eriştim!" dedirtti.

* Beri yandan, ünlü kahramanlardan birini de, Hamâverân Padişahının yanına gönderdi.

* Bu elçi, yalnız savaştan, gürzden ve kılıçtan söz açan, baştan başa savaş duygularıyla dolu bir mektup götürdü. Bu mektupta :

(1)

* "Önce kendisiyle dostluk ederek, İran Padişahını tuzağa düşürdün, ona bu kötülüğü ettin!

6755. * "Savaşta böyle hileler yapmak mertliğe yakışmaz! Onun üzerine, cesur bir timsah gibi yürüyemedin!

* "Bir timsah bile, yüreği kin duygularıyle de dolu olsa, yine düşmanına karşı böyle tuzak kurmaz!

* "Eğer benim gibi bir ejderhanın korkunç pençesinden kurtulmak istiyorsan, Padişah Kâvus'u derhal serbest bırakacaksın!

(2)

---

(1) Nüsha: * "Yaptığın iş, senin mayası bozuk bir adam olduğunu göstermeğe yeter! Böyle olmasaydın, yiğitlere karşı hile kullanmazdın.

* "Seni büyüklük peşinde koşturan, cahilliğindir! Sen, mayası bozuk ve köpektende aşağı birisin!

* "Yaptıklarına bak da, kendinden utan! Anlaşılan senin dünyanın sıcağından, soğuğundan hiç haberin yok ki, tuttun da,

(1) Nüsha: * "Mektubuma kulak asmadığın takdirde, başının gövdenden ayrılmasını istiyorsun, demektir.

* "Sen, benim, bir kere savaşa karar verdikten sonra, kılıcımın suyun içindeki timsahları bile yaktığını bilmiyorsun!

* "Ülkeni ve kendini derhal bana teslim et, ki dert içinde perişan olmayasın!

* "Aksi takdirde savaşa hazırlan da, karşımda kuvvetini sına!

(1)

* "Sen elbette, büyük adamlardan, benim Mâzenderân savaşında neler yaptığımı,

6760. * "Gundi'nin oğlu Pûlât'ını Bîd'in ve Akdev'in başlarına neler getirdiğimi işitmişsindir!" diye yazılıydı...

* Mektup mühürlendikten sonra, elçi onu alıp yola çıktı.

* Hamâverân'a varınca, cihan pehlivanının gönderdiği haberleri Padişaha bildirdi.

* Padişah, o haberleri dinleyip de mektubu okuduktan sonra, giriştiği işin sonunu düşünmeğe koyuldu.

* Okudukça başı sersemlemişti, dünya gözlerinde zindan kesildi ve

(2)

---

(1) Nüsha: * "Cihanın sahibinin, Hürmüz'ün, güneşin, savaşın, zevk meclisinin, korkunun ve ümidin üzerine and olsun ki

* "Ey akılsız Padişah, ben senden padişah Kâvus'un ve İran ordusunun intikamını alacağım!

(2) Nüsha: * Mektubu okurken aydın gönlü coştu ve gök gürlemesi gibi çığlıklar koparmağa başladı...

6765. * Şu karşılığı verdi: "Kâvus, artık ova yüzü göremez!

* "Berberistan'a, canın ne zaman isterse, gel! Atlılarım, dizgin elde bekliyorlar!

* "Sen bu sevdaya düştükten sonra seni de bağlayacak ip mi bulunmaz, yoksa hapsedecek zindan mı?

* "Seninle savaşmak üzere, ordumuzla bekliyoruz... Kararımız, işte bu!"

(1)

* Elçi, onun verdiği karşılığı dinledikten sonra, av peşinde koşan Rüstem'in yanına geldi.

6770. * Bütün görüp işittiklerini ona birer, birer anlattıktan sonra:

* "Bence o, devlerle arkadaşlık eden ve akılsız bir adamdır.

* "Verdiği cevap da bunu gösteriyor. Dev, onun kafasını boş düşüncelerle doldurmuş!" dedi.

---

(1) Nüsha: * Ve derhal öyle bir ordu topladı ki, onun çokluğundan, parlak gündüz karanlık geceye döndü.

* Bu ordu, mızraklı ve gürzlü erlerle, ünlü ve hançerli yiğitlerden kurulmuştu...

* Fil gövdeli Rüstem, düşmandan bu cevabı alınca, derhal ordunun büyüklerini toplantıya çağırdı (1)

* Boru sesleri göklere yükselirken onlar da atlarına bindiler. Rüstem de Rahş'ına bindi ve

6775. * Savaşmak üzere, engin denizin kıyısına gitti. Kara yolu çok uzun olduğu için,

* Ordusunu burada gemilere ve kayıklara bindirerek, Hamâverân'a doğru yola çıktı.

* Hepsi de kafalarında düşmanı öldürüp, mallarını yağma etmeyi kurdular...

* Hamâverân Komutam, bu ordunun ve intikam peşinde koşan Rüstem'in gelmekte olduğunu duydu.

---

(1) Nüsha: * Kızgınlık ve kin içinde, hep ettiği yemini anarak: "Padişahlık mührünün ve yüzüğünün, dinin ve adaletin üzerine yemin olsun,

* "Ki sen o kara canlı ve kötü huylu köpeğin elinden, bütün Hamâverân ülkesini alacağım!

* "Seni, savaş alanında, kebap şişinin üzerinde kıvranan bir kuş gibi kıvrandıracağım!" dedi ve

* Ona, yeniden, savaş, gürz ve kılıç lâflarıyla dolu bir mektup daha yazdı.

* Önce yeryüzünü yaratanı övdükten, aklın ve adaletin kapılarını açtıktan sonra:

* "Ey, Hamâverân Padişahı! Sen, bütün anlamıyla, mayası bozuğun biriymişsin!" dedi ve

* Erlerine, Hamâverân'la yapılacak intikam savaşına hazırlanmalarını buyurdu...

* Artık oturacak zaman değildi. Hemen savaşa gitmek gerekti.

* Memleketin her yanında bir heyecandır uyandı. Yeryüzü, daha savaş başlamadan, altüst oldu.

* Padişah, ordusunu alıp da şehirden çıktığı zaman, gündüzü de geceye döndü.

* Boruların ve Hint çıngıraglarının sesleriyle, gök yerinden oynuyor gibiydi.

* Orduların sağları, solları hazırlandı. Nihayet, savaşmak için ünlü bir pehlivan istediler.

* Bunun üzerine Fil gövdeli Rüstem ortaya çıkarak: "O istenilen savaş eri benim. Meydana gelmek için zamanını bekliyordum!" dedi.

* Sonra, savaş zırhını giyerek, cesur atının üzerine binip

* Ağır gürzünü eline aldı ve büyük bir kızgınlıkla atını sürdü (1).

---

(1) Nüsha: * Rüstem, bundan sonra, yiğitlerine dönerek dedi ki: "Ey, kutlu kişiler!

* "Savaşa mızraklarınızla girerek, onların soluklarını kesin!"

* Bunun üzerine atlılar, ellerini mızraklarına atarak, sarhoş birer fil gibi coştular.

* Savaş yeri, mızrakların çokluğundan, bir kamışlığa döndü. Mızrakların arasından, güneşle ay bile görünmez oldu.

* Rüstem, düşmanı hiçe sayarak, tam merkeze doğru bir yel gibi saldırdı.

* Düşman askerleri onun boyunu bosunu ve elindeki gürzü görünce,

* Korkudan, sanki yürekleri göğüslerinden fırlayacaktı. Onun dehşetiyle darmadağın oldular.

* O büyük ordu, böylece, Rüstem'in önünden kaçarak Hamâverân'a döndü.

* Bunun üzerine Padişah, adamlarıyla görüştükten sonra, iki genç adam çağırttı.

* Onları, yardım istemek için, bir yel gibi, Mısır ve Berber ülkelerine gönderecekti.

* Ellerine, üzüntüler ve göz yaşlarıyla yazılmış, birer mektup verdi.

* Bu mektuplarda: "Devletlerimiz birbirinden uzak olmadıkları için,, hepimiz bir devlet sayılırız. Saadetle felâketimiz, savaşla eğlencemiz müşterektir!

* "Benimle birlik olursanız, ben Rüstem'le hiç korkmadan savaşırım...

* "Yoksa, Rüstem ordusunu her yana sürer ve sonra size de kötülüğü dokunur!" diye yazılıydı.

* O iki ülkenin padişahı bu mektupları alıp da Rüstem'in ordu ile o taraflara geldiğini öğrenince.

* Yürekleri korku ile dolarak, kalkıp ordularını hazırladılar ve

* Hamâveran'a doğru yola girdiler. Bu ordulardan, yeryüzü baştan başa bir dağ kesildi...

* Ordular dağdan dağa uzandı. Yerden kalkan tozlarla ay görünmez oldu.

* Rüstem bu hali görünce, gizlice, padişah Kâvus'a bir adam göndererek:

* "Üç ülkenin savaşmak için bahane arayan padişahları birleşip, hep birden, üzerime doğru geliyorlar!

* "Fakat, savaşmak için onların karşısına dikildiğim zaman, ne yapacaklarını şaşıracaklardır!

* "Ancak, bu savaşın sana bir kötülüğü dokunmasından korkuyorum. Kötü adamlardan her kötülük beklenir.

* "Eğer Padişahımız bir zarar görecekse, bana Berber tahtının filân lüzumu yok, bu savaştan vazgeçerim!" dedi.

* Padişah, karşılık olarak şu haberi gönderdi: "Sen, hiç beni düşünme! Yeryüzü, yalnız benim için yaratılmamıştır!

* "Oldum olasıya, şu dönen feleğin hali hep budur. Zehir balla, sevgi de düşmanlıkla beraber gelir.

* "Yeryüzünün sahibi olan Tanrı, benim yardımcım ve desteğimdir; onun şefkati, benim için bir kale gibidir.

* "Sen, o parlak tüylü Rahş'ının dizginini boşalt ve kulaklarını mızrağın ucundaki demirle okşayarak,

* Düşmanlardan, meydanda veya saklı olan, hiç kimseyi sağ bırakmamağa bak!"

6810. * Ondan bu haberi alan Rüstem, hemen savaşa hazırlanarak,

* O koşucu Rahş'ını yerinden oynattı ve savaşmak isteyen düşmanı aramağa koyuldu.

* Nihayet savaş yerine geldi ve dümana doğru bakarak,

* Geleceklerin azlığını, çokluğunu düşünmeden, karşısına çıkacak adam istedi.

* Kahraman Rüstem, olduğu yerde bekliyor, fakat karşısına çıkmağa kimse cesaret edemiyordu.

6815. * Bu hal, parlak güneş suyun içine batana kadar, böyle sürdü. Nihayet, karanlık gece bastırınca,

* Fil gövdeli Rstem de olduğu yerden davranıp kendi yerine döndü.

* Gece geçene kadar dinlendi ve ertesi günü parlak güneş yeniden doğarken,

* Fil gövdeli pehlivan da kahramanlarını saflar halinde dizdi...

Rüstem'in, üç pehlivanla savaştıktan sonra, Kâvus'u hapisten kurtarması

* Ordu hazırlandı, bayraklar da iki sıra üzerine dizildi...

* Rüstem, ordusunu ovaya sürüp de o üç padişahı ve ordularını orada görünce,

* Kendi yüce ordusuna: "Bugün gözünüzü dört açın! Atınızın yelesiyle dizgininden ve mızraklarınızın ucundaki demirden başka yere bakmayın!

* "Karşınıza çıkacak düşman atlılarının sayısı ha yüz olmuş, ha bin! Sayının değeri yok!

* "Temiz Tanrı yardımcım olursa, düşmanların kafalarını yerlere yuvarlayacağım!" dedi.

* Karşı tarafta da, fillerin sırtına binmiş olan padişahlar, ordularını iki millik bir mesafeye yaydılar.

* Yalnız Berberistan'dan, herbiri köpürmüş Nil ırmağına benzeyen, yüz altmış fil gelmişti.

* Hamâverân ordusunun da yüz azgın fili vardı. Bu ordu da, yine iki millik bir yere yerleşti.

* Mısır ordusu da gelip de orada saf haline girince, artık yeryüzü görünmez oldu ve gökler Nil rengini aldı...

* Bu manzarayı görenler, Elburz dağı zırhlar kuşanmış veya yeryüzü baştan başa demir kesilmiş sanılırdı.

* Tozların içinde ve kahramanların arkalarında, kırmızı, sarı ve menekşe renkli bayraklar dalgalanıyordu.

6830. * Pehlivanların attıkları naralarla dağlar inliyor, yeryüzü atların nalları altında hırpalanıyordu...

* Onların dehşetinden, erkek aslanların bile yürekleri ve pençeleri parçalandı... Göklerde kartallar, ölüleri yemek için, kanadlarını açmış bekliyorlardı...

* Bu orduların üstünde durmağa dayanamayan buluntlar da, yavaş yavaş eriyorlardı...

* Her iki taraf sağlı sollu, ordularını saflara soktular. Kahramanlar da, savaşmak ve intikam almak için hazırlandılar.

* Gürâze, ağırlıklarla beraber, ordunun ağını tuttu.

* Solda, ünlü bir aslan ve cesur bir ejerha olan Züvâre;

* Merkezde de, kemendini eyerin başına ımış olan Rüstem vardı (1).

* Rüstem, boruların çalınmasını ve orunun harekete geçmesini buyurdu.

* Mızraklar ve harbiler parlamağa başlı. Sanki hava, yerlere lâleler dikiyordu.

* Rüstem, Rahş'ını sürdüğü her yerde, şler saçıyordu.

---

(1) Nüsha: * Hamâverân Padişahı, Rüstem'in o !de durduğunu uzaktan görünce,

* Çok üzüldü... Nerede ise, savaştan yine vazgeıti.

: Erlerini sağa sola yerleştiriyor; bağırıp çağırrıyla, onların kafalarını karıştırıyordu.

Etrafındaki çok büyük bir kuvvetle, merkeze si yerleşti.

Demirden yapılmış ve bir uçtan bir uca her dolduran savaş aletlerinin yükü altında, yer yordu.

Erlerin kaldırdıkları tozların çokluğundan, ü karardı. Sanki parlak güneş, bu tozların elişmüş bir tutsaktı.

6840. * Ova, akan kanlarla, fil gövdeli Rüstem'-
in savaştığı bir meydandan ziyade, Zem ırmağına benziyordu (2).

* Her taraf tulgalı ve kesik başlarla doldu; zırhlı kaftanlar, çöller ve mağaralara döküldü.

* Rüstem, küçük adamların kanlarını dökmekten hoşlanmayarak, Rahş'ını olanca hızıyla

* Batı (1) Padişahının üzerine sürdü ve kemendini atıp,

* Padişahın beline geçirdi. Sonra, zırhı da kesip belinin derisine kadar işleyen bu kemendi

6845. * Çekerek, Padişahı, çevgenin önüne düşmüş bir top gibi, atının eyerinden aşağı aldı.

---

(2) Nüsha: * O insanların çoğu ölmüş, üzerlerindeki gök sanki başlarına bir belâ kesilmişti.

* Akılsız komutanları yüzünden, bu savaşta o ordular çok kötülük gördüler.

* Ölülerin çokluğundan, ovalar birer dağ haline gelmişlerdi. Erlerden birçoğu da, canlarını kurtarmak için, küme küme kaçışıyorlardı.

* Savaş alanında nice nice başlar birer top gibi yuvarlanıyor, yiğitlerin kanlarından her tarafta ırmaklar akıyordu...

(1) Nüsha: * "Batı" yerine "Şam".

* Behram (1), tutup ellerini bağladı. Düşmanın ileri gelenlerinden bu şekilde ele geçirilenlerin sayısı altmışı buldu.

* Bu savaşta, her iki tarafın verdiği ölülerin çokluğundan, dallar ve ovalar kana battı.

* Berberistan Padişahı da, ileri gelen kırk adamıyla birlikte, pehlivan Gürâze'nin pençesine düştü (2)...

* Hamâverân Padişahı, ovaya şöyle bir bakıp da, oranın ölülerle baştan başa dolduğunu;

6850. * İleri gelen pehlivanlardan bir kısmının yaralanmış, bir kısmının da sımsıkı bağlanmış olduğunu ve

---

(1) Nüsha: * "Behram" yerine "Rüstem".

(2) Nüsha: * Beri yandan da Züvâre, kükreyen bir aslan gibi, Mısır Padişahının üzerine atıldı.

* Doğrudan doğruya Padişahın üzerine saldırarak, çeliğine zehirli su verilmiş olan kılıcını onun kafasına öyle bir indiriş indirdi, ki

* Vücudunu, başından ta beline kadar, ikiye böldü. Bunu gören düşman savaşçılarının yürekleri korku ile doldu.

* Binici ve yiğit Züvâre, o ünlü padişahı savaş alanında böylece öldürdükten sonra,

* Sarhoş bir fil gibi, her yana seğirtmeğe, bir küme düşmanı öldürür öldürmez bir başka kümenin üzerine saldırmağa başladı...

* Yeryüzü, ölülerin çokluğundan, bir dağa dönmüştü. Herkes, o günün bir belâ günü olduğunda birleşiyordu.

* Fil gövdeli Rüstem'in de, elindeki keskin kılıçla, kıyametler koparmakta devam ettiğini görünce,

* O günün bir belâ günü olduğunu anlayarak, hemen Rüstem'e bir elçi gönderip aman istedi...

* Ona; Kâvus'u, yanındaki adamlarıyla birlikte, Hamâverân'dan getirteceğini;

* Çadır, hazine, taç, taht ve altın kemerle köleler ve cariyeler hediye edeceğini bildirdi ve bunları yapacağına yemin etti (1)

6855. * Bu karar üzerine, üç ülkenin ordusu da dağıldı...

* Hamâverân Padişahı, şehre dönüp de kendi yakınlarıyla görüştükten sonra,

* Dağa adamlar gönderip Kâvus'u getirtti ve yapılan sözleşme gereğince. tahtına oturttu (2)...

* Rüstem; Kâvus'u, Giv'i Gûderz'i ve Tûs'u, hapseyledikleri kaleden çıkarttıktan sonra,

---

(1) Nüsha: * Diğer iki ülkenin orduları da aman diliyerek, gönüllerini şu sözlerle süslediler;

* "Ordular, bundan sonra, hiçbir kin peşinde koşmayacaklar!"

(2) Nüsha: * Filgövdeli Rüstem de, bu sözleşmeye uygun olarak, aldığı tutsakların ellerini çözdü...

* Üç padişahın ve üç ordunun bütün çadırlarını, taçlarını, tahtlarını, silâhlarını

6860. * Ve diğer bütün eşyalarını ellerinden alıp İran Padişahının hazinesine koydu...

* Güneş gibi parlayan Kâvus, bir mahfe yaptırarak, üzerini Rum kumaşlarıyla süsletti...

* Yakuttan bir taç, firuzeden bir taht hazırlattı. Siyah perdesine mücevherler iliştirdiği

* Mahfeyi, bundan sonra, rahvan yürüyüşlü ve altın dizginli bir atın sırtına koydurdu.

* Atın üzerindeki eyer de, taze ödağacından yapılmış ve üzeri türlü türlü mücevherle süslenmişti.

6865. * Bunların hepsini hazırladıktan sonra Sûdâbe'ye: "Haydi, şuna bin de, yerin altından giden güneş gibi (1), kimseye görünmeden yürü, git!" diey buyurdu (2).

---

(1) Eskiden güneşin dünyanın etrafında döndüğü kabul edildiği için, "güneşin yerin altından gitmesi", guruptan sonra güneşin dünyanın altına gider gibi görünmesinden ve ertesi sabaha kadarki yolunun dünyanın altından geçtiği hissini vermesinden doğmuş bir imaj olacaktır.

(2) Nüsha: * Hamâverân Padişahı, bağianmış bulunduğu o sımsıkı bağları unutabilmesi için, armağanlar verdi.

* Sonra da, felekten kâm almak için. ordusunu şehirden çıkarıp ordugâha götürdü.

* Hamâverân'dan, Berberistan'dan ve Mısır'dan da yüz bin er gelip etrafına toplandılar.

* Böylece, zırhlı askerlerin ve zırhlı, atlar üzerine binen süvarilerin sayısı, üç yüz bini buldu.

Kâvus'un Rum Kayser'ine ve Efrâsiyâb'a haber göndermesi

* Kâvus, hızlı giden bir atlıyı Rum Kayserine göndererek:

(1)

6870. * "Rumların ileri gelenlerinden yolculuğun zahmetlerine katlanabilecek durumda olanlar,

---

(1) Nüsha: * Herkese, mevkiine göre, birçok iyiliklerde bulundu.

* Bütün altın taclı, yiğit padişahlar, bellerine kemerlerini bağlayıp onun yanına gittiler.

---

* Ona, üstündeki mücevherlerle yıldızlı bir göğü andıran bir firûze taht;

* Altın ve gümüşle işlenmiş iki yüz güzel elbise;

* Altın gerdanlıklı yüz kırk cariye, altın kemerli iki yüz güzel köle;

* Para yüklü ve sayıları belirsiz atlar ve deve

* Gönderdi. Bunları görünce, İran ordusunun padişahı sevinip ferahladı.

* "Onların hepsi de dünya görmüş, ata iyi binip şu karanlık düşüncemi aydınlatsınlar!

* "Onların hepsi de dünya görmüş, ata iyi binen, dizginden ve kalkandan başka bir şey tanımayan kimseler olsunlar!

* "Ben, Rûm ülkesinden işte böyle bir ordunun gelmesini istiyorum... Ta ki bu ordu, benimle beraber, savaşmak için başka mamur ülkelere gidebilsin!" diye buyurdu.

* Sonra, Hamâverân'dan haberler geldi. O mızrak kullanan atlıların ovasında ve

6875. * Mısır'la Berberistan'da, savaş günlerinde Rüstem'in o padişahlara karşı neler yaptığı da duyuldu...

* Bunun üzerine iyi dizgin kullanan, ata binmesini ve mızrak kullanmasını iyi bilen birini seçtiler ve

* Güzel sözlerle dolu, padişahlara yaraşan şöyle bir mektup yazıp gönderdiler:

* "Biz hepimiz de Padişahın kullarıyız! Yeryüzünde, ancak onun buyruğuyla yaşarız.

* ,'Gürksâr'dan, yüce padişahın tahtına eline geçirmek için ordular geldiği zaman,

6880. * "Düşmanların bu kadar büyük bir işe girişmeyi akıllarına getirmelerine yüreklerimiz yanmıştı.

* "Üstelik, Efrâsiyâb'ın senin tahtını elde etmek istediğini duymuştuk... O, böyle bir kötülüğü rüyasında bile göremez olsun!

* "Biz, ileri gelenler ve iyi kılıç kullanmasını bilenler, kin meydanında toplanıp,

* "Uzun mızraklarımızla gittik ve onun rahatını altüst ettik...

* "Onlardan da, bizden de ölen çok oldu. Kötülerle birlikte iyiler de ölüp gitti.

6885. * "Şimdi, senin büyüklüğünü ve padişahlığının yeniden parladığını duyduk...

* "Sen Berberistan'dan dönüp gelince biz, hep birden, mızraklarımızı omuzlar,

* "Yeryüzünü dağların tepelerine kadar kana bular, düşmanların kanından Ceyhun gibi ırmaklar meydana getiririz!"

* Elçi bu mektubu alıp, atını hızla sürerek, Berberistan'a doğru yola çıktı.

* Mektup İran Padişahının eline geçince, içindeki güzel sözleri beğendi, Arapların bu jesti hoşuna gitti...

6890. * Bunun üzerine Kâvus, Turan ordusunun komutanı Efrâsiyâb'a hemen bir mektup yazarak:

* "Kafamız senin hakkında söylenenlerle doludur! Hiç vakit geçirmeden, kalkıp İran'dan çık!

* "Turan ülkesi hoşuna gittiğine göre, başka ülkelere göz dikmen ne oluyor?

* "İhtiyacın olmadıktan sonra, elindekinden fazlasına ne diye göz dikiyorsun? Bu tamahkârlığın, sana çok pahalıya mal olacak!

* Bir an evvel haddini bil de, postunu kurtarmağa bak!

6895. * "Sen, İran'ın benim ülkem olduğunu, bütün yeryüzünün benim hükmüm altında bulunduğunu bilmiyor musun?

* "Azgın bir kaplan, ne kadar cesur olursa olsun, bir aslanın pençesine atılmağa cesaret edemez!" dedi.

(1)

---

(1) Nüsha: * "Eğer savaştan vazgeçersen, bütün işlerin yolunda gider.

* "Sen gerçi Türk soyundan gelme bir yiğitsin ve büyüklüğün bayrağını açmışsın

* "Ama, başına gelen işler hep böyle yapmandan geldi. Artık, aklın beğeneceği işler yapmalısın.

* "Ülken haraboldukdan sonraki pişmanlık fayda etmez!

* "Ben, seni aklı başında bir adam olarak görüyor ve öylece biliyorum.

* "Bu işi yapmadan, çok düşünmen ve cevap yazarken de aklı kendine yâr etmen gerek!

* "Eğer ordumu savaşa sokacak olursam, dünyayı gözüne zindan ederim...

* "Yiğit erlerim, kılıçlarım ve gürzlerim o kadar çoktur ki senin o bulutların içinde duran başını toza toprağa bularlar.

* Mektubu, mühürledikten sonra, pehlivanlar soyundan gelen bir pehlivana teslim etti.

* O da, Padişahın elinden mektubu alınca, şaşılacak bir hızla yola girdi.

* Türklerin ve Çin'in padişahının yanma geldiği zaman, yeri öperek onu gereği gibi övdükten sonra,

6900. * Gönderilen sayısız haberleri bildirdi ve Padibahın mektubunu sundu.

* Efrâsiyâb'ın mektubu okuyunca, kafası kin duygularıyla doldu, yüreği kabardı.

* Karşılık olarak: "Böyle bir sürü lâf etmek, ancak kötü huylu insanlara yaraşır!

* "Eğer İran senin hoşuna gitmiş olsaydı, tutup Hamâverân'a göz dikmezdin!

(1)

---

(1) Nüsha: * "Sen bilirsin kı ben savaşmağa karar verince, kılıcımın ateşinden, suyun içindeki timsah bile kavrulur.

* "O ağır gürzlerin ve keskin kılıçların karşısında ne savaşabilir, ne de kaçacak yer bulabilirsin!

* "Eğer ordumla üzerine yürüyecek olursam, senin tacını da, başını da ayağımın altında ezerim...

* "Fil gövdeli Rüstem'in karşısına ne sen çıkabilirsin, ne de senin yiğitlerin!

* Sen Turan ülkesinin Padişahı isen, bana ve benim yiğitlerime ne?"

* "İşte, ben savaşa hazırım ve bayrağı da açıyorum!

(1)

6905. * "Doğru söze kulak vermen ve bilmen gerekir ki İran, şu iki sebeple, benimdir'

* "İran'ın benim olmasının ilk sebebi, Feridun'un oğlu Tûr'un soyundan gelmemdir!

* "İkincisi ise, iyi kılıç kullanmasını bilen şu kollarımın kuvvetiyle, İran'ı Araplar'dan boşaltmamdır!

* "Ben, elimdeki kılıçla dağların tepelerini bile ele geçirir ve kara bulutların içindeki kartalları avlarım!" dedi.

* Ve arkasından da, ordusunu gürz, kılıç, ok ve mızrakla baştan başa kuşatarak, hemen,

---

(1) Nüsha: * "Gürzleri, kılıçları, okları ve mızraklariyle, bir uçtan bir uca her yeri kaplayan bir ordu düzdüm.

* "Savaş günü, ormandaki aslan ve ırmaktaki timsah bile benim karşımda dayanamaz!

* "Ün salmış büyükler arasında, aslan yürekli olan benim! Bütün yeryüzünde yiğitliğimle anılırım!

* "İntikam alanına geldiğin zaman, iş beceren adamları karşında göreceksin!

* "Ey, kötü yaradılışlı! Ben senin terbiyeni öyle bir vereyim, ki İran'ın adını bir daha ağzına almayasın!

6910. * O ünlü padişah Kâvus'un üzerine yürü dü...

(1)

* Kâvus, onun bu sözlerini duyunca, o da ucu bucağı olmayan ordusunu savaşa hazırladı...

* Rumlardan da toplanmış büyük bir ordu ile, Berberistan'dan kalkıp Arapların ülkesine girdi.

(2)

* Savaşa hazırlanan Efrâsiyâb, suyun tozunu havaya savuruyordu...

(3)

* Cihan, davul ve boru sesleriyle doldu; toprak, silâhların çokluğundan, baştan başa demir kesildi ve gökler abanoz rengini aldı.

---

(1) Nüsha: * Elçi de yel gibi gelip, Efrâsiyâb'ın söylediklerini Kâvus'a bildirdi.

(2) Nüsha: * Savaş alanına, er olarak, iki yüz bin yiğit çıkarmıştı.

* Davulların ve savaş yiğitlerinin gürültüsünden, zaman kararmış ve yeryüzü daralmıştı...

(3) Nüsha: İran ordusunun kaldırdığı tozlardan, aydın gün lâcivert geceye döndü.

* Sanki Turan'da Efrâsiyâb'ın İran'a çağırmadığı bir tek binici kalmamıştı.

6915. * Okların ve baltaların açtıkları yaralardan, savaş meydanında kan dalgaları çağıldadı...

(1)

* Rüstem, kükreyerekten, İran ordusunun merkezinden fırlıyarak, Turan ordusunun merkezini yardı.

(2)

* Efrâsiyâb'ın savaşçılarının talihi, bu savaş alanında, uykuya vardı.

* Bu hali görünce, ateşe konmadan kendi kendine kaynayan hurma şarabı gibi, Efrâsiyâb'ın içi kabardı...

* Ordusuna: "Ey, benim cesur kahramanlarım! Ey, benim seçkin ve büyük pehlivanlarım! Ey, aslanlarım!

6920. * "Ben sizi böyle bir günde düşmanları kılıçtan geçirmek, Arapalara karşı yapacağımız savaşta yararlılık göstermek için,

---

(1) Nüsha: * İki ordu, kin içinde, birbirlerinin üzerine atıldılar. Yiğitlerin kanlarından ırmaklar aktı.

(2) Nüsha: * Her saldırışında, can alıcı mızrağiyle, zamanın ünlü kişilerinin başlarını yere yuvarlıyordu.

* İnsanlardan da, hayvanlardan da o kadar çok öldürdü, ki Türk ordusunu birbirine kattı...

* "Kendi ellerimle, bir baba gibi büyütüp yetiştirdim!

* "Şimdi, gayret göstermenin tam sırasıdır! Savaşta sonuna kadar dayanıp, Kâvus'un başına dünyayı dar edin!

* "Zıpkın ve hançerle, düşman pehlivanlarının başlarını gövdelerinden ayırın!

* "Bilhassa, kılıcının korkusundan göklerin bile titrediği, Sekzistan'lı aslan yürekli Rüstem'i

6925. * "Yakalayıp bağlamağa çalışın! Cesareti elden bırakmayarak, kafasını kemende düşürmeğe gayret edin!

* "Savaş alanında, onu kaplan derisi eyerin üzerinden kim aşağı alıp da yere sererse,

* "Ona padişahlık, komutanlık, çadır ve kız vereceğim!

* "İran ülkesini ona bağışlar, yerini de şu dönen feleğe kadar yüceltirim!" diye seslendi.

* Bunun üzerine Türkler, hep birden yine savaşa yöneldiler.

(1)

---

(1) Nüsha: * Alevleri mızraklar ve kıvılcımları da kılıçlar olan, o ateşten savaşa giriştiler.

* Kalkan tozlar dumanlar gibi yükseliyor, erlerin göğüs göğüse çarpışmalarından ayın yüzü parçalanıyordu.

6930. * Fakat, İran'ın ilerigelen cesur kahramanları, ellerindeki ağır gürzlerle,

* Turanlılardan o kadar çok adam öldürdüler ki ovalar, dağlar ve denizler, ölülerden, görünmez oldu.

* Yeryüzü, dökülen kanlardan, balçık haline geldi... Turanlıların yarısı öldürüldükten sonra,

* Onların talihi tersine dönmüş oldu. Efrâsiyâb, Rüstem'in karşısında bozguna uğrayarak kaçtı.

* Kendisi önde, Gur'lu askerler de arkasında olarak kaçıp gitti. Fayda umarken zarara uğradığını,

6935. * Feleğin kendi aleyhine döndüğünü görünce, Gur'dan ayrılıp, Turan'ın yolunu tuttu.

* Ordusunun yarısını kaybetmek, onun yüreğinde yaralar açmıştı. Felekten deva umarken, dert bulmuş oldu...

Kâvus'un yeryüzüne yeni bir düzen getirmesi

* Kâvus, bundan sonra, Fars ülkesine gelerek, yeryüzüne yeniden sevinç ve saadet getirdi.

* Padişahlığın tahtına oturup, her yana adalet saçtı, içki ve eğlencenin kapılarını açtı...

* Her yana, akıllı, uyanık ve aydın düşünceli birer pehlivan gönderdi.

6940. * Merv, Nişâbur, Belh ve Herat'a ordular yolladı.

* Adaleti, bütün yeryüzüne yayıldı;; kurt, kuzuya dokunamaz oldu...

* O kadar servete ve büyüklüğe sahib oldu, ki sadece insanlar değil, periler ve devler bile ona boyun eğdiler.

* Onun yanında herkes küçük kaldı. Padişahlar, onun orrdusunda, bir asker gibiydiler.

* Kâvus, cihan pehlivanlığını Rüstem'e verdi ve bütün saadet ümidini ona bağladı...

6945. * Elburz dağında da kendisine bir yer edindi. Devleri, yorgunluktan bitkin bir hale gelinceye kadar çalıştırarak,

* Kara kayaları yontturdu ve onlara ,on kement yüksekliğinde bir ev yapmalarını buyurdu.

* Bundan sonra bir de ahır yaptırarak, içini taşlar, ddemirler ve çivilerle düzenleyerek,

* Savaş atlarını, yük ve binek develerini buraya bağlattı...

* Bir de sırçadan köşk yaptırıp onu, çepçevre, zebercetlerle süsledi.

6950. * Eğlence meclisini bu köşkte kurar, burada yer içerdi.

* Bir de Yemen taşından kubbeli bir yer yaptırdı, ki burada tamnmış bir mûbit otururdu.

* Orada da, her zaman, okuyup okutmakla vakit geçirilirdi.

* Bunlardan başka, ham gümüşten iki silâhhane ile,

* Kendisi oturmak için, altından ve yüz yirmi hurma ağacı yüksekliğinde, bir köşk yaptırıp,

6955. * Tavanlarını yakutlar, duvarlarını da firuzelerle süsletti...

* Bu köşk öyle bir yerde yapılmıştı, ki orada, ne gündüzler uzar, ne geceler kısalır,

* Ne temmuzun sıcağına, ne de kışın soğuna rastlanırdı. Havası amber gibi kokar, yağmur yerine şarap yağardı...

* Yılın bütün günleri, bahar gibi geçerdi; gülleri, güzellerin yanakları kadar güzeldi.

* Devler bu binaları yapana kadar yorgunluktan bitmişlerdi ama, insanların gönlü de dertten kurtulmuştu...

6960. * Böylece, Kâvus'un gösterdiği adalet ve iyilikle, zaman uykuya varmış, kimse kimseye kötülük edemez olmuştu.

* Kâvus'tan, kendilerini çalışmağa mahkûm ettiği, onlara bu cezayı verdiği için, yalnız devler şikâyetçiydiler...

Şeytan'ın Kâvus'u ortadan kaybetmesi ve Kâvus'un göklere çıkması

* Nasıl olduysa bir gün, şeytan sabahın erken bir saatinde ve Padişaha duyurmaksızın bir toplantı yaptı ve

* Devleri etrafına toplayarak, onlara: "Padişahın yaptığı eziyetten, neredeyse, canımız çıkacak hale geldik!

* "Şimdi, Padişahla oturup konuşmasını becerebilecek bir deve ihtiyacımız var.

6965. * "O dev gidip Kâvus'u doğru yoldan çıkararak bizi bu eziyetten kurtarmalı!

* "Onu Tanrı'nın itaatinden ayırarak, onun o parlak padişahlığının üstüne topraklar saçmalı!" dedi...

* Devler, onun bu sözleri üzerinde düşünüp durdular; Kâvus'un korkusuyla, kimse cevap veremedi.

* Nihayet, içlerinden, azgınlığı ile tanınmış bir dev kalkarak: "Bu güzel iş, tam bana göre... dedi

* "Onu, Tanrı'nın yolundan ancak ben çevirirebilirim. Bu acaip işi, benden başkası yapamaz!"

6970. * Bundan sonra da tuttu, kendisini güzel konuşmasını bilen, meclislere yaraşan bir köle kılığına soktu ve

* Kalkıp Padişahın yanına gitti. Padişah da, o gün ava çıkmıştı.

* Dev, Padişahı bulup huzuruna çıktı. Yeri öpüp kendisine bir demet gül sunduktan sonra:

* "Şu büyüklüğüne ve bu şatafatına göre, senin yerin, olsa olsa, feleklerin üstüdür! dedi.

"Bütün yeryüzünü, dilediğin gibi buyruğuna almış bir padişahsın! Bütün padişahlar birer sürü, sen de onların çobanı...

6975. * "Şimdi, adının yeryüzünde hiç unutulmamasını, ebedî olmasını istiyorsan, sana düşen bir iş daha var:

* "Şu güneş, her gün, niçin doğuyor ve ondan sonra da niçin batıyor?

* "Ay denilen şey nedir? Gece ve gündüz nedir? Feleği, böyle boyuna döndüren nedir? İşte, bütün bunları görüp bilmek...

* "Sen, mademki, yeryüzünü ve her istediğini eline geçirdin; o halde, gökler de sana boyun eğmelidir!" deyince,

* Bu sözlerle padişah Kâvuş'un yüreği doğru yoldan ayrılıverdi... Canı, doğruyu kavrayamaz oldu ve

6980. * Şu dönen feleğin, kendi isteklerini yerine getirmek için elverişli olduğunu sandı;

* Göklere çıkmanın imkânsız olduğunu düşünmedi. Düşünemedi ki, gökte yıldızlar çoktur ama, Tanrı, birdir!

* Kimi uğurlu, kimi uğursuz ve bazısı da gezegen olan bu yıldızların hepsi de, Tanrı'nın buyruğundadır.

* Ey, insan! Yere de, göğe de muhtaç olan sensin! Âlemi yaratan Tanrı'nın, onların hiçbirine ihtiyacı yoktur...

* Padişahın aklı, fikri hep göklere çıkmak düşüncesine takıldığı için, havada kanadsız olarak uçmanın çaresini aramağa başladı.

6985. * Yıldız bilgisinden anlayanlara, yeryüzüyle ayın bulunduğu gök arasındaki uzaklığın ne kadar olduğunu sordu.

* Bilginlerden bunu öğrenince, akla uygun olmayan, tuhaf bir çare düşündü.

* Adamlarına, gece vakti, kartallar uyurken onların yuvalarına gitmelerini, buyurdu.

* Bu buyruk yerine getirilerek birçok kartal yavrusu toplandı. Bunlar birer, ikişer evlere dağıtılarak,

* Aylarca ve yıllarca, kuş ve kuzu kebabıyla, beslendiler.

6990. * Nihayet, herbiri birer aslan gibi gelişerek, pençeleriyle bir dağ keçisini kaldırıp götürebilecek kadar kuvvetlendiler.

* Bunun üzerine Padişah, Kumar ülkesinde yetişen ödağaçlarından bir taht yaptırıp, her yanını altınla kaplattı.

* Tahtın hazırlanması bittikten sonra, onun köşelerine birer mızrak,

* Mızrakların uclarına da birer kuzu budu bağlattı. Aklı artık, hep bu işle uğraşıyordu.

* Bu iş de bitince, kartalların kuvvetlilerinden dört tanesini getirtip tahtının üzerine bağlattı

6995. * Ve kendisi de çıkıp tahta oturdu. Tahtın önünde de bir bardak şarap duruyordu.

* Hızlı uçan o kartalların, karınları acıkınca, hepsi birden kuzu butlarının bulunduğu tarafa, yani yukarıya doğru uçmağa başladılar. Böylece,

* Onlarla birlikte taht da havalanarak, ovadan bulutlara doğru yükseldi...

* Kartallar, bulutların bulunduğu tarafa doğru, bütün gücleriyle uçuyorladı.

* Benim işittiğime göre Kâvus, göklere eriştikten sonra, meleklerin bulunduğu âleme de çıkmak teşebbüsünde bulunmuştur.

* Başka bir söylentiye göre ise Kâvus, yanına yayını ve oklarını alarak, göklere, savaşmak için çıkmıştır.

* Bu mesele üzerinde, türlü türlü şeyler söylenmiştir. Fakat bunun sırrını, ancak, yeryüzünü yaratan Tanrı bilir!

* Kartallar bir hayli uçtuktan sonra, nihayet, kuvvetten kesildiler... Bütün hırs peşinde koşanların sonu, zaten, budur.

* Takatleri kalmayan ve başları derde giren kartallar, tüyleri terden sırılsıklam olarak

* Havada, o mızraklarla Padişahın tahtını kara bulutların içinden çeke çeke, bu sefer baş aşağı uçup,

* Çin ülkesinin ormanlarından ve Âmül dolaylarında yere indiler...

* Fakat ne gariptir ki zaman, bu iniş sırasında, Padişahı ölümden korudu; olması gereken şeyi yapmadı.

* Çünkü, onun tohumundan Siyâvuş'un dünyaya gelmesi icabetmekteydi. Bunun için, onun biraz daha yiyip içmesi, yaşaması gerekti.

* Eğer Kâvus ölseydi, yeryüzünü ele geçiren Hüsrev, onun soyundan dünyaya nasıl gelirdi?

* O, tahta oturarak, büyük adam olmak istedi; fakat, eline zahmetten ve pişmanlıktan başka bir şey geçmedi.

* Düştüğü ormanın içinde ve düşkün bir halde, Tanrı'yı övmeğe başladı...

Rüstem'in Kâvus'u alıp getirmesi

* O, bir yandan, suçunu bağışlaması için Tanrı'ya yalvarırken; bir yandan da, askerleri onu arayıp duruyorlardı.

* Nihayet; Rüstem, Giv ve Tûs, onun bulunduğu yeri öğrenerek, askerler, filler ve davullarla oraya yöneldiler...

* Yaşlı Gûderz, Rüstem'e dedi ki: "Anamın beni emzirerek doyurduğu zamandan bugüne kadar,

* "Yeryüzünde çok tahtlar ve taçlar ve birçok uyanık talihli padişahlarla büyükler gördüm.

* "Fakat, bütün bunlar arasında, Kâvus kadar, yalnız kendisini düşünen adam görmedim!

* "Onda ne akıldan ne düşünceden, ne de imandan eser yok! Ne kafası yerinde, ne de yüreği...

* "Kafasında beyin denilen şey yok ki, doğru ve güzel bir düşüncesi olsun!

* "Geçmiş zamanların ünlü padişahlarından hangisi, tutup göklere çıkmağa kalkıştı ki,

* "O, delinin biri... Ne aklı var, ne de düşüncesi! Rüzgâr ne yandan eserse, oda o yana gidiyor!"

* Pehlivanlar, nihayet onun yanına vardılar. Ona çıkıştılar, söylendiler...

* Gûderz: "Sen, sarayı ne yapacaksın, Tımarhane neyine yetmiyor

* "İşin gücün, yerini düşmanına kaptırmak! Başına üçtür böyle felâket geldiği halde, hâlâ akıllanacağı yok!

* "Mâzenderân'a orduyu alıp getirmekle çektiğin eziyetler yetmedi,

* "Tuttun, Hamâverân'da düşmanına misafir oldun; ona, o sanki bir put, sen de bir Brehmen imişsin gibi, taparcasına bağlandın;

* "Yeryüzünde, temiz Tanrı'dan başka, kılıcının fermanını okutmadığın kimse kalmadı.

* "Bütün yeryüzünü ele geçirdiğin de yetmedi, bu sefer, tuttun gökleri zaptetmeğe kalkıştın!

* "Bir karış daha yükselseydin, nerdeyse, tutup Tanrı (1) ile savaşmağa başlayacaktın...

* "Düşün bir kere, kaç defa başın belâya girdi de, kendini zor kurtardın!

* "Senden sonra, herkes hikâyeler anlatacak: Vaktiyle bir padişah yüce göklere çıkmış da,

7030. * "Ayı, güneşi görmek ve yıldızları bir, bir saymak istemiş! diyecekler...

* "İyi ve uyanık padişahlar gibi davran, ki herkes seni övsün, senin iyiliğini istesin!

* "Tanrı'ya kulluk etmekten başka işin olmasın! Saadet zamanında olsun, felâket zamanında olsun, ondan başkasına sığınma!" dedi.

* Kâvus, bu sözlere karşı, ağzını açıp da hiçbir şey söylemedi. Etrafına toplanan o ünlü pehlivanlara ne söyleyeceğini şaşırdı.

* Nihayetı "Doğruluk oldukça adalet de sarsılmaz!

---

(1) Nüsha: * "Tanrı" yerine "bulutlar".

* "Bütün söylediklerîniz doğrudur ve benim canım da sizin elinizdedir!" diyerek,

* Yeryüzünü yaratan Tanrı'nın adını söyleye söyleye, gözlerinden yaşlar döktü...

* Sonra da hızırlanrak, yüreği üzüntü ve pişmanlık içinde, bir mahfeye binip

* Yüce tahtının bulunduğu yere geldi Yaptığı işlerden ötürü, yüreği üzgündü.

* Kırk gün, Tanrı'nın huzurunda, başını secdeden ayırmadı.

* Utancından, saraydan dışarıya çıkamıyor; duyduğu sıkıntıdan da, derisi çatlayacak gibi oluyordu...

* Hep dilinden şikâyet edip gözlerinden kanlı yaşlar döküyor ve doğru yolu gösteren Tanrı'dan özürler diliyordu.

* İzzeti nefsi iyiden iyiye kırılmıştı. Etrafındaki pehlivanlardan utandığı için, kendisi dışarıya çıkmadığı gibi, kimseyi de yanına kabul etmiyordu.

* Yaptıklarından duyduğu pişmanlık içinde, ıstırabı kendine arkadaş edindi. Suçlarının bağışlanması için, hazinelerini bağışladı.

* Hep, Tanrı'nın huzurunda yalvararak yüzünü kara topraklara sürttüğü,

7045. * Ağlayıp sızladığı için, bir müddet sonra, yeryüzünü yaratan Tanrı da onun suçlarını bağışladı.

* Bölük bölük, her yandan yine askerler onun sarayına geldiler.

(1)

* Kâvus, yüzünü sevginin ve merhametin suyu ile yıkayınca, yeryüzü de yine eskisi gibi oldu.

* Bütün büyük adamlar, onun yanında yine küçük kaldılar; hepsi, ona kul, köle oldular.

* Kendisi de, başında tacı ve elinde öküz kafası biçiminde gürzü ile mücevherlerle süslenmiş olan tahtının üzerine çıkıp oturdu.

(2)

---

(1) Nüsha: * Başına külâhını giyerek altın tahtına oturdu ve erlerine dağıtılmak üzere bir hazinenin kapısını açtırdı.

* Böylece, yeryüzünde, büyük küçük herkesi aydınlatan, yeni bir iş yapmış oldu.

* Padişah, süslü tahtına oturur oturmaz, adalet de yeryüzünde yeniden kuruldu.

* Her ülkeden, başında yüce taçlar bulunan, ünlü büyükler

* Padişah Kâvus'un sarayına gelip ona karşı itaatsizlikten vazgeçtiklerini bildirdiler.

(2) Nüsha: Gönlünün bütün dileğini yaptı. Ününü de, isteklerini de ihmal etmedi ve mesud oldu.

* Ben bu hikâyeyi, nasıl duydumsa, öylece anlattım; şimdiye kadar da hiç kimse, onu benim anlattığım gibi yazmış değildir.

* İşte yeryüzü padişahının, o pehlivanlar başının hali böyle idi.

* Adaletli olan bir padişahın, hiç kimseye ihtiyacı yoktur.

* Kâvus'da, adaletten ayrılmadığı için, Tanrı'nın adaletinden hiç yoksun kalmadı. O, dünyaya bağlanmış bir adam değildi...

(1)

Yedi pehlivan hikâyesi

* Ölüme karşı savaşmanın ne kadar boş bir iş olduğunu öğrenmek istiyorsan, Rüstem'in yaptıklarını dinlemelisin...

* Bak, hiç düşünmeden erkek aslanlara saldıran bir cesur yiğit ne diyor

---

(1) Nüsha: * Ünlü ve büyük kişilerle birlikte, bu dünyadan kâm aldı.

* Bütün işi, eğlence meclislerinde ve savaş alanlarında yer almaktı. Rüstem ve Tûs gibi yiğitler, onun dostlarıydılar.

* Yaradılışı Feridun'unkine, mevkiinin büyüklüğü de Cemşid'inkine benziyordu. Taç ve taht onun gibi bir padişah daha görmemişti.

* Ama, bugün sağ olsaydı, o da Mahmud'un karşısında beline hizmetin kemerini bağlardı...

* "Eğer yiğit olmak istiyorsan, elindeki Hint kılıcını kana boyamalısın!

* "Savaş anı gelip çatınca, tehlikeden hiç çekinmemelisin! Eğer zaman, başına bir felâket getirecekse, sakınmakla ondan kurtulamazsın!

* "Ölümü aklına getirdiğin takdirde, cesur adamlar, seni savaşçı saymazlar.

* "Aklın ve dinin yolu başkadır!" diyor ama, böyle öğütlere değer veren yok...

(1)

7060. * Şimdi sana, hep savaş peşinde koşan Rüstem'in tuttuğu kahramanlık yolunu bildiren, hoş bir hikâye anlatacağım.

* Benim işittiğime göre fil gövdeli Rüstem, günün birinde, tutmuş bir eğlenti hazırlamış.

* Yüksek köşklerin bulunduğu, Nevend denilen, bir yerde oturuyorlardı.

---

(1) Nüsha: * Ömrümün yılları altmışı buldu. Mihnet ve ıstırap içinde, uğraşıp duruyorum.

* Öteki âleme göçmek, Tanrı'nın yanına varmak zamanı gelip çattığı halde,

* Şu yeryüzüne hiç gelmemiş, hiçbir şey görmemiş gibiyim. Bütün olup bitenler, geldi geçti...

* Herkesin yolu bulup gelebilmesi için, Berzin ateşgedesi her tarafı aydınlatmıştı.

(1)

* Derken, bu sırada, Tûs, Gevşat'ın oğlu Gûderz, Behram, Giv,

* Gürgin, Şâverân'ın oğlu Zenge, Güstehem, Harrat,

* Âsi ruhlu, iyi kılıç kullanmakta ün almış olan Berzin ve o topluluğun baş tacı olan Gürâze gibi

* Savaş erleri de, komutanlarındaki tanınmış kahramanlardan kurulmuş bir ordu ile o toplantıya geldiler.

(2)

* Bütün kahramanlar orada, hep, şarap içmek, avlanmak, ok atmak ve Gûy ve Çevgen oynamakla vakit geçiriyorlardı.

* Birkaç gün böyle neşeli neşeli, çalgılarla eğlendikten sonra,

* Bir sarhoşluk sırasında Giv, Rüstem'e dönüp birden bire: "Ey, ünlü pehlivan!

* "Eğer avlanmağa, çöllerde koşuşan kaplanlardan vurmağa niyetin varsa,

---

(1) Nüsha: * Bütün köşkleri baştan başa nakışlar ve resimlerle süslü olan bu yer, ovanın ortasına kurulmuş bir avlanma yeriydi.

(2) Nüsha: * Rüstem orasını, ayla güneşin bile imrendikleri, bir eğlence yeri haline getirdi.

* "Kalk da, Efrâsiyâb'ın avlağına gidelim! Güneşin o parlak yüzünü

"Mızraklarımız, doğanlar, atlarımızın ve kaplanların kaldıracakları tozlarla örtelim!

* "Aslanları kılıçla öldürüp, yaban eşeklerini kementle yakalayalım;

7075. * "Harbilerle yılanları, doğanlarla da sülünleri tutalım! Uzun günler, başka nasıl geçer,

* "Turan ovasında avlanarak, kendimizden sonra yeryüzünde bir hâtıra bırakalım!" dedi.

(1)

* Rüstem de ona: "Varol, dünya senin dileğince dönsün ve sonun hayırlı olsun!

* "Sabah erkenden Turan ovasına gidelim ama uykuya dalmayalım da durmadan avlanalım!" deyince,

(2)

---

(1) Nüsha: * "Ey, yiğit! Benim işte böyle bir düşüncem var. Eğer aydın canınla bunu kabul ediyorsan, hazırlığa başlayalım.

* "Padişahlardan ava çıkan herkes, bol bol takdirler toplamıştır!"

(2) Nüsha: * "Ey, ünlü kişi! Bu avlanmadan maksadım, yeryüzünde bir hâtıra bırakmaktır!

* "Yarın sabah gün ışırken, o avlakta avlanmağa başlamamız gerek...

* "Avla şarabı birbirine karıştıralım ve durmadan hurma şarabı içelim!"

* Orada bulunanların hiçbiri buna aykırı bir şey söylemediği için, gitmeğe hemen karar verdiler...

7080. * Verdikleri bu karara uyarak, daha seher vaktinden uyanıp hazırlanmağa başladılar.

* Mahfeler, zağarlar ve doğanlarla, Şehd ırmağına doğru hızla yola girip

* Efrâsiyâb'ın avlağına geldiler. Bir taraflarında ırmak, bir taraflarında bir dağ,

* Diğer taraflarında Serhas şehri ve önlerinde de ceylânlar ve yaban koyunlarıyla dolu bir ova vardı...

* Ova, onların türlü türlü renk ve biçimdeki çadırlarıyla dolunca, ceylânlar şaşırıp kaldılar.

(1)

7085. * Yırtıcı aslanlar kaçışmağa başlayınca, yeryüzü boşaldı. Göklerde uçuşan kuşlar, vurulan hayvanların yerlerini gördükleri için,

---

(1) Nüsha: * Bundan sonra, içlerinde hem içki meclisi arzusu, hem de savaşmak hırsıyla, avlağa gittiler.

* Dağları, ovayı ve avları birbirine kattılar. Attıkları naralar, gökleri delik deşik etti...

* Okla vurulan veya yaralanan her avın üzerinde bir kuş peyda oldu. (1)

* Bu avlanmadan, hepsi neşelendi; dudakları, gülmeden yana, hiç boş durmadı... (2)

---

(1) Nüsha: Havada uçan doğanlar o kadar çoktu ki ilkbahar bulutlarını andırıyorlardı; vurulan sülünlerin kanlarıyla da yeryüzü bir lâle bahçesine dönmüştü.

* Azgın zağarlar ve atlar, ceylânları avlamak için dağlarda, derelerde pusuya yatmışlardı.

* Her taraf, zağarlar ve tavşanlarla dolmuştu. Atlar, koşmaktan, kan ter içinde kalmışlardı.

* Doğanlar, kekliklerin bulundukları yere doğru seğirtiyorlardı. Kartalların kana batmış pençeleri, akika dönmüştü.

* Zağanos kuşlarının çığlıkları bulutlara kadar yükseliyor, atlıların kaldırdıkları tozlardan kaplanlar kaçışıyordu.

* Tepelerdeki gözcülerin seslerine pusuda yatanlar kulak kabartıyorlar;

* Her tarafta, ünlü kişiler, ceylânların ve yaban eşeklerinin başlarını uçuruyorlardı...

* Aslanlar ve kurtlarla savaşan komutan Rüstem de, oklarıyla, her yana ölüm yağdırıyordu...

* Yaban eşekleri hep onun kemendinin tuzağına düşüyor, aslanların yüreği kılıcına kın oluyordu...

* Okla o kadar çok yaban eşeği öldürüldü ki kana susamış olan ova nihayet doydu.

* Kuşların ötüşleri ve ceylânların seğirtişleriyle, büyüklerin yürekleri neşelendi...

(2) Nüsha: * Tekrar eğlendikleri yere dönerek, avlanmanın da, eğlenmenin de tadını çıkardılar.

* Oturup çalgı çaldırdılar, yüreklerinin tasalarını attılar...

Bunun üzerine, tam bir hafta, neşe içinde yiyip içtiler, şarap kadehlerini ellerinden bırakmadılar...

* Yedi gün böyle geçtikten sonra Rüstem, bir sabah erkenden kalkıp, orduya güzel bir teklifte bulundu.

7090. * O ünlü kahramanlara dedi ki: "Herhalde, bizim buraya geldiğimizi Efrâsiyâb'a haber vermişlerdir.

* "Bu fesatçı herifin, o mağrur adamlarına danışarak,

* "Bizimle savaşmağa kalkışmaması, bu ovayı zağarlarımızın başına dar etmemesi

* "İçin, yola bir gözcü koyalım. O, Efrâsiyâb görünür görünmez,

* "Hemen bize haber versin, ki o fesatçı herif bile varmağa yol bulamasın!" deyince,

7095. * Gürâze, yayını hazırlayarak, bu ödevi üzerine aldı...

(1)

---

(1) Nüsha: * O ünlü pehlivana: "Ben, kendi isteğimle, seve seve gideceğim!" dedi.

* Rüstem de ona dedi ki: "Ey ünlü kişi! Sen koşa koşa, ırmağın kenarına git;

* "Uyanık dur ve o yolu gözleyerek ordunun bekçisi ol!"

* O ünlü aslan Gürâze, yanına birkaç yiğit daha alarak, kalkıp gitti.

* Ordunun koruyucusu o olduktan sonra, düşmanın başvuracağı hiçbir çarenin değeri kalmamış demekti...

* Savaşmak için bahane arayan Efrâsiyâb'dan yana hiçbir korkuları kalmayınca, hepsi de yeniden ava gittiler.

* Efrâsiyâb da, karanlık bir gece, uykusundan kaldırılarak, İranlıların gelişinden haberdar edilmişti...

* Bunun üzerine, hemen, ordusundaki dünya görmüş kahramanlarını çağırtarak onlara,

7100. * Rüstem'in ve her biri birer aslana benziyen o yedi cesur binicinin kahramanlıklarından uzun uzadıya bahsederek,

* O ünlü savaşçılara: "Bizim için, daha fazla vakit geçirmek doğru olmaz!

* "Bir çaresini bularak, düşmanlarımıza birdenbire saldırmamız gerek...

* "Biz, bu yedi kahramanı ele geçirdik miydi, artık, Kâvus'un başına dünyayı dar ederiz!

* "Biz de, önce, avlanıyormuş gibi yapıp, sonra birdenbire onların üzerine atılalım!" dedi.

7105. * Savaşmakta usta olan ve iyi kılıç kullanmasını bilen, üç bin kişi seçti.

* Onlara: "Yoldan gitmeyin ve gece gündüz düşmana saldırmak düşüncesini kafanızdan çıkarmayın!" dedi.

* Bunlar, başları savaş duygularıyla dolu olarak, şehirden çıkıp çöle doğru yürürlerken,

* Beri yandan Efrâsiyâb, düşmanın yollarını kesmek için, her tarafa sayısız askerler gönderdi.

* Efrâsiyâb'ın ordusu, avlağa yaklaşınca, intikam hırsıyla hızını artırdı.

7110. * Fakat Gürâze, uzaktan, kara bulut gibi bir ordunun gelmekte olduğunu,

* Atların ayaklarından kalkan tozları ve göklerin mavilikleri içinde dalgalanan bayrağı görür görmez,

* Yerinden bir yel gibi fırlayıp, naralar atarak Rüstem'in yanına geldi...

* Avlağa vardığı zaman Rüstem'i, arkadaşlariyle beraber, içki içip eğlenirken buldu.

* Ona: "Ey, aslan yaradışlı Rüstem pehlivan! Yiyip içmenin sırası değil...

7115. * "Sayılamayacak kadar büyük bir düşman ordusu, üzerimize doğru geliyor. Bu ordunun büyüklüğünden, ovalar da dağların hizasına geldiler...

* "Tozların arasında, Efrâsiyâb'ın zulüm bayrağı (1), bir güneş gibi parlıyor!" dedi.

* Rüstem, onun bu sözlerini duyunca, kahkahalarla güldü ve ona: "Telâşlanma, dedi, zaferin talihi bizimle beraberdir!

* "Türklerin Padişahından ve Turan atlılarının kaldırdıkları tozdan, niçin bu kadar korkuyorsun?

* "Onun askeri ve zırhlı atlara binen süvarileri, olsa olsa, yüz bin kişiden fazla değildir!!

7120. * "Ben, şu gürzüm, şu atım ve şu zırhımla bu ovada tek başıma da olsam,

* Efrâsiyâb'dan da, onun kızgınlığından da, o büyük ordusunun da zerrer kadar korkmam!

* "Şu ovada bizden bir tek kişi bulunduktan sonra, Turan ordusunun ne değeri kalır? Onların çokluğu da, azlığı da birdir!

---

(1) Nüsha: "Efrâsiyâb'ın zulüm bayrağı yerine "Zalim Efrâsiyâb'ın bayrağı"

* "Bana şöyle bir intikam meydanı yeter! İran'dan da hiçbir askere ihtiyacım yok...

* "İşte, biz burada, düşmana kılıç sallamakla ün almış yedi kahraman biniciyiz!

7125. * "Bizden bir kişi, iyi mızrak kullanan ve atları yere yıkan iki bin beş yüz kişiye bedeldir!

(1)

* "Ey, saki! Sen bana şu Zâbil şarabından, şöyle ağzı ağzına bir kadeh doldur da ver!" dedi.

* Bunun üzerine sâki hemen şarabı doldurup verdi. Rüstem, onun sunduğu şarapla, birdenbire neşelenerek,

* O parlak kadehi eline alıp, önce Kâvus'u andı ve:

* "Zamanın padişahının hatırı hoş, canı sıhhat ve selâmettte olsun!" diye içtikten sonra,

7130. * Kadehi bir daha eline aldı ve yeri öpüp: "Bu da Tûs'un şerefine!" diyerek onu da içti.

---

(1) Nüsha: * "Her ne kadar düşman ordusun da yüz bin kişi varsa da, iş ordunun büyüklüğünde, küçüklüğünde değildir.

* "Eğer o ünlü komutan Efrâsiyâb, ırmağın bu yakasını aklına kor da,

* "Kalkar buraya geçerse, talihi derhal tersine dönecektir!

* Bunun üzerine, yanında bulunan ve yeryüzünü ele geçirmek isteyen diğed pehlivanlar hep birden kalkarak, Rüstem'e yalvarmağa başladılar:

* "Biz, şarap içmekte, seninle başa çıkamayız! Hattâ Şeytan bile seninle yarışamaz...

* "Hem meclislerde böyle şarap içmek, hem de gürz kullanıp savaş alanlarında çarpışmak, senden başka kime vergidir ki?" dediler.

* Fakat Rüstem, eline, Zâbil'in kırmızı şarabıyla dolu sarı bir kadeh daha alıp, onu da Züvâre'nin şerefine içti...

7135. * Züvâre de, aynı kadehi eline alıp, Padişahın adını anarak,

* Şarabı içtikten sonra yeri öpünce, Rüstem onun bu jestinden hoşlandı ve ona:

* "Aferin! dedi. Ancak kardeş kardeşin kadehinden içebilir! Yoksa, bir aslan bile bu kadehi eline almağa cesaret edemez!"

Rüstem'in Turanlılarla savaşması

* Giv, Rüstem'e dedi ki: "Ey, padişahların ve pehlivanların kendisiyle övündükleri kahraman!

* "Ben, Efrâsiyâb'ın yolunu kesmeğe gidiyorum. Onun, ırmağın bu yakasına geçmesini beklemeyeceğim!

7140. * "Köprünün bu başını tutarak, o bozuk niyetli herifi, bir müddet, köprünün öteki kıyısında oyalayacağım!

* "Bu müddet zarfında da, pehlivanlarımız silâhlarını kuşansınlar... Çünkü, artık eğlencenin zamanı sona ermiştir."

* Bundan sonra, koşaraktan, köprünün başına gidip, yayının uçlarına kirişi taktı.

* Bu sırada, o zalim Efrâsiyâb'ın bayrağını gördü.

* Efrâsiyâb, en önde olarak, ordusuyla beraber ırmağı geçmişti.

(1)

7145. * Bunun üzerine Rüstem, kaplan derisinden zırhı giyerek, azgın bir file benzeyen atına atladı.

* Savaşmak için Turan ordusunun önüne gidip, bir timsah gibi bağırdı.

* Onu zırhların içinde olarak karşısında gören Efrâsiyâb'ın aklı başından gitti.

* Onun pençelerinden, kollarından, kuvvetinden ve omuzundaki gürzden fena halde korktu.

---

(1) Nüsha: * Giv, durumu bildirmek için, ayağı çabuk bir adamını derhal Rüstem'e yolladı.

* Tûs ve Gûderz gibi mızraklı, Giv ve Gürgin gibi atlı pehlivanlarla

7150. * Behram, Şâverân oğlu Zenge, Berzin ve Ferhat gibi

* İleri gelen bütün savaşçılar, ellernde mızraklar ve Hint kılıçları olduğu halde,

* Hep birden kalkıp kaplanlar gibi hazırlandılar...

(1)

* Giv, savaşta, avını kaybeden bir aslana dönmüştü.

* Gürzünü, önüne, arkasına, nereye rastlarsa savuruyor, düşman kahramanlarının bellerini kırıp yerlere yuvarlıyordu...

7155. * Turanlıların birçok büyükleri öldürüldü ve birçok ünlü kahramanların talihi tersine döndü.

* Çin'in savaş erleri kaçışmağa başlayınca, Turan ülkesinin komutanı şaşırdı, kaldı ve

---

(1) Nüsha: * Rüstem, savaş borularının ve davullarının çalınmasını buyurdu ve savaşa atıldı.

* Bütün o ünlü ve gösterişli biniciler, kılıç, zıpkın ve gürzlerini kullanmağa başladılar.

* İran'ın yiğitleri böylece işe girişince, insanların da, hayvanların da vücutları kana battı...

* Hemen, savaşın koyu yerine atılarak, büyük bir kızgınlıkla saldırmağa başladı.

(1)

* Rüstem onu böyle görünce, gürzünü omuzladı. Atını sürüp

---

(1) Nüsha: * İyi kılıç ve ok kullanan Gürgin ile Milât'ın bulundukları tarafta da,

* Savaştan yana Turan ordusunun en tanınmış yiğiti olan, Gerzem adında birisi vardı.

* Gürgin onu görür görmez, sanki kurbanlık bir şey görmüş gibi, bir nara attı ve

* Onun üzerine öyle bir ok yağmuru yağdırmağa başladı ki gökyüzünü nisan bulutları kaplamış gibiydi...

* Yiğit Gerzem bu hali görünce, derhal başına miğferini geçirerek, Gürgin'in karşısına geldi ve

* Atına bir mızrak saplayarak, o savaşçı Gürgin'i yere yuvarladı.

* Bunun üzerine, yaya olarak savaşan Gerzem'in karşısına Giv çıktı.

* Kükreyen bir aslan gibi hiddetlenerek, yiğit Gerzem'e karşı bir nara attı ve

* O hünerli, kutlu düşünceli adamı, kemerinden tuttuğu gibi yere vurduktan sonra,

* Hançeriyle onu belinden ikiye böldü. Böylelikle, bütün yiğitlerin yüreklerini korku ile durdurdu.

* Beri yandan da komutan Rüstem, ağır gürziyle, durmaksızın düşmanların başlarını eziyor;

* Gürâze, tam, başı dönmüş ve gözünü budaktan sakınmayan bir yiğit gibi düşmana saldırıyor;

* Cesaretle ve bir aslan gibi, ordusunun önüne kadar yürüdü...

7160. * Arkasından da, Geşvat'ın oğlu, zırhını giyinmiş ve gürzünü eline almış olarak, geliyordu.

* İran'ın kahramanları, ellerindeki gürzler, oklar ve yaylarla, ateş püskürüyorlardı...

---

* Gûderz, Türklerin canlarının tozunu havaya savururcasına savaşıyor;

* Züvâre, kolunda yayı ve altında da ejderha gibi atıyla, bir aslan gibi dolaşıyor;

* Akıllı Giv, yiğit ve ünlü erleriyle, bir yel gibi sağa, sola seğirtiyordu...

* Ferhat ve Berzin gibi diğer büyükler de, kılıçlarını ve ağır gürzlerini çekmişlerdi.

* Derken, Giv, o ünlü padişah Efrsâiyâb'a karşı bir nara atarak:

* "Ey kötü talihli ve adı batasıca Türk! Bu sonu gelmeyecek işe girişmek için, neden, bunca zahmete katlandın?

* "Sen yiğit kişilerin nasıl savaştıklarını unuttun mu, ki böyle büyük bir ordu toplayarak, tekrar karşımıza çıktın?

* "Demek ki, pehlivanlardan, İran'ın ünlü yiğitlerinden haberin yok!

* "Demek ki, komutan Rüstem'in, aslan Tûs'un, binici yiğitler Gûderz ile Gürgin'in kim olduklarını bilmiyorsun!

* "Onlar, senin ordunu birbirine katarlar ve tahtını da yerin dibine geçirirler!" dedi.

* Beri yandan Rüstem de Efrâsiyâb'a seslenerek: "Ey kötü alâmetli!

* Rüstem, Turan ordusunun bu kötü durumunu görünce, sevincinden, külâhını havaya attı...

---

* "Öyle, ordu toplayarak ve koşa koşa yanıma gelerek, savaşa girecek ne vardı?

* "Rüstem'in kin peşinde koştuğu bir yerde ordu mu kalır, taht mı, padişah mı?

* "Bu savaşı yapmak için, başka hiç kimseye ihtiyacımız yok! Benle Giv bir yana, bütün Turanlılar da bir yana!

* "Turanlıların hangisin erkek yerine koyduğumuz var ki? Savaş başladı mıydı, onların hepsi de kadından farksızdır!" dedi.

* Bunları söyledikten sonra, kılıcını çekip bir bulut gibi gürledi ve

* Yeniden Erfâsiyâb'a seslendi: "Ey, şaşkın ve soysuz Türk!

* "Sen, yiğitlerle savaşmağa nasıl lâyık olursun, ki daha şimdiden perişan bir haldesin, ayakta duracak halin yok!

* "Sen git de, kadınlar gibi pamuk eğir ve genç kızlar gibi haremde oturup bekle!

* "Çünkü artık işin olacağına vardı... Savaştan elini çekmen gerek!

* "Şimdi yiğitlerin kılıcının ne olduğunu görürsen, bir daha, savaşmağa kalkışmak aklından bile geçmez!

* "Şu Hint kılıcıyla başını öylesine koparacağım, ki haline, başındaki miğferle üstündeki zırh bile ağlayacak!" dedi.

* Efrâsiyâb bu sözleri duyunca, yüreği korku ile doldu ve soluğu kesildi.

* Rüstem'den öyle korktu, ki savaşa girmeğe hiç yanaşmadı.

* Efrâsiyâb da, Vîse'nin oğlu Pîrân'a: "Ey, çok akıllı ve Turan'ın iyiliğini isteyen büyük adam!

* "Sen, savaşlar görmüş, yeryüzünü eline geçirmek sevdasını besleyen bir Turanlısın! Turan aslanları arasında, seçkin bir kahramansın!

7165. * "Atının dizginini çevirip İranlıların üzerine yürü! Onları kırıp geçirerek, savaş alanını temizle...

* "Sen, fil gövdeli ve aslan pençeli bir kahramansın! Galip gelirsen, bil ki, bütün İran senindir!" dedi.

* Pîrân, Efrâsiyâb'ın bu sözlerini duyunca, ordunun ortasından bir yel gibi fırladı ve

* Hançer kullanmakta usta olan on bin Türkle, düşmana karşı yürüdü...

* Savaşın en büyük kahramanı olan fil gövdeli Rüstem'in üzerine, ateş gibi saldırdı.

7170. * Bunu görür görmez Rüstem'in, duyduğu kızgınlıkla, ağzından köpükler akmağa başladı. Öyle ki, kızgınlığını güneşten aldığı sanılabilirdi.

* Öyle bir coşkunlukla atını yerinden oynattı ki gören, bir deniz kaynıyor sanırdı.

* Başının önüne kalkanını siper edip, eline Hint kılıcını alarak savaşa girişti ve Turan'ın o ünlü kahramanlarından yarısını öldürdü...

* Bir kenara çekilip bu hali seyreden Efrâsiyâb, etrafındaki büyük adamlara: "Eğer bu savaş, bu cesur kahramanlarla böyle akşama kadar sürerse,

* "Bizden bir atlı bile sağ kalmayacak! Bu savaştan, vazgeçmemiz gerek...

7175. * "Bu İran kahramanlarıyla savaşmağa gelirken, kendimizi birer aslan sanıyorduk;

* "Fakat şimdi, bakıyorum da, şu savaş alanında tilkilerden başka bir şey göründüğü yok!" dedi.

(1)

Pilsem'in İranlılarla savaşması

* Turanlılar arasında, Pilsem adında; soylu ve ün peşinde koşan, cesur bir kahraman vardı.

---

(1) Nüsha: * "Hani, İran yiğitlerinin üzerine kin ve hiddetle yürüyebilecek ünlü yiğit?

* "Öyle bir yiğit ki o mayası bozuk Rüstem'in başını yerlere yuvarlasın ve ben de ona şu tacı, şu tahtı ve şu kemeri bağışlayayım!"

* Efrâsiyâb, bu sözleri söylerken, başı kızıyor ve talihinin kötülüğüne üzülüp duruyordu.

* Onun kutlu babasının adı Vîse ve savaşlarda her zaman galip gelen kardeşinin adı da Pîrân idi.

* Onun, Turan'da olsun, İran'da olsun, hep savaş peşinde koşan Rüstem'den başka eşi yoktu.

7180. * Kahraman Pilsem, Efrâsiyâb'ın sözlerini duyunca, hiddetinden kaşları çatıldı.

* Kafası savaş isteği ve yüreği de kızgınlıkla dolu olarak, hemen Efrâsiyâb'ın yanına geldi ve

* Kafası savaş isteği ve yüreği de kızgınlıkla dolu olarak, hemen Efrâsiyâb'ın yanına geldi ve

* O Turan Padişahına: "Ben, bu milletin bir kahramanıyım!

* "Benim önünmde o cesur Tûs'un da, o ünlü aslan Giv'in de,

* "Behram'ın, Zâverân oğlu Zenge'nin ve Gürâze gibi savaşçıların da toprak kadar değeri yoktur!

7185. * "Eğer Padişahımız emir buyurursa ben, bu cesur pehlivanlara karşı hiç korkmadan gider;

* "Onların bütün ilerigelenlerinin kafalarını kılıcımla gövdelerinden ayırır, talihlerinin ayını bulutların altına sokar;

* "En ünlülerinin taçlarını yere yuvarlar ve kafalarını savaş kılıcımla parçalarım!" deyince, Padişah da ona:

(1)

* "Ey, ünlü kahraman, sen git de, şu zamanda bize zaferi sağla;

* "Yapacağın savaşı kazan, zafer ve şerefle dönüp gel! İşte, yapacağın iş bundan ibaret!" dedi.

7190. * Pilsem, Padişahın bu sözlerini duyunca, tunçtan yapılmış iri bir küp gibi ortalığı çınlatan bir nara atarak,

* İran ordusunun tam ortasına saldırıp, kılıcı ve gürzü ile, sağına soluna vurmağa başladı.

---

(1) Nüsha: * "Ey, ünlülerin başı ve yiğitlerin dayanağı olan genç kahraman!

* "Sen eğer şu savaş alanında galip gelirsen, bil ki, bütün düşmanların tasalanacaktır!

* "İyilik düşünen Tanrı yardımcın ve senin için kötülük düşünenler de yok olsun!

* "Ünlü Rüstem'in üzerine saldıracağına, ondan intikam almak için savaşacağına göre,

* "Çok dikkatli olmalısın! Çünkü o, tıpkı ehrimen gibi hilekâr kötü düşünceli, kan dökücü ve kurnazdır!

* "Ona karşı başarı kazanman gerek... Çünkü, savaşın böyle uzayıp gitmesinin sebebi yalnız odur!

* Bir rüzgâr gibi Gürgin'in yanına gelip azgın bir aslan gibi bağırdıktan sonra,

* Atının kafasına bir kılıç indirerek, onu yüzükoyun yere yuvarladı.

* Savaşçı Güstehem bu hali görünce, ateş gibi yerinden fırladı ve

7195. * Azgın bir aslan gibi Pilsem'in yanına gelerek o ateş soluklu kahramanın üzerine atılıp

* Belinin ortasına bir mızrak indirdiyse de, hiçbir etkisi olmadı...

* Mızrağın, elinde kalan kırık sapını kaldırıp yere attı.

* Yüreği savaş isteğiyle dolu olan Pilsem, onun bu halini görünce, gelip

* Miğferine bir kılıç indirerek, kafasını gövdesinden (1) bir top gibi aşağı kaydırdı...

7200. * Zavallı Güstahem, başı açık ve mızrağı elinden gitmiş olarak, düşkün bir halde, savaş alanında kalıverdi.

* Ordunun sağ yanında bulunan, Şâverân'ın oğlu Zenge, düşmanın bu savaş erlerine yaptıklarını görünce,

---

(1) Nüsha: "Kafasını gövdesinden" yerine "miğferini başından".

* Güstehem'in kötü duruma düşmesine kızarak, onun yardımına koştu.

(1)

* Güstehem (2), yeniden hücuma geçerek, elindeki Hint kılıcıyla, cesur bir timsah gibi ortaya gelerek,

* Onun atının zırhını ikiye böldü ve kafasını da yere yuvarladı...

7205. * Güstehem (3) de yere düştü. Zırhının dökülen parçalarını toplayıp, kemerini bağladı.

* Av peşinde dolaşan bir aslan gibi ve yaya olarak, düşmanın etrafında dönmeğe başladı.

* Tozu dumana katarak, tekrar birbirlerine yapıştılar.

* Ordunun ortasında bulunan Giv, dünyanın bu kahramanların başlarına dar olduğunu görünce,

* Dağlarda gürleyen bir şimşek veya savaşta kükreyen, bir aslan gibi bağırarak,

7110. * Üç arkadaşının yanına geldi ve dördü birden Pilsem'in üzerine atıldılar.

---

(1) Nüsha: Seçkin bir fil ve azgın bir aslan gibi, Pilsem'in üzerine saldırdı.

(2) Nüsha: "Güstehem" yerine "Pilsem".

(3) Nüsha: "Güstehem" yerine "Zenge".

* Pilsem, hiç korkmadan, savaşmağa devam etti.

Fakat, bazan kılıcı, bazan gürzü ile dövüşe dövüşe, nihayet, takati kesildi.

* Ordunun ortasında bulunan Pîran savaştaki kardeşinin kuvvetten düştüğünü görünce,

* Köpüre köpüre ve naralar atarak onun yanına koştu ve

7215. * Giv'e: "Ey, ünlü kahraman! Senin bu yaptığın da bir marifet mi?

* "Aslan gibi ve ünlü bir kahramanın başına dört kişi toplanmışsınız, dördünüz de birden saldırıyorsunuz!

(1)

* Diyerek, o da hemen onların üzerlerine saldırınca, bir toz dumandır ortalığı sardı.

* Fakat bu sefer, beri yandan Rüstem bir aslan gibi gelerek, o da bu savaşa katıldı...

* Kılıç, gürz ve topuzla, Turan ordusunun bu ileri gelenlerini hakladı.

(2)

---

(1) Nüsha: * "Yiğitler arasında âdet olan şey, teke tek savaşmaktır!"

(2) Nüsha: * Pilsem, Rüstem'in bu davranışını görünce, atını sürerek onun karşısına dikildi.

* Ünlü Rüstem onun üzerine öyle bir saldırdı, ki yiğit Pilsem dayanamadı.

* Pilsem, bu ejderhanın elinden kurtulamayacağım anlayınca, kaçmağa başladı.

* Bunun üzerine İran'ın bütün kahramanları, ellerinde ağır gürzlerle, savaşa girişerek,

* O kadar çok Turanlı öldürdüler ki, ölü yığınlarının yüksekliği ayın bulunduğu göğe erdi...

* Efrâsiyâb, bu hali görünce, yüreğinden soğuk bir ah çekerek:

* "Nerede o, hep kahramanlarla savaşmak isteyen, bizim ünlü savaşçı Elkûs? dedi.

* "Sarhoş oldu muydu, Giv'le, Rüstem'le savaşmak ister durur,

* "Hep İran'dan intikam almaktan dem vururdu... Ne oldu onun o hiddeti?"

* Elkûs, Padişahın kendisi için söylediği bu sözleri duyunca,

* Kana bulanmış elleriyle yağız atını oynatarak,

* Başından tırnağına kadar hiddet içinde ordunun ortasına, yani Turan Padişahının bulunduğu yere gelip,

* Yüksek sesle: "Savaşçı olan ve savaştan kaçmayan erkek aslan benim!

* "Eğer Padişah izin verirse, bu savaşa bir başıma girmek istiyorum!" dedi.

* Bu sözleri duyan Türk ülkesinin Padişahı: "Peki ama, yanına ordunun ilerigelen kahramanlardan almadan gitme!" dedi.

* Bunun üzerine ordudan, binden fazla atlı savaş erleri ayrıldı.

* Bunlar, düşmanların başlarına yerlere yuvarlayacak mızraklarını ellerine alarak, yeryüzüne Çoban ve Müşteri yıldızları gibi ışıklar saçtılar.

7235. İran ordusuna doğru ilerlerken, Elkûs'un kaldırdığı tozlarla, ay ve güneş görünmez oldular.

* Bu sırada, Züvâre'nin savaşacak bir düşman aradığını görünce, Elkûs onun üzerine yürüdü.

* Önce onun Neriman'ın soyundan geldiğini, yani Rüstem olduğunu sanmıştı.

* Züvâre elindeki mızrakla, kızgın bir aslan gibi, Elkûs'un üzerine yürüdü.

* Fakat Elkûs, kendi mızrağıyla onun mızrağına vurup iki parça edince, Züvâre'nin gözü Elkûs'tan yıldı yüreği korku ile doldu ve

7240. * Hemen elini atıp keskin kılcını çekti. Arada başlayan savaşta yerden kalkan tozlarla yeryüzü görünmez oldu...

* Birbirine vura vura ikisinin de kılıçları kırılınca, bu sefer, bir yel hızıyla, ellerini gürzlerine attılar.

Elkûs, Züvâre'ye öyle dağ gibi bir gürz salladı ki Züvâre, onun açtığı yara ile, bitkin bir hale gelip,

* Baygın olarak atının üstünden yere düştü ve sesi çıkmaz oldu.

* Bunun üzerrine Elkûs, hemen onun yanına koşarak, başını gövdesinden ayırmak istedi.

7245. * Fakat Rüstem, kardeşinin düştüğü durumu görür görmez, yerinden ateş gibi fırlayıp yanına koştu ve

* Elkûs'a öyle bir bağırış bağırdı ki, korkudan adamcağızın elleri tutmaz, kılıcı da kesmez oldu...

* Rüstem'in sesini duyunca o kadar korktu ki, nerde ise, yüreği göğsünden dışarıya fırlıyacaktı.

* Fakat, hemen bir yel gibi koşup atına binerek, Rüstem'in kahramanlığını çabucak unutuverdi.

* Rüstem ona: "Sen, aslan pençesinin ne olduğunu bilmiyorsun da, ondan böyle küstahlaşıyorsun"! dedi.

Züvâre de, yüreği kanlı, vücudu da yediği gürlerden bitkin bir halde, güç belâ atma binebildi.

* Beri yandan da Elkûs, atının üstüne Tûzı bezinden bir kefenle örterek, Fil gövdeli Rüstem'in üstüne atıldı ve

* Kemerine bir mızrak savurdu. Zırh, mızrağın, oynak yerlerine kadar işlemesine engel oldu.

* Rüstem de, ona karşılık, kafasına öyle bir mızrak indirdi ki, tulgasını ciğerinin kanına boyadı.

* Ve yine mızrağıyla, onu atının üzerinden aşağıya öylesine aldı ki, iki ordu da bu işe şaşırıp kaldı.

* Onu bir dağ parçası gibi yere vurunca, bütün Turan ordusunun yüreğini bir korkudur kapladı.

* Bunun üzerine yedi kahramanın hepsi birden kılıçlarını çekip, aslanlar gibi yürüdüler.

* Onları da, omuzlarında gürzleriyle, diğer kahramanlar takibedip savaşa hazırlandılar.

* Efrâsiyâb, bu korkunç hazırlığı görünce, dönüp kendi kahramanlarına bakarak,

* Onlara: "Kötü niyetli düşman, size üstün gelecek.

* "Gayret edin ve kaplanlar gibi saldırın! Herbirinizin de, şu kin savaşında, sonuna kadar dayanın!" dedi.

* Askerleri, onun söylediklerini duyunca, hep birden Rüstem'in üzerine yürdüler.

* Rüstem, bu yedi kahramanın (1) üzerine geldiklerini görünce, onlara şiddetle saldırdı.

* Turanlıları öyle bozguna uğrattılar ki, ayakları başlarından fark edilmez oldu.

* O kadar çok ölü verdiler ki, yeryüzü baştan başa yakut gibi kıpkırmızı kana boyandı.

* Kiminin başı gövdesinden, kiminin de gövdesini başından ayrılmış olarak, hepsini yerlere serdiler.

* Savaş meydanı ölülerle doldu; askerlerin kaçmaları için bile yer kalmadı...

---

(1) Nüsha: * "Rüstem, bu yedi kahramanın" yerine "yanında yedi kahraman bulunan Rüstem, Turan erlerinin kendi".

Efrâsiyab'ın savaş meydanından kaçması

* Turan Padişahı, savaşın bu durumuna düştüğünü görünce, savaş meydanından kaçmağa başladı.

* Atının dizginini çevirerek yolu tuttu ve, kara bir bulut gibi, hızla uzaklaştı.

* Rüstem, Efrâsiyâb'ın kaçtığını görünce, hemen Rahş'ını oynatıp onun peşine düştü.

7270. * Atına: "Ey, akıllı ve uyanık hayvan! Savaş alanında gevşeklik göstereyim deme!

* "Ben, senin üzerinde olarak, Turan Padişahının canını alacak ve onun kanıyla şu ovayı mercan rengine sokacağım!" dedi.

* Rahş, bu sözleri duyunca o kadar hızlı koşmağa başladı, ki görenler onu kanadlanmış sanırlardı.

(1)

* Rüstem, atının terkisinde bulunan kemendi çıkarıp atarak, Efrâsiyâb'ı belinden yakalamak istedi.

* Fakat ilmik, Efrâsiyâb'ın tulgasına takıldı. Bunun üzerine Efrâsiyâb, kemendin ilmiğini kopardı.

---

(1) Nüsha: * Turan padişahına yaklaşınca, içinden: "Artık sırası geldi!" diyerek,

7275. * Aynı zamanda, altındaki rüzgâr kanadlı at da, ateş gibi sıçramağa başlayınca,

* Efrâsiyâb, yüzü gözü ter içinde ve korkudan dudakları kurumuş olarak, kendisini fil gövdeli Rüstem'in kemendinden güçlükle kurtarabildi...

* Diğer süvariler de, silâhları kırılmış ve yürekleri halecan içinde, onun arkasından birer, birer ve hızla kaçıştılar.

* Efrâsiyâb, o rüzgâr gibi hızlı, ırmağı geçti.

* Ordusunun yarısını savaşta kaybeden bu zavallının, yüreği yaralıydı. Dünyadan deva aradığı halde ,ancak zehir bulabildi.

7280. * Savaşa giren askerlerin yarısı bile, çadırlarına sağlam dönemediler.

* Kimisi ölmüş, kimi yaralanmış, kimisi de İranlıların eline tutsak düşmüştü.

* Hazineler, tahtlar, külâhlar, kemerler, kılıçlar, kaftanlar, tulgalar, mücevherler,

* Altın eyerli cins atlar, başlıklar, altın kınlı kılıçlar,

* Ve daha bunlara benzer birçok değerli eşya İranlıların eline geçti...

7285. * İranlılar bu eşyayı topladıktan sonra, sevine sevine, savaş meydanından ayrıldılar.

* Fakat, ne kaçanları kovaladılar, ne de ölülerin eşyalarına dokundular...

* Savaş alanından ayrılınca, bütün atları ve silâhlarıyla birlikte. avlandıkları ovaya dönüp geldiler.

* Oradan padişah Kâvus'a bir mektup yazarak, ona avlağı ve yaptıkları savaşı anlattılar.

* Bu savaşta, İranlılardan hiç ölen olmadı. Pehlivan Züvâre'nin atından düşmesinden başka, başlarına bir kötülük gelmemişti.

(1)

7290. * Rüstem pehlivan, bu kutlu ovada daha iki hafta kalarak, zevkine ve eğlencesine baktıktan sonra,

* Üçüncü hafta başlayınca, adamlarıyla birlikte yola çıkıp, hep birden Kâvus'un yanına geldiler ve onun kutlu tacının huzuruna çıktılar.

---

(1) Nüsha: * Rüstem, yazılan mektubu Gürgin'e uzatarak, ona şöyle söyledi: "Şimdi, aydın yürekle ve güle güle git,

* "Şu mektubu padişah Kâvus'a ver ve feleğin yaptıklarını ona anlat!"

* Rüstem, mektupla birlikte, Padişaha birçok hediyeler de yolladı. Etrafındaki yiğitlere de hediyeler dağıtmayı unutmadı...

* Şu iğreti dünya sarayı, hep böyledir... Kimine rahat, kimine de zahmet düşer.

(1)

* İyi günler de gelir geçer, kötü günler de... Akıllı olan, niçin tasalansın?

* İşte bu hikâye de burada nasıl başladıksa, öylece sona erdi...

Sührab'ın hikâyesi

7295. * Şimdiye kadar başka savaşları nasıl dinledinse, şimdi de Rüstem'le Sührab'ın savaşını dinle!

* Bu, göz yaşlarıyla dolu bir hikâyedir. Onu dinlediğiniz zaman, senin merhametli yüreğin bile dayanamaz da Rüstem'e karşı köpürür!

* Bir yandan sert bir rüzgâr eser de, henüz yeni yeni yetişen bir turuncu dalından koparıp toprağa düşürürse,

* Bunu, adalet mi, zulüm mu, hüner mi yoksa hünersizlik mi saymalıyız?

---

(1) Nüsha: * Dünyanın bu çeşit el çabuklukları çoktur. Onun girmediği renk ve yapmadığı oyun yoktur!

* Ne iyilik günlerinde ona güvenmeli, ne de kötü günlerde ümitsizliğe düşmeli!

* İşte ölüm de, tıpkı, bu sert esen rüzgâra benzer... Eğer ölümü, Tanrı'nın bir adaleti ve bir zaruret olarak kabul edeceksen, ona karşı duyduğumuz nefrete ve onu görünce kopardığımız feryatlara ne demeli?

7300. * Ey, insan oğlu! Senin ruhun, bu sırra eremez... Perdenin arkasında olup bitenlerin sırrına erişebilmenin yolu sana kapalıdır!

* Bu sırrı öğrenme arzusunun kapısını çalmayan kalmamıştır; fakat, o kapının da kimseye açıldığı yok!

* Eğer öldükten sonra öteki dünyada rahat edilecekse, orasını buradan iyi olarak kabul etmemiz gerek...

* Zaten, ölüm ödevini yapmasa, insanlar ölmese, yeryüzü insanların genci ve ihtiyarı ile ağzı ağzına dolardı...

Ateşin, önüne çıkan her şeyi yakmasına şaşılır mı?

7305. * Eski bir kökten taze bir dalın fışkırması kadar, ateşin yakması da tabiîdir.

* Ölümün soluğu da korkunç bir ateşe benzediği için, genç, ihtiyar dinlemez!

* Genç bir insanın, sırf gençliğinden ötürü, ölümden korkmamasının ve sevinmesinin sebebi nedir acaba? Ölümü, yalnız ihtiyarlık mı üzerine çeker?

* Bu dünya, ebediyen kalınacak yer değildir. Ölüm, kaderin atını sürüp gelince, gitmemek olmaz!

* Sen ölümü bir zulüm olarak değil, Tanrı'nın bir adaleti olarak tanı! Böyle olunca da, ölüm geldiği zaman, ağlayıp sızlamak manasız olur...

7310. * Eğer imanını bozmak istemezsen, ecelin önünde, ihtiyarlıkla gençliğin bir farkı olmadığına inanmalısın!

* Yüreği imanın ışıklarıyla dolu olana susmak düşer! Çünkü sen de, nihayet, Tanrı'nın bir kulusun!

* Tanrı'ya tapmayı ve yalvarmayı âdet edin ve kıyamet gününe hazırlıklı ol!

* Eğer şeytan senin ruhuna arkadaşlık etmiyorsa, Tanrı'nın sırlarına karışma!

* Dünyada bulundukça öyle çalış ki, giderken imanını da birlikte götürebilsin!

7315. * Şimdi ben sana, Sührab'ın, kendi babasıyla nasıl savaştığını anlatacağım...

Rüstem'in ava çıkması

* Bu hikâye, eski zamanlardan kalıp Dihkan'ların anlattıkları bir hikâyedir.

* Dihkan da, bir mûbitten dinlediği bu hikâyeyi şöylece hatırladığını söyledi: Bir sabah Rüstem,

* Canı sıkılarak, ava çıkmak istedi. Bunun üzerine, hazırlanıp kemerini kuşandı ve tirkeşini okla doldurdu.

* Rahş'ını, o fil gövdeli hayvanı harekete getirerek,

7320. * Av peşinde koşan azgın bir aslan gibi, Turan sınırlarına doğru yola çıktı.

* Turan ülkesinin yakınlarında, yaban eşekleriyle dolu bir ovaya rastlayınca,

* O taçlar bağışlayan pehlivanın yanakları. güller gibi parıldadı ve neşesinden gülerek, Rahş'ı oraya doğru sürdü.

* Ok, yay, gürz ve kementle birkaç yaban eşeği avlayarak,

* Çalıçırpı ve ağaç dallarıyla büyük bir ateş yaktı.

* Ateş adamakıllı kızınca, şiş yerine kullanmak için, bir ağaç arayıp buldu ve

* O erkek yaban eşeklerinden birini bu ağaca geçirdi. O kadar ağır olan o eşek, Rüstem'in elinde, bir tüy gibi hafif duruyordu...

* Kebap piştikten sonra, Rüstem onun etlerini parçalayıp yedi ve içinde ilik bulunan kemikleri ezip bir toz gibi dağıttı.

* Kebabı yedikten ve suyun kenarına gidip suya da kandıktan sonra, yatıp uyudu.

* O, böylece, zamanın gürültüsünden kurtulup yatarken, Rahş da, çayırlıkta gezip otluyordu.

7330. * Bu sırada da, yedi sekiz kadar Türk süvarisi o avlaktan geçmekteydiler.

* Çayırlıkta ve ırmağın kenarında Rahş'ın önce ayak izlerini ve

* Biraz ilerledikten sonra da kendisini görünce, onu yakalamak sevdasına düştüler.

* Bunun üzerine, onu her yanından kuşatıp, kementlerini üzerlerine attılar..

* Rahş, onların kendi üzerine kement attıklarını görür görmez, azgın bir aslan gibi yerinden fırlayıp,

7335. * O atlıların ikisini çifteleriyle yere serdi ve birinin de, dişleriyle, kafasını gövdesinden ayırdı.

* Süvarilerin üçü öldüğü halde, bu savaş hayvanının başı yine kemende girmedi.

* Fakat, bu sefer, her taraftan kementler atarak, nihayet, boynundan yakaladılar ve

* Onu alıp hızla şehre götürdüler. Şehirde bütün halk ondan döl almak istedi.

(1)

* Rüstem uyanınca, atı kendisine lâzım oldu; çayırlığa baktı, her tarafa göz gezdirdi, fakat atından eser göremedi...

* Atı bulamayınca çok kederlendi ve perişan bir halde Semengân'a doğru hızlı hızlı yürümeğe başladı.

* Yolda, kendi kendine söyleniyor ve: "Böyle yayan ve utana utana nasıl döneceğim?

* "Şu tirkeşi, şu gürzü, tulgayı, kılıcı ve böbür postundan zırhımı nasıl taşıyacağım?

* "Ya, çölü nasıl geçeceğim? Bana hücum ederlerse, nasıl karşı korum?

* "Şimdi, Türkler: Rüstem, ölü gibi uykuya varınca, biri gelip atını almış, götürmüş! diyecekler.

* "Fakat, ne çare? At elden gittikten sonra, böyle tasalı tasalı ve yayan yürümekten başka ne yapılabilir ki?

---

(1) Nüsha: * Tohumunu almak için, onu hemen at sürülerinin bulunduğu yere götürdüler ve,

* İşittiğime göre, ona kırk kısrak çektirdilerse de, içlerinden, o da güç belâ, ancak birisi gebe kalabildi...

* "Bari silâhlarımı kuşanıp kemerimi bağlayayım da, gideyim bakayım; belki, bir yerde onun izini bulurum!" diyordu...

(1)

* Yüreğinde türlü türlü tasalarla o da, Rahş gibi, büyük bir hızla yürüyordu...

Rüstem'in Semengân'a gelmesi

* Rüstem, Semengân'a gelirken, Padişahla memeleketin büyükleri,

* O taçlar bağışlayan pehlivanın avlaktan atının kaçtığını ve kendisinin yaya olarak yola düştüğünü haber aldılar.

7350. * Bunun üzerine taç sahibi Padişah ve onun ilerigelen adamları, Rüstem'e karşı çıktılar.

* Görenlerin hepsi, onun Rüstem mi, yoksa sabah güneşi mi olduğu hususnda şüpheye düştüler.

* Karşı karşıya geldikleri zaman Padişah atından indi ve hemen birçok askerler etrafını aldılar.

---

(1) Nüsha: * O ünlü kahraman, bir yandan atının eyerini ve dizginini sırtlanıyor, bir yandan da kendi kendine:

* "İşte, bu dünyanın hali böyledir: Bazen sen eyere binersin, bazen de eyer sana biner!" diye söyleniyordu...

* Semengân Padişahı, Rüstem'e: "Böyle, ne oldu? Seninle savaşmayı sınamağa kalkışan da kim? Böyle bir işe kim cesaret edebilir ki?

* "Biz, burada, hep senin iyiliğini istiyenleriz! Senin buyruğuna uymağa ve senin yolundan gitmeğe hazırız...

7355. * "Varımız da, yoğumuz da senin buyruğunda... Bütün ilerigelen adamlarımızın başı da, canı da senindir!" dedi.

* Rüstem bu sözleri işitince, onun hakkındaki yanlış düşüncesi düzeldi ve

* Ona: "Rahş'ım, şu çayırlıkta dizginsiz, eyersiz gezip otlarken, ortadan kayboluverdi.

* "Ayağının izleri, otlağı yerler olan sazlıkla o ırmak kıyılarından buraya kadar uzandığı için o, herhalde, sizin memleketinizde olacak!

* "Sen onu arayıp bulursan sana teşekkürler eder ve bu iyiliğine karşılıkta bulunurum.

7360. * "Fakat, bir de Rahş'ım bulunmayacak olursa, sizden birçoklarının kafalarını keserim!" direk, başından geçeni anlattı.

* Padişah, Rüstem'e: "Ey, büyük adam! Hiç kimse sana böyle bir iş yapmağa cesaret edemez.

* "Sen, şimdi benim misafirim ol da, kızma. İş, sen nasıl istersen öyle olur.

* "Bugün gece şarap içip gönlümüzü şen tutalım ve her türlü düşünceyi bir yana bırakalım...

* "Hiddet etmekle mesele hallolmaz. Tatlı davranılarak, yılan bile deliğinden çıkarılabilir.

7365. * "Rüstem gibi bir adamın bütün yeryüzünde tanınmış olan atı, nereye saklanabilir ki?

* "Ey, hünerler sahibi ve tecrübeli pehlivan! Sen hele biraz sabret de, biz arar, senin atını bulup sana getiririz!" dedi.

* Onun bu sözlerinden Rüstem'in gönlü sevinçle doldu ve ruhu düşünceden kurtuldu.

* Bunun üzerine, bu müjdeden duyduğu ferahlıkla, onun sarayına giderek misafir olmayı kabul etti.

* Padişah, sarayında, onu güzel bir yere misafir etti ve kendisi de ona bir köle gibi hizmet etti.

7370. * Memleketin ve ordunun ileri gelenlerini davet etti; çalgıcıları getirtti;

* Aşçılara da, hazırladıkları sofrayı pehlivanın önüne kurmalarını buyurdu...

* Rüstem'in canı sıkılmaması için, Rûd çalan çalgıcılarla, kara gözlü ve gül yanaklı sâkiler getirtti. Hepsi birden sofraya oturup içmeğe başladılar.

* Derken, Rüstem sarhoş oldu; çok oturmaktan uykusu gelerek, gidip yatmak istedi.

* Bunun üzerine Padişah ona, iyice rahat edip uyuyabileceği bir yer hazırlattı. Yatağının her tarafına misk ve gül suyu saçtırdı...

Semengân padişahının kızı Tehmine'nin, Rüstem'in yanına gelmesi

7375. * Karanlık gecenin bir parçası geçip de, sabah yıldızı, şu dönen gökteki devrini tamamladıktan sonra,

* Önceden aralarında kararlaştırdıkları gibi, Rüstem'in yattığı odanın kapısını yavaşça açtılar.

* Elinde amberden yapılmış bir mum tutan bir köle, sızıp uyumuş olan Rüstem'in yanına, salınarak geldi.

* Kölenin arkasında da ay yüzlü, renkler ve kokular içinde parıldayan bir güneş;

* Yay kaşlı, kement saçlı, selvi boylu,

7380. * Yanakları Yemen akikinden yapılmış, ağzı âşıkların gönlü gibi dar ve ufak bir kız vardı.

* O kadar güzeldi, ki sanki ruhu akıldan ve teni de tertemiz candan yaratılmış ve hamuruna zerre kadar toprak karışmamıştı.

* Aslan yürekli Rüstem, onu görünce, şaşırdı ve Tanrı'nın adını anmağa başladı.

* Ona: "Senin adın ne? Bu zifiri gecede burada ne arıyor ve ne yapmak istiyorsun!" diye sordu.

* Kız da ona: "Ben, Tehmine'yim. Kederden ve sıkıntıdan, nerede ise, yüreğim parçalanacak!

7385. * "Ben aslanlar ve kaplanlar soyundan gelmişim ve buranın padişahının biricik kızıyım!

* "Yeryüzünde benim gibiler pek azdır ve padişahlar arasında bana eş olabilecek kimse yoktur.

* "Haremin dışında beni ne gören, ne de sesimi duyan vardır...

* "Ben, senin maceralarını, masal dinler gibi dinledim.

* "Senin, dev, aslan, kaplan ve timsahtan korkmayan, keskin pençeli bir pehlivan olduğunu duydum.

7390. * "Sen, zifiri gecede, hiç uyuyup dinlenmeden, kalkar bir başına Turan'a gider, oraları gezer, dolaşır;

* "Bir başına bir yaban eşeğini kebabedip yer ve havaları kılıcınla inletirmişsin!

* "Senin gürzünü elinde gördükleri zaman, korkudan, aslanların yürekleri ve kaplanların derileri parçalanırmış!

* "Senin kılıcını kınından sıyrılmış olarak görünce, kartalın, avının üzerine inmeğe cesareti kalmazmş!

* "Aslanlar, senin kemendinin tadım bilirlermiş... Senin mızrağının korkusundan bulutlar kan ağlarmış!

7395. * "Ben senin için böyle daha ne vakalar dinledim de, hayretimden, hep dişlerimle dudaklarımı ısırdım.

* "Senin göğsünü, omuzlarını ve kollarını görmek istedimı her yerde seni aradım. Tanrı, senin kısmetini bu memlekette yaratmış olacak ki, seni şimdi buraya getirdi.

* "Burada ne kuşlar, ne de balıklar bizi göremezler... İstersen ben, hemen şimdi senin olurum.

* "Herşeyden önce, senin için, aklımı kaybedecek hale geldiğimi bilmelisin!

* "Beni alacak olursanı belki Tanrı bana senden bir çocuk verir de,

7400. * "O da senin gibi güçlü, kuvvetli bir pehlivan olur... Felek ona da Zühal'le güneşi bağışlar!

* "Bundan başka ben, senin Rahş'ını da bulup getirir ve Semegân ülkesini ayaklarının altına sererim!" dedi.

* O ay yüzlü kızın sözleri böylece sona erdi. Rüstem, onların hepsini, sonuna kadar dinlemişti.

* Zaten o peri gibi kızın yüzünü görür görmez, onun her bilgiden nasibi olduğunu anlamıştı.

* Hele Rahş'ın sağlığından haber vermesi, kendisine, bu işin sonunun hayırlı olacağı kanaatini verdi...

7405. * Bunun üzerine, emir vererek bir mûbit çağırttı ve onun vasıtasiyle kızı babasından istetti.

* Padişah bu teklifi duyunca, çok sevindi ve bir selvi gibi, bütün sıkıntıları üzerinden atıp kurtuldu ve,

* O zamanın âdetine uygun olarak, kızını pehlivana verdi... Böylece, Rüstem'in düşüncesine ve arzusuna uyularak, hoşnutlukla nikâh yapılıp da

* Kızın o pehlivana verildiğini duyan genç, ihtiyar herkes sevindi.

* Bütün ahali, sevinçlerinden, canlarını saçtılar ve Rüstem pehlivana:

7410. * "O, yeni aya benzeyen güzel sana hayırlı ve kutlu olsun, senin için kötü düşünenlerin kafaları kopsun!" diye dua ettiler.

* Geceden epey bir zaman geçince, Rüstem eşiyle gerdeğe girdi.

(1)

* Parlak güneş sabahleyin, yüce göklerden, ışıklardan yapılmış misk kokulu kementlerini yerlere sererken

* Rüstem, pazısındaki, dünyaca tanınmış mühreyi çıkarıp,

* Tehmine'ye verdi ve ona: "Şunu al da, eğer kız doğurursan

7415. * "Uğurlu bir yıldızın doğdu sırada saçlarına;

* "Oğlan doğurursan, babasının bir yâdigârı olarak, pazısına bağla!

---

(1) Nüsha: * O taptaze konca şebnemlerle ıslandı ve lâal renkli hokkaya inciler doldu.

* Sedefin kabukları arasına sızan damlalardan bir mücevher meydana geldi...

* "Oğlan olursa, Neriman oğlu Sâm gibi boylu boslu, cömert huylu ve cesur olacak;

* "Bulutların arasında uçan kartalları yere indirecek ve güneş bile, büyüklükte, onunla baş edemeyecektir!" dedi.

* Rüstem, o gece, sabaha kadar o ay yüzlü kızın yanında kalarak, ona türlü konularda birçok sözler söyledi.

* Parlak güneşin göklerde yükselip de yeryüzünü aydınlattığı sırada,

* Kızı kucakladı ve başını, gözünü birçok öptükten sonra ondan ayrıldı.

* Ay yüzlü kız da, üzüntüyü kendisine arkadaş ederek, ağlaya ağlaya dönüp gitti...

* Bundan sonra değerli Padişah, Rüstem'in yanına gelerek, geceyi iyi geçirip geçirmediğini, yattığı yerden memnun kalıp kalmadığını sordu...

* Böylece hal hatır sorduktan sonra, Rahş'ın bulunmuş olduğunu da kendisine müjdeleyince, taçlar bağışlayan Rüstem'in gönlü sevinçle doldu...

* Hemen dışarıya çıkarak onu sevip okşadı ve üzerine eyerini vurdu. Sonra hem Rahş'ın bulunmasına, hem de Padişahın gösterdiği konukseverliğe teşekkür ederek,

* Oradan kalkıp, bir yel gibi, Sistan'a doğru yola çıktı ve bu macera, aklında hiç silinmeyen bir hâtıra olarak kaldı...

* Buradan da kalkıp Zâbilistan'a gitti ve görüp işittiklerini hiç kimseye söylemedi.

Sührab'ın doğması

* Dokuz ay geçtikten sonra, bu padişah kızından, parlak aya benzeyen bir çocuk doğdu.

* Bu çocuk, yüzü ve boyu bosu ile, tıpkı, fil gövdeli Rüstem'e veya aslan gibi olan Sâm'a veyahut da Nirem'e benziyordu.

7430. * Tehmine yavrusunu görünce, sevinip gülümsedi ve ona Sührab adını verdi.

* Aradan bir ay geçince çocuk, bir yıllıkmış gibi gelişti; göğsü ve diğer yerleri, Zâl oğlu Rüstem'inkiler gibi oldu.

* Üç aylıkken, kahramanlık meydanları na atıldı. Beş yaşına gelince de, aslan gibi pehlivanların yüreklerini koparıp almağa başladı...

* On yaşına geldiği zaman, artık, kendisiyle savaşmağa cesaret edecek hiç kimse kalmamıştı.

* Nihayet bir gün, çok şımarık bir tavırla annesinin yanına gelerek, ona: "Bana bak!

7435. * "Benim boyum bosum bütün kardeşleriminkinden yüksek; başım, nerde ise, göklere değecek...

* "Ben, kardeşlerime hiç benzemiyorum. Ben, kimin tohumundanım? Birisi bana babamı sorunca, ne diyeyim?

* "Eğer sorumu cevapsız bırakırsan, bil ki, seni bu dünyada artık yaşatmam!" dedi.

(1)

* Annesi ona: "Böyle kızma da, söyleyeceklerimi dinle... Sen, soyunla sevinmelisin.

* "Çünkü, o fil gövdeli Rüstem pehlivanın oğlusun! Destan, Sâm ve Nirem'in soyundansın!

7440. * "Boyunun bosunun böyle gelişmesi ve başının göklere erişmesi, tohumundaki büyüklüktendir.

* Âlemi yaratan Tanrı, yeryüzünü yarattığı günden beri, Rüstem gibi bir binici daha doğmamıştır!

* "Neriman'ın oğlu Sâm gibi bir pehlivan da, yeryüzünde az bulunurdu... Felek bile, onun başına elini dokundurmağa cesaret edemezdi!" dedi.

---

(1) Nüsha: * Delikanlının bu sözlerini duyunca, o ünlü yiğitten korkan

* Tehmine, bundan başka ona, savaş için bahane arayan babası Rüstem'den gelmiş bir mektupla,

* Üçü parlak yakutlar, üçü de altınlarla dolu altı kese gösterdi...

* Rüstem bunları, Sührab doğduğu zaman, doğum hediyesi olarak İran'dan göndermişti.

* Tehmine onları Sührab'a vererek: "Ey, hünerler sahibi oğul! Bunları al, baban sana İran'dan gönderdi...

(1)

* "Fakat o, Sührab'ın doğduğunu Efrâsiyâb duymasın, diyordu.

* "günkü Efrâsiyâb, babanın düşmanıdır ve o zalimin zulmünden bütün Turan halkı matemdedir.

* "Eğer senin Rüstem'in oğlu olduğunu öğrenirse, sana kin bağlar, babana olan düşmanlığının acısını senden çıkarır!

* "Eğer baban, senin böyle büyüyüp yetiştiğini ve büyük bir pehlivan olduğunu bilse,

(1) Nüsha: * "Bunları bir yadigâr olarak sakla, ki belki bir gün gelir de işine yararlar!

* "Hemen seni benim yanımdan aldırarak, yüreğimde yaralar açar!" dedi.

* Sührab da annesine dedi ki: "Bu sırrı, hiç kimse saklayamaz!

* "İran'ın ileri gelenleri, Rüstem'in bütün maceralarını biliyor ve anlatıyorlar.

* "Benim geldiğim gibi büyük bir soyu saklayacak ne var?

* "Şimdi ben, savaşçı Türklerden, büyük bir ordu hazırlar,

* "Kâvus'u tahtından kaldırıp atar, Tûs'un İran'dan izini siler;

* "Gürgin'i, Gûderz'i, Giv'i, Nevzer'in oğlu Güstehem'i ve cesur Behram'ı öldürür,

* "Elime geçireceğim bütün hazineleri tahtı, ve tacı Rüstem'e verir, Kâvus'un yerine onu oturturum!

* "Ondan sonra da kalkar, savaşa savaşa Turan'a girer, Padişahla karşılaşır,

* "Efrâsiyâb'ın tahtını elinden alarak mızrağımın ucunu güneş'in üstüne çıkarır,

* "Savaşta aslanların yaptıkları işleri başarır, seni de İran'a Kraliçe yaparım!

* "Rüstem gibi bir baba ve onun da benim gibi bir oğlu olduktan sonra, yeryüzünde taç sahibi hiç kimse kalmaz!

* "Güneşle ay ortalıkta parlayıp dururken, yıldızlar ne diye çıkıp parlayacakmış?" dedi.

Sührab'ın kendine bir at seçmesi

* Sührab pehlivan, annesine dedi ki: "Sen, şimdi benim kahramanlığımı göreceksin!

7465. * "Fakat bana öyle yürek bir at lâzım, ki onun çelik tırnakları sert taşları bile kırıp parçalamalı!

* "Filler gibi kuvvetli olsun, kuşlar gibi uçsun, balıklar gibi yüzsün ve ceylânlar gibi koşsun!

* "Benim istediğim at bu vasıfları taşımalı ki benim şu pehlivanlara yaraşan vücudumla gürzümü ve baltamı çekebilsin!

* "Ben, atsız, hiçbir yere gidemem... Sonra, yollarda karşıma düşmanlar çıkarsa ne yaparım?"

* Annesi, oğlunun bu sözlerini duyunca, parlak güneşe benzeyen başını kaldırdı.

7470. * Oğlunun, içlerinden, savaşta üzerine bineceği güzel bir at seçmesi için,

* Çobana, bir duman gibi hızlı giderek, bütün kısrakları alıp getirmesini buyurdu.

* Bunun üzerine, dağlarda ve ovalarda başıboş dolaşan bütün at sürülerini

* Şehre getirdiler. Sührab, kemendini eline alarak, cesur bir tavırla gelip,

* Boylu ve kuvvetli gördüğü her atın boynuna kemendini atarak, yakaladı.

7475. * Kuvvetlerini anlamak için hangisinin sırtına elini bastırdıysa, elinin ağırlığından, at çöküp karın yere yapıştı.

* Böylelikle Sührab, birçok güzel güzel atları yerlere serip öldürdü ise de isteğine uygun bir at elde edemedi.

* İstediği gibi bir at bulamayınca, ün peşinde koşan pehlivanın canı sıkıldı.

* Bunun üzerine, orada bulunan pehlivanlardan biri, o fil gövdeli kahramanın yanına gelerek:

* "Benim, Rahş'ın tohumundan bir kısrağım var. Aslan gibi kuvvetlidir ve yel gibi gider.

7480. * "Boyca, bir derenin ortasından yükselen bir dağı andırır. Koşmaya başlayınca da, kanad açmış kuşa benzer.

* "Kuvvetçe de, hızca da güneşten farksızdır ve böyle bir kısrağı hiç kimse görmüş değildir!

* "Dağlarda kargalar gibi uçar, denizde de balıklar gibi yüzer...

* "Ovalarda da, kötü niyetli bir düşmanın peşine düştü müydü, yaydan çıkmış oka benzer!" dedi.

* Sührab, bu sözleri duyunca çok sevindi, güldü, yanaklarından sevincin ışıkları döküldü.

7485. * O güzel renkli atı hemen Sührab pehlivanın yanına getirdiler.

* Sührab, olanca kuvvetiyle, atın kuvvetni sınadı ve onu istediği gibi buldu.

* O pehlivan oğlu pehlivan, hayvanı okşadı, sevdi ve eyerleyip üzerine bindi.

* Eline direk gibi bir mızrak alıp, Bisütun dağı gibi çıkıp üzerine oturdu ve

* Sevinç içinde: "Tanrı'ya şükürler olsun, ki elime böyle bir at geçti.

7490. * "Bunun üstüne bindikten sonra, Kâvus'un gündüzünü geceye çevirmek kolay!"

* Dedikten sonra, hemen evine gelip, İranlılarla savaşmağa hazırlandı.

* Hem soylu, hem de tam savaşçı bir pehlivan olduğu için, her yandan askerler gelip yığıldılar.

* Bundan sonra, kalkıp dedesinin yanına gitti ve ona: "Ben, İran ülkesine gidip, o ünlü babamı göreceğim!" diyerek ondan izin ve yardım istedi.

Semegân Padişahı onu bu halde görünce, kendisine, savaşmak için gereken şeyleri verdi.

7495. * Taç, taht, külâh, kemer, at, deve, altınlar, mücevherler,

* Rum kaftanları... Bunlar arasındaydı. Dedesi, henüz yeni yetişen bu çocuğun haline hayran kalmıştı...

* Bunun içindir ki bağışın kapısını açarak, pedişahların âdet ve geleneğini yerine getirdi...

Efrâsiyâb'ın, Barman ile Hûman'ı Sübrab'ın yanına göndermesi

* Efrâsiyâb'a: "Sühab, gemiyi suya indirdi.

* "Etrafına büyük bir ordu toplandı. Kendisi de, çimenlerin ortasında yükselen bir selvi gibi, serpilip gelişti.

7500. * "Ağzı henüz süt kokan bir çocuk olduğu halde, kılıç ve ok kullanmaktan dem vuruyor!

* "Hançeriyle yeryüzünden kötülükleri kaldırmak istediği için, şimdi, Kâvus'la savaşmak niyetinde...

* "Etrafına bir hayli insan toplandı; hiç kimseden korktuğu yok.

* "Sözün kısası, asaletinin gerektirdiğinden daha büyük işler yapacak gibi görünüyor!" diye haber verdiler.

(1)

* Efrâsiyâb'ın bu haber pek hoşuna gitti, sevindi ve güldü.

7305. * Gürz kullanmakta usta olan ünlü savaşçılar seçip,

* Onların başına, aslanların savaşından bile kormayan Barman ve Hûman gibi kahramanları komutan yaptı.

* Seçtiği on iki bin savaşçıyı onların emrine vererek,

* Onlara: "Bu sırrı, kimseye açmayın!

* "Tâ ki Sührab'ın babası, onu, tabiî bağların etkisiyle tanıyamasın; buna engel olun!

7310. * "Baba oğul karşı karşıya geldiler miydi, birbirlerini tanımazlarsa, Rüstem tabiî savaşmak isteyecektir.

---

(1) Nüsha: * "Rüstem'in soyundan gelen bir kimse, şüphesiz ki, kudretli olur!"

* Rüstem'le Tehmine arasındaki macerayı zaten duymuş olan

* "Böylelikle, o ihtiyar belki bu genç kahraman Sührab'ın elinde ölür de,

* "Rüstem'siz İran'ı o zaman ele geçirir ve dünyayı Kâvus'un başına dar ederiz!

* "Ondan sonra da Sührab'ı yakalayıp, bir daha uyanmayacağı bir uykuya yatıveririz...

* "Tersine olarak, Sührab'ın Rüstem'in elinde ölmesi de aynı şeydir... Çünkü, bu sefer, Rüstem, oğlunun kederine dayanamayarak, kendiliğinden ölecektir!" dedi.

7515. * Bunun üzerine, bu iki pehlivan kalkıp, aydın canlı Sührab'ın yanına gittiler.

* Yanlarında, Padişahın hediyesi olarak da, üzeri seferli ve yüklü onar at ve katırla,

* Firuzeden yapılmış bir taht ve yakuttan bir taç götürdüler.

* Tacın üzerinde bir inci bulunduğu gibi, tahtın ayakları da fildişindendi.

* Bunlardan başka, Sührab'a karşı tatlı sözlerle yazılmış bir de mektup vardı ve

7520. * Onda şu sözler yazılıydı: "Sen, İran tahtım eline geçirirsen, senin adaletin sayesinde zaman rahat eder!

* "Bu memleketle orası arasında uzun boylu bir fark yoktur. Semengân, Turan ve İran, hep bir sayılır.

* "Ben de sana istediğin kadar asker göndereyim. Sen, hemen tahtına oturmana ve başına tacını giymene bak!

* "Turan'da eşleri bulunmayan komutan Hûman'la Barman'ı

* "Senin emrine gönderiyorum. Onlar, bir müddet senin misafirin olsunlar.

7525. * "Savaşacak olursan onlar da senin emrinde savaşarak, kötülük düşünen düşmanın başına dünyayı dar ederler!"

* Hûman'la Barman, bu mektupla birlikte, Padişahın verdiği süslü elbiseyi, üzerleri hediye yüklü atlarla katırları alıp götürdüler.

* Sührab, onların gelmekte olduklarını duyunca, kemerini kuşanıp, onları karşılamağa hazırlandı.

* Büyük babasiyle birlikte Hûman'a karşı çıktı. Onun yanındaki askerlerin çokluğunu görüp sevindi.

* Hûman, Sührab'ı o kadar güclü, kuvvetli gördü ki şaşırıp kaldı.

7530. * Mektubu ve Padişahın gönderdiği yüklü atlarla katırları ona verdikten

* Sonra, bu iki uyanık pehlivan, kendisine cihan pehlivanının gönderdiği haberleri bildirdiler...

* Cihanı eline geçirmek isteyen Sührab, mektubu okur okumaz, hemen ordusunu hazırladı ve

* Davulları çaldırıp yola düştü. Askerlerinin çokluğundan, yeryüzü gürültüyle doldu...

* Öyle, ki ne aslanlar, ne de timsahlar onunla savaşmağa daynacak gibi değildiler...

7535. * Ordusunu İran topraklarına sürerek, her tarafı yaktı, yıktı, mamur bir yer bırakmadı...

Sührab'ın Akkale'ye gelmesi

* Akkale denilen ve İranlıların kendisine çok ümit bağladıkları bir kale vardı.

* Kalenin koruyucusu, birçok savaşlar görüp geçirmiş, kuvvetli, cesur, gürz ve yay kullanmakta usta olan Hecir adında birisiydi.

* O zamanlar henüz sağ ve kahramanlığı yerinde olmakla beraber artık zayıflamış olan Gejdehem'in de,

* Kahramanlığı ile tanınmış, cesur ve binicilikte usta bir kızı (1) vardı.

7510. * Sührab, bu kaleye yaklaşınca, cesur Hecir onu gördü.

(1) Nüsha: "Kızı" yerine Kızkardeşi".

* Hemen rüzgâr kanadlı atına binerek, kaleden çıktı ve bir toz gibi uçup savaş meydanına geldi.

(1)

* Sührab, onun bu halini görür görmez, heyecana gelerek kılıcını çekti ve

* Askerlerin arasından fırlayıp, bir yel gibi, onun üzerine yürüdü ve

* Ona şöyle seslendi: "Ey, canından vazgeçen! Sen, böyle bir başına, benimle savaşmağa mı geldin?

7545. * "Öyle ise, hiç kaçmağa kalkışma da, yerinde olduğun gibi dur ve atının dizginini sıkı tut!

* "Sen, kimin nesisin? Adın nedir ve kimin soyundansın? Ne yazık ki, seni doğuran ana ölümüne ağlayacak!"

* Bunun üzerine Hecir, ona karşılık vererek: "Benim, seninle savaşmak için, kimsenin yardımına ihtiyacım yok!

---

(1) Nüsha: * O pehlivan yaratılışlı yiğit, Türk ordusuna seslenerek şöyle söyledi:

* "Yiğitler, savaşçılar ve tecrübeli kahramanlar kimlerse,

* "Ordunu bunca ilerigelenleri arasından ortaya çıkıp, şu intikam alanında bununla savaşsınlar!"

* Fakat, o boylu boslu ve güclü kuvvetli yiğidin karşısına çıkmağa kimse cesaret edemedi...

* "Ünlü kahraman ve ünlü komutan Hecir, benim! Şimdi kafanı gövdenden ayırıp

* "Yeryüzü padişahına göndereceğim! Gövdeni de akbalar yesin!" dedi...

7550. * Sührab bu sözleri duyunca, gülerek düşmanının üzerine yürüdü.

* Birbirlerine o kadar hızla ve ardı ardına mızrak yağdırdılar, ki ikisini birbirinden ayırmak güçleşti...

* Fil kuvvetli Sührab ateş gibi yerinden kalkarak, dağ gibi atını yerinden oynattı.

* Hecir, onun beline bir mızrak savurdu ise de, mızrak onun vücuduna kadar işleyemedi.

* Bunun üzerine Sührab da, aynı mızrağı kapıp Hecir'in beline indirmesiyle.

7555. * Onu bir yel gibi, atının üzerinden aşağıya alıverdi...

* Sonra, kaldırıp da bir dağ parçası gibi onu yere vurunca, Hecir'in yüreği korku ile doldu.

* Sührab, hemen atından aşağıya inip, yanına gitti ve başını gövdesinden ayırmak istedi.

Fakat Hecir, yerde kıvranarak sağ tarafına dönüp Sührab'dan aman istedi.

* Bunun üzerine Sührab, onu öldürmeyerek, kendisine birçok öğütler verdi.

7560. * Ellerini ve ayaklarını bağlayarak, Hûman'ın yanma gönderdi.

* Hecir'in tutsak olduğu haberi kalede duyulunca,

* Onun aralarından kaybolmasına, kadın, erkek bütün halk ağladı...

Sührab'ın, Gürd-âferid ile savaşması

* Gejdehem'in kızı, o halkın büyüğünün böyle aradan koybolduğunu duyunca,

* Üzünütüsünden bağırıp çağırdı, yüreğinden ah çekti...

7565. * O, pehlivanlar gibi, binici ve savaşta ün almış bir kahraman kadındı.

* Adı Gürd-âferid olan bu kadının, savaşmaktan yana, eşini bilen yoktu...

* Hecir'in başına gelen felâketten o kadar utandı ki, bir lâle yaprağını andıran yanakları soldu.

* Hiç vakit kaybetmeden zırhını giyinip savaşa hazırlandı. Zaten, duracak zaman değildi.

* Saçlarını zırhının altına sokup, başına koyduğu Rum tulgasına bağladı.

7570. * Beline kemerini kuşanıp, yel gibi giden bir ata atladı ve bir aslan gibi kaleden aşağıya inerek,

* Bir toz gibi, düşman ordusunun önüne geldi. Gök gürültüsü gibi bir sesle bağırarak:

* "Pehlivanlarınız nerede? Başınız ve savaş erleriniz kimlerdir?

* "Tecrübeli ve benimle bir timsah gibi savaşabilecek savaşçılar kimlerse karşıma çıksınlar!" dedi.

* Fakat o seçkin erlerden toplanmış ordudan, hiç kimse karşısına çıkmağa cesaret edemedi.

7575. Aslanları yenen Sührab, onu görünce de, güldü ve dudaklarını ısırarak:

* "İşte, kılıcına ve kuvvetine güvenen kahramanın tuzağına düşmek isteyen bir yaban eşeği daha!" dedi.

* Hemen kaftanını giyip, başına bir Çin tulgası geçirerek, bir yel gibi

* Gürd-âferid'in yanına geldi. Kement kullanmakta usta olan o kız, Sührab'ı görünce,

* Yayını kurup savaşa hazırlandı. Bu, o kadar nişancı bir kızdı

7580. * Ki kuşlar bile onun okundan kendilerini kurtaramazlardı.

* Kız, Sührab'ı bir ok yağmuruna tuttuğu gibi, sağdan soldan seğirten atlılarla da savaşa tuttuştu.

* Sührab, bu hali görünce hem utandı, hem de kızdı ve elindeki okla savaşa girişti.

* Kalkanı başına tutarak, yürüye yürüye, o savaşçı kızın yanına geldi.

* Gürd-âferid, düşmanının böyle ateş gibi parladığını görünce,

7585. * Yayını kurup koluna astı ve atını oynatıp onu bulutlara kadar sıçrattı...

* Sonra da, mızrağının ucunu Sührab'a doğru yönelterek, atının dizginine kuvvetle sarıldı.

* Bunun üzerine Sührab büsbütün coşarak, bir kaplan kesildi. Karşısındakini yenmek için, çareler düşünmeğe başladı.

* O da dizginlere sarılıp, atını oynatarak, düşmanın üzerine Âzergeşesb gibi saldırdı...

* Can alıcı mızrağını eline alarak, düşmanın arkasına nişan alıp

7590. * Gürd-âferid'in böğrüne sapladı ve zırhını paramparça etti.

* Çevgenin önüne düşmüş top gibi, onu, atının eyeri üzerinden al aşağı etmek istedi.

* Gürd-âferid, eyerin üzerinde sendeledikten sonra, belinden keskin kılıcını çekip,

* Bir vuruşta, Sührab'ın mızrağını ikiye böldü ve yine eyerinin üzerine yerleşerek tozu dumana kattı...

* Fakat, nihayet, Sührab'la savaşmayacağını anlayarak, dönüp kaçmak istedi.

* Ama, bu sefer de, Sührab yakasını bırakmadı. Bir ejderhaya benzeyen atını sürerek, kızgınlığı ile, yeryüzünü zindana çevirdi...

* Hızla arkasından yetişerek onu bir yerde sıkıştırıp üzerine atıldı ve başındaki tulgayı kapınca,

* Gürd-âferid'in uzun saçları ve güneş gibi yüzü meydana çıktı.

* Sührab, onun, padişahlık tacı kadar değerli saçlara sahip bir kız olduğunu görerek,

* Hayret etti ve: "Savaş alanında, İran ordusunun kadınları böyle savaşırsa,

* "Erkekleri de, herhalde, savaş günün bulutlara kadar toz kaldırıp, yeryüzünde tozu dumana katarlar!" dedikten sonra,

* Hemen, eyerinin arkasındaki kemendi açıp atarak Gürd-âferid'i belinden yakaladı.

* Ona: "Elimden kurtulmak için hiç uğraşma! Ey, ay yüzlü kız! Ne diye, tutup benimle savaşa giriştin?

* "Şimdiye kadar, ağıma senin gibi bir av düşmediydi... Hiç, pençemden kurtulmak için çabalayıp durma!" dedi.

* Bunun üzerine Gürd-âferid, yüzünü açıp da ona göstermekten başka çare bulamadı.

7605. * Sührab'a: "Ey, cesur aslanlardan da aslan olan kahraman!

* "İki ordu da, gürz ve kılıçla yaptığımız döğüşü seyrediyor.

* "Onlar, yüzümü ve saçlarımı görüp de benim kadın olduğumu anlayınca, senden soğuyacaklar:

* "Bak şu Sührab'ın yaptığına, tutmuş da, tozu dumana katarak, bir kadınla döğüşüyor!

* "Artık bu döğüşü bırakması, bir kadınla döğüşmekten vazgeçmesi gerek! diyecekler...

7610. * "İyisi mi, gel de bu işten vazgeçelim! Büyük bir adam, akıllıca davranmalıdır.

* "Benim yüzümden, iki orduya da kendini gülünç etme!

* "Artık, ordum da, kalem de senin buyğundadır. Barışmamız gereken bir sırada, döğüşmemiz doğru olur mu?

* "Ne zaman buyurmak istiyorsan, buyur, gel; kalem de, kalenin korucusu da, hazinelerim de senindir!" diyerek

* Sühráb'a yüzünü, inep gibi dudaklarını ve inci gibi dişlerini gösterdi...

7615. * Kız, gerçekten, bir cennet bahçesi kadar güzeldi. Hiçbir köylü, o boy bosta bir selvi yetiştirmemiştir!

* Gözleri ceylân gözüne, kaşları da yaya benziyordu. Yüzünü görenler, göklerin açılıp parıldadıklarını sanırlardı.

* Sühráb ona: "Sakın, söylediklerinden döneyim deme! Savaşırken, benim nasıl adam olduğumu anladın...

* "Hele, şu kaleye hiç güveneyim deme! Ne de olsa o, göklerden yüksek değildir...

* "Gürzümü bir indirdim miydi, kalenin ne burcu kalır, ne de kulesi... Hepsi de yerle bir olur!" dedi.

7620. * Bunun üzerine Gürd-âferid, dizginden tutup, Sühráb'ın atını kaleye doğru götürdü.

* Yaklaştıkları zaman, içerdekiler kalenin kapısını açtılar ve Gürd-âferid, dizginin-

den tutup, Sührab'ın atını kaleye doğru götürdü.

* Yaklaştıkları zaman, içerdekiler kalenin kapısını açtılar ve Gürd-âferid yorgun argın, kendini kaleye attı...

* Kapılar yeniden kapandı. Kaledekiler bu işlere çok üzüldüler; ağladılar, gözlerinden kanlı yaşlar akıttılar.

* Hecir'in ve Gürd-âferid'in uğradıkları felâketten, genç, ihtiyar herkes üzgündü.

* Gejdehem, ünlü pehlivanlarla birlikte, kızının yanına gelerek:

7625. * "Ey, benim temiz yürekli, aslan kızım! Başına gelenlere, bütün halk üzüldü.

* "Sen, savaşmak zorunda kaldığın ve hilelerle karşılaştığın halde, yine de, bizi utandıracak bir şey yapmış değilsin!

* "Şu yüce göklerin sahibi olan Tanrı'ya şükürler olsun, ki düşmanın sana bir kötülüğü dokunmadı!"

* Diyince, Gürd-âferid gülmeğe başladı. Kalenin burcuna çıkıp, önce kendi ordusuna ve

* Sonra da aşağıya baktı. Atının üzerinde bekleyen Sührab'a: "Ey, Turan ülkesinin kahramanı!

7630. * "Neye, zahmet edip de buralara kadar geldin? Şu savaş meydanından uzaklaş da, geldiğin yere git!" dedi.

* Bu sözleri dinleyen Sührab: "Ey, güzel yüzlü kız! Güneşin, ayın ve padişahlık tahtının üzerine yemin olsun,

* "Ki ben bu kaleyi, şimdi, yerle bir edecek ve ey zalim kız, seni de elime geçireceğim!

* "Elime geçip de kıvranmağa başladığın zaman, bu saçmaları söylediğine pişman olacaksın...

* "Şu dönen felek başından tacını aldıktan sonraki pişmanlıktansa hiçbir fayda gelmez.

7635. * "Hani, o verdiğin sözler?" dedi. Bu söz üzerine Gürd-;ferid,

* Gülerek, onunla alay etti: "Türkler, kendilerine eş olacak kadını İran'dan alamazlar!

* "Ben de sana saadetin yüzünü göstermedim diye üzülme!

* "Zaten sen herhalde Türk değilsin, ki şu kuvvetin, kolların, pazıların ve omuzlarınla, pehlivanlar arasında eşsiz olarak bulunuyorsun

* "Fakat Padişah, senin gibi bir pehlivanın Turan'dan bir ordu getirdiğini duyacak olursa,

7640. * "O da, Rüstem de çok kızarlar. Rüstem'in karşısında ise, sen dayanamayacağın gibi,

* "Ordundan da bir tek kişi sağ kalmaz. Bundan sonra, senin başına neler gelir, artık orasını bilemem...

* "Şu güçlü kuvvetli vücudunun kaplanlara yem olmasına acırım.

* "Artık o pazılarına güvenmeyecek hale gelirsin; mezarının üzerinde de, aptal öküzler otlarlar...

* "Senin için en iyisi, sözlerimi dinleyerek, geldiğin gibi, kalkıp Turan'a dönmektir!" dedi.

7645. * Bu sözleri duyan Sührab, kalenin kızın elinde böyle kolayca kalıp da kendi eline geçmemesinden utandı.

* Kalenin dibinde, temellerin üzerinde bulundukları yerleri

* Tutup altüst etti. Oralarını da kötülerin kötülüğünden temizledi, onun kuvvetini kırdı.

* Sonra: "Bugün artık vakit geçti, şimdi savaşmağa son verelim de,

* "Yarın sabah erkenden gelip bu kalenin tozunu havaya uçuralım ve savaşın bütün acılarını ortaya dökelim!"

7450. * Deyip atının dizginini çevirdi ve yerine doğru yola çıktı...

Gejdehem'in Kâvus'a mektubu

* Sührab dönüp gittikten sonra, ihtiyar Gejdehem, bir kâtip çağırarak, yanına oturttu ve

* Padişaha bir mektup yazıp, bir haberciyle onu yola çıkardı...

* Mektupta, önce Padişahı övdükten sonra, olup bitenleri şöylece anlattı:

* "Üzerimize, savaşmak için bahane arıyan kahramanlardan toplanmış bir ordu geldi.

7655. * "Bu ordunun başında, yaşı on yediyi geçmeyen, bir pehlivan var.

* "Boyu, düzgün bir selviden daha yüksek; yüzü de Cevza burcundaki güneşten daha parlaktır.

* "Boyu bosu da, kalçaları da aslanınkilere benziyor. Ben İran'da, onun elleri ve gürzü gibi ne el gördüm, ne de gürz!

* "Hint kılıcını eline aldı mıydı, dağları da, denizleri de yener...

* "Onun sesinin yanında, gök gürültüsü hiçtir; pazıları da, keskin bir kılıçtan daha çok işe yarar...

* "Pehlivanlar arasında İran'da da, Turan'da da eşi yoktur!

* "Adı da, Sührab... O ne devden, ne filden, ne de aslandan korkar.

* "O, sanki, Rüstem'in eşi... Sanki, Nirem'in soyundan gelmiş bir pehlivan!

* "Cesur Hecir kemerini kuşanıp, hızlı giden bir ata binerek

* "O, birçok savaşlar görmüş geçirmiş, Sührab'ın yanına gitti. Ben onu, Sührab'ın karşısında,

* "Bir kokunun dimağa gitmesi veya gözün açılıp kapanması için geçen müddet kadar bile atının üzerinde göremedim.

* "İşte, onu bu kadar kısa bir zaman içinde, atının üzerinden alıp yere vurdu. İki ordunun askerleri de, onun kolunun kuvvetine hayran kaldılar.

* "Hecir, şimdi, sağdır. Ruhu azap ve vücudu dertler içinde ve Sührab'ın amanındadır!

* "Ben, Türk atlılarını çok gördüm. Fakat, atını bu kadar iyi idare edeni ne gördüm, ne de duydum!

(1)

* "İki ordu birbirine girdiği zaman bir savaş erinin, kara taştan da yapılmış olsa, onun pençesine düşmesini istemem.

7670. * "Onun kin alınacak günde, üzerinde savaştığı ve atını oynattığı dağların haline ovalar bile acırlar...

* "Padişahımız acele etsin... Eğer ordu göndermekte gecikecek olur da pusu kurmağa zaman kalmazsa,

* "İran'ın şerefi gitmiş ve bütün yeryüzünü onun kılıciyle altüst olmuş saymak gerek...

* "Bu gidişle, bu Türk yeryüzüne sahib olacak... Çünkü, yalnız kendi kuvvetine güveniyor, hiç kimsenin yardımına muhtaç değil!

* "Onun gibi at kullanan bir süvariyi, kimse görmemiştir... Senin anlayacağın o, Sâm'ın tıpatıp eşidir!

---

(1) Nüsha: * "Yeryüzünde, kahraman Rüstem'den başka hiç kimse onun gibi savaşamaz.

* "Bütün yeryüzünde, Zâl-i Zer'in oğlu Rüstem'den başka kimse onunla savaşamaz.

* "O, iki ordunun karşılıklı safları arasında, savaşçı bir yiğidi bir kere eline geçirmesin...

7675. * "Biz, o savaş erinin pençesine, gürzüne ve savaşına dayanamayız!

* "Kahramanlarımızın bahtı artık kararmıştır. Sen bil ki, onun kahramanlığının ünü göklere çıkmıştır!

* "Biz bu akşam, bütün eşyamızı toplayıp, memleketin yolunu tutuyoruz.

"Eğer biz biraz daha sabredip de dayanmağa kalkışırsak, sesimizi bir daha duyamazsınız; bizi yok olmuş bilin!

* "Çünkü, bu kale ona karşı dayanamaz; aslanlar bile onun karşısında duramaz!"

7680. * Geceleyin, bu mektup yazılıp mühürlenerek haberciye verildi Haberci de onu alıp, yola çıkmağa hazırlanırken, Bejdehem ona:

* "Yarın sabah yola o kadar erken çıkacaksın, ki seni Turan ordusundan hiç kimse görmeyecek!" dedi.

* Haberci, mektubu sağ eline alarak, kalkıp gitti.

(1)

---

(1) Nüsha: * Kalenin altında, Gejdehem'in de bildiği gizli bir yol vardı...

* Haberci bu yolun içine dalarak, ortadan kayboldu.

Sührab'ın Akkale'yi ele geçirmesi

* Sabahleyin güneş dağların tepelerinden başını çıkarırken, Turanlılar da kemerlerini kuşanıp hazırlandılar.

* Komutan Sührab, eline bir mızrak alarak; hızlı giden atının sırtına bindi.

7685. * Kalenin bütün savaşçılarını bir koyun sürüsü gibi yakalayıp bağlamak niyetiyle, yola çıktı.

* Fakat, kaleye gelince, kimseyi göremedi. Bunun üzerine, bir aslan gibi kükredi.

* Kendisine kalenin kapısını açtılar. İçeride, ilerigelenlerden hiç kimse yoktu.

* Kalede bulunan atlıların ve savaşçıların hepsi, geceleyin, Gejdehem'le beraber gitmişlerdi.

* Kalenin altında, dışarıdaki düşmanın bilmediği bir yol vardı.

(1)

7690. * Sührab ve ordusu kaleye girdikleri zaman, Gejdehem'i kalede bulamadılar.

* Kalede bulunanların hepsi, hiç suçları olmadığı halde, suçlu durumuna düştüler.

---

(1) Nüsha: * O gece Gejdehem ile birlikte, bütün ailesi ve akrabası da, aynı yoldan kaleyi terk ettiler.

* Sührab emretti, hepsi huzuruna çıktılar ve canlarını kurtarmanın çaresini aradılar.

* Sührab, Gürd-âferid'i kalede arayıp da bulamayınca, ona şarşı sevgisi büsbütün alevlendi...

* İçinden bir ah çekerek: "Yazık yazık ki o parlak ay bulutların arasına girip kayboldu!" diye hayıflandı...

7695. * Gejdehem'in mektubu eline geçip de Kâvus bu haberleri alınca, çok üzüldü.

* Ordusunun ilerigelenlerini çağırtarak, onlara, mektubun içindeki haberlerin bir kısmını anlattı...

* Bunun üzerine Tûs, Gûderz, Geşvat, Giv, Gürgin, Behram ve cesur Ferhat

(1)

---

(1) Nüsha: * "Bana ne kadar şaşılacak şekilde göz değdi, ki felek böyle bir avı elimden alıverdi!

* "Kemendime, kimsesiz bir ceylân düşmüştü. Fakat o, şimdi kementten kendisini kurtararak, beni kendi kemendine düşürdü...

* "Bir peri yüzlü, ansızın karşıma çıkarak, gönlümü çaldı ve derdime dert kattı.

* "O güzel, beni derde soktuktan sonra, birdenbire ortadan kayboluverdi.

* "O büyücü güzel, nasıl etti benim gözlerimi bağladı da, böyle, kılıçla yaralanmış ve kanım yere dökülmüş gibi oldum.

* "Onun yüzünü görmeden yaşamak, benim için çok acı... Onun o tatlı konuşmasına tutkunum.

* Gibi ileri gelen pehlivanlar İran Padişahının yanına gelip oturdular.

* Padişah, mektubu okuyarak, onlara Sührab'ın yaptıklarını az çok anlattı ve

00. * Sonra, huzurundaki o pehlivanlara, gizlice dedi ki: "Bu iş uzun sürecek...

* "Yüreği pek tasalı olan Gejdehem'in söylediğine bakılırsa, bu adam bizi uzun boylu uğraştıracak!

---

* "Bilmiyorum, o büyücü bana ne yaptı da, böyle, ansızın dilim tutuldu, karşısında ne söyleyeceğimi şaşırıverdim.

* "O savaşta yüzce de, sözce de, ona benzer bir başka güzel görmedim!

* "Onun sözlerini ne zaman hatırlasam, açtığı yara ile, derdim ve ateşim artıyor.

* "Sevgiliden böyle uzak kalmak, bana sonsuz bir ıstırap veriyor.

* "Hal böyle iken, daha, onun neyin nesi olduğunu anlıyamadıktan sonra, bana, bağıra çağıra ağlamaktan başka ne iş düşer?"

* Böyle söylene söylene, çektiği acı ile içi yanıyor ve sırrını da kimsenin bilmesini istemiyordu...

* Fakat, insanın gözlerini mütemadiyen yaşlarla dolduran aşk nasıl gizli kalabilir?

* Bir âşık, istediği kadar bilgili ve dikkatli olsun, canının acısıyla yine feryadı basmaktan geri kalmaz...

* O güzel kıza karşı duyduğu fazla sevgiden, Sührab'ın yüzünde renk kalmadı.

* Sührab'ın ciğeri kan olduğundan, bütün bu olup bitenlerden, Hûmân'ın haberi yoktu.

* "Şimdi ne yapmalı? Bu derdin çaresi nedir? İran'da, bu adama karşı kim çıkabilir?" diye sordu.

* Bunun üzerine, hepsi birden: "Giv, kalksın Zâbil'e gitsin ve kahraman Rüstem'le konuşup

* "Haber versin. Ona, padişahlık tahtının tehlikede olduğunu bildirsin ve

---

* Fakat yüzünün solgunluğunu görünce, onun perişan bir hale geldiğini;

* Bir güzelin tuzağına yani saçının kemendine düştüğünü;

* Gönlünün kanadığını, fakat derdini kimseye söylemek istemediğin anladı ve,

* Bir fırsatını düşürerek, ona dedi ki: "Ey, aslan yürekli yiğit!

* "Bizden önce gelen bütün büyükler, türe ve gelenekçe, senden üstününü görmemişlerdir!

* "Fakat, onların hiçbiri, gönüllerini boş yere elden çıkarmamış ve sevginin içkisiyle sarhoş olmamışlardır...

* "Kementlerinin ilmiğiyle yüzlerce ceylân yakaladıkları halde, gönüllerini kimseye kaptırmamışlardır.

* "Pehlivan olan bir kimse, peri yüzlülerin tuzağına düşmekten hoşlanmaz.

* "Ey, aslan yürekli ve devleri bağlayan büyük! Sen, kimin sevgisiyle, böyle düşkün hale geldin?

* "Bir güzelin uğruna böyle ağlayıp sızlamak, kahramanlara ve yeryüzünü ele geçirmek isteyenlere yakışmaz!

* "Efrâsiyâb bile seni kendi oğlu sayıyor. Bugüne bugün karaların da, denizlerin de hâkimi sensin.

7705. * "Onu bu savaşa çağırsın! Çünkü, İranlıların yegâne sığınağı Rüstem'dir." diyerek, böyle yapmağa karar verdiler.

* Bundan sonra Kâvus, bu kaçınılması güç tehlike karşısında, kâtibiyle başbaşa kalıp danıştı.

Kâvus'un, Rüstem'i Sührab'la savaşmağa çağırması

* Kâvus, nihayet, Rüstem'e bir mektup yazılmasını buyurdu.

---

* "Turandan, bir iş görmek için çıktık ve kan deryalarında yüzdük.

* "İran ülkesinin başını dara düşürerek, böyle bir kaleyi kolaylıkla ele geçirdik...

* "Her ne kadar bunca işi istediğimiz gibi gördükse de, önümüzde, katlanmamız gereken daha birçok zahmetler var.

* "Karşımıza, daha Kâvus, Tûs, aslanları inleten Rüstem,

* "Komutan Gûderz, yiğit Giv, Ferâmurz, Behram, aslan Rehham,

* "Millât'ın oğlu Gürgin, cesur Ferhat ve filleri yenen Gürâze çıkacak...

* Daha nice adı sanı bilinmeyen ve bunlar gibi çelik pençeli olan erkek aslanlar

* "Bizle savaşmağa gelecekler... Bu gidişle, sonunda işimizin nereye varacağını kim bilir?

* "Sen, işte bu yiğitler meydanının erisin; senin aşkla işin ne?

* "Ey, delikanlı! Sen yiğitliğinle, aşktan önce, çetin bir işe giriştin.

* "Şunu iyi bil ki peşi bırakılmayan bir işten insanın adı yücelir.

* Mektubun başında, önce pehlivana dualar ederek:

* "Her zaman, yüreğin uyanık ve ruhun aydın olsun!

7710. * "Şunu bil ki, büyük bir pehlivan, Türklerin sınırlarından kalkarak bizim üzerimize doğru yürüyor...

* "Ordusu ile kaleyi sarıp, içindekilerin yollarını kesti.

---

* "Sen, daha önce başladığın bir işi bitirmeden, bir başkasına ne diye girişiyorsun?

* "Yiğitliğin gücü ile, padişahların taç ve tahtlarını ellerinden alarak, dünyayı eline geçir!

* "Eline geçecek her ülkenin bütün güzelleri de senindir!

* "Yeryüzüne hâkim olan bir kimseye, küçük büyük, herkes boyun eğmeğe mecburdur!"

* "Hûmân, Sührab'ın yanında böyle konuşunca, Sührab ona hak verdi.

* Bu sözler onu kendine getirdi ve gönlünü yeniden savaşa bağladı.

* Ona dedi ki: "Ey, Çin ulularının başı! Bu güzel sözlerine yüz binlerce aferin olsun!

* "Sözlerin, canımın derdine derman oldu. Seninle, eski sözleşmemizi yeniliyorum.

* "Yeryüzünün bütün karalarını ve denizlerini Efrâsiyâb'ın buyruğuna sokacağım!"

* Bunları söyledikten sonra, gönlünü sevgilisinden ayırarak, büyüklüğün tahtına çıkıp oturdu ve

* Olup bitenlere, kalenin nasıl alındığına dair, Efrâsiyâb'a bir mektup yolladı.

* Turan ülkesinin Padişahı, bu haberlerden çok memnun kaldı ve Sührab'ı takdir etti.

* "O; cesur, kudurmuş bir fil gibi vücutlu ve bir erkek aslan gibi yüreklidir.

* "İran'da, hiç kimse ona karşı çıkamadı. Onun hakkından, gelsen gelsen sen gelirsin.

* "Biliyorsun ki, bu dünyada, bizim feryadımıza senden başka yetişecek kimse yoktur.

7715. * "Bütün İran pehlivanlarının güvendikleri aslan kuvvetli, aslan pençeli pehlivan sensin!

* "Mâzenderân ülkesini alan, Hamâverân 'da zincirlerimizi kıran da sen...

* "Senin gürzünün şiddetinden, güneş ağlar ve Merih yanıp kebab olur!

* "Senin Rahş'ının ayağından kalkan tozlar, Nil'den daha çok yer kaplar; yeryüzünde, sana karşı koyabilecek bir fil bile yoktur...

* "Senin kemendin aslanları bağlar, mızrağın dağları yıkar.

7720. * "Kara günlerde, İran'ın sığınağı sensin. Bütün pehlivanları, seninle övünürler.

(1)

---

(1) Nüsha: * "Hesap gününde, Tanrı, Gürşasb'dan, Nirem'den ve binici Sâm'dan razı olsun.

* "Ki yeryüzünde, tohumlarından, senin gibi aslan yapılı, temiz yaratılışlı ve yeryüzünü ele geçirmek isteyen birini bırakmışlar!

* "Bizim talihimiz, ancak senin yüzünü görmekle aydınlanır...

* "Başımıza işte böyle tehlikeli yeni bir iş geldi. Bunu düşüne düşüne, nerdeyse, yüreğim parçalanacak...

* "Bütün büyük pehlivanlar toplanıp, Gejdehem'den gelen mektubu okudular.

* "Bunun üzerine pehlivan Giv'i sana göndermeyi uygun buldular ve

* "Şu mektubu yollayarak, iyi veya kötü, bütün haberleri sana bildirmek istediler.

* "Gece veya gündüz, bu mektup ne zaman eline gelir de okursan, sakın kimseye bir şey söylemeden;

* "Elinde bir gül demeti de bulunsa, onu bile koklamadan, bu meseleyi düşünüp ona bir çare bul ve hemen buraya gelmeğe karar ver!

* "Senin aklı başında atlılarla, Zâbil'den kalkıp her yana savaşın çığlıklarını saçacağını ummaktayım...

* "Gejdehem'in dediği gibi, o Turan pehlivanıyla senden başka savaşabilecek hiç kimse yoktur!" dedi...

* Mektubun yazılması bittikten sonra, onu hemen cesur Giv'e vererek:

* "Hemen yola çık: atının dizginini çek ve yürü!

* "Rüstem'in yanına varınca, sakın Zâbil'de oturup vakit geçirme, hattâ geceyi bile orada geçirme...

* "Eğer gece vakti varırsan, gündüz tekrar yola çık, gel geriye. Ona: savaşın durumu bizi sıkıştırıyor.

* "Eğer sen gelmeyecek olursan biz, bu düşmanı küçük göremeyeceğiz! diye söyle!" dedi.

* Giv, mektubu alınca, hiç durup dinlenmeden, acele acele yola çıktı...

Gece gündüz, ne ekmek, ne su düşünmeden, yel gibi, koşup gitti.

* Zâbilistan'a yaklaştığı zaman, gözcüler onu gördüler ve bağırarak:

* "İran'dan, uzun yolları çabuk çabuk geçen, atlı bir pehlivan geliyor!" diye Rüstem'e haber verdiler.

* Bunun üzerine Rüstem, ona karşı çıktı. Memleketin ileri gelenleri başlarına külâhlarını giydiler, hep beraber gittiler.

* Karşı karşıya gelince, Giv de diğer pehlivanlar, atlarından hep indiler, at üstünde kimse kalmadı.

* Rüstem de atından inerek Giv'den, İran ve Padişah hakkında malûmat istedi.

* Hep birlikte Rüstem'in köşküne giderek, bir müddet, orada oturup dinlendiler.

* Sonra Giv, işittiklerini anlatarak, Sührab hakkında bilgi verdi ve Padişahın mektubunu sundu.

* Rüstem'i, iyi ve kötü, her şeyden haberdar etti ve getirdiği hediyeleri verdi.

* Rüstem, onun söylediklerini dinleyip de mektubu okuduktan sonra, bu işe şaştı ve çok güldü.

7745. * Dedi ki: "Demek, yeryüzüne, pehlivanlar arasında Binici Sâm'a benzeyen bir binici daha gelmiş!

* "Bu pehlivan hür İranlılar arasında çıkmış olsaydı şaşılmazdı ama, şimdiye kadar, Türklerin arasından böyle bir adamın çıktığını hatırlayan yok...

* "Bu ünlü pehlivanın nereden olduğunu söyleyen olmadığı gibi,

* "Ben de, bunun kimin nesi olduğunu, kimin soyundan geldiğini bilmiyorum.

* "Benim, Semengâh Padişahının kızından bir oğlum var ama, o henüz çocuktur.

7750. * "O değerli oğlum, henüz, savaş alanında savaşmasını bilmez.

* "Ben, birinin eliyle, onun için anasına altın ve mücevherler yollamıştım.

"Bunları götüren adam, bana: Bu değerli çocuk, çok zaman geçmeden, büyüyüp serpilecektir

* "O, daha şimdiden, o süt kokan dudaklarıyle şarap içiyor. Hiç şüphe yok, ki az bir zamanda, bir savaş eri olacak;

* "Vakti gelince aslan gibi koşacak ve birçok büyük pehlivanların kafalarını yere serecektir! demişti...

7755. * 'Fakat, ey pehlivan, bu senin dediğin, İranlılarla savaşmağa gelen ve

* "Hacer gibi cesur bir pehlivanı atından aşağı alıp kemendiyle bağlayan pehlivan,

* "Benim oğlum olmasa gerektir! Çünkü, ne kadar büyümüş ve ne kadar cesur olursa olsun, bu işler yine de yavru bir aslanın yapabileceği işler değil...

* "Haydi, şimdi kalk da, gidip Destan'ın köşkünde biraz eğlenelim.

* "Sonra, orada, bu mesele için bir çare düşünelim ve bu Türk pehlivanının kim olduğunu araştıralım!" dedi.

7760. * Bunun üzerine, kalkıp, ünlü pehlivan Rüstem'le Destan'ın köşküne geldiler.

* Rüstem'le Giv, Nirem'in köşküne girip, orada bir müddet eğlenerek kederlerini dağıttılar.

* Giv pehlivan, ikinci defa, yine Rüstem'i övüp ona dualar etti: "Ey, cihan pehilvanı! Bu taçla taht, senin sayende, nur içinde kalsın! Çünkü sen, bu tacı süsleyen bir kutlu pehlivansın!

* "Padişah Kâvus, bana: Sakın, Zâbilistan'da geceleyelim deme; gece vakti erişirsen, gündüz dönüp gel! Öyle, ki

* "Biz, sen gelmeden önce, savaşa girmek zorunda kalmayalım! diye buyurdu.

7765. * "Bunun için, ey şerefli büyük adam, olanca hızla gidip İran'a vaktinde yetişmek gerek!" dedi.

* Bunun üzerine Rüstem: "Hiç merak etme, bunda korkulacak bir şey yok... Nasıl olsa, hepimizin sonu ölüm...

* "Biz bugün keyfimize bakalım. Kâvus'u da, pehlivanlarını da unutup

* "Kurumuş dudaklarımızı şarapla ıslatarak, zevkimize bakalım!

* "Ondan sonra Padişahın yanına gider, İranlı kahramanlara kılavuzluk ederiz!

7770. * "Elverir ki, talihimiz yâr olsun... Yoksa bu, o kadar korkulacak bir iş değil...

* "Deniz bir kere dalgalanmağa, köpürüp coşmağa başladı mıydı, ateş onun karşısında sönmez de ne yapar?

* "Onlar, benim bayrağımı uzaktan bir kere görmesinler, yoksa düğünleri matem olur...

* "O, ne olursa olsun, hiç, gürz ve kılıç sahibi Zâl oğlu Rüstem'e benzer mi?

* "Sâm kadar cesur, ihtiyatlı ve iri de olsa,

7775. * "Yine de savaşa benim gibi giremez. Sen, bu işe o kadar kulak asma!" dedi.

* Sonra da şarap içip sarhoş oldular ve Padişahı düşünerek yerde, söylenen şarkıları dinlemeğe koyuldular.

* Ertesi günü Rüstem, başı henüz mahmurlukla dolu iken, bir şarap meclisi daha kurdu ve

* Giv, sarhoşluğu o gün de sürdüğü için, bu ikinci gün de kalkıp gitmeyi yine hatırına getirmedi.

* Rüstem, aşçılara buyurup, hemen bir sofra hazırladılar.

7780. * Yemek yedikten sonra yine şarap meclisini kurup şarapla Rûd getirtti, çalgıcıları çağırttı.

* O gün de böyle geçti. Ertesi günü, yine güneş gibi parlak yüzlerle süslenmiş bir meclis daha kurup eğlendiler.

* Bu üçüncü gün de yine şarap getirip içtiler, Kâvus'un yine hatırlarına bile getirdiler.

* Dördüncü günü, artık, Giv hazırlandı ve büyük pehlivan Rüstem'e dedi ki:

* "Kâvus, bu meselede, pek kızgın ve ne yaptığını bilmez bir haldedir. Çünkü o, bu işe çok ehemmiyet veriyor.

7785. * "Keder ve telâş içinde, yemeden de içmeden de kesildi...

* "Biz, böyle Zâbilistan'da vakit geçirip durursak, Kâvus'un başına dünyayı dar etmiş oluruz.

* "İran Padişahı, sonra bize darılır; kötü düşüncelere kapılır da, bizden intikam almağa kalkışır!" dedi.

* Rüstem de ona şöyle karşılık verdi: "Hiç böyle bir şey düşünme, bu dünyada bize kimse kızamaz!" dedi.

* Bundan sonra da, Rahş'ın hazırlanmasını emretti. Arkasından tunç borular çalındı.

7790. * Zâbil atlıları boruların seslerini duyunca, hepsi tulgalarını ve zırhlarını giyerek geldiler.

* Rüstem, büyük bir ordu hazırladı ve ona Züvâre pehlivanı komutan yaptı...

Kâvus'un Rüstem'le Giv'e kızması

* Rüstem'i, Padişahın yanına gelirken, bir günlük yoldan karşıladılar.

* Karşılayanlar arasında, Tûs ve Gûderz de vardı. Rüstem'i görünce, atlarından inip yaya yürümeğe başladılar.

* Rüstem de hemen atından indi. Kendisini karşılayan büyükler, samimiyetle, hatırını sorduktan sonra,

7775. * Sevinçle ve dostça, Padişahın sarayına gittiler...

* Saraya geldikleri zaman, hepsi birden Padişaha saygılarını sundular. Fakat Kâvus, çok hiddetliydi. Sorulan şeylere hiç cevap vermedi ve:

(1)

* "Rüstem de kim oluyormuş? O da, nihayet, benim buyruğumda bir kuldur... Nasıl oluyor da, bana kulluk etmek için ettiği yeminden dönebiliyor?

* "Eğer, şimdi, elimde bir kılıç olsaydı, bir turunç gibi, onun kafasını gövdesinden ayırırdım.

---

(1) Nüsha: * Utanmayı bir kenara bırakarak, önce Giv'e kötü kötü bağırdı:

* "Sen o herifi al ve diri diri as da, bir daha benim yanımda adını ağzına alayım deme!" dedi.

7800. * Kâvus'un Rüstem'e karşı böyle dil uzatmasına, Giv'in canı sıkıldı.

* Kâvus, onun bu halini görünce, büsbütün kaşlarını çattı. Kızgınlığından, ormandaki bir aslana döndü, ve

* Bu sefer, Rüstem'le birlikte Giv'e de kızarak, öyle bağırıp çağırdı ki huzurunda bulunanların hepsi şaşırıp kaldı...

* Rüstem'in yanma çıktığını görünce Kâvus her ikisni de diri diri darağacma asması için, Tûs'a emir verdi...

* Kendisi de hiddetle ayağa kalkarak, kamışlıktan çıkan bir ateş gibi, yerinden fırladı...

7805. * Tûs, hemen Rüstem'i elinden yakalayınca, orada bulunan bütün savaş erleri bu hale şaşırdılar.

* Böylece hakarete uğrayan Rüstem Padişaha dönerek: "Öyle o kadar da çok kızma!

* "Senin yaptığın işlerin hepsi de, zaten, biribirinden berbattır! Sen, padişahlığa lâyık değilsin!

* "Elinden bir iş gelebiliyosa, sen beni değil de, git de o Türk'ü as; senin kötülüğünü isteyen, sana baş kaldıran düşmanı cezalandır!

* "Bütün Rum, Seksar, Mâzenderân, Mısır, Çin ve Hamâverân gibi ülkelerin

7810. * "Ahalisi, hep, benim Rahş'ımın önünde kulluğu kabul ettiler; hepsinin de yürekleri, benim kılıcımın ve okumun korkusuyla paramparçadır...

* "Sen, bu dünyada, ancak benim sayemde yaşayabildiğin halde, niçin, bana düşmanlık gösteriyorsun?" diyerek,

* Kendisini dışarıya çıkarmak için tutan Tûs'un eline öyle şiddetle vurdu ki, böylesine ancak bir fil vurabilirdi.

* Bu vuruşun şiddetiyle Tûs de, tepe taklak yere yuvarlandı, Rüstem'de onun üstüne basarak dışarıya çıktı ve,

* Büyük bir kızgınlıkla, Rahş'ın yanına gelip üzerine bindi ve bütün orada bulunanlara şöyle söyledi: "Ben, aslanları bile yenen ve padişahlara taçlarını bağışlayan bir pehlivanım!

7815. * "Ben, bir kere kızmayayım... Kızdıktan sonra, Kâvus neci oluyor? Hele o Tûs kim oluyor da, gelmiş benim elimi tutuyor?

* "Benim bütün gücüm, kuvvetim Tanrıdandır. Başkalarının ki gibi ne Padişahtan gelir, ne de ordudan!

* "Yer bana boyun eğmiş bir kul, Rahş tahtım, başımdaki tulga tacım ve gürzüm de yüzüğümdür!

* "Benim yârim, mızrağımın ucu ve gürzüm; padişahım da kollarım ve yüreğimdir.

* "Ben, parlak kılıcımla, karanlık geceyi aydınlatır; savaş alanlarında düşmanların kafalarını yerlere saçarım.

* "Ben kimsenin ne azadlısı, ne de kuluyum... Ben, sadece Tanrı'nın bir kölesiyim!

* "Birçok pehlivanlar beni padişah yapmak istediler; benim için taht ve taç hazırladılar.

* "Fakat ben, şimdiye kadar ki geleneği gözeterek, padişahlığın tahtına rağbet göstermedim.

* "Eğer ben taç ve tahta hevesli bir adam olsaydım, senin bugün ne bu talihin olurdu, ne de bu büyüklüğün!

* "Ben, senin şu kötü sözlerine lâyık mıyım? Bana borçlu olduğun iyilik bu mudur?

* "Keykubad gibi padişahı bile tahta çıkaran benim... Kâvus da kimmiş? Onun hiddetinin, bir rüzgâr kadar bile değeri yok!

* "Eğer ben, kendi adamlarımdan uzak düşmüş ve Elburz dağında sefalet içinde kalmış olan,

* "Keykubad'ı kurtarıp da İran'a getirmeseydim, sen ne bu padişahlık kemerini, ne de şu intikam kılıcını beline kuşanabilir,

* "Ne de Sâm'ın oğlu Destan'a karşı övündüğün büyüklüğü ve saadeti bulabilirdin!"

(1)

* Dedikten sonra, halka dönerek: "Sührab pehlivan buraya gelince, küçük, büyük hiçbirinizi sağ bırakmaz!

7830. * "Onun için, aklınızı başınıza alıp, bu tehlikeye bir çare bulmağa ve canınızı kurtarmağa bakın!

* "Bundan sonra, artık beni bir daha İran'da göremezsiniz! Sizin yeriniz topraktır. Bana da, sizin leşlerinizi yemeğe gelecek olan akbabaların kanadlarından başka bir şey kalmayacak!" deyip,

* Atını yerinden oynattı ve yürüyüp gitti. Bu anda o kadar kızgındı, ki nerde ise derisi çatlayacaktı...

* Oradaki ünlü pehlivanlar, bu işe çok üzüldüler. Çünkü onlar, bir sürü ise, Rüstem de çobanlarıydı.

---

(1) Nüsha: * "Eğer ben, gürzümü omuzlayıp da Mâzenderân'a gitmeseydim,

* "Akdev'in yüreğini ve beynini kim parçalayacak, bu işe girişmek için kolunun kuvvetine kim güvenebilecekti?"

* Tutup Gûderz'e yalvardılar: "Bu bozuk işi ancak sen düzeltebilir, Padişahın gönlünü ancak sen alabilirsin...

7835. * "Sen gider de konuşursan, o senin sözünü kırmaz, dediklerini kabul eder.

* "Kalk, o divane Padişahın yanma git de, yaptığın doğru olmadığım ona iyice anlat...

* "Tatlı tatlı ve uzun boylu konuşacak olursan, belki, şu kaybolan talihimizi yeniden ele geçirebilirsin!" dediler.

* Bunun üzerine Gûderz, önce, Giv, bir aslana benzeyen Behram, Rehham, cesur binici Gürgin

* Ve diğer savaşçılarla bir toplantı yapıp, onlarla bu mesele üzerinde konuştu.

7840. * Aralarında: "Bu Padişah, hiç, büyük kimselerin hatırlarını gözetmiyor.

* "Cihan pehlivanı Rüstem, Kâvus'a hayatını kazandırmıştır!

* "O felâketli ve zahmetli günlerinde, ondan başka, imdadına yetişen olmadı...

* "Rüstem, onun için, ne emekler, ne zahmetler çekti! Akdev'in ciğerlerini parçalıyarak,

* "Kâvus'u, sevinç içinde yeniden tahtına oturttu ve ona, büyük adamlara karşı gösrilen, saygıda kusur etmedi.

7845. * Kâvus'un, Hamâverân'da ayaklarını sımsıkı bağladıkları zaman,

* "Rüstem onu kurtarmak için, tuttu padişahlarla savaşıp onları öldürdü ve orada da ondan hiç yüz çevirmedi ve

* "Onu, tekrar tahtına çıkarıp, padişah olarak tanıdı ve önünde eğilerek ona saygılarını sundu.

* "Bütün bu yaptıklarına karşılık, onun göreceği iyilik asılmak olduktan sonra, bizim için de, buradan kalkıp gitmekten başka çare yok!

* "Fakat, beri yandan da, bir savaş karşısındayız... Zaman bizi kötü sıkıştırdı!" dediler.

(1)

7850. * Bundan sonra, Geşvat'ın oğlu komutan Gûderz, hemen gidip Padişahın huzuruna girdi ve

---

(1) Nüsha: * "Düşmanların bizimle savaşmağa geldikleri böyle bir zamanda dara düşmekse, hiç de iyi bir şey değil...

* "Şimdi, ne yapmalı? Rüstem, Zâbilistan'a doğru, hızla yürüyüp gitti.

* "Biz, onsuz, savaşı kazanamayız. Bundan sonra bizim yapacağımız savaş, yelin esmesine benzer!

* "Şimdi, birinin çabucak gidip o pehlivanı geri döndürmesi gerek!"

* Ona: "Rüstem, sana ne yaptı da onu böyle darıltıp elden çıkardın ve böylece İran'ın mahvına yol açtın,

* "Onun Hamâverân'da gösterdiği yararlıkları ve Mâzenderân devlerine yaptıklarını ne çabuk unuttun da,

* "Onun şimdi diri diri asılması için emir veriyorsun? Padişahların ağızlarından böyle saçma sapan sözlerin çıkması yakışık almaz...

* "O gitti ama, şimdi de üzerimize kurt gibi bir kahramanın komutasında büyük bir ordu geliyor.

7855. * "Ona karşı koyabilecek ve başına kara tozlar yağdırabilecek başka kimin var?

* "Gejdehem, senin pehlivanlarının hepsini aşağı yukarı görüp tanımıştır;

* "Böyle olduğu halde, o pehlivanın karşısında, hiçbir İran kahramanının onunla savaşmağa kalkamıyacağını, söylüyor.

* "Hal böyle iken, tutup da Rüstem gibi bir savaşçıyı inciten ve darıltan kimseye akılsız demek gerek!" dedi.

* Padişah, Gûderz'in bu sözlerini dinledikten sonra, onun olup bitenleri kavrayabilen bir adam olduğunu anlayarak,

7860. * Rüstem'e söylediği sözlerden pişman oldu ve yaptığı uygunsuz işten utandı.

* Gûderz'e: "Bütün bu söylediklerin doğrudur. Yaşlıların böyle öğütler vermeleri de, her zaman için, iyidir.

* "Bir padişahın akıllı davranması gerek... Kızmaktan ve sert davranmaktan bir şey çıkmaz!

"Şimdi sizin yapacağınız şey, Rüstem'in yanma giderek güzel güzel sözlerle onun gönlünü etmek,

* "Benim hiddetimden doğan dargınlığı gidermek, parlak ve güzel bir gelecek için onu ümitlendirmektir!

7865. * "Sen git, ne yap yap onu yanıma getir de, ruhum aydınlansın!" diye buyurdu.

* Gûderz, Padişahın yanından çıkınca, Rüstem'e yetişebilmek için, hemen yola çıktı.

* Ordunun diğer büyükleri de, onunla birlikte, Rüstem'in arkasına düştüler.

* Yolda nihayet, o fil gövdeli kahramana yetişerek, hemen oracıkta, bütün bu ünlü pehlivanlar bir toplantı yaptılar ve

* Rüstem'i överek ona: "Canın aydın olsun ve ebediyen yaşa!

7870. * "Bütün yeryüzü ayaklarının altına düşsün; padişahlığın tahtı, her zaman yerin olsun!

* "Biliyorsun, ki Kâvus beyinsiz adamın biridir. Bir kere kızdı mıydı, ağzına geleni söyler!

* "Fakat, söyledikten sonra da, pişman olur ve, güzellikle, yine dost olmak ister...

"Sonra, sen Padişaha gücendinse, İranlıların suçu ne?

* "Bücendin diye, neden İran'ı bırakıyor ve kutlu yüzünü ondan esirgiyorsun?

7875. * "Padişah, şimdi sana söylediklerinden o kadar pişman ki, durmadan, elinin üstünü ısırıyor!" dediler.

* Rüstem, onlara şu karşılığı verdi: "Benim Kâvus'a hiç ihtiyacım yok!

* "Ben, her zaman, ölüme hazır bir adamım: Tahtım atımın eyeri, tacım başımdaki tulga ve elbisem de zırhımdır!

* "Benim gözümde, Kâvus'un bir avuç topraktan farkı yoktur! Onun hiddet ve şiddetinden ne korkum olabilir?

* "Ben, onun o münasebetsiz sözlerine lâyık mıyım? O, kim oluyor da, bana böyle hiddet ediyor?

7880. * "Ben, onu bağlardan kurtarıp, tac ve tahtına kavuşmasına yol açtım.

* "Onun için gâh Mâzenderân devleriyle, gâh Hâmavverân padişahıyle savaştım.

* "Ben onu düşmanların elinden ve bağlardan, felâketlerden kurtardım.

(1)

* "Bu dünyadan yana, benim gözüm de, gönlüm de tok!" Tanrı'dan başka da hiç kimseden pervam yok..."

* Rüstem, bütün söyleyeceklerini söyledikten sonra Gûderz, o fil gövdeli pehlivana:

* "Padişah ve bütün ilerigelen kahramanlar, senin bu hareketine başka mâna verecekler:

* "Rüstem, bu Türk pehlivanlarından korktu! diyecekler; demeseler de, böyle düşünecekler...

* "Aralarında da: Gejdehem'in dediği gibi, bu memleketten çıkıp gitmeliyiz.

* "Rüstem bile o Türk'ten korktuktan sonra, senin, benim burada durmamızın mânası ne? diyecekler.

* "Padişahın sarayında bile, herkes onun sana yaptığından bahsediyor ve onu ayıplıyorlar...

* "Bir yandan da hep Sührab'dan bahsediyor. Sen, artık, böyle bir zamanda tutup da İran'dan yüz çevirme!

---

(1) Nüsha: * "Kafasında akıl yerine, hiddet, sertlik ve aptallık var...

* "Adının bütün büyüklüğü, yurda olan sevgine dayanır. Böyle bir anda kalkıp gitmekle, bu güzel adını da batırmış olacaksın!

* "Üstelik, ordumuz da çok kötü durumda... Gel de, şu tahtın ve tacın geleceğini karartma!

* "Turanlıların karşısında utanılacak bir hale düşmemiz,

* "Senin gibi dini temiz bir kahramanın hoşuna gidecek bir iş değildir!" dedi.

7895. * Rüstem, Gûderz'in sözlerini duyunca şaşırıp kaldı.

* Ona: "Eğer, yüreğimde zerre kadar korku varsa, şu anda yaşamaktan vazgeçerim!

* "Sen de biliyorsun, ki ben savaştan kaçmam... Fakat, Padişah bana hakaret etti!" dedi.

* Bunları söyledikten sonra da, dönüp tekrar saraya gitmeyi uygun buldu.

* Eski düşüncesinden vazgeçerek, salına salına, padişah Kâvus'un yanına gitti.

7900. * Padişah Kâvus, onun gelmekte olduğunu uzaktan görünce, ayağa kalkarak, ona yaptığı kötü muameleden ötürü özürler diledi ve:

* "Olur olmaz şeylere kızmak, benim huyumdur... İnsan, Tanrı nasıl yarattıysa, öyle olur!

* "Ortaya yeni çıkan bu niyeti kötü adamın korkusundan, yüreğim de yeni çıkan bir ay gibi erimişti.

* "Ona karşı bir çare aramış ve seni onun için çağırtmıştım. Sana, geç geldiğin için kızdım.

(1)

* "Ey, fil gövdeli pehlivan! Eğer benden incindinse, kusurumu bağışla... ben, söylediğim sözlerden zaten pişman oldum; ağzım toprakla dolsun!" dedi.

7905. * Bu sözler üzerine Rüstem de ona şöyle dedi: "Ferman, senindir! Biz, senin kullarınız ve bütün yeryüzü senin elindedir!

* "Eğer kulluğuna lâyık görürsen, ben de, senin kapında bir kulum.

* "İşte geldim. Ne buyuracaksan buyur... Ben bir kul isem, sen de yeryüzü padişahısın!"

* Padişah Kâvus da: "Ey, pehlivan! Canın her zaman aydın olsun!

---

(1) Nüsha: * Yoksa, sen benim ordumun biricik desteği ve şu tahtımın da tacısın!

* "Ben, kadehimi hep senin şerefine kaldırır; sabah, akşam seni hep sevgiyle anarım...

* "Bana yeryüzünde dost olarak, sen yetersin. Sen, her işde benim imdadıma yetişensin!

* "Hele, bugün oturup eğlenelim; savaş hazırlığını da yarın yaparız." dedikten sonra,

* Eğlenmek için, padişahlara yaraşan bir salon hazırlatıp süsletti; böylelikle, saray bir cennet bahçesine döndü.

* Bütün ilerigelenleri çağırdılar. O eğlence âlemi içinde, her yana mücevherler saçtılar.

* Padişahın huzurunda ve yasemin yüzlü güzellerin arasında, ibrişim telli çalgıların ve neylerin sesleriyle,

* Gece yarısına kadar, büyüklerin şerefine şarap içtiler.

* Ortalığı zifiri karanlık sarıncaya kadar yiyip içtiler ve o büyük adamların hepsi de sarhoş oldular.

* Bundan sonra da, o uzun gece sona ererken, kalkıp evlerine gittiler.

Kâvus'un Rüstem'le birlikte savaşa gitmesi

* Güneş o katran renkli gecenin perdesini yırtıp da dışarıya çıkarken,

* Kâvus, Giv ile Tûs'un, savaş davulunu filin sırtına yüklemelerini buyurdu...

* Bundan sonra, hazinesinin kapısını açıp, paralar dağıttı; askerleri saflara dizdi, ağırlıkları hazırladı...

* Başta Padişah olmak üzere, yüz bin kişilik bir ordu, ordugâha geldi.

7920. * İran sınırlarından kalkıp ovaya çıkan bu ordu öyle bir ordu idi, ki onun yerlerden kaldırdığı tozlarla hava karardı.

* Yeryüzü, atların nallarından ve fillerin ayaklarından, görünmez oldu.

* Hava mavi ve yer de abanoz rengine girdiler... Davulların sesleriyle, ova yerinden oynamağa başladı.

* Konak konak ilerleyen bu ordunun kaldırdığı tozlarla, parlak güneşin yüzü örtüldü.

* Mızraklarla harbiler, bu tozun içinde, lâcivert renkli bir perdenin arkasında yanan bir ateş gibi, parlıyorlardı...

7925. * Türlü türlü mızraklar, bayraklar, altın kalkanlar ve ayakkablar, hep birden.

* Abanoz renkli bir bulut gibi görünüyor ve sanki bu buluttan yeryüzüne sülgen yağıyordu...

* Gündüz, geceden fark olunmaz hale gelmişti; ne gök vardı, ne de Ülker yıldızı...

* Ortada, taş ve toprak diye de bir şey kalmamıştı. Kâvus, gide gide, kalenin kapısına vardı...

* Böylelikle otağını, sınırın iki mil uzağına kurmuş oldu.

7930. * Ordu görününce, kaledeki gözetleme yerlerinden çığlıklar koptu; Sührab'a, ordunun gelmekte olduğunu bildirdiler.

* Sührab da kalenin üzerine çıkarak uzaklara bakıp orduyu gördü.

* Ovadaki bu ucu, bucağı bulunmayan orduyu yanındakilere de gösterdi...

* Orduyu uzaktan görünce, Hûman'ın yüreği korku ile dolarak, içinden bir ah çekti...

* Bunun üzerine Sührab, Hûman'a şöyle söyledi: "Korkuyu yüreğinden kaldır, at!

7935. * "Sen bu, ucu, bucağı olmayan orduda gürz kullanan hiçbir savaşçı gösteremezsin, ki

* "Savaş meydanında benimle boğuşarak, dünyayı kapkara tozlarla bulayabilsin!

* "Evet, bunların silâhları da, askerleri de çok ama, içlerinde, adlı sanlı bir pehlivan göremiyorum.

* "Ben, hemen şimdi, padişah Efrâsiyâb'ın talihindeki kuvvetle, şu ovayı denize döndürürüm!"

* İşte böylece Sührab, hiç tasalanmadı ve yüreği ferah olarak kaleden indi.

7940. * Savaşından yana hiç gam yemiyerek, sâkiden bir kadeh şarap istedi.

* Beri yandan da, Padişahın otağını kaldırıp, kalenin önüne kurdular.

* Otaklar, çadırlar ve askerlerle her taraf doldu. Ovada ve dağlarda, hiç boş yer kalmadı.

Rüstem'in, Jenderezm'i öldürmesi

* Güneş yeryüzünden çekilir ve karanlık gece de gündüzün üzerine eteğini sererken,

* Rüstem, yüreği kinle dolu ve savaşa hazırlanmış bir halde, Padişahın yanına gelerek:

7945. * "Eğer Padişahtan izin olursa, ben külâhsız ve kemersiz olarak gidip,

* "Meydana yeni çıkan ve yeryüzüne sahibolmak isteyen o padişahla etrafındaki büyüklerin kimler olduklarını anlamak istiyorum." dedi.

* Padişah Kâvus da: "İşte bu, tam senin yapacağın bır iş... Canın aydın, tenin esen olsun.

* "Tanrı seni, ner zaman, korusun ve ne muradın varsa versin!" dedi.

* Bunun üzerine Rüstem, bir Türk kılığına girerek, gizlice kaleye gitti.

7950. * Kaleye yaşlaşınca Türklerden, yiyip içme sırasındaki seslerin gelmekte olduğunu duydu.

* O cesur yiğit, bir ceylan sürüsüne dalan erkek aslan gibi, kalenin içine daldı.

* İlerigelen adamların hepsini birer, birer görünce, Rüstem'in yanakları gül gibi al al oldu...

* Rüstem, bu mecliste, Sührab'ı bir yanında Jenderezm,

* Bir yanında cesur binici Hûman, öteki yanında da bir aslan olarak tanınmış Barman bulunduğu halde gördü.

7955. * Sührab, büyüklüğüyle, tahtı tamamen dolduruyor; taht, tamamiyle Sührab'dan ibaretmiş gibi görünüyor ve Sührab güzel yetişmiş bir selviye benziyordu.

* Pazıları at sağrısını ve göğsü de aslan göğsünü andırıyordu. Yüzü ise, kıpkırmızıydı...

* Etrafında da cesur, genç, ünlü ve birer erkek aslana benziyen, yüz kadar binici vardı.

* Gönülleri aydınlatan tahtının önünde de kolları bilezikli ve elli kadar köle, el pençe divan duruyorlardı...

* Bunların hepsi de birer, birer, onun boyunu bosunu, kılıcını ve yüzüğünü övüyorlardı.

7960. * Rüstem, bir kenarda durup, bu Turan kahramanlarını uzaktan seyretmekte iken,

* Lüzumlu bir iş için Jenderezm dışarıya çıkınca, selvi boylu Rüstem'i görüverdi...

* Turan ordusunda böyle bir pehlivan bulunmadığı için, hemen Rüstem'e yanaşıp sırtını okşadı ve:

* "Sen kimsin bakayım? Şöyle aydınlığa gel de yüzünü bana gösteriver!" dedi.

* Bunun üzerine Rüstem, onun boynuna öyle bir yumruk indirdi ki, canı hemen çıkıverdi...

7965. * Adamcağız, eğlenti ve savaş günlerine veda ederek, orada kuruyup kalıverdi.

* Sührab, daha ilk savaş hazırlığına başladığı ve yola çıkmak sırası geldiği zaman,

* Annesi, Rüstem'in bu mecliste gördüğü Jenderezm'i yanına çağırmıştı.

Jenderezm, Semengân Padişahının oğlu ve Sührab'ın dayısıydi.

* Sührab'ın annesi ona demişti ki: "Ey, aydın canlı pehlivan! Ben, senin bu delikanlıya yoldaş olmanı istiyorum.

7970. * "Bu ünlü pehlivan, İran'a giderek cesur kahramanların padişahının karşısına geçip de

* "Savaşa girişeceği zaman, bu seçkin oğula sen babasına göster!" demişti...

* Sührab, uzun müddet beklediği halde, kükremiş bir aslana benziyen Jenderezm geri dönmeyince:

* "Acaba, Jenderezm nereye gitti?" diye etrafına bakınmağa başladı. Meclisteki yeri boş kalan

* Bu yiğiti, adamları gidip de, artık içki meclislerinden de, savaş meydanlarından da uzaklaşmış ve düşkün bir halde yere serilmiş olarak görünce,

7975. * Yürekleri dert ve yasla dolu olarak, feryat içinde, dönüp geldiler. Onun başına gelen bu felâketle yanıp yakıldılar.

* Sührab'a: "Jenderezm gitti. Artık onun savaş günleri de, eğlence günleri de sona erdi!" diye haber verdiler.

* Bunun üzerine, köleler ve çalgıcılar ellerinde mumlarla koşup, onun yerde ölü olarak yattığını gördüler.

* Sührab, bu işe çok şaştı. Bütün pehlivanları ve savaşçıları çağırarak onlara:

* "Ey, akıllı ve cesur kahramanlar! Sakın bu akşam, uykuya dalayım demeyin! Mızraklarınızın uclarını bileyip, bütün gece tetikte bulunun!

* "Çünkü, çobanı ve köpeği eğlencede bularak, sürüye bir kurt girmiş...

* "Koyunlardan birini, bir cesur kahramanımızı, acıklı bir şekilde kapıp yere serdi.

* "Eğer, yeryüzünü yaratan Tanrı yardım ederse, atının nalları yere basar basmaz,

* "Eyerin terkisindeki kemendimi açıp, İranlılardan Jenderezm'in intikamını alacağım!" dedikten sonra, gelip tahtına oturarak. ilerigelenleri yanına çağırttı ve:

* "Jenderezm bu meclisten kaybolup gitti ama, ben henüz içkiye doymadım!" dedi...

* Rüstem de, beri yandan, Jenderezm'i öldürdükten sonra, dönüp Kâvus'un yanına gitti. Orduda nöbet sırası da Giv'de idi.

* Etrafı gözetleyen Giv, uzaktan gördüğü Rüstem'i, önce, bir yabancı sanarak hemen elini kılıcına attı.

* Sarhoş bir fil gibi bağırarak kalkanını başına tutup savaşa hazırlandı.

* Rüstem, o gece yolda Giv'in nöbetçi olduğunu anlayınca,

* Gülmeğe başladı ve ona seslendi. Giv, Rüstem'in sesini duyunca,

* Atından inerek yanına gitti ve: "Ey, kin peşinde koşan büyük adam!

* "Bu karanlık gecede, böyle yaya olarak nereden geliyorsun? Neredeydin?" diye sordu. Rüstem de ağzını açıp ona,

* Nerede olduğunu ve aslan gibi bir kahramanı nasıl öldürdüğünü anlattı...

* Giv, bunları duyunca, ona överek: "Tanrım; atı da, eyeri de, gürzü de sensiz bırakmasın!" diye dua etti.

* Sonra Rüstem, Padişahın yanına gidip Türkler, onların eğlence âlemleri,

7995. * Sührab'ın boyu bosu, pazıları, omuzları, elleri ve ayakları hakkında ona bilgi vererek:

* "Şimdiye kadar, Türklerden böyle bir adam çıkmamıştır! Boy bosça, dümdüz bir selviye benziyor.

* "Turanlıların da, İranlıların da arasında onun gibisi yoktur. O sanki, tıpatıp, Binici Sâm'ın eşi!" dedi.

* Sonra da, boynuna indirdiği yumrukla, Jenderezm'in içki meclislerine olduğu kadar savaş alanlarına da artık nasıl veda ettiğini anlattı..

* Bunları duyup da sevinmeyen kalmadı. Bunun üzerine hemen şarap ve çalgı getirterek, bütün gece eğlendiler...

Sührab'ın Hecir'e İran pehlivanlarının adlarını sorması

8000. * Güneş, altın kalkanını kaldırıp ışıklarını göklerden her yana saçarken

* Sührab, savaş elbiselerini giyindi ve Nil ırmağının rengindeki atına bindi.

* Yan tarafında Hint kılıcı asılı duruyordu ve başında, padişahlara yaraşan, bir tulga vardı.

* Atının terkisinde de altmış halkalı kemendi asılı olan Sührab'ın, kızgınlığı yüzünden belli oluyordu.

* İran ordusunu iyice görebilen bir tepe seçerek, onun üzerine gelip çıktı ve

8005. * Hecir'in yanına gelmesini buyurdu. Hecir'e dedi ki: "Bana karşı, her işinde, doğru ol!

* "Başına benden bir belâ gelmemesini istiyorsan her işinde doğruluktan ayrılma!

* "Bütün sordduklarıma doğru cevap ver, yalan söyleme ve hilekârlığa sapma!

* "Elimden kurtulmak ve her yerde saygı görmek istiyorsan, İran hakkında soracağım her şeye cevap ver ve doğruluktan asla ayrılma!

* "Böyle davranırsan sana hazineler bağışlar, birçok süslü elbiseler ve hediyeler veririm.

8010. * "Yok, böyle yapmaz da, tutar doğruluktan ayrılırsan, ellerini de, ayaklarını da bağlar, yerini zindan yaparım!"

* Bunun üzerine Hecir: "Padişaha, İran ordusu hakkında bana ne sorarsa

* "Bütün bildiklerimi söyleyeceğim. Doğruluktan niçin ayrılayım?

* "Benden yalnız doğruluk görürsün; doğruluktan ayrılmak hatırımdan geçmez!

* "Yeryüzünde, doğruluktan iyi bir şey var mıdır? Doğruluktan ayrılmak kadar kötü bir düşünce olamaz!" dedi.

8015. * Padişah ona: "Sana soracağım şeyler, İran'ın pehlivanlarına, padişahına ve halkına aittir.

* "Giv, Tûs, Gûderz, Behram ve ünlü Rüstem gibi,

* "O memleketin tanınmış adamlarını sorduğum zaman onları bana birer, birer göstereceksin...

* "Şimdi bak karşıda, türlü renkte kumaşlarla etrafı çevrilmiş bir otakla, bunun ortasında kaplan derisinden çadırlar,

* "Onların önünde kükremiş yüz tane fille mavi renkli firuzeden yapılmış bir taht;

8020. * "Tahtın üstünde de, menekşe renkil bir bayrak var... Bayrağın üzerinde de, tepesinde altından bir ay bulunan bir güneş resmi görüyorum.

* "Ordusunun böyle ortasında oturan kimdir? Bu İran pehlivanının adı nedir?" diye sorunca

* Hecir: "O, sarayının kapısında filler ve aslanlar duran İran Padişahıdır!" dedi.

* Sührab: "Ordunun sağ tarafında, atların, fillerin ve ağırlıkların

* "Yanında, sisyah renkli bir otakla onun etrafında sıra sıra dizilmiş erler; a

8025. * "Sayısız çadırların arkasında filler ve önünde aslanlar;

* "Onların önünde, yere dikilmiş ve üzerinde fil resmi bulunan bir bayrak ve ayakkabları altın sırmalı atlılar görüyorum.

* "Orada oturan pehlivan, İran'da neyin nesi olur?" diye sorunca,

* Hecir: "O, Nevzer'in oğlu Tûs'tur. Onun bayrağında fil resmi vardır." dedi.

(1)

---

(1) Nüsha: * "O, padişah soyundan gelme bir komutandır. Yiğittir, savaşçıdır ve kincidir.

* "Azgın aslanlar bile, onun açtığı yaralara dayanamazlar. Büyükler, onun korkusundan, vergi vermeyi kabul ederler."

* Sührab: "Önünde erlerin ayakta durdukları şu kırmızı renkli otak ve

* "Onun önünde duran ve üzerinde aslan resmiyle bir mücevher bulunan bayrakla

* "Onun arkasındaki, mızraklı ve zırhlı askerlerden kurulmuş, büyük ordu

* "Kimindir? Bana onun adını söyle ve sakın yalana sapmak sevdasına düşme!" deyince

* Hecir: "O, hür insanların süsü ve Geşvat'ın oğlu olan, komutan Gûderz'dir!

* "O, intikam alma sırasında, bir orduya cesaretle komuta eder. Onun, file ve aslana benziyen, seksen çocuğu vardır...

* "Onunla ne filler, ne çöllerdeki böbürleri ne de dağlardaki kaplanlar savaşabilir." dedi.

* Sührab, bu sefer: "Şu önünde birçok askerlerin ayakta bekledikleri yeşil renkli otakla,

* "Ortasında Gâve'nin yıldızı bulunan kıymetli taht kimindir?

* "Üzerinde de, şatafatlı ve güçlü, kuvvetli bir pehlivan oturuyor.

* "Oturduğu halde başı, yanında ve ayakta duranların başından daha yüksek görünüyor.

8040. * "Onun önünde de, kendi yüksekliğinde bir at duruyor. Atın üzerine, ayaklarına kadar uzanan bir kement asılmış;

* "At, bir denizin coşması gibi, durmadan kişniyor.

* "Önünde birçok zırhlı fillerin de bulunduğu bu at, bir türlü kabına sığamıyor, durduğu yerde kaynıyor...

* "İran'da, bu boy bosta, ne adam, ne de at vardır.

* "Bayrağının üstünde bir ejderha resmi, mızrağının üzerinde de altın başlı bir aslan var... Kim bu adam?" diye sorunca,

8045. * Hecir, kendi kendisine' "Eğer ben bu iyi yürekli ve aslan yaradılışlı adamın Filgövdeli Rüstem olduğunu

* "Ona söylersem, kalkar ve hemen onun tozunu havaya savurur.

* "İyisi mi, bunu ona söylemeyeyim; pehlivanlar arasında Rüstem'in adını atlayıvereyim..." diye düşünerek,

* Sührab'a: "Ha, şu mu? dedi... O da son zamanlarda, Çin Padişahının yamından gelip orduya katılmış bir müttefiktir!"

* Bunun üzerine Sührab, onun adını sordu. Hecir: "Adını hatırlamıyorum.

8050. * "Padişahın yanına geldiği zaman, ben kaledeydim." diye karşılık verdi.

* Sührab, Rüstem'in izini ele geçiremediği için, üzgündü.

* Anası ona, babasını başkalarından ayıran bütün alâmetleri söylemiş ve o da bütün bunları bu adamda bulmuştu, ama bir türlü gözlerine inanamıyordu...

* Hoşlanacağı sözler dinlemek ve bu hususta kiki düşüncelerini gerçekleştirebilmek için, muttasıl, Hecir'in ağzından babasının adını almağa uğraşıyordu.

* Fakat Tanrının takdiri, alnının yazısı başka türlüydü. Tanrı ne buyurmuşsa o olur; ne eksik, ne fazla...

8055. * Sührab, bundan sonra, büyük pehlivanlardan birinin bir kenara kurulmuş olan otağını gördü.

* Otağın önünde birçok atlılar ve filler duruyor, boru sesleri yükseliyordu.

* Otağın ortasına da, önünde kölelerin saf bağladıkları, bir taht kurulmuştu.

* Sührab, bu otağın sahibini sordu. Hecir: "Onun sahibi, Gûderz pehlivanın oğlu Giv'dir. Pehlivanlar arasındaki adı da Büyük Giv'dir.

* "O, Gûderz'in oğullarının en büyüğü ve en iyisidir. İran ordusunun üçte ikisi onun buyruğundadır.

* "Rüstem Pehlivanın damadıdır ve İran'da eşi yoktur!" dedi.

* Bundan sonra Sührab: "Şu, güneşin doğduğu tarafta kurulmuş, beyaz renkli bir otak görüyorum.

* "Önünde Rum kumaşından elbiseler giyinmiş ve sıra sıra dizilmiş binden fazla

* "Yaya, kalkanlı ve mızraklı askerler duruyorlar.

* "İçindeki fildişi tahtın üzerinde de bir komutan oturuyor. Tahtın üzerine, sac ağacından bir de kürsü koymuşlar.

* "Bunun etrafına, çok güzel ve kumaştan bir perde asılmış; köleler de, sıra sıra dizilmiş duruyorlar. Bu otak da kimin?" diye sorunca,

* Hecir: "Bu otak, Padişahın oğlu ve bütün pehlivanların baş tacı olan Feriburz'undur!" dedi.

* Sührab: "Evet, bir padişah oğlu ve tar sahibi olduğuna göre, bu makama lâyıktır!" dedikten sonra,

* Bu sefer de: "Önünde parlak bir bayrağın dikili durduğu, sarı renkli bir otak var.

* "Etrafında sarı, kırmızı ve menekşe renkli, türlü türlü bayraklar sallanıyor.

"Otağın arkasında da, üstünde yılan resmi ve gümüşten bir ay bulunan bir bayrak görünüyor... Bunlar da kimin?" diye sorunca,

* Hecir: "Bunların sahibine Gürâze derler. Bu kahraman, aslanlarla savaşırken bile, atının dizginini geri çekmek âdetinde değildir.

* "Akıllıdır ve Giv'in soyundandır. Dertten ve meşaketten şikâyet etmek nedir bilmez!" dedi.

* Sührab, böyle muttasıl soruşturup babasının izini bulmak için çabalıyor, fakat Hecir ondan doğruyu saklıyordu.

* Sen, dünyayı istediğin gibi nasıl döndürebilirsin, ki Tanrı onun nasıl döneceğini ezelden tâyin etmiş ve onu böylece yaratıp koyuvermiştir!

* Zaman, senin alnının yazısını senin istediğinden başka türlü yazmıştır... O nasıl isterse, seni öyle idare eder.

* Şu iğreti dünyaya gönül bağlarsan, zehir, dert ve zahmetten başka ne bulabilirsin,

* Sührab, görmeyi pek arzu ettiği pehlivanı bir kere daha sorarak,

* Yeşil renkli otakla onda ki pehlivan ve önündeki iriyarı atla onun üzerindeki kangal kement hakkında tekrar bilgi istedi.

* Fakat, komutan Hecir yine: "Ben, hiç senden bir şey saklıyabilir miyim?

8080. * "Sana o Çinlinin adını söylemedimse, onu tanımadığım için söyleyemedim..." dedi.

* Bunun üzerine Sührab: "Peki ama, Rüstem'in adından hiç bahsetmemek de doğru mu?

* "Şu ordudan bahsederken, Rüstem gibi bir cihan pehlivanının adı nasıl olur da geçmez?

* "Onun, ordunun komutanı ve bütün ülkelerin hâkimi olduğunu söyleyen sen değil misin?

* "Kâvus'un tacı, tahtı ve azgın filleriyle seferber olduğu;

8085. * "Ovalarda savaş seslerinin yükseldiği bir zamanda, cihan pehlivanının ordunun önünde bulunması gerekmez mi?" deyince,

* Hecir şöyle karşılık verdi: "Herhalde, aslanları avlıyan o pehlivan,

*"Şimdi Zâbilistan'a gitmiştir. Çünkü şimdi, gül bahçelerinde yenilip içilecek zamandır!" dedi.

* Sührab, tekrar: "Sen de itiraf et, ki Kâvus savaşa hazırlandığı ve

* "Her yandan, büyük pehlivanların yardım için başlarında tulgalarla yeryüzünün sahibi olan o Padişahın yanına geldikleri bir zamanda

* "Cihan pehlivanı Rüstem içki içmekle vakit geçirmez! Bu, genç, ihtiyar, herkesin güleceği bir yalan...

* "Bugün, seninle bir sözleşme yaptım. Fazla konuşmasını seven bir adam olmadığım için, işte sana yine kısaca söylüyorum:

* "Bana cihan pehlivanı Rüstem'i gösterecek olursan, seni, her yerde şanlı ve şerefli bir adam yapar;

* "Sakal hazinelerimi bağışlayarak seni hiç kimseye muhtaç olmıyacak bir duruma sokarım.

* "Yok, böyle yapmaz da, tutar Rüstem'i bir sır gibi benden saklar, bildiğini bana açıkça söylemezsen,

* "Başını gövdenden ayırırım... İşte, bu ikisinden birini seç!

* "Sen, bir mûbitin gizli sırlarından bahsederken bir padişaha ne söylediğini hiç işitmedin mi?

* "O demiş ki: söz, söylenmediği müddetçe, bir kutunun içinde bağlı, sarılı ve el sürülmemiş bir mücevherdir.

* "Fakat, bu bağlardan ve sargılardan kurtulup da kutunun dışına çıkınca, parlak bir güneş gibi de olsa, yine değerini kaybeder!" dedi.

* Hecir: "Eğer Padişahımız tacından, tahtından ve mühründen usanıp da bunlardan el çekmek istiyorsa,

8100. * "Tutar, dünyada, azgın bir filin bile canını alan o adama karşı savaşır...

(1)

* "Rüstem, örsleri bile parçalar; bir vuruşiyle, iki yüz kişiyi birden öldürür.

* "Rüstem kendisiyle savaşan adamı, başı göklerde bile olsa, yerlere serer.

* "Yeryüzünde onunla savaşabilecek bir fil bulunmadığı gibi, onun ayağının kaldırdığı toz büyüklüğünde deniz de yoktur.

* "Onun vücudu, yüz kuvvetli adamın kuvvetine sahiptir. Başı, ulu ağaçlardan daha yüksektir...

---

(1) Nüsha: * "Sen onun pençesini ve boyunda bosundaki büyüklüğü bir görsen,

* "Onun elinden devlerin, ejderlerin ve aslanların kurtulamayacaklarını anlarsın...

8105. * "Savaş gününde o bir kere kızdı mıydı, pençesine düşen ister fil, ister aslan isterse insan olsun, hiç dinlemez, eziverir!" dedi.

(1)

* Hür insanların başı olan Sührab, bu sözleri söyleyen Hecir'e dönerek: "Yazık, Geşvat'ın oğlu Gûderz'e!

* "Ona da bu kadar kuvvetine, bilgisine ve hünerine rağmen, senin gibi, bir çocuk gözüyle bakmalı!

* "Sen savaş erlerini nerede gördün ve atların savaş sırasındaki ayak seslerini nereden duydun da,

* "Tutmuş, Rüstem'den bahsediyor ve onu bu kadar övüyorsun?

---

(1) Nüsha: * "Senin adına, şimdi, onun şu ovaad bulunmasını dilemem; çünkü onun dengi, ancak kara kayalı dağlardır.

* "Rüstem'in hünerlerini, yeryüzündeki bütün büyükler bilirler.

* "Onunla sen de savaşamazsın. O, Hint kılıcını bir kere pençesiyle kavradı mıydı,

* "Ağır gürz kullanan yiğitlerden bile hiç kimse onun karşısına çıkamaz.

* "Yanında Turan ülkesinin yiğitleri bulunan, Çin komutanı Efrâsiyâb'ın ve

* "Ordusunun üzerine de, Filgövdeli Rüstem, intikam alıcı kılıcıyla ateşler saçmıştı...

8110. * "Sen, denizin sessiz sessiz durmasına bakıp da, ateşten korkan bir adamsın...

* "O deniz bir coşacak olursa, senin korktuğun ateşin zerresi bile kalmaz!

* "Güneş o kızgın kılıcını çekti miydi, karanlık uykuya varır ve yeryüzünden kaybolup gider!" dedi.

* Fakat o tecrübesiz Hecir, kendi kendine ve hâlâ: "Eğer ben aslanları avlıyan Rüstem pehlivanın alâmetlerini,

* "Şu güclü kuvvetli ve atının üzerinde padişahlara yakışan bir tavırla duran Türk'e haber verirsem,

8115. * "Askerlerini toplayarak o fil gövdeli atını yerinden oynatır. O zaman da,

* "O kuvvetli kolları ve geniş omuzlariyle, Rüstem onun pençesinde mahvolur...

* "Savaşmak için bahane arıyan pehlivanlardan onun karşısına kim çıkabilir ki?

* "Ondan intikam almak için, İran'dan kimse onun karşısına çıkamayınca da Sührab, Kâvus'un tahtını ele geçiriverir...

* "Mûbitin biri: İnsanın, düşmanlarını sevindirecek şekilde yaşamasındansa, şerefiyle ölmesi daha hayırlıdır! demiştir.

8120 * "Ben onun elinde ölürsem, ne günümüz kararır, ne de ırmaklarda su yerine kan akar.

* "İhtiyar Gûderz'in, benden başka, ordular bozan, yeryüzünü ele geçiren ve her yerde baş olan Giv,

* "Savaşçı Behram, Rehham ve aslanlar avlayan Sidûş gibi daha yetmiş altı oğlu var...

* "Ben öldükten sonra elbette bana acırlar ve intikamımı almak için düşmanlarımı öldürürler.

* "İran'da Gûderz ve onun övünmeğe değer yetmiş oğlu varken, ben yok olsam, ne çıkar?

8125. * "Temiz yürekli bir mûbitten, şöyle bir söz hatırlıyorum:

* "Yerden selvinin kökü sürüp de baş gösterince, sülünün başka otları koklaması yakışık almaz..." dedi ve

* Sührab'a dönerek, ona da: "Neden, bu kadar kızıyorsun ve neden bana boyuna Rüstem'i soruyorsun?

* "Neden, böyle mânasız sualler sorarak bir kavga çıkarmak ve

* "Onun hakkında bir bilgim yok diye kafamı kesmek istiyorsun?

8130. * "Maksadını gizlemek için çareler ve kanımı dökmek için de bahaneler araman doğru sayılmaz.

* "Sen, fil gövdeli Rüstem'i öldürmek niyetindesin ama, o, senin eline kolay kolay geçmez...

* "Onunla savaşmaktan vazgeç... Yoksa o, savaş alanında, senin tozunu havaya savurur!" dedi.

Sührab'ın Kâvus'un ordusuna saldırması

* Casur pehlivanların büyüğü olan Sührab, Hecir'in bu kaba ve sert sözlerini duyunca, arkasını dönerek,

* Yüzünü ondan sakladı. Sırlarla dolu olan bu sözlere şaşıp kaldı...

8135. * Atının üzerinden ve elinin arkasıyla Hecir'e bir vurduğu gibi, onu yere yuvarladı ve kendi yerine dönüp geldi.

* Uzun uzadıya düşündükten ve türlü türlü savaş plânları tasarladıktan

* Sonra, intikam almak için, beline kemerini kuşanıp hazırlandı. Başından, padişahlığın altın tacını çıkardı.

* Sevinç içinde zırhını, kaftanını giydi ve başına bir Rum tulgası geçirdi.

* Devleri bağlayan o kahraman, mızrağını, yayını, kemendini ve ağır gürzünü de aldı...

8140. * Hiddetinden damarlarındaki kan kaynaya kaynaya, hızlı koşan bir ata bindi ve

* Heyecanla yerinden davranarak, mızrağını eline alıp, sarhoş bir fil gibi, savaş alanına geldi.

* Savaşa azmederek olduğu yerden fırladı ve atının ayaklarından aya kadar toz kaldırdı.

* Sonra, kızgınlıkla otağına giderek mızrağını aldı (1).

* Bir aslanın pençesinden kaçan yaban eşekleri gibi onu görünce, bütün ünlü pehlivanlar kaçıştılar.

8145. * Ayakları, üzengileri, elleri, dizgini, pazısı ve parlak mızrağı o kadar korkunçtu,

* Ki İran ordusundan hiç kimse tutup da onun yüzüne bakamadı.

* Bütün İran kahramanları toplanıp: "Bu, ne fil gövdeli pehlivan böyle?

* "Kimse, onun yüzüne bile kolay kolay bakamıyor; nerde kaldı ki karşısına çıkıp da savaşacak?" dediler.

---

(1) Nüsha: * Bu beyit şu şekildedir: Hiddetle yürüyüp ordunun merkezine ve Kâvus'un karşısına geldi...

* Nihayet Sührab, hiddetle Kâvus'a seslenerek: "Ey, hür Padişah! Sen, savaş meydanında acaba ne işe yararsın?

* "Aslanların savaşına karşı duramadığın halde, niçin, tutup adını padişah koydun?

* "Ben, elimdeki şu mızrağı bir oynatmamla, senin bütün askerlerinin canını çıkarırım!

* "Jenderezm'in öldüğü gece yemin ettim: İran'da mızraklı hiçbir binici bırakmayacağım ve Padişah Kâvus'u diri, diri asacağım diye...

* "Şu savaş alanında karşıma çıkabilecek hangi pehlivanın var?"

(1)

* Deyip sustu. Fakat, İranlılardan, onun bu sözlerine cevap verecek hiç kimse çıkmadı...

* Bunun üzerine Sührab, arkaya doğru gerilerek elindeki mızrağı Kâvus'un otağına öyle bir indirdi, ki otağın yetmiş kazığı birden söküldü.

---

(1) Nüsha: * "O yiğit Tûs, Giv, Gûderz, Kâvus'un oğlu Feriburz, o aslan Güstehem,

* "Yeryüzünün en üstün binicisi Rüstem ve savaşçı Zenge neredeler?

* "Gelsinler de şimdi bu meydanda, kızgınlık ve kin içinde, yiğitliklerini gösteriversinler!"

* Otağın büyük bir kısmı yerinden kopunca, her yerden boru sesleri yükseldi...

* Kâvus, bu işten çok üzülerek, adamlarına: "Ey, yaratılışları kutlu ve ünlü pehlivanlar!

* "Rüstem'e hemen haber yollayın... Bu Türk, bütün kahramanlarımızın beyinlerini boşaltacak!

* "Meğer, benim buna karşı çıkabilecek kimsem yokmuş; İran ordusundan hiç kimse, ona karşı koymağa cesaret edemiyor!" diye bağırdı...

8160. * Bunun üzerine Tûs koşup, Kâvus'un bu haberini Rüstem'e ulaştırdı ve işittiklerini ona anlattı.

* Rüstem de bunları duyunca: "Başka padişahlar da beni böyle ansızın çağırırlar ama,

* "Yalnız savaşmak için çağırmazlar, arasıra da yiyip içmek ve eğlenmek için çağırırlardı... Fakat bu Kâvus, beni, her zaman savaşmak için çağırır!" dedi..

* Sonra, yerinden kalkarak, Rahş'ın hazırlanmasını, atlıların yüzlerini buruşturmalarını ev olanca hızlarıyla savaşa hazırlanmalarını buyurdu...

* Rüstem, otağının içinden meydana doğru bir göz atınca, gördü ki: Giv,

8165. * Parlak tüylü Rahş'ı eyerlemiş, yoldan geçiyor; Gürgin: "Haydi çabuk, çabuk!" diye bağırıyor;

* Rehham, gürzünü atın göğsüne bağlıyor; Tûs, atın zırhını düzeltiyor ve

* Hepsi de birbirine: "Çabuk olun, çabuk olun!" diye sesleniyor... Rüstem, otağından bu sesleri duyunca,

* Kendi kendine: "Bu, galiba, bir tek adama karşı koparılan kıyamet değil, ehrimene açılan bir savaş..." dedi ve

* Hemen elini atıp böbür derisinden zırhını alıp giydi, Keyânî kemerini beline kuşandı ve

8170. * Rahş'ın üzerine atlıyarak yola çıktı... Züvâre'yi, tahtının ve ordusunun başında bırakarak:

* "Sakın, buradan ayrılma ve herkesten çok, benim emrime kulak ver!" dedi...

* Rüstem, pek kızgın ve yüreği savaş duygularıyla dolu olarak yoluna devam etti. Bayrağını da birlikte götürüyorlardı...

* Nihayet, savaş alanına vararak, Sührab'ı ve onun kollarını, omuzlarını ve savaşçı Sâm'ın göğsü gibi geniş olan göğsünü gördü...

* Ona: "Buradan uzaklaşalım da, iki ordunun arasından kurtularak, şöyle karşı karşıya kalalım!" deyince,

8175. * Sührab, ellerini uğuşturarak, safların arasından çıkıp meydana geldi ve

* Rüstem'e: "Peki, gel öyle bir yere gidelim, ki orada iki pehlivan başbaşa kalalım...

* "Ne İran'dan, ne de Turan'dan yanımızda hiç kimse bulunmasın; ikimiz karşı karşıya kalalım, yeter...

* "Fakat, şunu bil ki, savaş meydanında sen benim karşımda duramaz, hattâ bir tek yumruğuma bile dayanamazsın!

* "Boyuna bosuna ve omuzlarına diyecek yok, ama yaşadığın uzun yıllar seni kocatmış ve yıpratmış!" dedi.

8180. * Bunun üzerine Rüstem, o boylu boslu pehlivanın kollarını, pençelerini, ayaklarını gözden geçirdi ve

* Ona, tatlılıkla: "Ey, tatlı delikanlı! dedi...

* "Toprak, sert ve soğuktur; hava ise, yumuşak ve sıcaktır.

* "Ben, bu yaşıma kadar, çok savaş meydanları gördüm ve çok ordular yere serdim.

* "Nice nice devler, benim elimde mahvolup gitti... Hiçbir yerde, yenilmeyi tatmış değilim...

8185. * "Sen, sabret de, beni bir kere savaşta gör. Elimden canını kurtarabilirsen, artık senin için ölüm yoktur, timsahtan bile korkma...

* "Denizlerle dağlar da benim nasıl savaştığımı bilirler. Turan'ın büyük kahramanlarına benim neler yaptığımı da,

* "Yıldızlar tanıktır. Yiğitliğim sayesinde, yeryüzü ayaklarımın altına serildi...

* "Yüreğim sana çok acıyor ve canını teninden ayırmak istemiyorum. Çünkü, şu kolların ve kuvvetinle Türklere kalmayacağın gibi, İran'da da senin bir eşini göremiyorum!"

* Rüstem'in bu sözlerini duyunca, Sührab'ın ona karşı yüreği kaynadı ve:

8190. * "Ey, pehlivan! Senden bir şey soracağım ama, doğru cevap ver.

* "Baban ve büyük baban kimlerdir? Soyunu sopunu bana bir, bir say da güzel sözlerinle beni sevindir...

* "Ben, öyle sanıyorum, ki Nirem'in soyundan gelen Rüstem sensin!" dedi...

* Fakat Rüstem: "Hayır, Nirem oğlu Sâm'ın soyundan gelen Rüstem ben değilim!

"Rüstem, büyük bir pehlivandır; bense, küçük bir adamım. Ne tahtım var, ne tacım, ne de sarayım..." diye sözünü kesti.

8195. * Bunun üzerine yüreği ümide kapılmış olan Sührab, yeniden ümitsizleşti; aydın gün, gözünde karardı...

Rüstem'in Sührab'la savaşması

* Sührab, annesinin Rüstem hakkında verdiği bilginin yanlışlığına şaştı ve hemen mızrağını kaparak savaş meydanına yürüdü...

* Savaşmak için dar bir meydan seçtiler ve orada kısa mızraklarla döğüşmeğe başladılar.

* Ellerindeki mızrakların saplariyle uclarındaki demirler kırılıp dökülünceye kadar döğüştüler ve sonra atlarını sola doğru çevirerek,

* Hint kılıçlarıyla birbirlerine girîştiler. Kılıçların çarpışmasından kıvılcımlar saçılıyordu.

8200. * Derken, ellerindeki kılıçlar da parçalandı... Bu bir savaş değil, âdeta, bir kıyametti...

* Bu sefer, ellerine o ağır gürzleri alarak, tekrar birbirlerine giriştiler.

* Vuruşlarının şiddetinden, gürzler eğrildi; atları sendelemeğe ve kendileri de yorulbağa başladılar,

* Kendilerinin ve atlarının üzerindeki zırhlar paramparça olup döküldü.

* Nihayet atlar da, üzerlerindeki pehlivanlar da adamakıllı yorulup dermandan kesildiler; elleri, ayakları kıpırdamaz bir hale geldi...

8205. * Vücutları kan ter içinde kaldı, ağızları toz toprakla doldu, dilleri susuzluktan parçalandı...

* Baba keder, oğul da zahmet içinde birbirlerinden ayrıldılar.

Ey, felek! Senin işlerine şaşmamak imkânsız... Yapan da sensin, bozan da sen!

* Savaş sırasında bu pehlivanların hiçbirinde ne sevgi, ne de merhamet vardı... Akılları, kendilerinden tamamiyle uzaklaşmıştı...

* Denizdeki balıktan tut çöllerdeki yaban eşeğine varıncaya kadar, yavrusunu tanımayan hayvan yoktur.

8210. * Fakat insan, bir kere gözü kızdı mıydı, oğlunu bile düşmandan ayırdedemez.

* Rüstem: "Ben, bir timsahın bile böyle savaştığını görmedim.

* "Ben, Akdev'le yaptığım savaşa bile değer vermemişken, bugün gözüm yıldı, ümidim kırıldı...

* "Büyük pehlivanlar arasında henüz adı bile geçmeyen bir gencin karşısında ve

* "İki ordunun meraklı bakışları önünde savaşmaktan yoruldum ve geri çekilmeğe mecbur kaldım." diye düşünüyordu...

8215. * Her iki pehlivanın atı da savaşın zahmet ve yorgunluğundan usanınca,

* Yere inip yaylarını kurarak, birbirlerine ok yağdırmağa başladılar. Üzerlerinde zırh, kaftan veya böbür postu olmadığı halde ne oktan, ne de okun temreninden bir zarar görmediler.

* Her ikisi de ümitsizliğe düşmüştü... Can sıkıntısı içinde, bu sefer de, birbirlerinin kemerlerine yapıştılar.

* Savaş gününde kızınca Rüstem, yerlerindeki kara kayalara yapışsa, söker atardı.

* Fakat, bir biçimine getirip de Sührab'ı kemerinden yakaladığı ve onu kaldırıp yere vurmak istediği halde,

8220. * Sührab, bana mısın bile demedi ve Rüstem bu hünerlerinde de başarı gösteremeyerek

* Elini onun kemerinden çekmeğe mecbur kaldı. Sührab'ın belindeki kuvvete ve dayanaklığa şaşmıştı...

* Savaştan usanan ve yılan bu iki aslan, yorgun argın, birbirlerinden tekrar ayrıldılar.

* Derken Sührab, atının eyerinde asılı duran ağır gürzünü eline alıp, atını ayaklarıyla sıkıştırarak yerinden oynattı ve

* Rüstem'in omuzuna gürzünü şiddetle indirdi. Rüstem'in omuzu fena halde acıdı ama, cesareti sayesinde ve olanca gücünü harcıyarak bu acıya dayanıp sesini çıkarmadı.

8225. * Sührab, gülerek: "Ey, atlı! dedi. Sen, benim gibi yiğitlerin vuruşlarına dayanacak adam değilsin!

* "Altındaki atın eşekten farkı yok.. Karşındaki pehlivanın elleriyse, senin sandığından çok kuvvetlidir.

* "Bir ihtiyarın, selvi gibi boylu boslu da olsa, genç bir adamla savaşması mânasızdır!" dedi.

(1)

* Gözleri birbirinden yılan ve bitkin bir hale gelen kahramanların başına savaş meydanı dar oldu.

---

(1) Nüsha: * Istıraptan şaşkına dönmüş olan Rüstem, ona hiç karşılık vermedi...

* Istırap içinde birbirlerinden ayrılınca, Rüstem bir nâra atarak Turan ordusunun;

8230. * Sührab da, hızlı koşan atının dizginini koyuvererek İran ordusunun üzerine saldırdılar...

* Sührab, İran ordusuna öyle bir saldırış saldırdı, ki birçok ünlü pehlivanları öldürdü.

* Onun bu saldırışiyle, koyun sürüsüne kurt girmiş gibi, İran ordusunun küçüğü de, büyüğü de darmadağın oldu...

* Bu hal, Rüstem'i kötü düşüncelere düşürdü. Vücudunu, kollarını ve pazılarını savaş elbiseleriyle kuşatan,

* Savaş işlerinde birçok hünerleri olan ve yeni türiyen bu Türkten, Padişah Kâvus'a bir zarar geleceğini düşündü.

8235. * Yüreği korku içinde, kalkıp ordugâhına döndü.

* Sührab'ı, kendi ordusunun ortasında, yerleri İranlıların kanlarına boğmuş;

* Avdan zafer sarhoşluğu ve neşesi içinde dönen bir aslan gibi, mızrağının ucu, elbisesi ve elleri kana bulanmış olarak savaşırken görünce,

* Çok üzüldü ve azgın bir aslan gibi coşup bağırarak,

* Ona: "Ey, insan kanına susamış Türk! İran ordusunun erleri sana ne yaptılar da,

8240. * "Tuttun bu kötülüğe el uzattın ve, koyun sürüsüne dalan kurt gibi, İran ordusuna saldırdın?" dedi.

* Sührab da ona: "Hiçbir suçları olmadıkları ve seninle savaşmak istemedikleri halde,

* Turan ordusunun erlerine, önce, saldıran sensin! Onlardan sana saldıran veya savaşmak için bahane arıyan oldunu ki?" dedi.

* Bunun üzerine, Rüstem: "Artık, ortalık karardı... Yarın, güneşin yeryüzünü aydınlatan kılıcı görünür görünmez.

* "Şu meydanda hem darağacı, hem de padişahlığın tahtını kurulmuş olarak görürüz. yeryüzü, ancak kılıcın vereceği hükme boyun eğer...

8245. * "Ey, pazıları kılıca ve oka alışık olan kahraman! Sen, çok yaşa!

* "İntikam kılıçlarımız elimizde olarak bu akşam artık dönüp gidelim de,

* "Bakalım, yarın, yeryüzünü yaratan Tanrı'nın iradesi nasıl belirecek?" dedi.

* Hava karardığı için, böylece, Rüstem'le Sührab birbirlerinden ayrıldılar. Gökler bile, Sührab'ın başarılarına şaşıp kaldı.

Rüstem'le Sührab'ın, yerlerine dönmeleri

* Sanki felek, onu savaşın kendisi olarak yaratmıştı; savaşmadan bir an rahat duramıyordu...

8250. * Şaşılacak bir zekâsı vardı. Sanki, vücudu tunçtan ve altındaki at da demirdendi.

* O karanlık gecede, vücudu yıpranmış, göğsü kılıç, ok ve mızrak vuruşlariyle zedelenmiş olarak, dönüp ordugâha geldi ve

* Hûman'a: "Güneş, anlaşılan, bugün çok acayip bir şekilde doğmuş olacak ki, yeryüzünü savaş ve karışıklık içinde bıraktı.

* "Benimle savaşan o pehlivan kollu ve aslan pençeli kahraman acaba kim?

* "Sizin üzerinize yürüyünce neler söyledi ve neler yaptı? Ben, onun bir eşini daha görmedim. Ordumun başına açtığı bu iş nedir?

8255. * "O, yaşlı ama, aslan gibi... Savaşmaktan, boğuşmaktan yana da usanmak nedir bilmiyor...

* "Dünyanın hiçbir yerinde, intikam günü beline onun gibi kemer kuşanıp hazırlanan başka bir pehlivan görmedim!" dedi.

* Hûman da, karşılık olarak: "Elimizden ne gelir ki? Ordunun yerinden kıpırdamaması için, padişahımız emir vermişti.

* "Bizim her şeyimiz tamamdı. Savaş meydanına doğru harekete geçeceğimiz sırada,

* "Savaşmak isteyen bir adam gelerek, bizim orduya doğru yöneldi.

8260. * "O, sarhoşluk uykusundan yeni kalkmış ve bu savaşı yapmak için hazırlanmıştı.

* "Geldi bizimle savaşa tutuşarak, her yana savaşın tohumlarını saçtı ve ordumuzdan birçok kimseleri öldürdü.

* "Sonra da kalkıp kendi ordusunun bulunduğu yere yönelerek hızla uzaklaştı." dedi.

* Sührab: "Neyse o, bu ordunun kahramanlarından yine kimseyi öldürebilmiş değildir.

* "Halbuki ben, İranlılardan çok öldürdüm. Yeryüzü, düşmanların kanıyla, gül gibi kızardı...

8265. * "Siz de gördünüz işte... Onlardan kimse benimle savaşmağa çıkmadı. Hoş, çıksa da ne olacak sanki?

* "Şuna inan , ki o sırada karşıma bir aslan çıksaydı, şu ağır gürzümden kurtulamazdı.

* "Benim gözümde kaplan da birdir, aslan da, böbür de... Oklarımın ucundaki temrenlerle, gökteki bulutlardan ateşler yağdırırım.

* "Kahramanlar benim asık yüzümü görünce, üzerlerindeki zırhlar paramparça olur.

* "Yarın, büyük bir gündür... Kimin kurt, kimin de koyun olduğu yarın belli olacak...

8270. * "Yeryüzünü yaratan eşsiz Tanrı'nın adına and içerim, düşmanlardan kimseyi sağ bırakmayacağım!

* "Şimdilik, gönlümüzden kederi atalım... Hizmetçilere emir ver de içki sofrasını hazırlasınlar!" dedi.

* Beri yandan Rüstem de, önce, ordusunu bir gözden geçirdikten sonra, Giv pehlivanla bir konuşma yaptı.

* Rüstem, ona, savaşta tecrübeli olan Sührab'ın nasıl savaştığını sorunca,

* Giv: "Biz, şimdiye kadar, böyle bir kahraman görmedik.

8275. * "Köpüre köpüre ordunun ortasına kadar gelerek, Tûs pehlivanla savaşmak istedi.

* "Tûs, yerdeydi. Sührab'ın bir kurt gibi üzerine saldırdığını görünce, hemen atına bindi.

* "Sührab, onu atının üzerinde görünce, azgın bir aslan gibi kükreyip,

* "Elindeki eğrilmiş gürzü Tûs'un göğsüne öyle bir indirdi, ki şiddetinden başındaki tulga yere düştü.

* "Bunun üzerine, artık tahammülü kalmıyarak, yüz çevirip kaçtı. Birçok pehlivanlar daha onunla savaşmak istediler ama,

8280. * "Sen Filgövdeli Rüstem'den başka hiç kimse ona karşı dayanamadı.

* "Biz, eski âdetimizi koruyarak, orduyu onun eline bırakmadık.

* "Bizim pehlivanlarımızdan hiç kimse, tek başına, karşısına çıkamayınca, biz de intikam meydanını ona bıraktık.

* "Tek başına hiçbir atlı karşısına çıkamayınca, o da, ordunun ortasından ayrılıp sağ tarafa doğru yürüdü ve

* "Hızlı koşan atının üstünden, dört bir yana şiddetle saldırdı!" dedi.

8285. * Bu sözlerden çok canı sıkılan Rüstem, kalkıp padişah Kâvus'un yanına gitti.

* Kâvus, Rüstem'i görünce, hemen ona yanında yer gösterdi.

* Rüstem, Sührab'dan bahsederek, onun boyuna bosunu anlattı ve:

* "Böyle henüz yetişmekte olan bir çocukta, hiç kimse, bu kadar kahramanlık ve aslanlık göstermemiştir!

* "Boyu o kadar yüksek, ki başı yıldızlara değiyor... Toprak ise, onun vücudunu çekemiyor.

8290. * "Pazılariyle kalçaları bir deve kalçası kalınlığında... Hattâ, belki, daha da kalın!

* "Karşılık olarak, kılıç, ok, gürz ve kementle savaştık...

* "Sonunda, kendi kendime: şimdiye kadar birçok pehlivanları atlarının üzerinden alıp yerlere yuvarladığımız gibi,

* "Hele şunu da bir yuvarlayalım! dedim ve kemerinden yakalayarak, adamakıllı sıktım...

* "Atının eyerinden aşağı almak ve başkalarına yaptığım gibi, onu da yere sermek niyetindeydim.

8295. * "Fakat, nerede? Dağın, rüzgârın şiddetiyle sallanmasına belki imkân vardır ama, o pehlivanın eyerinin üstünde sallanmasına imkân yok...

* "Tabii, vazgeçmeğe mecbur kaldım. Biraz sonra da aysız, karanlık bir gece başladı.

* "Bunun üzerine birbirimizden ayrıldık, ve döğüşmemizi yarına bıraktık...

* "Yarın, elimden geldiği kadar yine çalışacağım... Bakalım kim yenecek ve Tanrı'nın iradesi ne şekilde belirecek?

* "Çünkü kuvvet de, zafer de güneşle ayı yaratan Tanrı'dandır!" dedi.

8300. * Padişah Kâvus da ona şöyle karşılık verdi: "Tanrı, kötülük düşüncelerin vücutlarını parça parça edecektir!

* "Bu akşam, yeryüzünü yaratan Tanrı'nın huzurunda ve başımı secdeye koyarak yalvaracağım.

* "Doğru yoldan sapmış olan o kötü Türk'e karşı seni üstün getirmesi ve

* "Senin solmuş ümitlerini tazeleyip adını güneşe kadar yükseltmesi için dualar edeceğim!" dedi.

* Bunun üzerine Rüstem: "Padişahımızın büyüklüğü sayesinde, hakkımızda ancak iyilik düşünenlerin dilekleri yerine gelebilir!" dedikten sonra,

8305. * Ruhu düşünceler ve başı da intikam duygularıyla dolu olarak, dönüp otağına geldi.

* Bu sırada Züvâre, Rüstem'in hatırını ve o günü nasıl geçirdiğini sormak istedi.

* Rüstem de ondan, önce yiyecek bir şey istedi ve sonra, o gün başından geçenleri anlatarak biraz yüreğini boşalttı...

* Kardeşine dedi ki: "Uyanık ol, acele ve telâş etme!

* "Yarın, sabah olup da o savaşmak istiyen Türk'ün yanına gideceğim zaman,

8310. * "Sen benim ordumu, bayrağımı, tahtımı ve altın işlemeli ayakkabılarımı getir.

* "Parlak güneş doğarken, sen de otağın önünde hazır bulun!

* "Eğer savaşı kazanırsam, tabiî, savaş meydanında durup kalacak değilim.

* "Şayet işler tersine gider de savaşı kaybedersem, ağlayıp sızlama; hattâ canını bile sıkma...

* "O zaman hiç kimse kalkıp da ortaya çıkmasın. Savaş sevdasını başınızdan atın!

8315. * "Birer, birer Zâbilistan'ın yolunu tutup Destan'ın yanına gidin.

(1)

* "Anamı da teselli et ve Tanrı'nın alnıma böyle yazmış olduğunu bildir.

* "Benim ağzımdan ona: Gönlünü bana bağlama, tutup da ölümüme hiç üzüleyim deme...

* "Yeryüzünde hiç kimse ebedi değildir. Benim için, kalkıp da felekten şikâyet etmenin mânası yok!

---

(1) Nüsha: * "Ona her şeyi bir, bir anlat ve Rüstem'in ömrünün sona erdiğini,

* "Bir delikanlının eliyle öldüğünü, temiz Tanrının buyruğu böyle olduğunu, şöyle...

* "Bir zamanlar benim de pençemde nice nice devler, aslanlar, kaplanlar ve deniz canavarları ezilip yok oldular.

8320. * "Nice nice kaleleri ve burçları yerle bir ettim; hiç kimse, elimi büküp beni alt edememişti...

* "Fakat, atın üzengisine ayağını basıp, atının üzerine oturan her savaşçı, ergeç, ölümün kapısını çalar.

* "Bin yıldan fazla da yaşasa, onun yolu da budur, varacağı yer de!

* "O yüce padişah Cemşid'i ve devleri bağlayan Tamurs'u hatırla...

* "Yeryüzünde, onlardan daha büyük bir padişah yokken, sonunda, onlar da Tanrı'larına eriştiler.

8325. * "Yeryüzü onlara bile kalmadığına göre, benim de aynı yoldan geçmem gerek... diyerek

* "Anamı avuttuktan sonra, Destan'a: Yeryüzü padişahından yüz çevirme!

* "Savaşmak istediği zaman, ona yardımda kusur etme; o nasıl diler ve buyurursa, öyle davran!

* "Genç ve ihtiyar hepimiz ölmek için yaratılmışız... Yeryüzünde ebedî olarak kim kalmış ki? dersin..."

Sührab'la Rüstem'in ikinci defa savaşmaları ve Sührab'ın Rüstem'i yere vurması

* Parlak güneş başını gösterince, uçan bir kara kargaya benzeyen gece de kanadlarını indirdi.

* Bunun üzerine Rüstem de kalkarak, böbür derisinden yapılmış zırhını giyip, azgın bir ejderhaya benzeyen atma bindi.

* Orduların arasındaki açıklık iki fersahtı ve kimse ortaya çıkmağa cesaret edemiyordu.

* Rüstem, başına demirden tulgasını geçirerek, savaş meydanına yürüdü.

* Yeryüzünde bütün ıstıraplar aza kanaat ememekten gelir. Hepimizi Tanrı hırstan korusun!

* Beri yanda Sührab da adamlarıyla birlikte bir içki meclisi kurmuş, şarap içiyor ve Rûd çalan kadınları (1) dinliyordu...

* Hûman'a: "Benimle savaşan o aslan gibi pehlivanın

* "Boyu benim boyumdan aşağı olmadığı gibi, savaşırken yüreğime hiç korku da düşmüyor.

---

(1) Nüsha: * "Rûd çalan kadınları" yerine "Rûd çalanları".

* "Göğsü, omuzları ve kolları tıpkı benimkine benziyor. Sanki, birisi tutmuş da bizi böyle bir hizaya getirmiş...

* "Ayaklarına ve dizlerine bakınca, içimde bir şefkat uyanıyor da yüzümü bir utanma kaplıyor...

* "Anamın söylediği bütün alâmetleri bu adamda görüyorum; yureğim de, işte bunun için titriyor.

8340. * "Öyle sanıyorum ki o, Rüstem'dir. Çünkü o da, Rüstem gibi, yeryüzünde eşi bulunmaz bir pehlivan...

* "Babamla karşı karşıya gelip savaşmak istemiyorum!" dedi.

(1)

* Bunun üzerine Hûman ona: "Rüstem, savaşmak için, benim karşıma kaç defa çıktı...

* "Sen, o komutanın, ağır gürzü ile Mâzenderân'da neler yaptığını hiç duymadın mı?

---

(1) Nüsha: * "Eğer böyle ise Tanrıdan çok utanacak ve kara toprağın altına yüzüm kara olarak gireceğim.

* "Babamla savaştıktan sonra, öteki dünyada artık benim ne ümidim kalır?

* "İran'da da, Turan'da da, yeryüzündeki bütün padişahların yanında da küçüleceğim!"

Bu at da, tıpkı onun Rahş'ına benziyor ama, ayaklarını onun kadar kuvvetli basamıyor, yerde onun gibi izler bırakmıyor!" dedi.

* Sabahleyin güneş doğarken, savaş erleri de uykudan uyandılar.

8345. * Sührab da, yüreği henüz eğlenme arzuları, fakat başı da savaş duygularıyla dolu olarak, savaş elbiselerini giydi...

* Öküz kafası biçimindeki gürzü elinde, hiddetten köpüre köpüre, savaş meydanına gelince,

* Dudakları gülümsemeğe başladı ve Rüstem'in hatırını sordu. Geceyi birlikte geçirdiği bir dostu imiş gibi ona karşı samimî davrandı:

* "Geceni nasıl geçirdin? İyi uyuyabildin mi? Sabahleyin nasıl kalktın? Niçin, savaş düşüncesini yeniden kafana koydun?

* "Şu intikam alıcı kılıçla okunu bırak, bütün şu savaş aletlerini yere vur da,

8350. * "Gel seninle atlarımızdan inip oturalım; kin ve düşmanlıkla asık yüzlerimizi, şarapla dinçleştirip neşelendirelim...

* "Yeryüzünün sahibi olan Tanrı'nın katında, seninle sözleşelim; yaptıklarımızdan pişman olarak, bir daha birbirimizle savaşmağa tövbe edelim...

* "Benimle savaşmağa bir başkası gelinciye kadar sen şurada oturup benimle konuş da meclisimiz şenlensin!

* "Seni görünce yüreğime bir sevgi doluyor ve yüzümü bir utanma kaplıyor...

* "Soyun sopun içinde, hangi pehlivanlar var? Bana aslını neslini, anlatıver!

(1)

8355. * "Savaşta karşıma çıktıktan sonra, artık benden adını saklaman doğru olur mu?

* "Yoksa sen, pehlivan Sâm oğlu Destan'ın oğlu musun? Zâbil'li ünlü Rüstem sen misin?" diye sordu.

* Rüstem ise, Sührab'a şöyle karşılık verdi: "Ey, ün peşinde koşan pehlivan! Tutup da, seninle böyle şeylerden konuşmayalım.

* "Dünkü sözümüz, savaşmak içindi. Ben, böyle hilelere gelmem; boş yere kendini yorma.

* "Sen gençsen, ben de çocuk değilim... Savaşmak için kemeri belime bağlayıp hazırlanmışım.

8360. * "Biz, şimdi şurada bir savaşalım da, Tanrı nasıl buyurursa yine öyle olur...

---

(1) Nüsha: * "Adını herkesten sordum, fakat kimse söylemedi; bari, sen söyle...

* "Ben, dünyanın acısını, tatlısını tatmış; böyle hilelere kapılmayacak bir adamım..."

* Bunun üzerine Sührab, Ona: "Ey, ihtiyar! gel de, şu benim sözlerimi dinleyiver...

* "Ben, ruhunun, vakti gelince, döşeğinde rahat rahat yatarken teninden ayrılmasını istiyorum.

* "Fakat, canının benim elimde çıkması mukadderse, Tanrı'nın fermaniyle, ben bu işi de başarırım!" dedi.

8365. * Her ikisi de atlarından inerek, akılları başlarında olarak ve kurumlana kurumlana yürüyüp

* Savaş atlarını birer kayaya bağladılar ve üzüntülü, üzüntülü savaşacakları yere gittiler...

* İki aslan, yine birbirlerine girişerek, vücutlarından ter ve kan döktüler.

* Sührab, köpürmüş aslan gibi yerinden fırlayıp, sarhoş bir fil gibi elini attı ve

* Rüstem'in kemerinden o kadar şiddetle çekti ki vücudu parçalanıp, derisi yırtıldı sanılırdı.

8370 * Arkasından da bir nâra atarak, öfkeyle, bir vuruşta o aslan Rüstem'i yere serdi...

* Derken, yine sarhoş bir fil gibi, ona bir hamle daha yaparak, yerden kaldırıp tekrar yere vurdu.

* Sonra da bir yaban eşeğine saldırıp onu pençelerinin arasına alan bir aslan gibi,

* Ağzı, yüzü ve elleri toz toprak içinde kalmış olan Filgövdeli Rüstem'in üzerine oturdu ve

* Su renginde bir hançer çıkartarak, kafasını gövdesinden ayırmak istedi

* Bunu gören Rüstem, kendi kendine: "Artık, bu sırrı açmak gerek..." deyip,

* Sührab'a: "Ey, aslanları yakalayan, kement atmakta, kılıç ve gürz kullanmakta usta pehlivan!

* "Bizim âdetimiz, bizim tuttuğumuz yolun usulü, senin yapmak istediğin gibi değildir, bambaşkadır.

* "Şöyle ki: Bir kimse savaşırken büyük bir pehlivanın başını topraklara serip de

* "Sırtını yere getirdiği zaman, birincisinde, ne kadar düşman olursa olsun, kafasını kesmez...

* "Onu ikinci bir sefer tekrar yere serecek olursa, o zaman, hem aslan ünvanını alır, hem de düşmanının başını gövdesinden ayır-

mak hakkını kazanır... Bizde âdet böyledir!" dedi ve

* Böylelikle, o erkek ejderhanın pençesinden yakasını kurtarabildi...

* O delikanlı, ihtiyar Rüstem'in sözlerine kulak verip dinledi. Rüstem'in gösterdiği cesaret, ecelinin henüz gelmemiş olması ve kendi erkekliği bir araya gelince, Rüstem'i öldürmeğe kıyamadı.

* Onu orada bırakarak, üzerinden ceylânların geçtiği bir ovaya geldi ve

* Avlanmakla vakit geçirdi. Böylece, savaştığı adamı unuttu, gitti...

8385. * Aradan epey bir zaman geçtikten sonra Hûman, tozu dumana katarak gelip, Sührab'a savaşın durumu üzerine bazı sorular sordu.

* Sührab da ona, Rüstem'in bulunduğu yeri ve kendisine söylediklerini anlatınca,

* Hûman: "Ey, delikanlı! Yazıklar olsun sana! Sen, anlaşılan, canından usanmışsın...

* "Yazık senin şu boyuna bosuna, şu göğsüne, şu dizlerine ve ayaklarına!...

* "Tuzağına düşen bir aslanı kendi ellerinle kaçırmakla çok saçma bir iş yapmışsın...

8390. * "Bu işin sonucundan kendini koru... Bak, bu yüzden, savaş anında başına ne işler gelecek!

* "Padişahın biri: Küçük de olsa, düşmanını hor görme! demiştir..." dedi.

* Bunun üzerine Sührab, büyük bir ümitsizliğe düştü üzüntü içinde şaşırıp kaldı.

* Fakat, Hûman'a da şöyle söyledi: "Sen, böyle düşünceleri de, üzüntüleri de yüreğinden kaldır at!

* "O, yarın gelip de benimle savaştığı zaman, onun boynunda tutsaklık halkasını göreceksin!"

8395. * Ona böyle söyledi ama, kendisi de, yüreği yaptığı işin üzüntüsü ve öfkesiyle dolu olarak, ordugâha döndü...

* Beri yanda Rüstem ise, Sührab'la savaşmaktan kurtulduktan sonra, yeniden, bir dağ gibi kuvvetlendi.

* Bedenden çıkan bir ruhun tekrar bedene dönmesi gibi salına salına, bir suyun yanına gidip,

* Biraz su içti, başını ve vücudunu yıkadı ve sonra, önce, Tanrısına yalvararak

* Düşmana karşı zafer ve üstünlük diledi. Çünkü, güneşin ve ayın başına neler getireceklerini,

8400. * Ve üzerlerinde dönen şu feleğin günün birinde başından külâhını alıp almayacağını bilmiyordu...

* İşittiğime göre Rüstem'e, bu duasından sonra, Tanrı o kadar kuvvet verdi ki,

* Yürürken, ayağı üzerine bastığı taşların içine gömülmeğe başladı.

* Bu fazla kuvvet onu rahatsız edecek bir hale gelip de yolda onu yürütmeyecek, gönlüne dilediğini yaptırmayacak bir dereceyi bulunca

* Rüstem, onu biraz azaltması, birazını geriye alması için yeniden Tanrı'ya yalvarmağa mecbur kaldı.

8405. * Bunun üzerine Tanrı da o dağ gövdeli pehlivanın kuvvetini biraz azalttı ama,

* Sührab'la savaşacağı hatırına gelince, korkudan yüreği titremeğe başladı.

* Bu sefer de Tanrı'ya: "Ey, Tanrım! Sen bana bu işde yardımcı ol, beni koru!

* "İlk verdiğin kuvveti bana geri ver, ey temiz Tanrı!" diye yalvardı.

* Tanrı da ona, önce azalttığı kadar kuvveti geri vererek dileğini yerine getirdi.

8410. * Rüstem, su içip duasını ettikten sonra, yüzü sararmış ve yüreği endişeli olarak, tekrar savaş alanına geldi.

* Sührab, oradaydı. Kolunda kement ve elinde yayla, sarhoş bir fil gibi, sağa sola koşuyor,

* Bağırıp çağırıyor, bir aslan kükreyişiyle nâralar atıyor; atı da sıçrayıp zıplayarak, yeryüzünü birbirine katıyordu...

* Onu bu halde görünce, Rüstem, şaşırıp kaldı ve ona şaşkın, şaşkın baktı

* Çok üzütülüydü. Ne yapacağını şaşırmış bir halde, onunla girişeceği savaşın başını, sonunu düşünmeğe başladı.

8415. * Sührab ise meydana gelip de onu görür görmez, gençlik hevesiyle, yüreği kabardı.

* Rüstem'e yaklaşıp, ona şöyle bir baktıktan, gururla bir kere sürdükten sonra:

* "Ey, benim gibi bir aslanın pençesinden kurtulan! Elimden kurtulduktan sonra da, yine böyle karşıma gelmeğe cesaret ettin?

* "Söyle, neden, tekrar karşıma çıktın? Sen, herhalde yolunu şaşırmış olmalısın!!" dedi...

(1)

---

(1) Nüsha: * "Aslanlarla savaşmağa geldiğine göre, sen canından bıkmışsındır.

* "Ey, ünlü kişi! Ben bir kere senin canını tuttum bağışladımsa, yaşına saygı gösterdim de ondan bağışladım!"

* Rüstem de ona şöyle karşılık verdi: "Ey, ordular bozan, ünlü yiğit!

Rüstem'in Sührab'la üçüncü savaşı ve Sührab'ın ölmesi

* Rüstem'le Sührab atlarını, bir kere daha sımsıkı bağlayınca, her ikisinin de felâketlerini isteyen talihleri onlardan yüz çevirmiş oldu...

8420. * Savaşa başlar başlamaz, her ikisi birden, birbirlerinin kemerlerine yapıştılar.

* Eline kuvvetli olan Sührab, hiç yerinden kıpırdamıyor ve öylesine dayanıyordu, ki ona feleğin arka verdiği sanılabilirdi...

* Bunun üzerine Rüstem, elini atıp o kaplan pençeli pehlivanın başından ve kolundan yakalayarak,

* O cesur delikanlının sırtını iki büklüm etti... Herhalde eceli gelmiş olacak ki, Sührab'ın da vücudunda bir damla bile kuvvet kalmamıştı.

* Rüstem onu havaya kaldırıp, bir aslan gibi, yere vurdu ve, yerde kalmayıp kalkacağını bildiği için de,

---

* "Seni gençliğin gururu sarmış... Yoksa yiğit kişiler senin gibi konuşmazlar.

* "Bu ihtiyar yiğidin, başına neler getireceğini şimdi görürsün...

* "Şu uğursuz talihim bir kere kızdı mıydı, elimde, kara taşlar bile muma döner!"

8425. * Hemen kılıcını çekerek, o uyanık yürekli oğlunun göğsünü yardı.

* Sen ne zaman kana susasan ve o su rengindeki hançerini kana bulamak istesen,

* Zaman da senin kanına susar ve vücudunun her kılı bir hançer kesilir...

* Sührab, yerde bir kere kıvrandıktan sonra, ta içinden bir ah çekti. Artık, yeryüzünden elini çekmek üzereydi. Rüstem'e:

* "Ah, dedi, bu felâket bana senden değil, yine benden geldi... Yalnız, hayatımın anahtarını zaman tutmuş senin eline vermiş...

8430. * "Bu işte senin bir suçun yok. Beni tutup senin önüne getirerek ölümüne sebepolan, hep şu kambur felektir!

* "Şu yakışıklı vücudum böyle topraklara serildiği için, akranlarım benimle eğlenecekler...

* "Anam, bana babamın alâmetlerini anlatmıştı. Ömrüm, yüreğimde onun sevgisiyle sona erdi...

* "Yüzünü görebilmek için onu çok aradım ve işte bu istekle canımı verdim.

* "Yazık, ki bütün emeklerim boşa gitti de babamın yüzünü bir kerecik olsun göremedim.

8435. * "Şimdi, sen denizlerde balık, karanlıklar içinde gece.

* "Göklerde yıldız olsan ve güneşi tutup bir tarafa fırlatarak yeryüzünü karanlıklara boğabilsen de,

* "Babam, yastığımın böyle bir kerpiç parçası olduğunu duyunca, senden yine intikamımı alır!

* "Benim bu halimi gören şu ünlü pehlivanlardan biri, bu haberi ne yapıp yapıp Rüstem'e ulaştırarak,

* "Ona: Sührab öldürülerek, cesedi hor bir durumda yerlere atıldı ve ölürken hep seni aradı! diyecektir!"

8440. * Bu sözleri duyan Rüstem'in başı sersemlemişti, dünya gözüne zindan kesildi.

* Vücudunda hiç derman kalmayarak, kendini kaybetti, bayılıp yere yığıldı...

* Bir müddet sonra kendisine gelince, bu sefer de, ağlayıp sızlamağa başladı.

* Sührab'a: "Sen, dedi, pehlivanlar içinde adı yok olası Rüstem'in hangi alâmetlerini biliyorsun?

* "O adı batasıca, Sâm'ın oğlu ölümüne matem tutasıca Rüstem benim!"

8445. * Kanı başına çıkmıştı; durmadan ağlayıp inliyor, saçını başını yoluyordu.

* Sührab onun bu halini görünce, yere düştü. Aklı başından giderek,

* Ona' "Rüstem eğer sen isen, bil ki, beni sırf inatçılığından ödürüyorsun...

* "Barışmak için sana o kadar yol gösterdiğim halde, babalık şefkatinin bir zerresi bile harekete gelmedi...

* "Şimdi sırtımı çöz de, şu parlak vücudumu bir kere de çıplak gör.

(1)

* "Anam, kapımın önünde savaş davulları çalınmağa başladığı zaman, yanakları kanlı yaşlarla dolu, yanıma gelmişti.

* "Savaşa gidiyorum, diye yüreği parçalanıyordu. Koluma, işte şu mühreyi bağlayarak:

* "Bu, sana babandan yadigârdır. Bunu sakla; zamanı gelince işine yarar! demişti...

* "Evet, işe yaradı ama, iş işten geçtikten, savaş bittikten ve oğul babasının elinde canını teslime başladıktan sonra..." dedi.

* Rüstem, onun elbisesini açıp da kolundaki bağı görünce, kendi elbiselerini, göğsünü, bağrını parçaladı ve :

---

(1) Nüsha: "Kolumdaki kendi kolbağına bir bak da, oğulun babasından neler gördüğünü anla!

8455. * "Ey, herkeslerin yanında saygıya değer ve cesur oğul! Benim elimde ölen sen misin? Ay! Ay!" diye diye inledi.

* Gözlerinden kanlı yaşlar akıttı. Başı toz toprak ve yüzü yaş içinde, saçını başını yoldu.

* Onun bu halini gören Sührab: "Artık, ağlamanın mânası yok... Olan olmuş, iş işten geçmiştir.

* "Kendisini böyle ezip öldürmenin faydası ne? Bunun böyle olması mukaddermiş ki oldu..." diye teselli etti.

* Bu sırada güneş batarak ortalık karardı. Rüstem savaş meydanından dönmeyince,

8460. * Askerleri merak ettiler. Yirmi kadar, aklıbaşında savaşçı, savaş meydanında olup bitenleri anlamak için kalkıp geldiler.

* Meydanda toz toprak içinde ve ayakta iki atın durduğunu gördülerse de, Rüstem gözlerine çarpmadı.

* Fil gövdeli Rüstem'i atının üzerinde göremeyince, Rüstem'in öldürüldüğünü sanan o ünlü pehlivanların başları döndü ve

* Hemen padişah Kâvus'a koşarak, büyüklük tahtının artık Rüstem'den boşaldığını bildirdiler.

* Bu haber yayılınca, orduda bir kıyamettir koptu, yeryüzü gürültü içinde kaldı...

8465. * Kâvus, hemen, boruların ve davulların çalınmasını emretti... Komutan Tûs da yanına geldi.

* Padişah, erlerine seslenerek: 'Hemen savaş meydanına, hızlı giden bir deve ile bir adam gönderin.

* "Bu adam gitsin baksın da, Sührab ne oldu, bize bildirsin. Eğer o, Rüstem'i yendiyse, İran'a ağlamak gerek...

* "Rüstem öldükten sonra, Iran'dan Sührab'a kim karşı çıkar ve kim onun üzerine saldırabilir?

* "Onun üzerine ancak toplu olarak yürünebilir. Yoksa, onunla, teke tek savaşılmaz!" dedi.

8470. * Savaş yerini dolduran pehlivanlar arasında böyle bir kaynaşma olduğu sırada Sührab, filgövdeli Rüstem'e:

* "Mademki hayatım sona eriyor, artık Türklerin de durumu değişmiş sayılır.

* "Sen bari bundan sonra merhamete gel, bir çaresini bul da, Padişah bütün ordusiyle Turanlıların üzerine yürümesin!

* "Çünkü onlar benim gibi bir savaşçıya güvenerek, İran ülkesine saldırmışlardır...

* "Ben onlara nice günler zaferi müjdeledim ve çeşit çeşit ümitler beslettim...

1

8475. * "Ey, ünlü pehlivan! Hayatımın böyle babamın ellerinde heder olup gideceğini nereden bilirdim ki?

* "Elinden geldiği kadar uğraş da onlar, tuttukları bu yolda daha çok zahmet çekmesinler, onlara acımaktan geri durma...

* "Bu kalede de cesur bir pehlivan tutsaktır ve benim tarafımdan bağlatılıp hapse atılmıştır.

* "Senin hayalin gözlerimden bir türlü gitmediği için, alâmetlerini ondan çok sormuştum.

* "Fakat bana, senin hakkında hep uydurma şeyler söyledi. Böylelikle, elimden sıyrılmağa çalıştı.

8480. * "Ben, onun söylediklerîyle ümitsizliğe düştüm ve aydın günlerim karardı.

* "Fakat, onun da canına bir zarar gelmesini istemem; sen, araştır da onun kim olduğunu anlayıver artık...

---

(1) Nüsha: * "Onlara demiştim ki: Eğer babamı sağ bulacak olursam, yeryüzünde, artık hiçbir taç sahibi bırakmayacağım!

* "Anamın söylediği bütün alâmetleri sende gördüğüm halde, nedense, bir türlü gözlerime inanamadım.

* "Demek ki benim o kötü yıldızım, alnıma, babamın eliyle ölmemi yazmış...

* "Şu yeryüzüne bir şimşek gibi gelip, bir yel gibi gidiyorum. Seni artık belki cennette ve neşeli olarak görürüm.

8485. * "Artık, şu yeryüzünün felâketlerinden ve eziyetlerinden kurtuluyorum. Yüreğim kanlı ve gözlerim yaşlı olarak, şimdi son soluklarımı alıyorum..." dedi.

* Bu sözleri duyunca Rüstem, yüreği kanlı ve dudakları ahlarla dolu olarak, kalkıp Rahş'ına bindi ve

* Yerinden bir toz gibi fırlayarak, yaptığı işten ötürü yüreği acılar ve kederler içinde, ağlaya sızlaya otağına geldi.

* Onun yüzünü gören İranlılar, başlarını yere koyup,

* Savaş meydanından sağ salim döndüğü için Tanrı'ya şükrettiler...

8490. * Fakat Rüstem'i yüzü gözü toz toprak içinde, elbisesi parçalanmış ve göğsü yara bere içinde görmek de onları şaşırttı.

* Bu hale, kimin ve ne için geldiğini kendisinden sordular.

* O da, başından geçen o garip işi, oğlunu nasıl öldürdüğünü onlara anlattı.

* Bunun üzerine, hepsi birden Rüstem'le birlikte ağlamağa başladılar; Rüstem'in büsbütün aklı başından gitti...

* Yanında bulunan büyüklere: "Ben, bu gün kendimde değilim. Yüreğim de, vücudum da yok gibidir...

8495. * "Artık Turanlılarla savaşacak adam aramağa kalkışmayın... Benim bugün işlediğim kötülük yeter!" dedi.

* Bu sırada Züvâre, elbisesi paramparça, vücudu da bitkin bir halde Rüstem'in yanına geldi.

* Rüstem, kardeşini görünce, ona öldürdüğü oğlandan neler işittiğini anlattı ve:

* "Yaptığım işten çok pişmanım. Bunun cezasını, pek çok çekeceğim...

* "Bu ihtiyar yaşımda tuttum, oğlumu öldürdüm; o ünlü pehlivanın vücudunu yeryüzünden kaldırdım.

8500. * "Öyle genç bir oğulun ciğerlerini parçaladım, ki dünya, ona kıyamete kadar ağlayacak!" dedikten sonra,

* Hûman'a da: "Artık, savaşa son ver! Bundan böyle intikam kılıcının kınında kalması gerek...

* "Bundan sonra ordunun komutanı sensin; onu iyi koru ve gafil olma.

* "Artık seninle savaşacak vaktim yok, sana söyleyecek fazla sözüm de yok...

* "Çünkü sen, sırf huyunun kötülüğünden, doğruyu Sührab'dan sakladın ve canıma ateş salarak gözlerimden yaşlar akıttın!" diye haber yolladı.

8505. * Bu haberi götürmesi için, Züvâre'ye: "Sen dön de, suyun kenarına, Hûman'ın yanına git ve kimseyi, acele etmesi için, zorlama!" diye emir verince,

* Züvâre hemen yola çıkıp, Rüstem'in bu sözlerini Hûman'a bildirdi.

* Sührab'ın savaş sırasında akıl hocalığını yapan Hûman ise, Rüstem'e verdiği karşılıkta:

* "Rüstem'in kim olduğunu Sührab'a söylemeyen, kavgacı ve kötü niyetli Hecir'dir.

* "Sührab, ondan babasının alâmetlerini sorduğu halde, o bir türlü söylemedi.

8510. * "Bu felâket başımıza hep onun yüzünden geldi. Şimdi bize düşen, onun kafasını kesmektir!" dedi.

* Züvâre, fil, gövdeli Rüstem'in yanına gelip, Hûman'ın sözlerini, onun huzurunda geçen şeyleri ve

* Kötü niyetli Hecir'in yüzünden Sührab'ın hayatı nasıl sona erdiğini anlattı...

* Rüstem, onun bu sözlerine hem şaştı, hem de dünya gözünde zindan kesildi...

* O intikam meydanından kalkıp Hecir'in yanına geldi ve yakasından tuttuğu gibi onu yere vurdu.

8515. * Sonra, belindeki su renkli hançeri çıkarıp, kafasını gövdesinden ayırmak istedi.

* Fakat, yanındaki büyükler hemen koşup ondan kusurunun bağışlamasını diledi ve Hecir'i kesin bir ölümden kurtardılar.

* Bunun üzerine Rüstem, oradan kalkarak, tekrar, yaralı ve genç oğlunun yanına geldi.

* Tûs, Gûderz ve Güstehem gibi büyükler de onunla birlikte gittiler.

* Ordunun bütün büyükleri, Sührab için: Tanrı sana bu derdin dermanını versin, ıstırabında kolaylık göstersin!" diye dua ettiler.

8520. * Derken Rüstem eline bir hançer kaparak, kendi kafasını kesip yere yuvarlamağa davrandı ise de,

* Yanındaki büyüklerin hepsi birden üstüne atılıp, kirpiklerinden yüreklerinin kanlarını akıttılar.

* Gûderz ona: "Bundan sonra, yeryüzünden göklere dumanlar bile kaldırsan, faydası ne?

* "Nefsine yüz bin türlü kötülük de yapsam şu akıllı gencin acısını dindirebilir misin ki?

* "Eğer daha yaşamaktan nasibi varsa, korkma, ona hiçbir şey olmaz, onunla birlikte sen de yaşarsın...

* "Fakat, dünyadan nasibi kesilmişse ne yapılabilir? Bir kere düşünsene, yeryüzünde ebedî olarak kalmış hiç kimse var mı?

* "Biz insanlar, başımıza taç da giysek, tulga da giysek, hepimiz ölümün avıyız!

* "Sonra ne yaptıklarını bilmem ama, vakti gelince, insanı alıp buradan götürdüklerini bilirim...

* "Ey, pehlivan! Kedersiz, acısız olan var mı? İnsan, ağlayacaksa, kendisine ağlamalı...

* "Üzerinde yürüdüğümüz ömür yolu ister uzun olsun, ister kısa... Ölüm bize yetişti miydi, darmadağın oluveririz!" dedi...

Rüstem'in Kâvus'tan İlâç İstemesi

* Bunun üzerine Rüstem, Gûderz'e: "Ey, aydın canlı ve ünlü pehlivan!

* "Kâvus'a git ve benden haber götürerek başımıza geleni ona anlat.

* "Hançerimle, cesur oğlumu nasıl parçaladığımı söyle. Rüstem'in canı çıksın , yeryüzünde daha fazla yaşamasın!

* "Dedikten sonra, benim ağzımdan ona: Sana yaptığım hizmetleri hatırla da, sen de bir kere benim derdime derman bulmağa çalış...

* "Hazinende duran ve yaralıları iyi eden o ilâçtan,

8535. * "Bir şarap kadehine azıcık koyup bana gönderiver; hem de çabuk göndersen, iyi olur.

* "Belki Sührab böylece kurtulur da, o da benim gibi senin tahtının önünde duran bir kul olur! diye söyle..." dedi.

* Gûderz, hemen bir yel gibi gidip bunları Kâvus'a anlattı.

* Kâvus, onun söylediklerini dinledikten sonra: "Benim, fil gövdeli Rüstem kadar sevip beğendiğim başka kimse var mı?

* "Ben, ona bir kötülük gelmesini istemem. O, benim katımda, herkesten çok sevgisi ve itibarı olandır!

8540. * "Fakat ben tutar da ona ilâç gönderirsem, bu ilâçla tutar Sührab iyileşir

* "Ve sonra da Rüstem le birleşirse, ne sen kalırsın, ne de ben! İkimizi de yok ederler...

* "Rüstem, bir kere bize kötülük yapmak kararını verecek olursa, ona nasıl karşı durabiliriz?

* "Sen, onun: Kâvus da kim oluyormuş? Padişah o ise, o halde, Tûs neci oluyor?

* "Sührab'ın da: İranlılardan binlerce insanın kafasını keseceğim; Kâvus'u da diri diri darağacına astıracağım!

8545. "Dediklerini duymadın mı? Sen de, dünya görmüş bir büyük adam değil misin?

* "Sührab, o azametli kolları, omuzları, pazıları göğsüyle şu geniş yeryüzüne nasıl sığabilir?

* "Sonra, benim tahtımın karşısına nasıl çıkar ve Hûmâ gibi uğurlu gölgemin altına, bir bende olarak, nasıl girebilir?

* "Rüstem, beni ordumun önünde tahkir ederek şerefimi mahvetti...

* "Eğer bir de onun oğlu iyileşecek olursa, yeryüzünde bana topraktan başka bir şey kalır mı?

8550. * "O, dünyada sağ kalacak olursa, büyük küçük herkes onun elinden yaka silkeler...

* "Düşmanını besleyen ve koruyan bir kimse, tedbirsizliği yüzünden, yeryüzünde kötü bir addan başka bir şey bırakmaz!" dedi.

* Gûderz, Kâvus'un sözlerini dinledikten sonra, hemen yola çıkıp, bir duman gibi hızla Rüstem'in yanına geldi ve

* Ona: "Padişahın tabiatı, yemişi hep acı olan, Ebucehil karpuzuna benziyor.

* "Bunun içindir ki, yeryüzünde hiçbir dostu yoktur ve hiç kimsenin derdine derman olmak istemez!

8555. * "Senin, bizzat yanına giderek onun kararmış ruhunu aydınlatman gerek..." dedi.

Rüstem'in Sührab'a ağlaması

* Bunun üzerine Rüstem, uşağına, süslü ve nakışlı bir yaygı getirmesini buyurdu.

* Sührab'a, o altın işlemeli yaygının üzerine yatırıp uyuttu ve kendisi de Padişahın yanına gitmek istedi.

* Fakat, o fil gövdeli Rüstem henüz yola çıkmıştı ki arkasından biri yetişerek kendisine,

* Sührab'ın bu geniş yeryüzünden göçüp gittiğini bildirdi: "Sührab, artık, senden köşk değil tabut istiyor..." dedi.

8560. * Bu sözleri duyan baba, yerinden sıçrayarak bir ah çekti ve kirpiklerini birbiri üzerine örttü...

* Hemen atından inip külâhını yerlere atarak, başına topraklar saçtı...

* Ordunun bütün büyükleri de onunla beraber ağlaştılar, feryad ettiler...

* Derken Rüstem büsbütün coşup söylenmeğe başladı: "Ey, akranı arasında benzeri olmayan! Ey, büyük pehlivanların soyundan gelen delikanlı!

* "Güneş de, ay da, tulga da, taht ve külâh da senin bir eşini daha göremez...

8565. * "Benim başıma gelen bu iş, acaba başkasının başına gelmiş midir? Şu ihtiyar halimle bir de evlât kaatili oldum...

* "Sührab, babadan yana binici Sâm'ın soyundan olduğu gibi, anadan yana da en tanınmış bir ailedendi.

* "Yeryüzünde bana benzer bir pehlivan olmadığı halde, ben onun yanında bir çocuk gibi kalıyordum...

* "Ah, şu benim ellerimi kesseler lâyıktır! Bundan sonra benim yerim de kara topraklar olsun!

(1)

* "Anası bu işi duyunca, ona ben ne söyleyeceğim? Bu haberi bildirmesi için, tutup da ona nasıl adam gönderebilirim?

8570. * "Onu suçsuz yere öldürüp ömrünün aydın günlerini gözlerine zindan ettiğimi, ona nasıl anlatırım?

* "Hangi baba böyle bir iş yapmıştır? Benim şimdi böyle ah etmeğe hakkım yok mu?

* "Dünyada hangi baba böyle cesur, genç ve akıllı oğlunu öldürmüştür?

* "Anasının babası olan değerli pehlivan, o temiz ve genç kızına ne söyleyecek?

* "Sâm'ın soyuna herkes lânet edecek; bana şefkâtsiz, dinsiz bir adam diyecekler...

8575. * "Kim derdi ki o çocuk, daha bu yaşında bu kadar büyüyüp bir selvi gibi serpilecek de,

---

(1) Nüsha: * "Sührab'ı, oğlumu öldürdüm. Onun gibi bir ünlünün bir daha doğmasına imkân yoktur...

* "O, yiğitlikte, Neriman'ın oğlu Sam'dan da, Giv'in oğlu Gürşasb'dan da üstündü...

* "Böyle plânlar kurarak benimle savaşmağa gelecek ve aydın günlerimi gözüme zindan edecek?

* Bundan sonra, padişahlara yaraşır şekilde dokunmuş bir kumaş örtü getirmelerini buyurdu; örtüyü getirip, o genç oğulun üzerine örttüler...

* Hep taht ve saltanat peşinde koştuğu halde, sonunda, yeri dar bir tabut oldu.

* Tabutu, ovadan kaldırıp, kendi otağının önüne getirince,

8580. * Ordusunun askeri, onun otağını yakıp, başlarına topraklar saçtılar...

* Otağından başka, renk renk elbiselerini ve üzerine kaplan derisi örtülmüş olan tahtını da yaktılar.

* Yeryüzüne sahibolan Rüstem, durmadan ağlayıp inliyor, bir yandan da :

* "Ey, oğul! Yeryüzü, savaşta senin kadar yiğitlik ve cesaret gösteren bir biniciyi ve bir pehlivanı bir daha göremez!

* "Senin o aklına, fikrine, mertliğine, yanaklarına ve boyuna bosuna yazık oldu...

8585. * "Evet yazık, yazık ki insanın canını yerinden söküp atan bu acı, bu hasret de bi-

ze kaldı! Anandan uzaklarda ve babanın eliyle ciğerin deşilerek, yerlere böylece seriliverdin!" diye feryad ediyordu.

* Bunları söylerken gözlerinden kanlı yaşlar boşanıyor, elleriyle toprakları söküyor, üzerindeki elbiseleri parçalıyor ve bu sefer de:

* "Aman, Yarabbi! Zâl-i Zer ve erdemli Rûdabe de: Rüstem, intikam alıcı elini kendi oğluna nasıl uzattı? Onun ciğerini kendi hançeriyle nasıl parçalayabildi?

* "Diye bana sövecekler... Ben, onlardan nasıl özür dileyeyim? Nasıl sözler söyleyerek, onların gönüllerini alabilirim ki?

* "Bütün kahramanlar ve pehlivanlar, yiğitliğin bahçesinde böyle boylu boslu bir selviyi devirdiğim için, kim bilir hakkımda neler söyleyecekler?" diye dertleniyordu...

8590. * Yolun üzerinde, Kâvus ve bütün pehlivanlar, Rüstem'le birlikte oturdular.

* Hepsinin de içi avutucu sözlerle doluydu ama Rüstem'in kederi bunları söylemeğe engel oluyordu.

* Şu yüce feleğin işi, hep böyledir.... Onun bir elinde padişahlık kemeri varsa, öteki elinde de kement vardır...

* Bir kimse padişahlık tacını giyip de sevinçli, sevinçli tahta oturdu muydu, hemen kemendi atarak başındaki tacı kapıverir...

* Mademki, öteki âlemin yolcularına katılarak günün birinde buradan gitmek muhakkaktır; o halde, bu dünyaya neden bağlanmalı?

8595. * Yaşama arzusu istediği kadar kuvvetli olsun; sonunda ölüp toprak olmak zaruridir.

* Bu işi yaparken felek niçin yaptığını bilir mi, bilmez mi o ayrı iş ama,

* Yeryüzündekilerin hiçbiri onun böyle yapışının sebebini bilmediği muhakkaktır. Bu işin niçin ve nasıl olduğunu hiç kimse bilmez...

* Bunun için, ölenin arkasından ağlamamalı. Nasıl olsa, ölümün sonunda ne olduğunu bilmiyoruz.

* Sührab'ın ölüm haberini duyunca Kâvus, ordusuyla birlikte, Rüstem'in yanına gelerek

8600. * Ona: "Felek, döndüğü sürece, Elburz dağından tut da bir kamış yaprağına kadar,

* "Her şeyi yokluğa doğru sürükler... Bunun içindir ki, bu dünyaya gönül bağlamağa gelmez...

* "Yalnız ne olur, bunlardan kimini 'er, kimini de geç götürür. İşte o kadar. Fakat, hepsinin ölümün uğrağından geçmeleri kesindir.

* "Sen, akıllı kimselerin öğütlerine kulak ver de, bu iş için canını üzme...

* "Sen gökleri yerle bir edip bütün yeryüzünü ateşe versen de,

8605. * "Bu dünyadan bir kere gideni bir daha geri getiremezsin; onun ruhunun artık öteki dünyada yerleştiğine inanmalı.

* "Ben, onun o iri yapılı ellerini, kollarını, omuzlarını ve göğsünü daha uzaktan görür görmez,

* "Kader, senin elinde eriyip yok olması için, onun senin tarafına sürüverdi...

* "Kadere karşı ne yapabilirsin ve bu işe ne çare bulunur ki? Sen, bu ölünün peşinden daha ne zamana kadar böyle ağlayacaksın?" dedi...

* Rüstem de ona: "Evet, işte Sührab ölüp gitti. Şu geniş savaş ovasında, kala kala, bir Hûman kaldı...

8610. * "Yanında da Turanlı ve Çinli birkaç kahraman var. Sen sakın içinden onlara karşı artık düşmanlık besleme.

* "Züvâre, Tanrı'nın yardımı ve Padişahın da buyruğuyla onları alıp götürür." dedi.

* Bunun üzerine Padişah: "Ey, ünlü kahramam! Senin başına bu felâketi getiren, savaştır.

* "Onlar her ne kadar bana kötülük yapıp İran'ı altüst ettilerse de,

* "Yüreğim şimdi senin derdinle doldu... Ben de artık onları düşmandan saymam!" dedi...

Rüstem'in, Zâbilistan'a dönmesi

8615. * Padişah, ordusunu alıp, İran'a doğru yola çıktı. Rüstem, orada kalıp,

* Züvâre'nin Turan ordusundan bir haber getirmesini bekledi.

* Birkaç gün sonra sabah erkenden Züvâre dönünce, Rüstem de ordusunu alıp oradan ayrıldı,

* Zâbilistan'a doğru yola çıktı. Onun gelmekte olduğu haberi Destan'a ulaşınca,

* Bütün Sistan ahalisi, kederler, ağlamalar ve feryatlarla karşı çıktılar...

8620. * Askerler tabutun önünde gidiyorlar ve orada bulunanların hepsi başlarına toprak saçıyorlardı.

* Atların kuyrukları kesilmiş, davulların ve davula benzeyen bütün çalgıların derisi patlatılmıştı...

* Sâm oğlu Destan, tabutu görünce, atından indi.

* Üstündeki elbise parçalanmış olan yüreği yaralı Rüstem, tabutun önünde ve yayan yürüyordu...

* Bütün pehlivanlar kemerlerini çözerek, tabutun önünde başlarını yere koydular.

* Tabutu devenin üstünden alıp aşağı indirdikleri zaman da, yine önünde eğilip başlarını yere koydular.

* Rüstem, babasının önünde, ağlaya ağlaya tabutun üzerindeki sırmalı örtüyü açtı ve

* Ona: "Bak baba, sanki binici Sâm şu daracık tabutun içine yatmış da, böyle acıklı acıklı uyumuyor mu?" dedi...

* Destan, Sührab'ı görünce, gözlerinden kanlı yaşlar akıtarak, doğru yolu gösteren Tanrı'ya duada bulundu...

* Rüstem, Sührab'ın ölüsüne dönerek: "Ey, anlı şanlı pehlivan! Sen gittin ama, beni de böyle acı içinde bıraktın..." deyince,

* Zâl: "Evet, ne kadar şaşılacak iş ki Sührab bu yaşta mızrak kullanmağa başlamış ve

* "Büyük pehlivanlar arasında, bellibaşlı bir pehlivan derecesine gelmiş!

* "Hiçbir ana böyle bir çocuk daha doğuramaz..."

* Diyerek ağladı, kirpikleri yaş içinde, hep Sührab'ın adını andı...

* Rüstem, sarayına geldiği zaman, tabutun önünde ağlayıp sızladı.

8635. * Beri yandan Rûbâde tabutu görünce, gözlerinden ırmaklar gibi yaş aktı ve

* O dar tabutun içinde uyuyan delikanlıya ağlayarak: "Ey, ulu pehlivan!

* "Tabutunun içinde şöyle azıcık bir doğrulsan ne olur?" dedikten sonra,

* Saçlarını yola yola, yeniden ona şöyle seslendi: "Ey, pehlivan oğlu pehlivan! Ey, aslan yavrusu! Senin gibi cesur ve kuvvetli bir çocuk bir daha doğmaz!

* "Sen artık, sevinçli günlerinde başından geçenleri ve gizli şeylerini hiç söylemiyorsun...

8640. * "Şu genç yaşında zindana, talihsizliğin alâmine daldın...

* "Sen, babana ne yaptın, ki o da senin böyle ciğerlerini deşti?"

* Onun feryatları ta Zühal yıldızına kadar erişti; onun bu acı sözlerini duyanlar da hep ağladılar...

* Bundan sonra Rûdâbe, yüreği kederli, yüzü gözü toz toprak içinde, yine haremine çekildi.

* Onun halini gören Rüstem de acı acı ağladı, gözlerinden kucağına kanlı yaşlar yağdırdı.

* Her yanı öyle bir hüzün kaplamıştı ki kıyamet kopmuş; gülmek, sevinmek gönüllere veda etmiş gibiydi...

* Rüstem, aslan Sührab'ının tabutunu, tekrar, sarayın büyüklerinin önüne getirterek,

* Babasının yanında, kapağını kaldırdı, başını açtı, kefeni sıyırdı,

* Vücudunu bütün oradaki büyüklere gösterdi. Bunun üzerine, sanki göklere bir dumandır yükseldi;

* Kadın, erkek, genç, ihtiyar, orada bulunanların hepsi takatten kesilip titremeğe başladılar...

* Hepsinin yanakları dövünmeden gömgök, elbiseleri de paramparça oldu; yürekleri dertle, başları da toprakla doldu.

* Bütün saray, baştanbaşa, o erkek aslanın yattığı tabuta dönmüştü...

* O iri kollarını ve omuzlarını görenler, sanki, Sâm savaştan dönmüş de uykuya varmış sanıyorlardı...

* Bundan sonra Rüstem, onu sarı bir kumaşa sarıp dar tabutun kapağını sıkı sıkıya kapadı ve :

* "Ben ona tutar altından bir mezar yapar ve etrafını da miskle doldurursam,

8655. * "Ben gittikten sonra onu bırakmazlar ama, ne yapayım, aklıma başka bir şeyde gelmiyor..."

* Rüstem, bütün dünyanın ölümüne matem tutup ağlamaktan kör olduğu, Sührab'a hayvan tırnağı biçiminde bir mezar yaptırdı.

* Ham ödağacından yontturduğu tabutunun üzerine de, bir altın kilit vurdurdu...

* Derken, Rüstem'in oğlunu öldürdüğü haberi dört bir tarafa yayıldı, bütün duyanlar üzüldüler.

* Rüstem, bir müddet, böyle kederli yaşadı, yüzü hiç gülmedi...

8660. * Nihayet, düşündü, taşındı, sabretmekten başka çare bulamadı.

* Dünyanın böyle olayları çoktur; o, herkesin yüreğinde bir yara açmıştır.

* Başında aklı olan kimse, zamanın hilelerine nasıl aldanır?

* Bu haberi duyan İranlıların hepsi, kederin ateşinde yandılar...

* Turan'a dönüp giden Hûman da, gördüklerini Efrâsiyyâb'a anlatınca,

8665. * Turan Padişahı bu işe şaşıp kaldı ve onun sonuçlarını düşünmeğe başladı.

Sührab'ın ölümünü annesinin duyması

* Sührab'ın savaş ve kin meydanında öldürüldüğü Turan'da duyulunca, bir kıyamettir koptu...

* Bu haber Semengân Padişahına eriştiği zaman, kederinden, üstünü başını paraladı.

* Derken, Sührab pehlivanın babasının kılıcı ile yaralanıp öldüğünü, annesi de duydu.

* Kadıncağız, eliyle üstünü başını yırttı; pırıl pırıl ve güzel bir yakutu andıran vücudu meydana çıktı.

8670. * Bağırdı, çağırdı; zaman zaman, bayılıp ayıldı...

* Bir kement gibi kıvrım kıvrım olan saçlarını parmaklarıyla toplayarak, hepsini birden kökünden yolup attı.

* Kanlı göz yaşları yüzünden aşağı ırmaklar gibi aktı; ara sıra kendini kaybedip yerlere yuvarlandı.

* Başına kara topraklar saçtı, dişleriyle kollarının etlerini kopardı.

* Bir yandan başına ateş döküp o misk gibi kokulu siyah saçlarını yakarken, bir yandan da:

8675. * "Ey, anasının, canı kadar değerli oğlu! Kanlar ve topraklar içinde, şimdi, acaba nerelerde yatıyorsun?

* "Sührab'la Rüstem'den bir haber gelir diye gözlerimi yollara dikmiş, bekliyordum.

* "Ben, seni, dünyanın her yanını gezdin, dolaştın,

* "Babanı arayıp buldun da hemen dönüp geleceksin sandımdı...

* "Baban olacak o Rüstem'in, senin ciğerlerini hançerle deştiğini duyacağımı nasıl bilirdim...

8680. * "O, senin o güzel yüzüne, boyuna bosuna, kollarına ve pazılarına da mı acımadı?

* "Keskin kılıcıyla senin o güzel belini yararken de mi merhamete gelmedi?

* "Ben senin vücudunu, aydın günlerde ve uzun gecelerde, naz içinde büyüttümdü...

* "O güzel vücut şimdi kanlara bulandı ve paçavralarla kefenlendi demek...

* "Ben, şimdi kimi alıp da seveyim? Kim benim derdime ortak olacak?

8685. * "Senin yerine ben kimi koyayım? Bu dertlerimi kime dökeyim şimdi?

* "O vücuda, o cana, o gözlere ve o kandil gibi parlak yanaklara yazık!

* "Bütün bunlar şimdi saraya da, bahçelere de veda edip kara topraklarda yatıyorlar.

* "Ey, ordunun sığınağı olan pehlivan! Sen babanı aramağa çıktındı; karşına, baban yerine, mezarın çıktı...

* "Ümitten ümitsizliğe düşerek, kara toprakların içinde ve hor bir şekilde, uykuya daldın...

8690. * "Hançerini çekip de o gümüşten göğsünü yaran babana,

* "Niçin, bu işi yapmadan önce, ananın sana verdiği alâmeti göstermedin? Onu niçin hatırına getirmedin?

* "Anan sana babanın alâmetlerini söylemişti; niçin, anana inanmadın?

* "Anan şimdi, dertler ve acılar içinde, bir tutsağa döndü...

* "Ah, niçin, bu yolculuğunda ben de seninle beraber gitmedim? Böyle yapsaydım eğer, güneşle ay da senin dileğince dönerdi...

8695. * "O zaman Rüstem, beni uzaktan görür görmez tanır ve benimle beraber seni deseverdi...

* "Kılıcını elinden atar ve tutup ciğerlerini parçalamazdı!" diye ağladı, sızladı.

* Bir yandan böyle acı acı konuşuyor, bir yandan da saçlarını yoluyor, elleriyle yüzüne vuruyordu.

* O kadar çok ağlayıp sızladı, ki kendisini görenlerin hepsinin de gözlerini çiy tanesi gibi yaşlarla doldurdu...

* Böyle söylene söylene kendinden geçip yere düştü ve herkesin yüreğini parça parça etti.

8700. * Nihayet bayılıp ölü gibi yere düşünce, kanı tamamiyle çekilmiş, damarlarında donmuş gibi oldu...

* Bir müddet sonra kendine gelince, yeniden feryada başladı. Ölen oğlu için âh-ü vah etti.

* Yüreğinden gelen kanla, göz yaşları yakuta döndü. Sührab'ın tacını getirtti.

* Önüne alıp onlara baka baka: "Ey, büyük bir hânedanın kütüğünden fışkıran fidan!" diye bağırıp ağladı.

* Sonra, onun, gündüzleri üzerine bindiği rüzgâr ayaklı atını getirtti.

8705. * Herkesin şaşkın şaşkın bakışları arasında, atın başını bağrına bastı;

* Bazan başını, bazan da yanaklarını öptü... Bu sırada, kanlı göz yaşları atın ayakları arasında ırmaklar gibi aktı.

* Kirpiklerinden akan kanlı yaşlarla toprağı yakuta çevirdi; yüzünü, gözünü atın nallarına ve tırnaklarına sürdü...

* Atı alıp bir evlat gibi bağrına bastı (1).

* Sonra kaftanını, zırhını, yayını, mızrağını, kılıcını, ağır gürzünü.

8710. * Atının dizginini, üzengisini, kalkanını getirtti. izgin ve kalkanla başını dövdü.

* Arkasından, kemendini getirtip, boylu boyunca, önüne yaydı.

* Kalkan ve tulgasını getirterek: "Ey, savaşmak için bahane arayan aslan!" diye bağırıp ağladı.

* Derken, kılıcını çekti ve atın yelesiyle kuyruğunun yarısını kesti.

* Bunların hepsini, altın ve gümüş takımlı birçok atları daha fakirlere verdi.

---

(1) Nüsha: * "Atı alıp" yerine "sonra onun, padişahlara yaraşan elbisesini getirtip".

8715. * Sarayın kapısını kapatarak tahtını yerinden söktürdü ve yukarıya kaldırıp yere vurdu.

* Bütün kapıları siyaha boyattı. Onun köşkünü ve şehnişinini de yıkıp yerle bir etti.

* Sührab'ın kalkıp savaşa gittiği yeri, yani içki meclisinin kurulduğu yeri de yıktırdı.

* Sonra, mavi renkli bir elbise giydi ve o da, döktüğü göz yaşlarıyla, kıpkırmızı oldu.

* Gece gündüz, ağlaya ağlaya, saçlarını yoldu ve Sührab'ın arkasından ancak bir yıl yaşayabildi...

8720. * Onun üzüntüsüyle, nihayet, o da öldü; ruhu, Sührab pehlivanın yanına gitti.

* Güzel sözler söylemiş olan Behram: "Ölülere gönlünü bağlama!

* "Onlar için ağlayıp sızlama... Nasıl olsa, onlardan sonra, sen de uzun boylu kalacak değilsin... Hep hazır bulun da, durduğun yerde ayak direme...

* "Baban seni yeryüzüne getirdiği vakit, sana bir gün yaşamak için mühlet vermiştir. Bu mühlet tamamı olsa gerek (1)..." demiştir.

---

(1) Nüsha: * Bu beyit şu şekildedir: "Baban nasıl bir gün sırayı sana verip de bu dünyadan gittiyse senin nöbetinin de bir gün gelip sona ermeşi gerek...

* Bu âlem işte böyledir. Onun sırrını kimse çözememiştir. Sen, onun anahtarını boşuna arayıp duruyorsun.

* Çektiği bütün zahmetler boşuna gidecektir. Çünkü, o kapıyı kimse açamaz...

* Kaderine karşı kim gelebilir? Ona boyun eğilmesini Tanrı buyurmuştur...

* Sen, şu dünya denilen iğreti saraya gönlünü kaptırma! İğreti şeyin ne faydası olur ki?

* Ben, şimdi, bu hikâyeyi şuracıkta keserek, Siyâvuş'un hikâyesine başlıyorum.

* Bu, göz yaşlarıyla dolu bir hikâyedir. En nazik ve merhametli yürekleri bile Rüstem'in aleyhine çevirir...

Siyâvuş'un hikâyesi

* Ey, güzel sözlü ve uyanık zekâlı kişi! Güzel sanatlı bir hikâye yazıver...

* Söylenen şiir (2) akla uygun olursa, onu okuyanlar ruhlarında bir rahatlık duyarlar...

* Kafasında kötü düşünceler taşıyanlar, bu kötülükle, ortaya hoşa gidecek bir düşünce atamazlar tabiî...

---

(2) Nüsha: "Şiir" yerine "söz".

* Kendilerini İsa gibi çarmıha germiş ve akıllıların yanında rezil etmiş olurlar.

* Fakat kimse kendi ayıbını görmediği için, sana da kötü huyların hoş görünür.

8735. * Senden sonra iyi bir eser bırakmak niyetindeysen onu, yaptıktan ve süsleyip bezedikten sonra, götür, akıllı ve bilgin bir adama göster.

* Bilgin onu beğenecek olursa, o değerli bir eserdir ve o zaman, senin ırmağında da sular yükselip akmağa başlar.

* Ben, şimdi anlatacağım ve eski zamanlara ait olan bu hikâyeyi de, bir Dihkan'dan dinleyip yazdım.

* Bu hikâyelerin her ne kadar zamanı geçmiş ise de, böylece, yeniden tazelenir ve meclislerde okuna okuna yine yenileşir...

* Eğer uzun müddet yaşayabilirsem, bu kutlu ödevi yerine getirmekte devam edeceğim.

8740. * Böylece, kendimden sonra öyle bir ağaç bırakmış olacağım ki yeşillikler ve bahçeler her zaman onun meyvasıyla dolacak...

* Elli sekiz yıl yaşamış olan bir kimsenin başından, elbette, birçok tuhaf tuhaf vakalar geçmiştir...

* Fakat, yine de, ondaki yaşama hırsı azalmaz. Çok yaşamak için, fallarda ve takvimlerde işaretler arayıp durur...

* Böyle işlerde herkese önderlik edebilecek bir mûbit: "Eskiyen şey, yenilenemez!" demiştir.

* Sen istediğin kadar güzel huylu, güzel sözlü ve akıllı ol.

8745. * Bu dünyadan gittiğin zaman, iyi ve kötü olarak bütün yaptıklarının hesabı Tanrı'ya kalmıştır...

* Onun için, ne ekersen onu biçer, ne söylersen onu işitirsin.

* Tatlı söz söyleyen, hiç kimseden, kötü söz işitmez. Bu sebeple, elinden geldiği kadar yumuşak konuş...

* Şimdi, yine, Dihkan'ın anlattığına dönelim. Dinle de, bak, bu hikâyeyi anlatan neler söylüyor?

Tûs ile Giv'in, güzel bir kadın bulmuş olarak, avdan dönmeleri ve Kâvus'un, onu kendine eş olarak alması

* Mûbit, bu hikâyeyi şöyle anlatıyor: Bir sabah, henüz horozlar öterken,

8750. * Giv, Gûderz ve daha bunlar gibi birkaç binici, neşeli neşeli, Padişahın sarayından çıkıp gittiler.

* Avlanmak için doğanlar ve avcı zağarlarla Deguy ovasına gittiler.

* Koşup tozarak ırmağın kenarını dolaştılar ve

* Pek çok av vurdular... O kadar ki kırk günlük yiyecekleri çıkmış gibiydi...

* Oraya yakın bir yerde de bir Türk hüküm sürüyordu... Ona ait çadırlar, nerdeyse bütün yeryüzünü kaplayacak kadar çoktu.

8755. * Turan atlılarına ait bu ülkenin yöresinde, karşılarına bir orman çıktı.

* Tûs ve Giv, yanlarındaki birkaç köle ile, beraberce ilerlediler.

* Bu iki atlı ormana dalıp da av peşinde biraz dolaştıkları

* Sırada, ormanın içinde, yüzü çok güzel bir kız gördüler. Bunun üzeine, yüzleri sevinçten güle güle, kızın yanına koşup gittiler.

* Yeryüzünde bir eşi daha bulunamayacak kadar güzel olan, güzelliğine kusur bulunamayan bu kız,

8760. * Selvi boylu ve ay yüzlüydü. İnsan, ona bakmağa bile kıyamazdı.

* Tûs ona: "Ey, gönülleri aldatan ay! Sana bu ormanın yolunu kim gösterdi? Buraya nasıl gelebildin-" diye sordu.

* Kız: "Babam beni dövdü... Ben de evimi, barkımı bırakıp çıktım, buraya geldim.

* "Babam, gece yarısı, bir eğlenceden sarhoş olarak gelmişti. Uzaktan beni görünce, öfkelenip,

* "Su renkli hançerini çekti ve başımı gövdemden ayırmak istedi..." dedi.

8765. * Bunun üzerine Tûs pehlivan onun aslını neslini sordu. Kız da, soyunu sopunu bir, bir ona anlattı:

* "Ben, dedi, Gersiyuz'un akrabasındanım. Benim aslım, padişah Feridun'a dayanır."

* Bu sefer Tûs: "Peki, sen buraya yayan nasıl geldin? Önünde kılavuzun ve altında atın olmadan, buraları nasıl buldun?" diye sorunca,

* Kız: "Atım vardı ama, yoruldu da olduğu yere çöküp, beni bırakıverdi.

* "Benim sayısız altınlarım, mücevherlerim ve başımda da altın bir tacım vardı.

8770 * "Etrafımdaki koruyucular da, bana bir kılıç kını indirerek, onları elimden aldılar.

* "Ben de korkup yanlarından kaçtım ve gözlerimden kanlı yaşlar döke döke bu ormana geldim.

* "Babam sarhoşluğundan ayılınca, benim peşimden muhakkak atlılar gönderir.

* "Annem de koşup peşimden gelir... O, benim evimi barkımı bırakmamı istemez ki..." dedi.

* Böyle söyleyince, pehlivanların yürekleri bu kıza acıdı. Nevzer'in oğlu Tûs'un içinde, ona karşı bir sevgi ve şefkat uyandı...

8775. * Nevzer oğlu Tûs: "Bu kızı ben buldum. Çünkü, İran'dan buraya hepinizden önce koşup gelen benim!" dedi.

* Oradan Giv de: "Ey, Komutan Padişah! Ordudan ayrıldığımız zaman, sen benimle beraber değildin..." diye atıldı.

* Bunun üzerine, aralarında bir çekişmedir başladı. Tûs: "Kız, işte şuracıkta benim atımın karşısına çıkıverdi!" diyor.

* Giv de: "Öyle söyleme. Ben, avlanırken, hepinizden ilerideydim. Bu kız, işte şurada benim karşıma çıkıverdi.

* "Bir tutsak alacağım diye, yalan söyleme. Er olana, böyle işlerde kavga çıkarmak yaraşmaz!" diyordu...

8780. * Aralarındaki çekişme o dereceye geldi ki işi çözmek için kızın başını kesecek kadar ileriye bile varmağa kalkıştılar.

* Üstünlük dâvası, uzadıkça uzadı... Nihayet, akıllı bir adam gelip araya girdi.

* Onlara: "En iyisi, dedi, siz bu kızı alıp İran Padişahının yanına götürün ve o ne söylerse onu yapın!" diye öğüt verdi...

* Bu adamın sözünü dinleyerek, İran Padişahının yanına gitmek için yola çıktılar.

* Kâvus kızın yüzünü görür görmez, âşık oldu ve

8785. * O iki pehlivana dedi ki: "Herhalde, bu kadar yol yürümekle. yorulmuş sayılmazsınız...

* "Siz avlamış olduktan sonra, ister dağ keçisi, isterse ceylân olsun, Padişaha lâyık olur...

* "Biz, sabahtan akşama kadar, hep böyle konuşmakla vakit geçiriyoruz. Siz pehlivanların, zağarla böyle bir kızı nasıl avladığınıza şaşıyoruz!"

* Bundan sonra da kıza dönerek: "Nasılsın, bakayım? Senin aslın ne? Yüzün bir peri yüzüne benziyor?" diye sordu.

* Kız: "Ben, anadan yana bir prensesim, babamdan yana da Feridun'un soyundanım. Çadırlarıyla ülkeleri dolduran Gersiyuz benim büyük babamdır!" deyince,

8790. * Padişah: "Sen bu güzel yüzünü, saçlarını ve soyunu nasıl feda ediyorsun?

* "Ben, seni altın sırmalı yastıklarda yatırayım ve ay yüzlü güzellerin padişahı yapayım..." dedi.

* Bunun üzerine kız: "Ben zaten daha görür görmez seni, bütün kahramanların içinden, kendime eş olarak seçtim!" dedi.

* Padişah da, onu getiren komutanlara onar değerli atla, taç ve taht bağışlayarak,

* Kızı kendi haremine gönderdi ve onu tahta oturtmalarını buyurdu.

8795. * Padişahın adamları bu emri alınca, fildişinden bir taht getirtip, kızı onun üzerine oturttular. Başına da, altından ve firuzeden yapılmış bir taç koydular.

* Tahtı sarı renkli kumaşlar, yakutlar, firuzeler ve lâcivertlerle süslediler.

* Bunlardan başka, kendisine, gerekli diğer hediyeler de verildi. Bunlardan biri de, hiç el sürülmemiş bir yakuttu.

Siyavuş'un doğması

* Aradan çok zaman geçmemişti, ki türlü türlü renklerle süslenmiş olarak, bahar geldi...

* Şu dönen felek dönmesine devam ederek, bu güzel kadının üzerinden, dokuz ay gelip geçti.

8800. * Bu müddet bitince, Padişahın adamları huzura çıkarak, ona: "O ay yüzlü kızdan

* "Kutlu bir çocuk doğdu. Artık, tahtını göklere kadar yüceltebilirsin.

* "Bütün yeryüzü, bu çocuktan bahsetmeğe başladı. Şimdiye kadar, böyle güzel saçlı yüz hiç kimsede görülmüş değildir!" dediler.

* Padişah, bu çocuğun adını Siyâvuş koydu ve ona şu dönen feleği bağışladı.

* Fakat o yüce feleğin dönüşünü hesaplayabilen, saadetini, uğursuzluğunu ve mahiyetini bilen yıldızbakıcılar,

8805. * Onun yıldızının kötü olduğunu, talihinin iyi olmadığını anlayarak çok üzüldüler.

* İyi de davransa, kötü de davransa yapacağı bütün işlerin kendi felâketini hazırlamaktan başka bir sonuç vermeyeceğini bildikleri için, Tanrı'ya sığındılar.

* Yıldız bakıcılar, bu çocuk hakkında, yıldız bilgisine dayanarak elde ettikleri sonuçları gelip birer, birer padişaha bildirdiler ve kendisine, ne şekilde hareket etmesi gerektiğini anlattılar.

* Böylelikle aradan epey bir zaman geçtikten sonra, Rüstem bir gün Padişahının yanına gelip

* Ona: "Bu aslan gibi çocuğu, ben kucağımda büyütmeliyim.

8810. * "Adamların arasında, bu işi yapabilecek yetiklikte hiç kimse yoktur. Yeryüzünde, onu yetiştirebilecek bir tek ben varım!" dedi.

* Padişah, bu teklif üzerinde uzun boylu düşündü. Sonunda, bu düşünce kendisine de pek kötü görünmedi.

* Tuttu o, yüreği ve gözü gibi sevdiği ve yeryüzünü eline geçirmek yetikliğinde olan değerli oğlunu ona teslim etti.

* Bunun üzerine Rüstem, çocuğu alıp Zâbilistan'a götürdü ve ona, gül bahçelerinin ortasında, bir köşk yaptırdı.

* At, dizgin, üzengi, ok... gibi gerekli bütün şeyleri verdikten sonra,

8815. * Bir oturma yeri ile, bir toplantı salonu hazırlattı. Kendisiyle birlikte şarap içecek olan gözdeleri seçti. Doğan, şahin ve zağar gibi av için gerekli bütün şeyleri de hazırlattı.

* Ona adaletin faydasını, zulüm yapmanın zararlarını, söz söylemesini, savaşmasını, ordu, taht ve taç kullanmasını iyicene öğretti.

* Siyâvuş, öğrettiklerinin hepsini çabucak kavradığı için, Rüstem çektiği zahmetlerin yemişini topluyordu.

* Siyâvuş öylesine yetişti ki, büyük adamların arasında eşi bulunmaz oldu...

* Aradan bir müddet geçince, adamakıllı serpilerek, aslanları avlayıp bağlayabilecek bir hale geldi.

* Günün birinde Rüstem'e: "Ben, Padişahı görmek istiyorum.

* "Sen, benim için birçok zahmetlere katlandın ve üzüldün; bana, padişahlara gerekli olan bütün bilgileri öğrettin.

* "Şimdi babam da Rüstem'in bana neler, nasıl hünerler öğrettiğini bir görsün!" deyince,

* Rüstem de onun dileğini yerine getirdi. Her yana adamlar gönderip,

* At, köle, gümüş, altın, mühür, kılıç, taç, kemer,

* Giyilecek ve örtünecek daha birçok şeyler getirtti. Kendi hazinesinde bulunmayan şeyleri dünyanın dört bir yerinden tedarik ettirdi.

* Siyâvuş da hazırlandı. Bütün halk, onun alayını görmek için yollara dökülmüştü.

* Rüstem de, Siyâvuş'un hatırı kalmasın diye, onunla beraber gitti.

* Her taraf süslenmişti. Herkes, Padişahı memnun etmeğe çalışıyordu.

* Altınla amberi birbirine karıştırıp, sevinçlerinden, birbirlerinin başlarına attılar.

8830. * Her taraf zevk ve neşeyle doldu. Evlerin kapılarını ve damlarını süslediler.

* Arap atlarının ayakları altına paralar saçıldı.

* İran'da yüzü gülmeyen, sevinmeyen kimse kalmadı.

* Bütün atların yeleleri misk, safran ve şarapla kokulanmıştı.

Siyâvuş'un Zâbilistan'dan dönmesi

* Padişah Kâvus'a Siyâvuş'un şatafatlı bir alayla gelmekte olduğunu bildirdikleri zaman,

8835. Giv ile Tûs'un, bir ordu hazırlayıp, borular ve davullarla, neşe ve sevinç içinde ona karşı çıkmalarını buyurdu...

* Bunun üzerine, bütün büyükler toplanıp karşı gittiler ve bir yanlarında Rüstem, bir yanlarında da Tûs olarak,

* Siyâvuş gibi üzeri yemişle dolu bir fidanı getirmekte oldukları için gururla salına salına Padişahın yanına geldiler...

* Padişah Kâvus'un sarayına vardıkları zaman, içeride bir kıyamettir koptu, Hemen yol verdiler.

* Hizmetçiler, onu, ellerinde buhurdanlar ve güzel kokularla, karşıladılar. Sonra, karşısında elpençe divan durarak, Siyâvuş'un o güzel yüzünü seyretmeğe koyuldular.

8840. * Üç yüz köle sarayın dört bir köşesinde ayakta duruyor; Siyâvuş, onların ortasında, dümdüz bir selviye benziyordu.

* Siyâvuş'un üzerine yığın yığın altınlar ve mücevherler saçarak, pek çok dualar ettiler.

* Siyâvuş, Kâvus'u fildişi bir tahtın üzerinde, başında parlak yakuttan bir taçla görünce,

* Önce Tanrı'ya şükretti, sonra secdeye varıp bir müddet dua etti...

* Bunları bitirince Padişahın yanına geldi. Padişah, onu yanına alıp oturttu

8845. * Sonra, Rüstem'in hatırını sordu ve iltifatta bulunarak onu firuze tahtın üzerine oturttu.

* Kâvus, Siyâvuş'un bu kadar büyüyüp gelişmesine şaştı ve onu birçok övdü.

* Onun boyuna bosunu ve ağırbaşlılığını gözden geçirdi. Bunlarda, gerçekten, görülmeğe değer birçok şeyler vardı.

* Siyâvuş, henüz bir çocuk olduğu halde, o kadar akıllıydı ki ruhu zekâ ile beslenmiş sayılabilirdi.

* Bunun için Kâvuş, yeryüzünü yaratan Tanrı'yı överek, kendişine böyle bir nimet bağışladığından dolayı secdeye kapanıp yüzünü gözünü yerlere sürdü...

* Tanrı'ya: "Ey, şu gökleri döndüren! Ey, aklın ve sevginin sahibi!

* "Yeryüzündeki bütün iyilikler sendendir. Seni, önce, bana böyle bir oğul verdiğin için mutlularım!" dedi.

* Beri yandan da, İranın bütün büyükleri, getirdikleri armağanlarla birlikte Padişahın huzuruna geldiler...

* Siyâvuş'un yüceliğine ve ağırbaşlılığına şaşıp kaldılar. Onu birçok övüp dualar ettiler.

* Padişahın buyruğu üzerine, onlardan sonra, ordunun bütün kahramanları da bellerine kemerlerini kuşanarak Siyâvuş'un huzurunda selâm durdular.

* Onu görebilmek için herkes, onun köşküne ve bahçesine koşuyordu...

* Her yerde şenlikler yapıldı, şaraplar içildi, rûdlar çalındı, şarkılar söylendi...

* Padişah, o zamana kadar hiç kimsenin yapamadığı kadar gösterişli bir şenlik yapılmasını buyurmuştu.

* Bu şenlik bir hafta, böyle neşe içinde sürüp gitti... Sonra, sekizinci günü hazinelerin kapıları açıldı.

* Padişah, Siyâvuş'a, hazinelerinde bulunan taht, külâh, mühür ve kılıç gibi

* Hediyelerden başka, eyerleri kaplan derisinden yapılmış olan Arap atları, at zırhları, savaş elbiseleri ve

* Ayrıca, altın ve gümüş dolu keseler, kumaşlar, irili ufaklı ve türlü türlü mücevherler bağışladı.

* Yalnız, henüz taç giyecek bir yaşta olmadığı için, ona padişahlık tacını vermedi.

* Fakat büyüdüğü zaman kendisine pek çok bağışlar yapacağına dair vaitlerde bulundu.

* Siyâvuş'un henüz yedi yaşında bulunduğu bu sıralarda, Padişah onu birçok denemelerden geçirdi. O da her seferinde asaletini ve padişahlığa lâyık olduğunu gösterdi.

* Sekiz yaşına basınca, Padişah ona altın taç, altın gerdanlık ve altın kemer verilmesini buyurdu.

* Bundan başka, eski padişahların geleneğine uyup, Perniyan kumaşı üzerine bir menşur yazdırarak,

* Kûhıstan'ı Siyâvuş'a bağışladı. O da, doğrusu böyle bir büyüklüğe lâyıktı.

* Eskiden Kûhistan denilen bu yerlere, şimdi Mâverâünnehir deniyor...

Siyavuş'un annesinin ölmesi

* Padişahın buyruğuyla bunların hepsinin yerine getirildiği sıralarda idi ki, Siyâvuş'un annesi yeryüzünden çekildi.

8870. * Bunun üzerine Siyâvuş, kendisini bir dev gibi tahtından aşağı atıp, şu dönen feleğe isyan etti...

* Üzerindeki, padişahlara yaraşan o güzel elbiselerini parçaladı, başına kara topraklar saçtı.

* Annesinin yası ile mütemadiyen kederleniyor ve tatlı canına eziyetler ediyordu.

* Gece gündüz onun için ağlayıp sızladı ve günlerce, gülmek nedir, unuttu.

* Bir ay müddetle, bütün zamanı böyle hep üzüntü içinde geçti.

8875. * Memleketin Tûs, Feriburz, Gûderz ve Giv gibi büyük adamları ve pehlivan oğulları bunu duydukları zaman, hepsi birden koşup Siyâvuş'un yanına geldiler.

* Siyâvuş onları görünce, yüreğinden yine bir ah çekip ağlamağa başladı, dertleri yeniden tazelendi.

* O padişah oğlunun, o dümdüz selvinin yasım gören Gûderz,

* Kendisine dedi ki: "Ey, padişah oğlu! Benden şu öğüdü dinle de, kederini tazelemekten vazgeç!

* "Bil, ki anasından doğanların hepsi ölür; ecelin elinden kimse canını kurtaramaz...

8880. * "Şimdi, senin annen de böylece yeryüzünden çekilerek, sadece anısı kaldı; fakat, ruhu cennettedir. Artık, bunun için, tutup da kederlenme!"

* Böyle daha birçok öğütler verip, tatlı ve avutucu sözlerle, o padişah oğlunun yüreğini yatıştırdı...

Sûdâbe'nin, Siyavuş'a âşık olması

* Aradan bir müddet geçince Padişah, oğlunun yüreğinin yatışmasına sevindi.

* Bir gün oğlu ile oturmaktalarken, içeriye Sûdâbe girdi.

* Siyâvuş'un yüzünü görür görmez, Sûdâbe'nin yüreği oynadı ve aklı darmadağın oldu.

8885. * Ona karşı duyduğu sevgi ile, bir ipliğe, yahut ateşin önüne konmuş buza döndü...

* Bunun üzerine, Siyâvuş'a bir adam göndererek ona: "Sen, gizlice gidip Siyâvuş'a,

* "Eğer Padişahın haremine çıkagelirse, bu gelişini hiç kimsenin yadırgamayacağını, söyle!" dedi...

* Haberci gidip Siyâvuş'a bunu bildirince, Siyâvuş çok kızdı.

* Ona: "Ben, harem budalası erkeklerden değilim. Böyle hilelere de gelmem. Onun için, beni bir daha rahatsız etme!" diye karşılık verdi.

8890. * Sûdâbe, bu sefer de, başka bir gün sabah erkenden İran Padiahının yanına gitti ve büyük bir samimiyetle ona:

* "Ey, ordular sahibi padişah! Ne güneş ne de ay senin gibi bir padişah daha görmemiştir!

* "Yeryüzündeki hiç kimse de senin oğlun gibi bir oğul görmüş değildir. Yeryüzü, senin bu oğlunla şâdolsun!

* "Sen, artık, onu hareme, oradaki kızkardeşlerinin yanına gönder...

* Ona: Sık sık haremdeki kızkardeşlerinin yanına git! diye emir ver...

8895. * "Çünkü haremdeki kadınların gönülleri onun sevgisiyle dolup taşıyor; yüzlerinden, gözlerinin yaşı boşalıyor...

* "Onu gönder, ki kendisine tapıp, ayaklarına saçılar dökelim; saygının ağacını yemişlendirelim!" dedi.

* Bunun üzerine Kâvus: "Söylediklerin doğru... Sende yüz ananın şefkati var!" diyerek,

* Siyâvuş'u çağırttı. Ona da: "Oğlum, insanın damarlarının içindeki kana karışmış olan bir sevgiyi saklamak imkânsızdır...

* "Tanrı seni öyle yaratmış, ki tanısın tanımasın, kim görse sana âşık oluyor...

8900. * "Tanrı, seni o kadar temiz bir soydan yaratmıştır ki hiçbir ana senin gibi bir çocuk daha doğuramamıştır!

* "Bu durum karşısında, hele sana biraz akrabalığı olanların, seni uzaktan da görseler ne hale geleceklerini düşün...

* "Haremde senin birçok kızkardeşlerin var. Sûdâbe ise, senin bir annendir. Hem de şefkatli bir anne...

* "Hareme kadar git ve oradaki kadınlarla bir müddet otur; seni görsünler de, dualarını al..." dedi.

* Padişahın bu sözlerini duyan Siyâvuş, onun yüzüne hayretle baktı.

8905. * Bir müddet, babasının ne demek istediğini düşündü ve yüreğinden kötü ihtimalleri uzaklaştırmağa çalıştı...

* Nihayet, babasının kendisini sınamak istediğine karar verdi...

* Çünkü Kâvus akıllı, uyanık, çok bilmiş, tatlı dilli ve her şeyden şüphelenen bir adamdı.

* Siyâvuş, kendi kendine: "Sûdâbe'nin böyle bir teklifte bulunması, hiç de hoş değil...

* "Ben hareme gidecek olursam, Sûdâbe'nin birçok münasebetsizlikleriyle karşılaşacağım..." diye düşündü

8910. * Sonra, Padişaha şöyle karşılık verdi. Dedi ki: "Padişah, bana taht, külâh ve menşur verdi.

* "Güneşin şu kara toprağı aydınlattığı günden beri,

* "Hem bilgi, hem de terbiye sahibi, âdet ve gelenekleri bilen ve onlara bağlı kalan senin gibi bir padişah daha başına taç giymiş değildir.

* "Sen beni hareme göndereceğine, akıllı ve tecrübeli olgun kişilerin yanına gönder de onların yürüdükleri yolu göster...

* "Mızrak, gürz, ok ve yay nasıl kullanılır? Düşman saflarının karşısında nasıl davranılır?

8915. * "Padişahlık tahtı nasıl idare edilir? Huzura nasıl girilir? Eğlence meclisinde nasıl oturulup kalkılır? Bunları öğreneyim...

* "Harem dairesinde ben ne öğreneceğim ki? Bilginin yolunda kadınlar insana nasıl kılavuzluk edebilirler?

* "Ama Padişah muhakkak oraya gitmemi buyuruyorsa, bana, boyun eğmekten başka bir şey düşmez!"

* Siyâvuş'un bu sözlerini duyan Padişah: "Ey, oğul, sen hep sevinçli olasın! Dayanağın hep akıl olsun!

* "Ben, bu kadar doğru sözü şimdiye kadar az işittim. Böyle öğütleri dinlemek, senin zekânı arttırır.

8920. * "Yüreğinden kötü ihtimalleri uzaklaştır; kederi bırakarak neşeli ol...

* "Bir kere hareme git de şu çocukları görüver; onlar da sevinmiş olurlar..." dedi.

* Bunun üzerine Siyâvuş: "Sabahleyin gelir, Padişahın buyruklarını yerine getiririm.

* "İşte huzurunda durmuş, canımı buyruğuna hazır kılmışım. Ben, ancak senin bu-

yurduğunu yaparım. Çünkü sen bir padişahsın, bense bir köleyim..." dedi.

Siyavuş'un, Sûdâbe'nin yanına gitmesi

* Hirbet adında, yüreğiyle beyni kara dumandan ve ruhu da kötülükten yaratılmış bir adam vardı.

8925. * Bu adam, haremden hiç ayrılmaz, kapının anahtarını elinden bırakmazdı.

* İran Padişahı, bu akıllı adamı çağırtarak, ona: "Güneş, ışıktan kılıcını çektiği zaman,

* "Gayet terbiyeli olarak, Siyâvuş'un yanına gidip, buyruklarını dinle;

* "Sûdâbe'ye de söyle, Siyâvuş'un önüne misk kokulu mücevher saçsın.

* "Siyâvuş'un kızkardeşleriyle birlikte, hizmetçiler de safrana bulanmış zebercetler döksünler!" diye buyurdu...

8930. * Ertesi sabah güneş dağların üstünden başını çıkarırken, Siyâvuş da Padişahın yanma geldi.

* Ona dualar ettikten sonra, kendisiyle, gizli olarak konuştular.

* Bu konuşma bitince Padişah, Hirbet'i çağırtıp, ona gerekli şeyleri söyledi.

* Siyâvuş'a da: "Onunla birlikte git de, haremde göreceğin yeni yüzlerle gönlün aydınlansın!" dedi.

* Bunun üzerine, ikisi de, gönüllerinden kederi atarak hareme gittiler.

8935. * Nihayet, hareme vardılar. Hirbet, haremin kapısındaki perdeyi kaldırırken, Siyâvuş'un üzerine bir fenalık gelir diye, korkuyordu.

* Haremdekiler Siyâvuş'a karşı çıkarak, onun şerefine bir içki meclisi hazırladılar.

* Harem dairesi baştan başa süslenmiş, her yana misk, safran ve altın saçılmıştı...

* Altınları mücevherlerle karıştırıp, Siyâvuş'un ayaklarına döktüler.

* Çin kumaşıyla örtülü bulunan yerler, çok güzel incilerle doldu...

8940. * Bir yanda şarap içiliyorken, bir yanda da Rûdlar çalınıyor, başlarında mücevherlerli taçlar taşıyan okuyucular şarkılar söylüyorlardı...

* Harem dairesi bir cennet gibi süslenmişti... Her taraf güzel kızlar ve değerli eşya ile dolmuştu.

* Siyâvuş, hareme gelince, altından yapılmış, pırıl pırıl yanan bir taht gördü.

* Tahtın üzeri, firuzelerle süslenmiş ve padişahlara yaraşan kumaşlarla örtülmüştü...

* Ay yüzlü Sûdâbe, bu tahtın üstünde,

* Türlü türlü renklerle ve kokularıyla bezenmiş,

8945. * Saçlları kıvrım kıvrım, bir cennet hurisi veya Yemen göklerinde parlayan Süheyl yıldızı gibi, oturmaktaydı.

* Başına bir taç giyinmiş ve o misk kokulu saçlarını, birer ip gibi, ayaklarına kadar sarkıtmıştı.

* Tahtın önünde de, başını yere eğmiş ve ayakta duran bir hizmetçi, Sûdâbe'nin altın ayakkaplarını elinde tutuyordu...

* Siyâvuş perdeden bu yana girince, Sûdâbe de hemen tahtından inip,

* Salına salına Siyâvuş'un yanına gelerek selâmladı ve onu bağrına basıp uzun müddet öyle durdu.

8950. * Onun yüzünü ve gözlerini bir hayli öptüğü halde, onu görmeğe de, sevmeğe de bir türlü doyamadı.

* Bir yandan Tanrısına şükrediyor, bir yandan da: "Ben hem gündüzleri, hem de gecelerin başında, ortasında ve sonunda Tanrıma şükrediyorum.

* "Çünkü, kimseye, senin gibi bir oğul vermiş değildir. Padişahın öteki çocuklarından bile hiçbirisi sana benzemiyor!" diyordu...

* Siyâvuş ise, bu sevginin mahiyetini ve onun Tanrı adına olmadığını anlamış bulunduğu için,

* Hemen kızkardeşlerinin yanına geçti... Herhalde, Sûdâbe'nin yanında kalmak hoş bir şey değildi...

8955. * Kızkardeşleri onu, görür görmez, birçok övdükten sonra, altın bir sandalyeye oturttular.

* Siyâvuş, böylece, kızkardeşlerinin yanında epey müddet kaldıktan sonra, oradan ayrılıp, yine tahtın bulunduğu yere geldi.

* O ayrılır ayrılmaz, harem dairesi, Siyâvuş için kadınlar arasında başlayan dedikodularla doldu. Hepsi de: "Taç dediğin işte bu başa yaraşır... Aklın bulunduğu baş, işte budur...

* "Bu çocuk, sanki hiçbir insana benzemiyor; ruhu, her yana zekâ saçıyor!" dediler...

* Siyâvuş, haremden çıktıktan sonra, babasının yanına gidip: "Ben, harem dairesini ve onun her yerini gezdim, gördüm.

8960. * "Tanrı, yeryüzündeki bütün saadet ve serveti sana bağışlamış... Tanrı'dan yana, hiçbir bahane bulmağa hakkın yoktur.

* "Sen silâh, ordu ve hazine bakımından Cem'den de, Feridun'dan da, Hûşeng'den de üstünsün!" dedi

* Padişah, onun bu sözlerine çok sevindi. Sarayını bir bahar gibi süsleterek,

* Şaraplar ve çalgılar hazırlattı. Oturup, dünyanın olur olmaz işlerinden gönüllerinin bağını kestiler.

* Gün kararıp da gece olunca, o ünlü Padişah hareme gitti.

8965. * Sûdâbe'nin ağzını arıyarak, ona: "Benden bir şey saklama.

* "Söyle, bakalım. Siyâvuş'un boyunu bosunu, yüzünü, konuşmasını

* "Beğendin mi? Nasıl, akıllı bir genç değil mi? İşittiğinden de iyi bulmadın mı?" diye sordu.

* Sûdâbe de ona şöyle karşılık verdi: "Padişahlık tahtının üzerinde, senin eşini ne güneş görebilmiştir, ne de ay!

* "Senin oğlunun da, acaba, yeryüzünde bir eşi daha var mıdır? Bunu, niçin, açıkça söylemekten çekinmeli?"

8970. * Padişah, bu sefer de Sûdâbe'ye: "Yalnız, dedi, bu çocuk büyüyüp de erkeklik çağına basınca, haremdekiler ona kötü gözle bakmamalı..."

* Bunun üzerine Sûdâbe ona şöyle dedi: "Eğer, düşüncelerimiz birbirine uyarsa,

* "Biz ona kendi soyundan bir kız vermeliyiz. Fakat, öyle rastgele büyüklerden birinin kızını değil.

* "Öyle yapalım, ona öyle bir kız alalım ki o da, Siyâvuş gibi, büyükler arasında eşi olmayan bir çocuk doğursun

* "Biliyorsun, benim sana benzeyen kızlarım var. Hepsi de, senin tohumundan ve senin temiz soyundandır.

8975. * "İş, Siyâvuş'un, Âreş'in ve Peşîn'in soyundan kız almayı istemesinde... Yoksa kızlar, canlarına minnet bilip, Tanrı'ya şükrederler!"

* Padişah: "Böyle olmasını ben de isterim... Benim büyüklüğüm ve şerefim ancak böylesine gerektirir..." dedi.

* Siyâvuş, sabaha karşı, yine Padişahın yanına girip, onun tacını ve tahtını övdükten sonra,

* Baba oğul, aralarında, gizli bir konuşma yaptılar. Yanlarında, hiçbir yabancı yoktu...

* Kâvus, ona dedi ki: "Benim, yeryüzünü yaratan Tanrı'dan, gizli bir dileğim var...

8980. * "O da, senin adının yeryüzüne senden sonra yadigâr kalması; bunun için de, senin tohumundan bir padişahın dünyaya gelmesidir.

* "Senin varlığım görerek benim yüzüm nasıl güldüyse, seninde onun yüzünü görerek yüreğin şenlenmeli...

* "Ben, yıldız bilgisinden anlayan bir mûbitten, senin yıldızının nasıl olduğunu öğrendim.

* "Ona göre, senin tohumundan bir padişah gelip, yeryüzünde senden bir yadigâr olarak kalacak.

* "Sen şimdi git de, büyük adamların kızları arasından birini seç... İstersen, Peşin ailesinin haremine bak,

8985. * "İstersen Âreş ailesinin haremine bak. Her yerde kısmetini ara da, bir karar ver..."

* Bunun üzerine Siyâvuş: "Ben Padişahın bir kuluyum. Onun buyruğuna boyun eğmişim...

* Padışah kimi seçerse, benim için uygun olan odur. Yeryüzünün sahibi olan Padişah, bizim de sahibimizdir.

* "Yalnız Sûdâbe, bu işi duymamalı. Çünkü o bunu uygun bulmaz ve ortaya başka türlü düşünceler atıverir...

* "O, bizim bu düşüncemizi beğenmez... Ben, zaten, bir daha onun dairesine de gitmem!" dedi.

8990. * Padişah, Siyâvuş'un bu sözlerine gülümsemedi... Çünkü, saman altından su yürütüldüğünden haberi yoktu:

* 'Seçeceğin kızı, Sûdâbe'ye de söylemelisin... dedi. Sen, ondan çekinme...

* "Onun şefkatle dolu olan sözleri, senin hayatını da korur!"

* Padişahın bu sözlerini duyunca, Siyâvuş çok sevindi ve yüreği kuruntudan kurtularak,

* Tahtının önünde eğilip, onu övdü, birçok dualar etti...

8995. * Fakat, o hilekâr Sûdâbe'den yana, yine de içi bir türlü rahat edemiyor, yüreği ıstırapla doluyordu.

* Çünkü, Padişahın kendisine yaptığı bu teklifi onun hazırladığını sezmişti. Korkudan, vücudunun derisi çatlayacak gibi oluyordu...

Siyâvuş'un, Sûdâbe'nin yanına ikinci defa gitmesi

* Bu olayın üzerinden bir gece geçmiş, felek bu kara toprağın etrafında henüz bir kere daha dönmüştü ki

* Sûdâbe, sevinç içinde, tekrar tahtına oturup, başına kırmızı yakuttan bir taç giydi...

* Bundan sonra bütün kızlarını yanına çağırtıp, onları da altından tahtlar üzerine oturttu.

9000. * Sûdâbe'nin huzurunda genç cariyeler ayakta bekliyor, saray bir cennete benziyordu...

* Bu sırada, ay yüzlü Sûdâbe, Hirbet'e dönerek: "Haydi, şimdi kalk git de, Siyâvuş'a:

* "Buraya kadar zahmet edip gelerek o selvi boyunu göstermesini söyle!" diye buyurdu.

* Bunun üzerine Hirbet hemen yerinden kalkıp, padişah Siyâvuş'un yanına gitti ve Sûdâbe'nin gönderdiği haberi bildirdi...

* Siyâvuş, bunu duyunca şaşırıp kaldı ve Tanrı'dan yardım diledi.

9005. * Gitmemek için birçok çareler düşündü ise de uygun bir şey bulunmadığı için, heyecandan yüreği titremeğe başladı.

* Nihayet, kalkıp salına salma Sûdâbe'nin yanına geldi. Sûdâbe, başındaki taçla, tahtında oturuyordu.

* Siyâvuş'u görünce, hemen tahtından inip, yüzü ve saçları mücevherlerle süslü olarak, onu karşıladı.

* Siyâvuş, çıkıp altın tahtın üzerine oturdu. Sûdâbe, elleri göğsünün üzerinde olduğu halde, karşısında divan duruyordu.

* Sûdâbe, o put gibi güzel kızları ona gösterdi. Hepsi de, hiç el değmemiş birer mücevhere benziyordu.

9010. * Siyâvuş'a: "Tahtının üzerinden, şu başları altın taçlı kızlara bak!

* "Bunların hepsi de, Tıraz putlarıdır. Tanrı onları, yalnız nazdan ve utangaçlıktan yaratmıştır.

* "Bak, boylarını boslarını gözden geçir de, içlerinden hangisi hoşuna giderse bana bildir." dedi.

* Siyâvuş onlara bakarken, onların hiçbiri gözlerini kaldırıp da ona bakamadılar. Zaten, aralarında: "O padişahın yüzüne bakılamaz!" deyip durmuşlardı...

* Biraz sonra, kalkıp her biri kendi tahtının bulunduğu yere gitti. Orada, talihlerinin

yüzlerine gülüp gülmeyeceğini düşunmeğe koyuldular.

9015. * Kızlar çıktıktan sonra Sûdâbe, Siyâvuş'a: "Neden düşünceni bana açıkça söylemiyor, onu benden gizliyorsun?

* "Maksadının ne olduğunu bana açmalısın. Yüzün, bir peri yüzü gibi, pırıl pırıl...

* "Seni uzaktan görenlerin hepsi, kendisini kaybedip, sana âşık olur.

* "Sen, o güzel yüzlü kızlara bir de aklının gözüyle bak da, hangisi kendisine lâyıksa onu seç!" dedi.

* Fakat Siyâvuş, bu sözlerin karşısında durakladı, hiç cevap veremedi. Temiz yüreğine şöyle bir duygu geldi:

* "Ben dedi, eğer düşmanlarımdan kız alacak olursam, ancak kendi kendimin yasını tutmuş olurum...

9020. * "Ben, büyük ve ünlü kimselerden, Hamâverâin'ın nasıl bir yer olduğu hakkında birçok hikâyeler duydum.

* "Hamâverân Padişahının, bundan önce, İran Padişahına neler yaptığım, İran kahramanlarının tozlarını havaya nasıl savurduğunu da biliyorum...

* "Sûdâbe ise, nihayet, onun kızıdır. O da elbette, yeryüzünden bizim soyumuzun kökünü kazımak ister!" diye düşündü ve

* Cevap vermedi... Bunun üzerine peri yüzlü Sûdâbe, yüzündeki örtüyü kaldırarak,

* Ona: "Tabiî dedi, güneşin yanında yeni doğmuş ayı görünce,

* "Güneşin karşısında ayı sönük bulur, güneşi aya tercih edersin...

* "Tıpkı, onun gibi, beni fildişi tahtın üezrinde, başımda yakuttan ve firûzeden taçla gören bir kimse de,

* "Bana nispetle bir aya benzeyen kızlara bakmasa, onları güzellerden saymasa şaşılır mı?

* "Eğer sen şimdi benimle sözleşir ve sözünden dönmeyip benim yüreğimin ihtiyacını karşılarsan,

* "Şu henüz yetişmekte olan kızlardan birini de sana cariye olarak verir, karşında onu el pençe divan durdururum.

* "Şimdi yemin et de bana söz ver ve benim sözümden dışarı çıkma.

* "Padişah, bu dünyadan çekildiği zaman da, bana ondan bir yadigâr kalmış olursun.

* "Bana bir zarar gelmesine engel olur, beni canın kadar değerli tutarsın.

* "İşte, önemli bir hizmetçi gibi duruyor; canımı da, tenimi de sana veriyorum.

9035. * "Bütün dileklerini yerine getirecek ve senin buyruğundan dışarıya çıkmayacağım!"

* Dedi ve, utanmayı hatırına bile getirmeden, Siyâvuş'un başını tutup kendine doğru çekti ve öptü...

* Siyâvuş'un, utancından, yanakları kıpkırmızı kesildi, kirpikleri sıcak ve kanlı yaşlarla doldu.

* İçinden: "Yeryüzünün sahibi olan Tanrı, beni şeytanın şerrinden korusun!

* Ben, şeytana uyup da, babama hiyanet edemem.

9040. * "Şu utanmaz kadına soğuk davransam veya tutup da bir şey söylesem, tabiî kızacak, yüreği kabaracak:

* "Bu sefer gizli olarak bir cadılık yapıp Padişahı kandıracak ve benim aleyhime çevirecek...

* "Bunun için, en iyisi, ona yine tatlılıkla söyleyip kendimi kızdırtmayayım." diyerek,

* Sûdâbe'ye döndü ve: "Yeryüzünde, senin bir eşin daha yoktur.

* "Güzellikte, yalnız aya benzersin ve yalnız Padişaha lâyık bir kadınsın.

9045. * "Senin kızlarından birisi bana yeter, ondan başkasını da istemem.

* "Sen sözünde dur da bunu Padişaha bir söyle, bakalım o ne diyecek?

* "Ben, o kız için söz veriyorum. Sen, bu sözümü rehine olarak kabul et. O kız benim boyuma gelinceye kadar ben başka hiçbir kıza bakmayacağım.

* "Sen, benim yüzümün güzelliğinden de bahsettin. Böylece, aşkın gönlüme dokundu.

* "Fakat, ey bütün güzellerden güzel kadın! Benim bir suçum yok ki... Tanrı, lûtfunu esirgemeyerek, beni de böyle yaratmış...

9050. * "Bu sırrı, sakın, kimseye söyleme. Benim istediğim, bunun gizli kalmasıdır.

* "Sen, bütün bayanların bayanı, hepsinin ulusu ve, sanırım, benim de anamsın!" diyerek,

* Sûdâbe'yi, hep kötülük düşünen ruhu ve kendi aşkı ile başbaşa bırakıp gitti...

* Kâvus, harem dairesine geldiği zaman, etrafına bakınırken, Sûdâbe onu gördü ve

* Koşup yanına geldi. Ona, Siyâvuş'un işini açarak, kendisine müjdeler verdi:

9055. * "Siyâvuş saraya geldi; her yeri gördü; ben de, bütün kara gözlü kızları karşıma diktim.

* "Saray, güzel yüzlü kızlarla ne hale geldi sorma... Sanki, gökteki aydan yere sevgi yağıyordu.

* "Fakat, gelgelelim, benim kızımdan başkasını beğenmedi. Öteki güzellerin hiçbiri de hoşuna gitmedi!" dedi.

* Padişah bu işe, koynuna ay girmiş kadar, sevindi.

* Hemen hazinesinin kapısını açtırıp, mücevherler, altınla işlemeli kumaşlar, altın kemerler,

9060. * Bilezikler, yüzükler, gerdanlıklar, taç ve taht

* Gibi hazinesini süsleyen birçok şeyler çıkardı. Bunlar o kadar çoktu ki yeryüzünün doldurdular.

* Kâvus, bunların hepsini Sûdâbe'ye teslim ederek: "Ona: Bu hediyeler hiç... Sana, bunların iki yüz misli verilse değer! diye söyle..." dedi.

* Sûdâbe, o hediyeleri görünce, şaşırıp kaldı; kendi kendine, içinden birçok afsunlar okurdu

* Ve: "Eğer Siyâvuş buyruğuma girmeyecek olursa, canım çıksın daha iyi!

9065. * "Bu isteğimi gerçekleştirmek için, yeryüzünde, gizli ve açık bütün çarelere

* "Başvuracağım! Benden yüz çevirdiği anda, herkesin önünde bağırıp çağıracağım!" dedi (1).

Siyâvuş'un, Sûdâbe'nin yanına üçüncü defa gitmesi

* Sûdâbe, bundan sonra, küpelerini kulaklarına takıp başına altın tacını, giyerek, tekrar tahtına oturdu.

* Siyâvuş'u yanına çağırtıp, onunla öteden beriden konuşmağa başladı.

* Ona: "Padişah sana öyle bir hazine hazırlattı ki, ondaki tacın ve tahtın eşini hiç kimse görebilmiş değildir.

9070. * "Bu hediyelerin içinde, her cinsten, sayısız şeyler var. Onları ancak iki yüz fil taşıyabilir.

* "Ben sana kızımı, vermesine vereceğim ama, önce, bir kere benim şu yüzüme, başıma ve tacıma bak...

---

(1) Nüsha: * "Herkesin önünde bağırıp çağıracağım!" yerine "onu, padişaha şikâyet edeceğim!"

* "Bak da söyle, benim aşkımdan yüz çevirmek için, nasıl bir bahane buluyorsun? Şu boyumdan bosumdan ve yüzümden hiç hoşlanmıyor musun?

* "Seni gördüm göreli ölüyorum; hastalandım, bir yerlerde duramaz oldum.

* "Derdimden gündüzü aydınlık göremiyor, güneşi lâcivert renkli sanıyorum.

* "Yedi yıldan beri aşkım yüzümün üzerine, gözlerimden kanlı yaşlar döktürüyor.

* "Haydi gel, kimsenin haberi olmadan, beni bir kere sevindir de, gençliğimin günlerini tazelendirip onları bana yeniden bağışlayıver...

* "Dediğimi yaparsan, ben sana, Padişahın verdiklerinden de çok taç, taht ve külâh veririm.

* "Fakat, tutar da buyruğumun dışına çıkıp da derdime derman olmazsan,

* "Sana padişahlığı haram eder; güneşi de, ayı da gözlerinde karartırım!" deyince,

* Siyâvuş: "Ben, gönlümün bir hevesi uğruna, dinimi yele veremem, asla!

* "Tutayım da, babama ihanet edeyim; erkeklikten, akıldan ve ahlâktan uzaklaşayım, ha? İşte bunu yapamam...

* "Sen, Padişahın karısı ve tahtın güneşisin! Böyle bir günah işlemek sana yakışır mı?" diye karşılık verdi...

* Sûdâbe bu sözleri duyar duymaz, hemen hiddetle kalkıp tahtından aşağı inerek Siyâvuş'un üzerine atıldı:

* "Ben, sana yüreğimin bütün sırlarını söyledim. Sen ise, kötü düşüncelerini benden gizliyor,

* "Beni âleme rezil etmek, akılların yanında beni ahmak bir kadın derecesine indirmek istiyorsun, öyle mi?" diye bağırdı...

Sûdâbe'nin Kâvus'u aldatması

* Siyâvuş çıkıp gidince, Sûdâbe elleriyle elbiselerini baştanbaşa yırttı; tırnaklariyle de yanaklarını didik didik etti...

* Sonra da, avazı çıktığı kadar bağırmağa başladı. Sesi, harem dairesinden sokaklara kadar duyuldu.

* Bunun üzerine, sarayda, herkes birbirine girdi... Sanki kıyamet kopuyordu...

* Durumu Padişaha bildirdikleri zaman hemen tahtından inip,

* Başında türlü türlü düşüncelerle, hareme doğru hızla yürüdü

* Sarayın içinde çalkalanan sözleri duyup da Sûdâbe'nin yara bere içindeki yüzünü görünce,

* Canı sıkıldı. Şundan bundan soruşturdu; fakat, o taş yürekli kadının yaptığı işin sırrını bir türlü anlayamadı.

* Sûdâbe ise, onun yanına gelerek bağırıp çağırmağa, gözlerinden yaş akıtmağa ve saçlarını yolmağa başlayarak :

* "Siyâvuş, tahtımın yanma gelerek, üzerime atılıp beni pençeleriyle yakaladı ve

* "Bana: Benim canım da, tenim de senin sevginle dolu... Ey, güzel yüzlü kadın! Niçin, benden çekiniyorsun?

* "Ben, seni gördüm göreli, başkasını sevemedim. İşte, itiraf ediyorum...

* "Dedikten sonra, misk kokulu başımdan tacımı alıp yere attı. Üstümdeki elbiseyi de işte böyle parçaladı!" diye şikâyet etti...

* Padişah, onun bu sözleri üzerine, düşünmeğe başladı ve Sûdâbe'ye türlü türlü sorular sordu.

* İçinden: "Eğer bu, bir iftirada bulunmak düşüncesiyle konuşmuyor da doğruyu söylüyorsa,

9100. * "Siyâvuş'un başını kesmekten başka çare kalmaz! Böyle bir işe, ancak böyle son verilebilir...

* "Bunu gören akıllı bir kişi, bu tatlı maceranın böyle kanla sona erdiğini duyunca acaba ne der?" diye düşündü.

* Haremde bulunanlar akıllı ve Padişaha bağlı kimselerdi.

* Kâvus, onların hepsini saraydan çıkarıp, başka bir yere gönderdikten sonra, Siyâvuş'la Sûdâbe'yi yanına çağırttı.

* Akla ve mantığa uygun olarak, Siyâvuş'a "Bu sırrı benden saklamamak gerek...

9105. * "Bu kötülüğü sen yapmış değilsin; ben, kendi kendime yaptım... Mânasız sözlerim bu felâketi başıma getirdi.

* "Ben seni, bilmem hangi akla hizmet ederek, tuttum da hareme gönderdim? Şimdi bana utanmak, sana da ellerin bağlanmak düşüyor...

* "Doğruluktan ayrılmadan, açık alınla, her şeyi olduğu gibi söyle... Anlat bakalım, vaka nasıl oldu?" diye sorunca,

* Siyâvuş da, Sûdâbe'nin münasebetsiz aşkı yüzünden, vakanın ortaya nasıl çıktığını anlattı ve,

* Aralarında gizli olarak konuşulan sözlerin hepsini birer, birer ona söyledi...

9110. * Bunları duyan Sûdâbe, hemen atılarak: "Hayır, yalan! O, saraydaki kadınlar arasında yalnız beni beğendi, yalnız bana kur yapmak istedi..

"* Ben ona, yeryüzü padişahının kendisine

* "Kızıyla birlikte taç, hazine ve altın gibi, açıkta veya saklı duran birçok şeyler de vereceğini;

* "Bunlardan başka, benim de, varımı yoğumu kızıma bağışlayacağımı anlattığım

* "Halde o: Benim, bu hediyelerin hiçbirinde gözüm yok! Kızının yüzünü bile görmek istemem.

9115. * "Bütün bunların içinde, istediğim yalnız sensin! sensin, bana ne hazinenin lüzumu var, ne de başka şeylerin... Ben, yalnız seni isterim! dedi.

* "Kendisine râm etmek isteyerek, taş gibi elleriyle beni yakaladı.

* 'Fakat kendisine boyun eğmediğim için, saçımı başımı yoldu, yüzümü tırmaladı...

* "Ey, yeryüzü Padişahı! Karnımda bir çocuğun var...

* "Onun bana yaptığı eziyetlerle, bu çocuğun ölmesine çok şey kalmadı... Dünya, gözümde zindana döndü!" dedi.

9120. * Padişah, böylece, her ikisini de dinledikten sonra kendi kendine: "Bunların hiçbirinin sözü işe yaramaz.

* "Bu işde acele etmemeli... Çünkü, yürek kabarınca aklı şaşırtır, doğru ve kesin bir hükme varmasına engel olur.

* "Önce, meseleyi iyice bir gözden geçirmeli. Yürek, doğru hükmü, ancak heyecanı yatıştıktan sonra verebilir.

* "Bakalım, bunlardan hangisi suçlu çıkacak? Cezayı hangisi hak edecek?" dedi.

* Birçok çarelere başvurmağa başlayarak, önce, Siyâvuş'un ellerini,

9125. * Göğsünü, pazılarını, başını, boynunu ve her yerini kokladı...

* Sûdâbe, her zaman, misk, şarap ve gül suyu sürünürdü.

* Fakat Kâvus, Siyâvuş'ta, bu kokuların hiçbirini duymadı, onunla temas ettiğine dair hiçbir şey bulamadı.

* Bunun üzerine Kâvus'un canı sıkılarak, Sûdâbe'yi fena halde haşlayıp tahkir etti.

* İçinden: "Şimdi, keskin bir kılıçla bunun boynunu vurup param parça etmeli!" dedi.

9130. * Fakat, Hamâverân'ı ve orada isyanlar çıkmak tehlikesini düşündü.

* Arkasından, kendisi zindanda bağlı olarak kaldığı ve yanında akrabasından hiç kimsenin bulunmadığı,

* Bir sırada Sûdâbe'nin kendisine gece gündüz bir hizmetçi gibi baktığını hatırlayınca, biraz yatışır gibi oldu ve sesisini çıkarmadı...

* Bunlardan başka, Sûdabe'yi de fazlasıyla seviyordu. Yüreği onun sevgisiyle dolu olduğu için, kötülükleri görmemezlikten gelmeğe başladı.

* Bir başka sebep de, bu kadından, henüz ufak yaşta çocukları olması idi. Küçük çocukların derdini küçük görmemeli...

9135. * Padişah, Siyâvuş'un bu işde suçsuz olduğunu ve akıllıca davrandığını anlayarak,

* Ona: "Sen, bütün bu olup bitenlere hiç üzülme. Aklı ve ihtiyatı da elinden hiç bırakma.

* "Bu meseleyi hem hatırlamamağa çalış, hem de kimseye söyleme ki, halkın ağzında renkten renge girmesin!" diye öğüt verdi.

Sûdâbe'nin, Siyavuş'u öldürtmek için çareler araması

* Sûdâbe; Padişahın gözünden düştüğünü, gönlünün kendisinden soğuduğunu anlayınca,

* O çirkin maksadına erişmek için bir çare aramağa başlayarak, yeniden bir kin ağacı dikmiş oldu...

9140. * Kendi dairesinde hilekâr, düzenbaz bir büyücü karı vardı.

* Bu karı gebeydi ve yükünün ağırlığından artık yürüyemeyecek bir duruma gelmişti.

* Sûdâbe, işte bu kadına sırrını açarak, derdine derman bulmasını istedi. Fakat, önce, ondan söz aldı.

* Karı söz verdikten sonra, o da kendisine birçok altınlar vererek: "Aramızda kalsın:

* "Bir ilâç yapıp çocuğunu düşüreceksin. Eğer sözünde durursan, seni pek yükseltirim.

9145. * "Çünkü, Padişaha karşı kullandığım hilelerin ve çevirdiğim plânların, ancak senin bu çocuğunla örtülebileceklerini tahmin ediyorum.

* 'Ben, Kâvus'a, bu çocuğun benim olduğunu ve ehrimenin elinde öldüğünü, söyleyeceğim.

* "Belki bu sayede, Siyâvuş'u ortadan kaldırmak mümkün olur. Sen, şimdi, çocuğunu düşürmenin kolayını ara.

* "Bu dediğimi yapmayacak olursan, Padişahın yanındaki itibarım büsbütün mahvolur, saraydan atılırım!" dedi.

* Kadın: "Ben, senın bir kulunum. Senin buyruğuna da, istediğine de boyun eğerim!" diyerek,

9150. * Tuttu, o gece ilâç yedi. Böylece, ehrimenin çocuğu düşmüş oldu.

* Kadın, ikiz doğurmuştu. Çocukları devlerden doğan çocuklara benziyorlardı. Zaten, bir cadıdan, başka türlü çocukların doğmasına imkân var mı?

* Sûdâbe, hemen, altın bir liğen getirerek önüne tuttu. Hizmetçilere hiç haber vermedi.

* O ehrimen çocuklarını liğenın içine koyduktan sonra, kendisini de döşeğin üzerine atarak, bağırıp çağırmaya başladı.

* Kadını bir tarafa gizleyerek, kendisi de uyur gibi yaptı. Bağırıp çağırması bütün sarayda duyulunca,

9155. * Bütün hizmetçiler koşup Sûdâbe'nin yanına gittiler.

* Liğenin içindeki çocukları görünce, onlar da feryadı bastılar. Sesleri Zühal yıldızına kadar yükseldi.

* Kâvus, saraydaki bu gürültüyü duyunca, titremeğe başladı. Uykusundan uyanarak, kulaklarını kabarttı ve

* Ne olduğunu sordu. Hizmetçiler, o güzel yanaklı kadının başından geçeni anlatınca,

* Kâvus çok üzüldü. Fakat, o gece hiçbir şey söylemedi. Sabahleyin kalkarak, üzgün bir halde, Sûdâbe'nin yanına geldi.

9160. * Sûdâbe'yi uykuda, bütün saray halkını heyecanda ve çocukların ölülerini de liğende buldu...

* Sûdâbe, Padişahı görünce ağlamağa başladı. Ona: "Artık, dedi, güneşi apaçık gördün mü?

* "Ben sana, onun ne kötülükler ettiğini söyledim ama, sen hiç düşünmeden, tuttun onun sözlerine inandın!" dedi.

* Bu durum karşısında, padişah Kâvusun gönlünde yeniden şüpheler doğdu. Oradan ayrılarak, düşünceye daldı.

* Kendi kendine: "Bu işin içinden nasıl çıkmalı? Buna aldırmamak da olmayacak!" dedi...

Kâvus'un yıldız bakıcılara danışması

9165. * Bunun üzerine Kâvus, yıldız bilgisinden anlayan kimselere danışmak isteyerek,

* Onları aratıp sordurdu. İran'ın her yerinden onları çağırtarak altın tahtlar üzerinde oturttu.

* Sûdâbe'ye ve açılması muhtemel olan Hamâverân savaşına ait düşüncelerini sordu.

* O bilginlerin Sûdâbe hakkında bir şey bilip bilmeyeceklerini anlamak istedi.

* O çocuklar üzerinde de onlarla epey konuştu. Fakat, sorduklarını hep üstü kapalı olarak sordu.

9170. * Bilginler, zâyirçeler yaparak, tam bir hafta bu meseleler üzerinde uğraştıktan sonra,

* Gelip: 'Olur şey değil... Kadehe doldurduğun zehir, nasıl olur da, şarap olabilir?

* "Bu iki çocuk başkasının soyundandır, ne sendendir, ne de karından...

* "Bu çocuklar eğer Padişah soyundan gelselerdi, onları kolaylıkla önümüzde görebilirdik.

* "Bu öyle bir sır ki ona ne yerde, ne de göklerde raslanabilir. Bak, şu işin tuhaflığına..." dediler.

9175. * Arkasından da, o kötü kadının yaptığı kötülükleri ve onun bilgelerini Padişaha ve huzurunda bulunanlara anlattılar...

* Bunları duyan Sûdâbe, hemen ağlamaya ve Padişahtan aman dilenmeğe başladı:

* "Ben, dedi, Padişaha, yaralı ve tahtından indirilmiş bulunduğu bir sırada, dostluk ve arkadaşlık gösterdim.

* "Yüreğim, çocukların öldürülmesine, durmadan üzülüyor. Vakit vakit canım tenimden ayrılacak gibi oluyor!" dedi.

* Fakat Padişah: "Ey, kadın! Telâş edip heyecana kapılma! Neden böyle mânasız ve inanılmayacak sözler söyleyip duruyorsun?" dedikten sonra,

9180. * Sarayda nöbetçilerin bütün yolları tutmalarını,

* Şehri ve şehrin sokaklarındaki halkı ayaklandırıp her yeri arayarak o kötü karıyı bulmalarını ve getirmelerini buyurdu.

* Aramağa başlayınca, kadının pek de uzakta olmadığını gösteren bilgeler belirince, tecrübeli memurlar hemen oraya gidip,

* O talihsiz karıyı, bulunduğu yerden çıkardılar ve türlü türlü hakaretlerle alıp, Padişahın huzuruna götürdüler...

* Padişah ona, tatlılıkla, birçok sualler sordu. Günlerce ona vaitlerde bulundu ümitler verdi...

9185. * Fakat, bütün bunlara rağmen, kadın hiçbir şey bilmediğini söyledi.

* Nihayet, Padişahın cam sıkılarak adamlarına, o karıyı huzurundan çıkartıp başka çarelere başvurmalarını,

* Şayet yine söylememekte ısrar ederse, o zamanın türesine uygun olarak, belinin ortasından ikiye ayırmalarını buyurdu...

* Bunun üzerine memurlar karıyı saraydan çıkararak, kılıçla öldürmek, darağacına çekmek veya kuyuya atmakla tehdit ettiler.

* Cadı karı yine de: "Ben suçsuzum; başka söyleyecek bir şeyim yok! O şatafatlı huzurda zaten ne söyliyebilirim?" diye dayattı.

9190. * Memurlar gidip durumu Padişaha bildirdiler ve: "Gizli şeyleri ancak, yeryüzünü yaratan Tanrı bilir!" dediler.

* Bunun üzerine Padişah, tekrar Sûdâbe'yi çağırttı. Sûdâbe, huzura çıktı. Yıldız bakıcı, eski sözlerini tekrar etti:

* "Bu çocuklar, bir cadı karıdan doğmuştur, ehrimenin soyundandır!" dedi.

* Bu sözlere karşı Sûdâbe'de şunları söyledi: "Bu yıldız bakıcıların doğruyu söylemekten çekinmelerindeki sebep nedir, biliyor musun?

* "Sebep, Siyâvuş'tan korkmalarıdır. Siyâvuş'tan korktukları için doğruyu söyleyemiyorlar!

9195. * "Siyâvuş, fil gövdeli bir pehlivan ve bir komutandır. Onun korkusuyla ormanlardaki aslanlar bile titrerler...

* "Onda seksen filin kuvveti var. İsterse, Nil ırmağının yolunu bile bağlayabilir.

* "Onun şiddetli davranışı karşısında, yüz bin kişilik ünlü bir ordu bile, savaş saflarını bırakıp kaçıverir...

* "Böyle olunca, ben onun karşısında artık nasıl durabilirim? Heyhat! Benim talihim de işte böyle kan ağlamakmış!...

* "Tabii, yıldızbakıcı da, onun buyruğu dışında bir şey söylemez. Sonra, kimden medet umabilir?

9200. * "Beni, bu yeryüzüne çocuklarımdan başka bağlayan bir şey yok... Fakat, onlara sen acımadıktan sonra, ben ne yapayım?

* "Sözlerime inanmayıp da aleyhimde hüküm verecek olursan, artık, bu işin adaletle çözülmesini öteki dünyaya bırakırım..."

* Bunları söylerken, bir yandan da, gözlerinden Nil ırmağının tebahhur ettirdiği su kadar yaş akıttı.

* Padişah da onun bu sözlerine çok üzülerek, onunla birlikte ağlamağa başladı.

* Sonra, böyle üzgün üzgün, Sûdâbe'yi serbest bıraktı. Fakat, aklı hep onunla meşguldü.

9205. * "Bu işi biraz daha kurcalayalım, bakalım nasıl bir sonuca varacağız?" diyerek,

* Ta sınır boylarından mûbitler çağırttı ve Sûdâbe işini onlara da açtı...

* Padişahın sözlerini dinleyen mûbitlerden biri: "Padişahın bu derdi gizli kalmaz; doğruyu meydana çıkarak mümkündür.

* "Bu işin sırlarını ortaya koymak istiyorsan, testiye taşı vurmalısın!

* "Oğlun çok asîl ve akıllı ama, yine de, onu düşündükçe yüreğin üzülüyor...

9210. * "Beri yandan, Hamâverân Padişahının kızından da şüphedesin.

* "Mademki her ikisinden de şüpheleniyorsun, bu şüpheni gidermenin çaresi, onlardan birini ateşe atmaktır!

* "Çünkü, şu yüce göklerin kanununa göre, suçsuza hiçbir şeyden zarar gelmez!" dedi.

* Bunun üzerine Padişah, Sûdâbe'yi çagırtarak, onu Siyâvuş'la karşı karşıya oturttu ve sorgularına yeniden başladı

* Sonunda: "Yüreğim, bunların ikisini de güvenemiyor!" diyerek,

* Büyük bir ateş yaktırıp, suçluyu herkesin önünde rezil etmek istedi...

* Bunu anlayınca, Sûdâbe: "Ben, Padişaha her şeyi olduğu gibi artık söyleyeceğim.

* "Benim bütün suçum, Padişaha, düşürülmüş iki çocuk göstermekten ibarettir.

* "Fakat, bunlara sebep olan hep Siyâvuş'tur; ölümünü kendisi aradığı için, onu cezalandırmak gerekir!" dedi.

* Bunun üzerine, yeryüzü Padişahı genç oğluna dönerek: "Sen ne diyorsun, bakalım? Yapmak istediğin deneme için ne düşünüyorsun?" diye sordu...

* Siyâvuş: "Yapılan dedikodulara nispetle, cehennem bile gözümde hiç kalıyor...

* "Dağ boyunda bir ateşe bile kendimi atar, böyle utanarak yaşamaktansa ölmeyi tercih ederim!" dedi.

Siyâvuş'un ateşten geçmesi

* Padişah Kâvus'u, oğlu Siyâvuş'la o uğursuz Sûdâbe'nin arasındaki meseleden ötürü, adamakıllı düşünce almıştı...

* Kendi kendine: "Bunlardan hangisi suçlu çıkarsa çıksın, artık bana kimse Padişah diyemeyecek...

* "Ha oğlum, ha karım... Biri beynim, biri kanımdır. Böyle bir işi kim hoş görür?

9225. * "En iyisi, şu kötü düşünceyi kafamdan atarak, yüreğimi rahat ettirecek bir çare düşünmektir!

* "Güzel sözler söyleyen bir padişah: Yüreğin rahat olmadıktan sonra, padişahlıktan vazgeç! demiştir." diye düşünüyordu.

* Nihayet, devecilerin gidip de, ovalardan, yüz kervanlık odun getirmeleri için vezirine emir verdi.

* Develer gelip odun taşımağa başladılar. Bütün halk, onları seyre çıkmıştı...

* Yüz kervanlık ve kırmızı tüylü, azgın devenin çektikleri

9230. * Sayısız odunların yüksekliği iki dağ boyu kadar vardı...

* Ta iki fersahlık yoldan görülen bu odun yığınını gören herkes: "Hah, işte, Padi-

şahın başına gelen kötülüğün sırrını ancak bu çözebilir!" diyor ve

* Bu karışık işde doğrunun ortaya nasıl çıkacağını görmek istiyordu...

* Ey, okuyucu! Bu hikâyeyi okurken, kadınlara meyletmemeyi sen de hakkında hayırlı görmüşsündür.

* Gerçekten, kadının kötüsü insanı rezil eder! Onun için, yeryüzünde, ancak dindar kadınları ara...

9235. * Bu odunları yığarak meydana getirdikleri iki dağı, herkes seyretmeğe geldi.

* Aralarında, bir atlının güçlükle geçebileceği kadar bir yol bıraktılar.

* Bunun üzerine Padişah, odunların üzerine kara neft dökülmesini buyurdu.

* Odunları tutuşturmak için ayrılan iki yüz kişi, ateşi üflemeğe başladılar. Derken, birdenbire, bir dumandır yükseldi... Öyle ki, her yeri bir karanlık kapladı; sanki gün ortasında gece başlamıştı.

* İlk üfleyişte çıkan dumanı, hemen alevler takibetti.

9240. * Yeryüzü gökyüzünden de aydın oldu, her yer ateş kesildi, dünya coştu taştı...

* Ovayı dolduran bütün insanlar, sıcaktan yanmağa ve aydınlıkta parlayıp gülen yüzleriyle, bu sefer, Siyâvuş'a ağlamağa başladılar.

* Siyâvuş, başında bir altın tulga ile, babasının yanına geldi.

* Beyaz bir elbise giyinmişti. Dudaklarında gülümsemeler, yüreğinde de ümitler doluydu.

* Altında da yağız bir at vardı. Onun nallarından kalkan tozlar, aya kadar yükseliyordu.

9245. * Siyâvuş, üzerine kâfurlar saçmış, o zamanın âdetince, ona bir de kefen hazırlanmıştı.

* Siyâvuş, Padişahın yanma yaklaşırken, atından inip ona saygılarını sundu.

* Padişah Kâvus'un yüzünü, utancından, bir kırmızılık kaplamıştı. Oğlu Siyâvuş'la, pek tatlılıkla konuşuyordu.

* Siyâvuş, ona: "Sen, hiç düşünme... Bu, nihayet, feleğin bir cilvesidir.

* "Ben şimdi, mahçup bir durumdayım. Suçsuzsam, kurtulacağım muhakkaktır.

9250. * "Eğer bir suçum varsa, yeryüzünü yaratan Tanrı, şüphesiz beni de korumayacaktır!

* "Benim, iyilik verici Tanrı'nın yardımı sayesinde, şu dağ gibi ateş yığından hiçbir korkum yok!" dedi.

* Siyâvuş, ateşe yaklaşırken, hiçbir şeye muhtaç olmayan Tanrı'ya :

* "Ey, Tanrım! Şu ateşten selâmetle geçmeyi nasip et de, beni babama karşı mahçup olmaktan kurtar!"

* Diye, birçok yalvardı... Sonra, bir kara dumana benzeyen atını sürdü.

9255. * Bunun üzerine, şehirden ve ovadan bir feryattır yükseldi. Herkes, üzüntü içindeydi.

* Ovadan yükselen bu feryatlar kulağına gidince, Sûdâbe, hemen sarayın damına çıktı ve o ateşi gördü.

* İçinden Siyâvuş'a ateşin zarar vermesini istediği için, o da heyecanla çırpınıp bağırıyordu...

* Halk ise, yürekleri kızgınlıkla dolu olarak, Kâvus'a dönmüş bağırıp duruyordu.

* Derken, Siyâvuş atını ateşe öyle bir sürüş sürdü ki atla ateş kaynaşmış gibi göründü...

9260. * Dört bir yanından ateşler fışkırıyor, hiç kimse onun ne tulgasını, ne de atını görebiliyordu.

* Ovadaki bütün halk, ateşten nasıl edecek de çıkabilecek diye, kanlı göz yaşları dökü yorlardı.

* Nihayet o yiğit, dudakları gülümseyerek, yanakları da gül gibi kızararak ateşin içinden çıkıverdi...

* Bunu görünce halk: "Genç Padişah, sağ salim, ateşten çıktı!" diye sevinçlerinden bağrıştılar.

* Siyâvuş'un atı ve elbisesi de o kadar sapsağlamdı ki, ter-ü-taze birer yasemin gibi duruyorlardı...

9265. * İnsan ateşten değil de, sudan bile geçse, ıslanmasa bile, elbisesinde biraz nemlilik olur...

* Fakat, Tanrı istedikten sonra, ha ateş, ha yel... hepsi bir!

* Siyâvuş o ateş dağından çıkıp da ovadan geçerken, şehirde ve ovada bir kıyamettir koptu.

* Ordunun bütün atlıları yerlerinden fırladılar; ovada bulunanların hepsi, onun ayaklarına paralar saçtılar.

* Bütün yeryüzündeki büyükler ve küçükler arasında şenlikler yapıldı.

9270. * Adaletli Tanrı'mn bir suçsuza yardım etmesinden ötürü, birbirlerini kutladılar.

* Sûdâbe ise hiddetinden saçlarını yoldu. Göz yaşlarını akıttı, yüzünü yara bere içinde bıraktı...

* Siyâvuş, babasının yanına geldiği zaman, üzerinde ne is, ne yanık, ne de tozdan, topraktan bir eser vardı...

* Kâvus, onu görünce, atından aşağı indi. Bütün askerler de, onunla birlikte, yere indiler.

* Siyâvuş, yeryüzünün sahibi olan o temiz Padişahın yannıa gelip yüzünü yerlere koyarak ona,

9275. * O dağ gibi ateşin içinden kurtulduğunu ve böylece düşmanlarının bütün isteklerinin boşa çıktığını, bildirdi...

* Bunun üzerine Padişah da ona: "Ey, cesur delikanlı! Sen, temiz soylu ve temiz ruhlusun...

* "Temiz bir anadan doğmuş ve yeryüzüne padişah olmağa lâyık bir çocuksun!" diyerek,

* Ona sıkı sıkı sarılıp kucakladı ve kendisine yaptığı kötülükten ötürü özürler diledi.

* Sonra sarayına dönerek, neşeli neşeli, tahtına oturdu ve padişahlık tacını başına giyerek,

9280. * Şarap getirtti, çalgıcıları çağırttı ve Siyâvuş'un bütün isteklerini yerine getirdi...

* Üç gün süren bu eğlence meclisinde şarap içtikten sonra, hazinesinin kapılarını açıp herkese bağışlarda bulundu...

Siyâvuş'un, Sûdâbe'nin hayatının bağışlaması için, babasından ricada bulunması

* Dördüncü günü, Kâvus yine tahtına oturup, öküz kafası biçimindeki gürzünü eline aldı ve,

* Kızgın kızgın, Sûdâbe'yi yanına getirterek, kendisine evvelce söylediği sözleri tekrarladıktan sonra:

* "Sen, pek büyük bir hayâsızlık ettin ve benim fena halde canımı sıktın!

9285. * "Yapmadığın oyun, başvurmadığın hile kalmadı. Sonunda, oğlumun canına da kıymak isteyerek.

* "Onu ateşe attırdın... Daha ne cadılıklar da, ne cadılıklar!

* "Artık, bütün bu suçlarını örtebilecek hiçbir özrün kalmadı... Onun için, görecek ne işin varsa gör de, sonra ölüme hazırlan!

* "Dünyada, artık, barınabileceğin hiçbir yer kalmış değildir; bu suçunun cezası, aşılmaktır!" dedi.

* Bunun üzerine Sûdâbe: "Ey, Padişah! Başıma böyle ateş yağdırma!

9290. * "Başıma gelen felâketın cezası asılmaksa, ben buna razıyım.

* "Sen böyle buyurduktan sonra, ben onu candan kabul ederim. Çünkü, senin yüreğinin hep kinle dolu kalmasını istemem...

* "Yalnız, bir kere de Siyâvuş söylesin... O, doğruyu söylerse, Padişahın yüreğindeki kızgınlığın ateşi de söner...

* "O, Zâl'in bildiği büyüleri kullandığı içindir ki, ateşten bir zarar görmedi!" deyince,

* Padişah köpürdü: "Ya, demek hâlâ hokkabazlıktan ve zıpırlıktan vazgeçmeyecesin?" diye bağırdı.

9295. * Sonra, İranlılara dönerek: "Bu kadına alttan alta işlediği kötülüklerden ötürü,

* "Siz söyleyin, ne yapayım? Bunun cezası ne olsun?" diye sorunca, onlar da Padişahı överek:

* "Onun cezası, ancak ölümdür. Yaptığının cezasını çekmeli!" dediler...

* Bunun üzerine Padişah, cellâda: "Bunu kendisine bildirip darağacına çektikten sonra, dön gel!" diye buyurdu.

* Sûdâbe'yi tutup götürdükler sırada, harem dairesindeki kadınlardan bir feryattır yükseldi.

* Bunu duyunca, Kâvus'un yüreği üzüldü, dertle doldu. Kimseye bir şey söylemedi ama, yüzü sapsarı kesildi...

* Sûdâbe'yi nihayet hakaretle darağacına alıp götürdüler. Kimse yüzünü görmek istemediği için, herkes nefretle başını çevirdi...

* Bu sırada Siyâvuş da: "Sûdâbe, böylece, Padişahın elinde ortadan kalkar ama,

* "Aradan az bir zaman geçtikten sonra Padişah pişman olur ve bu ölüme benim sebeb olduğumu düşünmeğe başlar!" diye düşünüyordu...

* Bunun için, Padişaha şöyle söyledi: "Ey, Padişah! Sen, bu iş için o kadar üzülme!

* "Bu suçundan ötürü Sûdâbe'yi cezalandırmaktan vazgeç de, gel onu bana bağışlayıver!

* "Belki, kendisine verilecek öğütlerle yola belir de, hareketlerini düzeltir!" gibi sözler söyleyerek, ona ricada bulundu ve Sûdâbe'yi kurtarmak için çareler aradı..

* Bunun üzerine Padişah: "Peki, mademki senin dürüstlüğünü gördüm, artık onu da sana bağışlayabilirim!" dedi.

* Bunu duyunca Siyâvuş, hemen, kalkıp babasının tahtını öptükten sonra dışarıya çıkıp,

* Gitti, Sûdâbe'yi getirdi ve Padişahın buyruğuyla kendi yerine götürdü...

* Bunun üzerine bütün haremdekiler koşup, Sûdâbe'ye saygılarını sundular.

* Aradan bir müddet geçince Padişah, Sûdâbe'yi yine eskisi gibi sevmeğe başladı.

* Hattâ, zamanla, sevgisi o kadar arttı ki, gözlerini onun yüzünden ayıramaz oldu...

* Fakat, buna rağmen, Sûdâbe yine alttan alta Padişaha karşı dolaplar çevirmeğe de vam ediyordu.

* Kötü yaratılışının zorlamasıyla, yine Padişahı Siyâvuş'tan soğutmağa çalışıyordu.

* Sözleri de Padişaha etki yapmıyor değildi; öyle ki, zamanla, Padişahta, Siyâvuş'a karşı, kimseye söyleyemediği, şüpheler uyanmağa başladı...

* İş bu duruma gelince, bilgiye, akla ve dine başvurmak gerektir...

* Tanrısından korkan bir kimsenin bütün dilekleri yerine gelir.

* Zamanın içine zehir doldurduğu bir kaptan tat aramağa kalkışırsan, sersemlik etmiş olursun...

* Yaratan sen olmadıktan sonra, yaratışından memnun olmasan da, sızıldanma...

* Şu dönen feleğin işi hep böyledir: sana her zaman, güleryüz göstermez!

* Doğru yolu gösteren bir olgun kişi: "Kana bağlı olan sevgi, en hararetli olandır!" demiştir.

* Bir oğul, istenilen şekilde yetişecek olursa, artık karılara düşkünlüğü bırakmalı...

* Çünkü, onların dili başka, gönlü başkadır... Bunun için, baş bulacağım sandığın yerde, ayakla karşılaşırsın.

Kâvus'un, Efrâsiyâb'ın gelişini haber alması

* Padişah, böylece, Sûdâbe'nin sevgisiyle yaşayıp dururken, yeryüzünde bütün olup bitenleri duyanlardan,

* Efrâsiyâb'ın, Türklerden topladığı seçkin yüz bin atlı ile gelmekte olduğunu haber alınca,

* Çok canı sıkıldı. Hemen içki ve eğlence meclisini bırakarak, savaş için hazırlanmağa başladı.

* Keyâniyân'ın iyiliğini isteyen İranlıları bir araya toplayarak,

* Onlara: "Tanrı, Efrâsiyâb'ı da, öteki insanlar gibi havadan, ateşten, sudan ve topraktan

* "Yaratmadı mı? Yoksa felek sırf onun için başka türlü döndü de, onu başka türlü mü yarattı?

9330. * "Birtakım tatlı sözler ve yeminlerle bizimle barış yaptığı halde,

* "Savaşbak için bahane arayan bu adam, tutmuş şimdi başına bir sürü asker toplamış da,

* "Verdiği sözden ve ettiği yeminden dönerek, bizimle savaşmak istiyor...

* O halde, bizim de, şimdi ondan intikam almak, onunla savaşmak için yola çıkmamız, aydın günleri onun başına dar etmemiz gerek...

* "Ben, onun adını yeryüzünden kazımalıyım. Yoksa o, okun yaydan fırlaması gibi,

9335. * "Derhal seferberlik yapıp İran'ı altüst eder ve birçok yerleri viraneye çevirir!" dedi.

* Mûbitlerden biri, Padişaha: "İyi ama, sen niçin bizzat kendin asker toplayarak savaşmak istiyorsun?

* "Ne diye bunca serveti boşuna harcıyarak, hazinelerinin kapılarını açarak o kadar para dökeceksin?

* "Sen, iki defa, bu şanlı tahtı senin kötülüğünü isteyen düşmanlara teslim ettin...

* "Sen, kendi yerine, adamlarının arasından, savaşlarda ün almış, intikam almağa yetkili bir pehlivan seç de, onu gönder!" deyince,

9340. * Kâvus, ona şöyle karşılık verdi. Dedi ki: "Ben, şu kalabalığın arasında;

* "Efrâsiyâb'ın kuvvetine karşı dayanabilecek bir kahraman göremiyorum!

* "Bunun içindır ki ben, suda yürüyen gemi gibi, hızla ve bizzat gitmemi gerekli buluyorum.

* "Haydi, siz işinize gidin de, ben de yim... Anlaşıldı, bu iş sizle gitmeyecek!"

* Bu sözler üzerine Siyâvuş bu işle o kadar meşgul oldu ki, düşüncelerinin çokluğundan, kafasının için bir ormana döndü...

9345. * Kendi kendine: "Tatlı sözlerle babama, bu işi üzerime almak için, bir teklifte bulunmalıyım.

* "Belki böylece ve Tanrı'nın yardımıyla, babamın ve Sûdâbe'nin hakkımdaki kötü düşüncelerinden kurtulabilirim.

* "Bu orduyu tuzağa düşürecek, bu sayede, ad kazanırım!" deyip,

* Hemen kemerini bağlayarak, babasının karşısına geldi: "Bu işi, ben üzerime alıyorum!

* "Turan Padişahı ile savaşa girişerek, bütün ilerigelen pehlivanlarının başlarını yere yuvarlayacağım!" dedi.

9350. * Ne demeli? Meğer, yeryüzünü yaratan Tanrı, Siyâvuş'un Turan topraklarında can vermesini takdir etmiş!

* Bir işe yaramayacak olan düşüncelerle ve tedbirler almakla feleğin şerrini önlemek kabil midir,

* Bunun içindir ki babası da onun isteğini kabul etti; kemerini beline kuşanıp bu işe hazırlanmasını uygun gördü.

* Siyâvuş'tan pek memnun kaldı. O kadar, ki ona bir de rütbe verdi ve:

* "Hazinelerim ve bütün mücevherlerim senindir! Hemen hemen bütün ordum da senin buyruğundadır!" dedi.

9355. * Sonra, fil gövdeli kahraman Rüstem'i yanına çağırtıp, ona birçok güzel savaş hikâyeleri anlatarak:

* "Filler bile senin kadar güclü değildir; cömertlikte Nil bile senin eline benzeyemez!

* "Yeryüzündeki hem erdemli, hem hünerli, hem de alçak gönüllü bir adam varsa, o da sensin! Siyâvuş'u da sen yetiştirdin.

* "Cevher madenleri demirlerle kaplı ve bağlı da olsa, sen kemerini kuşanınca, derhal açılırlar.

* "Siyâvuş, beline kemerini kuşanmış ve savaşa hazırlanmış olarak yanıma gelip, benimle, azgın bir aslan gibi konuştu.

9360. * "Efrâsiyâb'la savaşmak istiyor. Sen de onunla beraber git de, onu gözünden ayırma!

* "Senin dinlediğin zamanlar nasıl benim çalışmaklığım lâzımsa, sen uyanık oldukça da ben emniyetle uykuya varabilirim.

* "Zaten bütün dünyanın emniyeti de, senin okuna ve kılıcına bağlıdır. Göklerdeki ayın başı bile senin ayakların altındadır!" deyince,

* Rüstem de: 'Ben, senin bir kulunum! Söylediklerini dinledim.

* "Siyâvuş, benim gözüm ve canımdır. Benim göklerim onun tacının üzeridir!' diye karşılık verdi.

9365. * Kâvus, Rstem'in bu sözlerini dinleyerek, ona dualar etti ve: "Akıl, senin temiz ruhuna hep kılavuz olsun, ondan ayrılmasın!" dedi...

Siyâvuş'un savaşa gitmesi

* Bunun üzerine, her yandan boru ve davul sesleri yükseldi. Gururlu komutan Tûs da geldi.

* Padişahın sarayı önünde bütün erler toplanınca, Padişah hazinesini açtı...

* Bu hazine altınlar, kılıçlar, gürzler, külâhlar, kemerler, tulgalar, zırhlar, mızraklar ve kalkanlarla doluydu...

* İçinde kesilmemiş kumaşların bulunduğu bir başka hazinenin anahtarını da Siyâvuş'a göndererek:

9370. * "Sarayımın ve bütün değerli şeylerimin kâhyası sensin. Aklın nasıl uygun bulursa, öyle yap!" dedi.

* Padişah, Gûç, Bulûç, Gîlân ve Serûç ovalarından gelen

* Savaş eri ve cesur on iki bin süvari ve

* Savaşa hazır, kalkanlı erlerden de on iki bin piyade seçti.

* İran'da, ne kadar cesur, akıllı, hür, boy ve yaşça Siyâvuş'a eş olan,

9375. * Behram, Şâveran'ın oğlu Zenge gibi akıllı, uyanık ve alçakgönüllü pehlivan varsa,

* Hepsini bir araya toplayarak, Gâve'nin bayrağını taşıyan beş mûbitle birlikte,

* Sınırlardan çıkıp ovaya gitmelerini buyurdu,

* Ova, askerle o kadar doldu ki atların nallarından başka basacak yer kalmadı.

* Gâve'nin bayrağı büyük ordunun ortasında göklere kadar yükseliyor ve bir ay gibi parıldıyordu...

9380 * Padişah Kâvus da sınırları geçince, ovadan bir toz dumandır havaya yükseldi.

* Padişah ovaya baktığı zaman, davul seslerinin ortasında, savaş filleriyle ve bütün savaş malzemesiyle, kin alıcı bir ordunun hazır durduğunu gördü.

* Onlara, tekrar tekrar, şöyle seslendi: "Ey, kutlu ve ünlü pehlivanlar!

* "İyi talihinizden başka yoldaşımız olmasın. Kötülüğünüzü isteyenlerin yüzleri kara çıksın!

* "Kutlu yıldızınızın yardımıyla sağlıkla gidin; zaferle ve sevinçle dönün!" diye dualar etti.

9385. * Siyâvuş, orada davulları fillerin üzerine yükledi. Pehlivanlara gereken emirleri verdikten sonra, kendisi de bir filin sırtına bindi.

* Babası padişah Kâvus, gözlerden yaşlar akıtarak, bir günlük yola kadar onları uğurladı.

* Nihayet, vedalaşmağa sıra gelince, bahar bulutu gibi, göz yaşları içinde birbirlerini kucákladılar.

* Gözlerinden kanlı yaşlar akıtarak, ağlayıp sızladılar.

* Yürekleri, olacağı önceden bildiren bir duygu ile, bu ayrılmanın bir daha buluşması olmayacağını sezmiş gibiydi...

9390. * Şu dönen felek, işte böyledir. Bazan bal yağdırır, bazan da zehir...

* Bundan sonra padişah Kâvus geriye dönerek, tahtının bulunduğu saraya ve Siyâvuş da savaş yapmak isteyen ordusuyla,

* İran'dan Zâbilistan'a ve oradan da fil gövdeli Rüstem'le birlikte Destan'ın yanına gitti.

* Destan'ın yanında bir ay kalıp, bazan şarap içmek, bazan da rûd dinlemekle vakit geçirdi.

* Bazan Rüstem'le beraber şarap içti, bazan Züvâre ile oturup konuştu.

9395. * Bazan Destan'ın tahtında oturdu, bazan da kamışlıklarda avlanmakla meşgul oldu.

* İşte böylece bir ay geçtikten sonra, ordusunu savaşa hazırlayıp yola çıktı. Rüstem de onunla beraberdi. Zâl, orada kalmıştı.

* Zâbilistan'dan, Kâbil'den ve Hindistan'dan gelen ordular da Siyâvuş'la birlikte gittiler.

* Siyâvuş, nerede büyük bir kahraman buldu ise onu orduya alarak, Herat üzerine yürüdü.

* Buradan da birçok piyade erleri toplıyarak beraber götürdü ve onların komutasını Şâverân'ın oğlu Zenge'ye verdi.

* Böylece, Talkan'a ve Merdirûd'a gelip erişti. Onun bu başarılarına, gökler bile aferin diyordu...

* Bundan sonra, Belh'e vardı. Hiç kimseyi, acı bir söz söyleyerek incitmedi.

* Siyâvuş buradayken, Gersiyûz ile Barman da, ordularını alıp, bir yel gibi hızla geldiler.

* Barman önde, Sipehrem pehlivan da arkada bulunuyorlardı. Bunlara, genç bir kahramanın,

* Ünlü pehlivanlardan ve savaşçılardan toplanmış bir ordu ile gelmekte olduğu haberi erişince,

* Gersiyûz, gece vakti Efrâsiyâb'a bir haberci yollayarak, onunla :

* "Siyâvuş, ucu bucağı olmayan bir ordu toplanmış ve ünlü birtakım kahramanları da yanına almış geliyor!

* "Ordunun başkomutanlığını, bir elinde hançer, öteki elinde de kefen tutan, fil gövdeli Rüstem yapıyordu...

* "Padişahın buyruğu olursa, ben hemen orduyu hazırlayıp savaşa girişirim.

* "Sen de bir ordu hazırla. Yalnız, vakit geçirmeğe gelmez, çünkü esecek yelle ateşin birdenbire alvelenmesi muhtemel..." dedirdi.

9410. * Bu haberi gönderdikten sonra, devesini bir ateş gibi harekete getirerek,, kılavuzun gösterdiği yolda yürümeğe başladı.

* Siyâvuş da bulunduğu yerde kalmayıp Belh'e doğru yola çıktığı için,

* İki ordu karşılaştı. Bunun üzerine, artık, Efrâsiyâb'ın cevabını beklemeğe imkân kalmadı.

* Gersiyûz da baktı ve savaşmaktan başka çare kalmadığını gördü.

* İran ordusu gelince, Belh kapısında bir savaş başgösterdi.

9415. * Üç gün, şiddetle savaştılar. Orduyu kullanmakta usta olan Siyâvuş, dördüncü günü,

* Belh kapılarına piyadeler göndererek, o büyük ordusuyla şehre giriverdi.

* Bu durum karşısında Sipehrem, ırmağı geçerek, oradan kaçıp Efrâsiyâb'ın yanına gelmeğe mecbur oldu...

Siyâvuş'un Kâvus'a mektup yazması

* Siyâvuş, ordusuyla şehrin içine girdikten sonra Padişaha bir mektup gönderdi.

* Mektubu, Padişaha lâyık olduğu şekilde, bir ipek kumaşın üzerine misk ve amberle yazdılar.

* Padişah, önce Tanrı'ya şükrederek ve yeryüzündeki saadetin ve nimetlerin onun arzusuyla olduğunu söyleyerek :

* "Güneşin ve şu dönen ayın sahibi de, padişahlık taht, taç ve külâhına yücelik ve şataraf bağışlayan da odur!

* "O, insanların kimini yükselterek kutlu, kimini de felâketlere düşürerek kederli ve kötü talihli yapar!

* "Onun buyrukları karşısında: Niçin? Nasıl? gibi sorgular sorulmaz. İnsan, aklının kılavuzluğu ile, onun buyruklarındaki sebebi kavramalıdır.

* "Yeryüzünü, görünen ve görünmeyen her şeyi yaratan Tanrı,

* "Padişahımızdan lûtuf ve merhametini, hiçbir zaman esirgemesin; işlerinin sonunu hep hayır etsin!

* "Ben, taç ve taht sahibi Padişahımızın büyüklüğü sayesinde, sevinçli ve mutlu olarak, Belh'e vardım.

* "Burada üç gün savaştıktan sonra, Tanrı bize yardım edince,

* "Barman, yaydan çıkan ok gibi, kaçıp gitti; Sipehrem de çekip Termiz'e kaçtı...

* "Artık, Ceyhun'a kadar uzayıp giden yerler benim ordumun hükmüne ve bütün yeryüzü de taç ve tahtımın yüceliğine boyun eğmiş bulunuyor...

9430. * "Efrâsiyâb, şimdi Soğut'tadır. Ordusuyla komutanları da Ceyhun'un öteki tarafına geçmişler, orada bulunuyorlar.

* "Eğer Padişahın buyruğu olursa, ben de orduyu öteki tarafa geçirerek, onunla savaşa girişeyim!" dedi.

Kâvus'un Siyâvuş'a cevabı

* Siyâvuş'un mektubu İran padişahı Kâvus'a erişince, sevincinden, tacı ve padişahlığı Zühal yıldızının bulunduğu yerlere kadar yüceldi...

* Tanrının lûtfuna ve yardımına sığınıp, bu yeni yeni yetişen ağacın yemiş vermesi için, ona yalvardı ve saadetler diledi.

* Sevinç içinde ona, süslü bir bahar ve saadet dolu bir cennet kadar güzel olan, şu karşılığı yazdı:

9435. * "Güneşi, ayı ve yeryüzünü yaratan, padişahlara taç ve taht bağışlayan Tanrı'nın yardımıyla

* "Gönlün her zaman sevinçli olsun, dert yüzü görmesin!

* "Büyüklüğün tacı, zafer ve şatafat, başından hiç eksik olmasın!

* "Ordunun bütün işlerini sen yönettin; talih ve doğruluk senin yoldaşın oldular.

* "Ağzının henüz süt koktuğu bir çağda, savaşa savaşa, yayının kabuklarını döktün...

9440. * "Sen hep böyle hünerli kalasın, aydın yüreğin daima emeline erişsin!

* "Mademki bu savaşı kazandın, artık ilerisine gitme; burada durmak iyidir.

* "Çünkü, şimdi, orduyu dağıtıp parçalamanın sırası değil. Sen, yola çıkıp, ordunu barındıracak bir yer hazırlamağa bak.

* "O Türk çok hilekâr ve düzenbazdır. Soyu kötü olduğu gibi, kendisi de kötünün, ehrimenin biridir!

* "Fakat, çok güçlüdür; o kadar, ki güneşe ve aya bile erişebilir...

9445. * "Zaten sen, yeniden savaşa girişmekten yana, hiç telâş etme; nasıl olsa, Efrâsiyâb seninle savaşmağa gelecektir.

* "Eğer o, Ceyhun'un bu yanına geçecek olursa, kendi kendine eteklerini kana bulamış olur!"

* Bu mektubu bitirdikten sonra, üzerine mührünü bastı ve hemen haberciyi yanına çağırtarak, mektubu ona verip, götürmesini buyurdu.

* Bunun üzerine haberci, gönlü rahat olarak yola çıkıp, iniş vokuş demeden yürümeğe başladı.

* Nihayet, Siyâvuş'un yanına geldi. Siyâvuş, İran Padişahının mektubunu görünce,

9450. * Yeri öpüp, yüreğinden kederi sildi ve bu ödevi yaptığı için de memnun oldu.

* Gözlerini açarak Padişahın buyruğuna dikkat etti ve onun sözlerinden hiç çıkmadı.

* Beri yandan, aslan gibi bir yiğit olan Gersiyûz da, bir toz gibi hızla ve hemen Turan Padişahının yanına giderek;

* Belh'te olup biten acı olayları ona şöylece anlattı:

* "Siyâvuş, birçok savaşçılardan ve ünlü kahramanlardan toplanmış olan ve Rüstem'in komutası altında bulunan bir ordu ile üzerimize geldi.

9455. * Bu ordunun erlerinin sayısı, bizimkine göre, bire elli ölçüsündeydi ve erlerinin her biri, öküz kafası biçiminde birer gürz taşıyordu.

* "Bunların piyade olanları ateş gibi seyirtiyorlardı. Her birinde kalkan, ok ve okluk vardı.

* "Bir kartal bile, onlar kadar hızlı yürüyemezdi. Hiçbirinin gözüne uyku girmeden

* "Üç gün, üç gece ve durmadan savaştılar. Bizim erlerimiz de, atlarımız da yoruldukları halde,

* "İran erlerinden birinin uykusu gelse veya savaştan yorulsa, hemen gidiyor ve uyuyup rahat ettikten sonra gelip yeniden savaşıyordu!" diye, İranlıların durumunu bildirdi...

9460. * Fakat Efrâsiyâb, bu sözleri duyar duymaz, yerinden fırladı: "Sen, böyle bir zamanda, tutmuş bana uykudan ve dinlenmeden mi dem vuruyorsun?" diye kızdı ve

* Gersıyûz'a öylesine bir baktı ki hani nerede ise kılıcıyla onu ikiye bölecek gibiydi...

* Öfkesini bir türlü yenemediği için, yine bağıra çağıra, Gersiyûz'u huzurundan kovdu.

* Bundan sonra da, seçkin kahramanlardan bin kişinin davet edilerek bir içki meclisinin kurulmasını ve

* Bütün ovanın, Soğut'un her yerinin, Çin'de olduğu gibi, süslenmesini buyurdu...

* O gün neşe ve sevinç içinde geçti. Feleğin gözü olan güneş gözden kaybolunca,

* Efrâsiyâb uyumak istedi ve kendini yatağa dar attı...

Efrâsiyab'ın rüya görmesi

* Karanlık gece biraz geçtikten sonra Efrâsiyâb, sıtmaya tutulmuş bir adam gibi,

* Uyuduğu ve rahat ettiği odada birdenbire ve titreyerek, acı acı bağırdı...

* Onu duyan uşaklar da hemen yerlerinden fırlayarak, korkudan, bulundukları yerde, onlar da bağırıp çağırmağa başladılar.

* Gersiyûz, sarayın içindeki bu vakayı haber alınca,

* Hemen koşup Padişahın yanına geldi. Onu, odasının orta yerinde ve toz toprak içinde, uyurken buldu.

* Derhal yerden kaldırıp kucağına alarak: "Hayrola? Ne olduysa, onu ben kardeşine haydi anlatıver!" dedi.

* Bunun üzerine Efrâsiyâb: "Hiç sorma, dedi. Şu sırada da beni pek konuşturma.

* "Aklım başıma gelene kadar beni kucağında iyi tut!"

9475. * Aradan bir müddet geçince, aklı başına gelerek gözlerini açtı. Baktı ki, etrafındakilerin hepsi de ağlayıp bağırıyor...

* Hemen mumlar yaktılar. O da çıkıp tahtına oturdu. Fakat, bir ağaç dalı gibi titriyordu.

* Gersiyûz ona: "Ağzını aç da, başıma gelen bu garip işi artık anlatıver!" deyince,

* Erdemli Efrâsiyâb: "Aman, dedi. Tanrı kimseye böyle rüya göstermesin!

* "Şu karanlık gece vakti gördüğüm rüyayı ben, ne ihtiyarladan işittim, ne de gençlerden...

9480. * "Rüyamda, içi yılanla dolu bir çöl gördüm. Yeryüzü toz duman içindeydi ve gökyüzü de, kartalların çokluğundan, görünmez olmuştu...

* "Toprak o kadar kurumuştu, ki sanki gökler, şimdiye kadar merhamete gelip de yeryüzüne bir damla bile yağmur dökmemişlerdi!

* "Otağım, bu çölün bir kenarına kurulmuştu ve onun çevresine de kahramanlardan toplanmış bir ordu birikmişti.

* "Birdenbire, toz toprakla karışık bir rüzgârdır koptu. Benim otağımı da, bütün öteki çadırları da altüst etti ve her taraftan kan sesleri boşandı...

* "Benim ordumdan sayısız erler, başları gövdelerinden ayrılmış olarak, yerlerde yatıyorlardı.

9485. * "Bu sırada İran'dan, kiminin elinde mızrak, kiminin yay ve ok bulunan bir ordu da, bir yel gibi hızla, kalkıp geldi.

* "Her atlının elindeki mızrak, yemişi insan başı olan, bir ağaca dönmüştü.

* "Derken, karalar giyinmiş yüz binlerce er, hep birden, benim tahtıma doğru saldırmağa başladılar.

* "Beni tahtımdan aşağı alarak, ellerimi bağlayıp götürdüler.

* "Ben etrafıma bakındımsa da, kendi adamlarımdan hiç kimseyi göremedim!

9490. * "İriyarı ve ünlü bir pehlivan, beni tutup padişah Kâvus'un yanma götürdü.

* "Götürüldüğüm yerde, ucu aya kadar yükselen bir taht duruyor ve padişah Kâvus da onun üzerinde oturuyordu...

* "Padişah Kâvus'un yanında, yanakları ay gibi parlak, iki genç vardı.

* "Yaşları on dörtten fazla değildi. Padişah Kâvus, beni ellerim bağlı olarak huzurunda görünce,

* "Gök gürlüyormuş gibi bir bağırdıktan sonra, tuttu, kılıcıyla beni belimden ikiye böldü...

9495. * "Ben de, bunun acısıyla, müthiş bir çığlık koparınca uykumdan uyanmış oldum!"

* Gersiyûz, rüyayı dinledikten sonra: "Padişahımızın bu rüyası, kendisinin iyiliğini isteyenlerin hoşlanacakları bir anlamdadır.

* "Bu rüya gönlündeki dileğin yerine geleceğini, taç ve tahtının şerefleneceğini, düşmanlarının talihi tersine döneceğini gösterir!

* "Bununla beraber, rüya tâbirinden anlayan bir adam bulmak da iyi olur...

* "Yüreği uyanık mûbitleri, yıldız bakıcıları ve akıllı kimseleri çağırıp da onlardan soralım!" dedi.

Efrâsiyâb'ın, rüyasını Mûbit'lere tâbir ettirmesi

9500. * Bunun üzerine, Padişahın sarayındaki ve başka yerlerdeki, rüya bilgisinden anlayan bütün kimseler,

* Sarayda toplanarak, Padişahın kendilerini niçin çağırdığını öğrenmek için beklemeğe başladılar...

* Padişah onları yanına kabul ederek, hepsini, lâyık oldukları yerlere oturttu ve onlarla öteden beriden konuştuktan sonra,

* O akıllı kimselere, o ünlü mûbitlere ve yıldız bakıcılara: "Gördüğüm rüyanın sizden başka, gizli gizli veya açıktan açığa söylendiğini kimse duymamalı!

* "İçinizden kim tutar da sağda, solda bunu söylerse, onun başını gövdesiyle beraber bırakmam!" dedi.

9505. * Bundan sonra da, işi tatlıya bağlamak, onları fazla ürkütmemek için, onlara birçok altın ve gümüş bağışladı ve

* Arkasından da rüyada gördüklerini anlattı. Orada bulunan mûbitlerden biri, Padişahın anlattıklarını duyunca,

* Bir korkuya kapıldı ve, önce, Padişahtan aman istedi: "Padişahımız

* "Şu gördüğü kullarıyla bir sözleşme yapmaz ve bu sorgularını verilecek karşılıklara,

* "Yani bildiklerimizi söylememize kızmayacağına ve bize bir ceza vermeyeceğine dair söz vermezse, bu rüyayı tâbir etmeğe

9510. * "Kim cesaret edebilir?" diyerek, önce söz vermesini diledi...

* Bunun üzerine Padişah, onlara bir kötülük etmeyeceğine dair söz verdi.

* Bu mûbit, çok kafalı bir adamdı, Padişaha, tatlı sözlerle şu karşılığı verdi:

* "Ey, Padişah! Ben sana bu gizli sırrı açıvereyim:

* "Sen, şunu bil ki: İran'dan, ünlü ve cesur kahramanlardan toplanmış bir ordu geliyor.

* "Bu ordunun önünde, yanındaki dünya görmüş birçok kılavuzlarla birlikte, bir padişah oğlu bulunuyor.

* "Talihine bakarak, bu ülkeyi harabetmesi için, İran Padişahı böyle birini orduya komutan yapmış...

* "Padişahımız eğer Siyâvuş'la savaşmağa kalkışacak olursa yeryüzü kıpkırmızı bir kumaşa döner ve

* "Türklerden kimseyi yerinde bırakmaz. Sonunda Padişah, bu savaştan çok pişman olur.

* "Hattâ Siyâvuş, Padişahımızın eliyle öldürülse de, Turan'ın tacı ve tahtı yine yerinde kalmaz.

* "Yeryüzünde bulunan bütün insanlar, Siyâvuş'un intikamını almak için ayaklanırlar.

* "Sen, işte o zaman, benim sözlerimin doğruluğunu anlarsın. İnsan kayıpları, bir ülkeyi mahva sürükler...

* "Bundan sonra ise, Padişah kuş olup uçsa yine bu dünyada kaçacak yer bulamaz.

* "Bu dünya, işte böyle gelip geçer. Bazan sevginin, bazan da kızgınlığın yüzünü gösterir!"

* Efrâsiyâb, bu sözleri duyunca çok üzüldü ve savaşmaktan vazgeçti.

9525. * Kimseye söylemediklerini Gersiyûz'a açarak, ona:

* "Ben eğer Siyâvuş'a karşı seferberlik yapmayacak olursam intikam almak için, üzerime ne o gelir, ne de başkası...

* "Böylece, her ikimiz de savaşta ölmek tehlikesinden, bütün millet de karışıklığa düşmekten kurtulur...

* "Kâvus, benden intikam almağa kalkışmadıktan sonra, yeryüzü de altüst olmaz.

* "Onun için, iyisi mi, ben bütün yeryüzünü ele geçirmek hevesinden ve savaşmaktan vazgeçeyim de, bütün gücümle barışa çalışayım.

9530. * Kâvus'a taç, taht, altın, gümüş ve birçok mücevherler göndereyim.

* "Minuçihr, yeryüzünü adaletle pay etmemiş, kendisine aslan payını ayırmıştı.

* "Eskiden bize verilmiş olan yerlerden de elimi çekeyim.

* "Belki böylece bu belâlar başımdan gider ve bu iki ateş Ceyhun suyunda söner!

* "Hazinem sayesinde eğer bütün savaş bahanelerini ortadan kaldırabilecek olursam, felek de belki beni eziyet ve felâketlerinden korur.

9535. * "Ben zamanın, nasıl mukadderse öyle olmasını isterim. Çünkü Tanrı ne ekerse o biter!" dedi.

Efrâsiyâb'ın hükümetin ileri gelenlerine danışması

* Şu dönen feleğin yarısı geçtikten sonra, parlak güneş de yüzünü gösteriverdi.

* Büyükler, başlarında külâhları, alçakgönüllü bir tavırla Padişahın sarayına geldiler.

* Padişah, işte bu akıllı, uyanık ve tecrübeli kişilerle bir toplantı yaptı ve

* Onlara: "Ben, bütün ömrümce, savaştan ve kötülükten başka bir şey görmedim!

9540. * "İranlıların nice nice büyükleri, savaşlarda benim elimde öldüler...

* "Nice şehirler hastahane oldu ve nice gül bahçeleri de dikenliğe döndü.

* "Bana savaş meydanı olan nice bağlarla, erlerimin yaptıkları yıkıntılar göze çarpar.

* "Bir yeryüzü padişahının savaş açarak zulüm yapmasıyla, bütün iyilikler ortadan kalkar.

* "Böyle bir savaş sırasında, çöllerdeki yaban eşekleri bile doğuraz olur, doğan yavrular da gözleri kör olarak doğarlar.

9545. * "Av hayvanlarının sütü kesilir; çeşmelerin suları katran haline gelir.

* "Pınarlar kurur ve ceylânların göbeklerindeki miskler kokularını kaybederler.

* "İğriliğin yüzünden doğruluk ortadan kalkınca da, her tarafta bi kıtlık başgösterir!

* "Ben savaştan, o kötü işten bıktım. Artık, Tanrı'nın yolunu arıyacağım.

* "Biz şimdi ahlâk ve adaletle her tarafta yayıp, kederin ve zahmetin yeine, barışı ve rahat yaşamayı getirelim!

9550. * "Bizim sayemizde dünya da biraz rahat yüzü görsün; insanlar, vakitli vakitsiz, savaşlarda ölmekten kurtulsunlar...

* "Yoksa, bana göre hava hoş... Dünyanın üçte ikisi benim ayaklarımın altındadır.

Benim İran'da da, Turan'da da saraylarım var.

* "Bunca savaşların her yıl bana ne kadar çok vergi kazandırdıklarını, siz de görüyorsunuz...

* "Eğer benim düşüncemi siz de uygun buluyorsanız, Rüstem'e hemen bir haber yollayarak,

* "Siyâvuş'la barış yapmanın yolunu bumak için ona birçok hediyeler göndereyim!' dedi.

9555. * Toplantıdaki büyük adamların hepsi de, verdikleri karşılıklarda, dostluk ve barış istediler.

* Ona: "Sen padişahsın, biz de senin kullarınız; bütün buyruklarını canla başla yerine getirmeğe hazırız!"

* Diyerek, başlarım adaletle doldurup, yüreklerinden kederi sildiler ve oradan ayrıldılar.

* Bunun üzerine Padişah, Gersiyûz'a: "Peki öyleyse, hazırlan da yola düş!

* "Yol hazırlığını çabuk gördükten sonra, vakit kaybetmeden, ordudan iki yüz kadar atlı seç!

9560. * "Siyâvuş'a verilmek üzere hazırladığım eşyalarla dolu hazineyi,

* "Altın eyerli Arap atlarını, altın kınlı Hint kılıçlarını,

* "Padişahlara yaraşan mücevherlerle süslü tacı, yüz deve yükü tutan yaygıları,

* "İki yüz köleyi ve cariyeyi al götür de kendisine onunla savaşmak niyetinde olmadığımı söyle!

* "Ondan birçok şeyler sor ve bizim İran'a saldırmak istediğini taşımadığımızı anlat!

9565. * "Çin'den Ceyhun topraklarına kadar olan yerler benimdir. Bizim bulunduğumuz Soğut, ayrı bir padişahlıktır.

* "Tûr, Selm ve suçsuz yere ödürülen İreç'in zamanlardan beri dünya altüst olmuştur.

* "O zamanın büyük adamlarının başlarında akıl denilen şey kalmamıştır. İyi düşünemedikleri içindir ki

* "İran'la Turan'ın arasını kesin bir sınırla ayıramadılar. Kin duygusu, o adamlar arasındaki bir anlaşmaya engel oldu.

* "Umarım ki Tanrı, bundan böyle, insanlara saadetin ve rahatın yüzünü gösterir...

9570. * "Seni İran ülkesinde yeryüzüne getiren Tanrı, sana da şefkat versin ve,

* "Talihin sayesinde, dünya saadete kavuşsun. Artıkı savaşmak ve çekişmek denilen şey, yeryüzünden yok olsun!

* "Gersiyûz yanına gelip de bu düşüncelerimizle senin o ince ve parlak zekânı aydınlattığı zaman,

* "Biz de Feridun'un devrinde olduğu gibi, yeryüzünü kahramanlar arasında pay etme kararını verelim...

* "Bunu böyle yaparak, Feridun'un düşüncesini uygulayalım ve artık birbirimizden intikam almaktan da, savaşmaktan da vazgeçelim!

9575. * "Sen bir padişahsın. Bunları İran Padişahına söylersen, belki, o savaşmak isteyen kahramanın aklı da bu düşünceye yatar.

* "Ey, Gersiyûz! Sen, fil gövdeli Rüstem'e de, güzel ve tatlı sözler söyleyerek, olup biteni anlatıver.

* "Siyâvuş'a olduğu gibi, ona da bazı hediyeler verirsen, belki işler yoluna gider.

* "Yalnız, sadece bir pehlivan bulunduğu, padişah olmadığı için, hediyeler arasındaki altın tahtı ona verme!" dedi...

Gersiyûz'un, Siyâvuş'un yanına gitmesi

* Gersiyûz, Efrâsiyâb'ın Siyâvuş'a gönderdiği hediyeleri getirince, her taraf onlarla dolup bezendi...

* Olanca hızıyla Ceyhun ırmağının kıyısına vardığı zaman, pehlivanlardan birini seçerek,

* Padişaha hediyeleri getirmek için şatafatlı bir alayla geldiğini bildirdi...

* Haber göndermek için seçtiği adam Padişaha gelip, Gersiyûz'un yoldan geldiğini bildirince,

* Siyâvuş, Filgövdeli Rüstem'i yanına çağırttı ve bu iş için kendisiyle konuştu.

* Gersiyûz, saraya yaklaşırken Siyâvuş, kendisine yol verilmesini buyurdu.

* Gersiyûz, nihayet, saraya vardı. Siyâvuş onu görünce gülerek ayağa kalktı, kendisini karşılayarak özürler diledi...

* Fakat Gersiyûz, daha odaya girip de Siyâvuş'un yanına yaklaşmaya kalkmadan, utancından, yüzü kıpkırmızı kesilerek yeri öptü...

* Siyâvuş, onu tahtının dibindeki bir yere oturttu ve kendisinden Efrâsiyâb hakkında birçok şeyler sordu.

* Gersiyûz huzura girip de o yeni padişahın yepyeni tahtını görünce,

* Rüstem'e dönüp şöyle söyledi: "Efrâsiyâb, senin adını duyunca,

* "Padişaha benimle bir yadigâr göndermek istedi!" dedi.

* Bundan sonra, emir verdi, hediyeleri getirip Siyâvuş'a sundular..

* Şehrin kapısından saraya kadar uzanan yollar, hep gönderilen atlar, köleler ve erlerle doldu.

* Hediye olarak gelen altın tahtların ve taçlarm sayısı o kadar çoktu, ki onların miktarını kimse kestiremiyordu.

* Bütün köleler külâhlar, kemerler ve altın bileziklerle süslenmişlerdi...

* Bunlar Siyâvuş'un pek hoşuna gitti ve Gersiyûz'a dönerek, güleryüzle, onun söylediklerini dinledi.

* Bu sırada, Rüstem öteden atılarak: "Şimdi biz önce oturup şöyle bir hafta zevkimize bakalım da, bunlara sonra karşılık veririz!

* "Efrâsiyâb'ın yaptığı bu teklif üzerinde uzun boylu düşünmek ve şunun bunun fikrini almak lâzımdır." deyince,

* Her şeyin ilerisini iyi gören Gersiyûz, bu sözleri duvar duymaz, yeri öpüp teşekkürler etti.

* Toplantının sona ermesi üzerine, Gersiyûz'un oturması için, güzel güzel kumaşlarla bir ev döşeyip hazırladılar ve buyruğuna ahçılar verdiler.

9600. * Siyâvuş'la fil gövdeli Rüstem de bu toplantıdan sonra, beraberce otururak,

* Türlü türlü işler üzerinde konuşup çekiştiler.

* Fil gövdeli Rüstem, Gersiyûz'un böyle telâşlı telâşlı gelişinden şüphelendiği için,

* Hemen her tarafa gözcüler yollayarak, lâzım gelen tedbirleri aldılar.

* Siyâvuş, Rüstem'e birçok şeyler sorarak: "Biz bu sırrı meydana çıkarmalıyız!

9605. * "Efrâsiyâb'ın şimdi tutup da bizden barış istemesinin sebebi nedir? Bu zehrin devası ne olabilir?

* "Eğer o gerçekten barış yapmak istiyorsa, akrabasından senin seçeceğin yüz kişiyi

* "Bize rehin olarak göndersin! Ancak böylece bizim karanlık ruhumuz aydınlanır ve içimiz rahat eder!

* "Görmüyor musun, bizim korkumuzdan ne kadar kederli! Herif, korkusundan, davulu kilimin altında çalıyor!

* "Biz bir yandan bu şartla barış yaparken, bir yandan da, bizim iyiliğimizi isteyen birini Padişaha gönderelim.

9610. * "Kâvus'u bu işten haberdar ederse, belki, onun yüreğinde de intikam duyguları silinir!" dedi.

* Rüstem: "Dediğin, doğru... Başka türlü yapılacak bir sözleşme sağlam olmaz!" dedi.

Siyâvuş'un, Efrâsiyâb'la barış yapması

* Gersiyûz, ertesi sabah erkenden, başında külâhı ve belinde de kemeriyle

* Siyâvuş'un yanına gelerek yeri öptü ve onu övüp dualar etti.

* Siyâvuş da onun: "Ordugâhın gürültüsü içinde, dün geceyi nasıl geçirdin?" diye hatırını

9615. * Sorduktan sonra: "Yaptığın teklif ve söylediğin sözler beni çok düşündürdü.

* "Rüstem de, ben de bundan sonra, yüreklerimizden intikam duygusunu silip atmağa karar verdik.

* "Sen şimdi Efrâsiyâb'a bu kararımızı bildir de, o da artık kin sevdasından vazgeçsin!

* "Kötülüğün kötü sonuçlarını gören bir kimse, elbette ki, bir daha kötülük yapmaktan çekinir...

* "Akılla bezenmiş olan bir yürek, altınla yahut ona benzer şeylerle dolu bir hazineyi andırır.

9620. * "Senin bu bal gibi tatlı sözlerinin altında bir zehir saklı değilse, sana da bir kötülük değmez.

* "Fakat, verdiğin sözü bozmayacağını temin etmek istiyorsan, akrabandan, Rüstem'in tanıdığı ve sana adlarını söyleyeceği yüz pehlivanı

* "Bana rehine olarak gönder! Ta ki bunlar, senin verdiğin sözün tanığı olsunlar...

* "Bundan başka, elimizde bulunup aslında İran'a ait olan yerleri ve şehirleri,

* "Bize geri vereceksin! Kendin de kalk Turan'a dön ve bundan böyle bize karşı düşmanlık ve kin beslemekten vazgeç!

9625. * "Aramızda artık dürüstlük hüküm sürsün de, bir yırtıcı kaplan olmaktan çıkalım...

* Ben, şimdi Padişaha da bir mektup göndereceğim. Umarım ki, yaptığımız bu barıştan sonra, o da ordusunu geri çeker!" dedi.

* Bunun üzerine Gersiyûz, hemen bir yel hızıyla bir atlıyı yola çıkarıp,

* Ona: "Yollarda hiç uyumadan, hızla Efrâsiyâb'ın yanına git!

* "Kendisine, elimizden geldiği kadar çalıştığımız ve bütün isteklerini yerine getirdiğimizi,

9630. * "Savaştan vazgeçmek için İranlıların bizden rehine istediklerini söyle!" diye buyurdu...

* "Bu atlı gelip de Padişahtan ve iyi adlı Gersiyûz'dan getirdiği haberleri bildirince Efrâsiyâb,

* Onun sözlerini dinledikten sonra çok üzüldü ve ne yapacağını şaşırdı.

* Kendi kendine: "Akrabamdan tutup da yüz kişiyi onlara gönderecek olursam,

* "Milletim arasında bir boşluk meydana gelir ve savaşta bozgunluğa uğrarız. O zaman, benim iyiliğimi isteyecek kim kalır?

9635. * Fakat, tutup da Siyâvuş'a: Benden rehine isteme! Diyecek olursam, bu sefer de o bütün söylediklerimin yalan olduğunu kabul edecek ve bana bir daha inanmayacak!

* "Teklifimi rehinesiz kabul etmeyecek olursa, çaresiz, istediği adamları göndermek lâzım gelecek!

* "Ne yapalım, belki, bu sayede başımdan bu belâlar defolup gider... Akılsızca davranmaktansa, akıllıca davranmak evlâdır!" diyerek,

* Rüstem'in listesindeki yüz kişiyi seçip ayırdı...

* Bunları, elbiseler giydirerek birçok hediyeler verdikten sonra, İran Padişahının yanına gönderdi.

* Bundan sonra da davullarla boruların çalınmasını buyurarak, otağını kaldırttı.

* Buhara, Semerkant, Soğut, Çaç ve Sipençap ülkeleriyle fildişi tahtını bıraktı.

* Ordusundan bu yerleri hiç hileye sapmadan ve gecikmeden boşaltarak Genk'e doğru yürüdü.

* Onun buralardan çekildiğini haber alınca, yüreği rahat etti.

* Bir toz gibi hızla Siyâvuş'un yanına gelip işittiklerini anlattı ve:

* "İşler yoluna girmiştir. Artık, Gersiyûz dönüp gidebilir!" dedi.

* Bunun üzerine Siyâvuş emretti, Gersiyûz'a süslü bir elbise, silâh, kemer, külâh,

* Altın takımlı bir Arap atı ve altın kınlı bir Hint kılıcı hazırlayıp verdiler.

* Gersiyûz, Padişahın hediye ettiği o süslü elbiseyi görünce, ayı yerde görmüş gibi oldu.

* Dudakları Padişahı öve öve ve öyle süratle memleketine dönüp gitti, ki görenler yeryüzünün onun ayakları altında silindiğini sanırlardı (1)...

Siyâvuş'un, Rüstem'i Kâvus'un yanına göndermesi

9650. * Bir gün Siyâvuş, fildişi tahtına oturup onun üstüne de tacını astıktan sonra,

* Kendi sözlerine güzel bir renk ve koku verebilecek, onları süsleyip söyleyebilecek bir adam seçmek için adamlarıyla konuşmağa başladı.

* Atlı pehlivanlar arasından seçeceği bu elçinin, huyca Padişah tarafından beğenebilecek bir adam olmasını istiyordu.

* Bu sırada Rüstem: "Una, bu işten bahsetmeğe kim cesaret edebilir?

---

(1) Nüsha: * "Yeryüzünün onun ayakları altında silindiğini" yerine "mesafelerin onun ayakları altında bir kumaş topu gibi katlana katlana azaldıklarını".

* "Kâvus, bizim öteden beri bildiğimiz Kâvus'tur: hattâ, onun sinirlenme ve kızma huyu büsbütün artmıştır da...

9655. * "Onun yanına ancak ben çıkabilirim. Kalkıp gideyim de, gizli kalan şeylerin hepsini açıkça ona bir anlatayım...

* "Sen buyurduktan sonra, ben yerleri bile yarar giderim. Ben, onun yanına gitmekte, hayırdan başka bir şey görmüyorum!" diyerek, kendisinin gitmesini teklif etti.

* Siyâvuş, bu tekliften çok memnun kalıp ve başkasını göndermekten vazgeçti.

* Bunun üzerine Rüstem'le başbaşa verip, biçok meseler üzerinde konuştuktan sonra,

* Siyâvuş emir verdi, kâtip gelerek bir ipek parçası üzerine bir mektup yazdı.

9660. * Siyâvuş mektubunda, önce, kendisine kuvvet, talih ve erdem bağışlayan adaletli Tanrı'ya şükretti:

* "O; aklın da, zamanın da, kuvvetin de sahibidir. Aklı ve zekâyı o besler.

* "Kimse onun buyruğundan çıkamaz. Onun sözünden çıkanlar,

* "Yeryüzünde, zarardan başka bir şey göremezler. Doğruluk ve olgunluk, ancak ona boyun eğilerek elde edilebilir.

* "Güneşi de, ayı da yaratan odur. Talih, taht ve padişahlık tacı ancak onun sayesinde yücelir...

9665. * "Tanrı, yeryüzünün sahibi ve büyüklerin büyüğü olan Padişaha sağlık versin...

* "O, iyiliğe de, kötülüğe de hâkim olsun. Onun boyu bosu, aklın direği olsun!

* "Ben, Belh'e gelerek, şu kutlu bahar mevsiminde, felekten kâm aldım.

* "Efrâsiyâb'ın, benim geldiğimi haber alınca, bardağındaki berrak su bulandı, kapkara oluverdi...

* "O, işin çetinleşitiğini anladı. Artık dünya başına zindan kesildi ve talihi tersine döndü.

9670. * "Kardeşi birtakım hediyeler ve güzel yüzlü cariyelerle gelerek:

* "Yeryüzü Padişahı senden aman istiyor. Sana, babasından ve büyük babalarından kalmış olan tacını ve tahtını bırakacak...

* "Kendi mülkü, derecesi, mevkii ve kuvveti ile yetinmeğe karar verdi.

* "İran'dan hiçbir yer istemiyor; yüreğini kin ve savaş duygularından temizledi... diye yalvararak barış istedi.

* " Sözünde duracığını temin etmek için de, akrabasından yüz kişiyi rehine olarak gönderdi. Rüstem, bu barışı kabul etmen için yanına geliyor.

9675. * "Padişahımızın bunu kabul etmesi, merhameti ve şefkati icabıdır Padişahımızın ne kadar merhametli olduğu, zaten, yüzünden bellidir!"

* Rüstem, âdet üzere, bayrağı ve bir kısım erleriyle birlikte Kâvus'un sarayına kalkıp geldi.

* Beri yandan da, iyilik isteyen Gersiyûz, yanındaki erlere, Turan Padişahının yanına vardı.

* Gersiyûz, hızlı hızlı yol alıp Efrâsiyâb'ın sarayına gelip de huzura çıkınca,

* Siyâvuş'un kendisine söylediği bütün gizli şeyleri açığa vurarak: "Padişahlar arasında,

9680. * "Onun kadar güzel söz söyleyen, akıllı, temiz yürekli, utangaç ve çalışkan olanı yoktur!

* "O, cesur, güzel söz söyleyici, pehlivan ve iyi bir süvaridir. Sanki akıl ve zekâ onu koyunlarında beslemişlerdir!" diye Siyâvuş'u övdü...

* Efrâsiyâb, onun bu sözlerini dinleyip güldü ve: "Ey, iyilik isteyen! Barışa çare bulmak, savaşmaktan hayırlıdır...

* "Gördüğüm o korkunç rüyadan, yüreğim pek üzgündü. Büyüklüğün yerinden düşeceğimi görmüştüm.

* "Tamamiyle mahvolmamak için, acaba böyle bir çare bulabilecek miyim, diye yüreğim üzülüp duruyordu...

9695. * "Bu çareyi hazinelerimle ve paramla bulmağa çalıştım ve, Tanrı'ya şükür, artık istediğimi elde ettim!" dedi...

Rüstem'in, Kâvus'a barış haberini getirmesi

* Bu yandan da aslan Rüstem, uçan bir toz gibi, hızlı hızlı yol alarak İran Padişahının yanına geldi.

* Ellerini göğsüne kavuşturarak karşısında durunca, Padişah yerinden kalkıp,

* Onu yanına aldı. Ondan, oğlunun hatırı ve dünyanın gidişi,

* Pehlivanların durumları, savaş, ordu ve kendisinin böyle dönüp gelişi hakkında birçok sorgularda bulundu.

9690. * Bunun üzerine Rüstem, önce, Siyâvuş'un durumunu anlattıktan ve kendisini övdükten sonra, mektubu verdi.

* Kâtip mektubu okuyunca, Kâvus'un yüzü katran gibi simsiyah kesildi ve

* Rüstem'e dönerek: "Haydi, diyelim ki, Siyâvuş gençtir, henüz toydur;

* "Fakat, ya sen? Sen, dünya görmüş, başından iyi ve kötü her şey geçmiş bir adam değil misin?

* "Bütün yeryüzünde eşin yoktur; savaşmak için, aslanlar bile senden ders alırlar...

9695. * "Sen, Efrâsiyâb'ın bize neler yaptığını; uykumuzu ve rahatımızı kaçırdığını bilmiyor musun?

* "Ah, bu savaşa benim bizzat gitmem gerekti! Yüreğim savaşma arzusuyla dolup boşaldığı halde,

* "Gitmedim. Çünkü bana: Sen otur da, şu genç komutan gitsin! dediler. Ben de, bu söz üzerine tuttum, kaldım...

* "Tanrı, intikam almak için fırsat verince, yapılan kötülüklere yine kötülükle karşı koymak lâzımdır!

* "Siz, tuttunuz, o pis heriften hediyeler aldınız ve onlardan hoşlandınız...

9700. * "Suçsuz halktan topladığı o mallarla, sizin başınız doğru yoldan ayrıldı...

* "Onun, şimdi, işi yok da size rehine olarak yolladığı, babalarının kim olduğu belirsiz, yüz Türk'ü mü

* "Düşünecek? Nah, size! Bu adamların onun gözünde, deredeki su kadar bile değeri yoktur!

* "Siz akıllıca bir iş yapmadıktan sonra, ben elbette savaşa devam ederim!

* "Şimdi, Siyâvuş'un yanına, akıllı ve tedbirli bir adam gönderip,

9705. * "Ona: Önce, Türklerin ellerini ve ayaklarını sımsıkı bağla. Sonra, büyük bir ateş yaktırarak,

* "Getirilen hediyelerin hepsini içine atıp yak; bir tanesine bile elini süreyim deme!

* "O bağladığın Türkleri de bana gönder, ki kafalarını gövdelerinden ayırayım...

* "Sana gelince; sen de, başın savaş duygularıyla dolu olarak, ordunu al ve hiç vakit kaybetmeden Efrâsiyâb'ın üzerine yürü!

* "Ordundaki erleri serbest bırak... Onlar, kuzu sürüsüne dalan kurtlar gibi, düşman ordusuna saldırsınlar!

9710. * "Sen onlara kötülük için kılavuzluk yaparken, onlar da girdikleri memleketi yakıp yıksınlar ve yağma etsınler!

* "Efrâsiyâb, bu işlerle rahatı bozulunca, seninle savaşmağa mecbur kalır! dedirteceğim!" deyince,

* Rüstem: "Ey, Padişah! Sen, hiç, bu iş için yüreğini üzme.

* "Önce benim sözümü dinle de, sonra istediğin gibi yaparsın... Yeryüzü senin buyruğuna tâbidir!

* "Sen bize: Efrâsiyâb'la savaşırken orduyu hemen suyun öteki tarafına sürmeyin!

9715. * "Olduğunu yerde durun; o, size her halde hücum eder, siz de o zaman savaşa tutuşun! demiştin...

* "Biz de onun bize saldırmasını bekledik ama o tuttu bize barış teklif etti...

* "Barışmak, yeryüzüne saadeti ve rahat yaşamayı sağlamak isteyen bir kimse ile savaşmak, iyi bir şey değildir...

* "Bundan başka, bir padişahın verdiği sözden dönmesi de, dostlarınca hoş görülmez!

* "Sanki, Siyâvuş savaşa devam etseydi de galip gelseydi, şimdikinden daha mı çok mesud olacaktı?

9720. * "Sen savaşsan ve üstün gelsen de, eline ne geçecek? Taç, taht, yüzük, biraz daha rahat yaşamak ve İran'ın hazinelerine sahib olmak değil mi?

* "Bunların hepsi de, zaten elinde... Şimdi, tutup da savaşmağa kalkışmanın ve yüreğini bulanık sularla yıkamanın mânası var mı?

* "Eğer, Efrâsiyâb, verdiği sözü tutmamak, ettiği yemini bozmak gibi gizli bir arzu besliyorsa,

* "Biz de savaşmaktan hâlâ doymuş değiliz... Kılıçlarımız da hazır, birer aslan pençesine benzeyen ellerimiz de...

* "Sen, Siyâvuş'la birlikte ve altın tahtının üzerinde İran'da otur, rahatına bak.

9725. * "Daha olmazsa, ben tutar Zâbilıstan'dan küçük bir ordu göndererk, Turan Padişahlığının tahtını da, sarayını da mahv ve,

* "Savaş gürziyle, Efrâsiyâb'ın gözüne güneşin ışığını zindan ederim!

* "Ben, onunla epey savaştım. Artık, bir daha, böyle bir tecrübeye girişmek istemez.

* "Onun için sen, tutup da oğlundan sözünü bozmasını isteme, onu günaha sokma!

* "Bir sözü açık söylemeli: Siyâvuş, bir kere verdiği sözden bir daha dönmez!

9730. * "Padişahın bu düşüncesi, o ünlü Prensin şerefini sarsar...

* "Oğlunun talihini karartırsan, sonunda senin canın sıkılır, yine kendin üzülürsün..." dedi.

Rüstem'in Sistan'a dönmesi

* Kâvus, bu sözleri duyunca, çok kızdı. Heyecana gelip gözlerini açarak,

* Yeryüzü padişahı Kâvus, Rüstem'e şöyle söyledi: "Dünyada saklı kalan hiçbir sır yoktur!

* "Barış düşüncesini onun kafasına koyan da, onun yüreğinden intikamın kökünü kazıyan da sensin!

* "Sen bu işde, benim taç, taht ve mührümün parlamasını değil, yalnız kendi rahatını düşündün...

* "Sen, artık hiçbir yere gitmeyeceksin! Bundan sonra bu işi komutan Tûs üzerine alsın ve fillerin sırtlarına davulları, o yüklesin...

* "Şimdi ben hemen Belh'e çeveli bir haberci gönderek, acı sözlerle dolu bir mektup yazacağım...

* Siyâvuş, şayet, benim buyruğumdan çıkacak ve dediklerimi yapmayacak olursa,

* "Orduyu Tûs'a bırakır; kendisi de, adamları da geri dönerler...

* "Böyle kendi bildiğine iş görmenin cezasını da o, sonra görür.

* "Bundan boyle seni ne dost olarak tanırım, ne de benim hesabıma savaşmanı isterim!"

* Bu azarlanmanın üzerine çok canı sıkılan Rüstem, yüksek sesle: "Felek, dedi, benim gibi bir pehlivanı bu dünyaya, istese de, unutturamaz!

* "Tûs, benden daha usta bir savaşçı ise, bu işi üzerine buyursun, alsın! Fakat sen de şunu bil, ki Rüstem gibi pehlivanlar yeryüzünde pek azdır..."

* Bu sözleri söyledikten sonra, yüreği kızgınlıkla dolu ve yüzünün rengi atmış olarak, huzurdan çıktı ve

9745. * Ordusunu alıp, hiddetle, döndü, Sîstan'a doğru yola çıktı...

* O ayrılınca Padişah, Tûs'u çağırttı ve ordunun komutasını üzerine alıp yola çıkmasını buyurdu.

* Bunun üzerine Tûs, derhal Kâvus'un yanına çıkıp, adamlarına, orduyu ve davullarla boruları

* Hazırlayıp yola çıkmalarını, artık istirahatten vazgeçmelerini emretti...

Kâvus'un Siyâvuş'a cevap yazması

* Beri yandan Kâvus da, bir devenin yola çıkmak üzere hazırlatılmasını buyurdu.

9750. * Sonra, kâtibi huzuruna çağırtıp; onu tahtının yanındaki bir kürsüye oturttu ve

* Siyâvuş'a, savaş hakkındaki şiddetli sözlerle dolu, insana kayın ağacından yapılmış bir ok gibi işleyen bir mektup yazdırdı...

* Bu mektuba, önce, barışı da savaşı da yaratan Tanrı'ya şükretmekle başlayarak.

* Ayın, güneşin, merih yıldızının, iyiliğin, kötülüğün, taht ve saltanatın onun kudretiyle var olduklarını,

* Feleğin onun buyruğuyla döndüğünü, güneşin her yere ışıklarını onun kudretiyle yaydığını söyledikten

9755. * Sonra: "Ey, delikanlı! Sağlık ve talih, senin tac ve tahtından ayrılmasın!

* "Eğer kendini gençliğin hülyalarına kaptırdığın ve aklın yerinde olmadığı için, benim düşüncem yüreğine hoş gelmediyse,

* "Savaş günlerinde galip geldikleri zaman, düşmanlarımızın İran'da ne kötülükler yaptıklarını da mı duymadın, Boş yere onların dostluğunu kazanmağa çalışarak, onların sarayında şerefini kirletme!

* "Eğer şu dönen feleğin seni bir felâkete sürüklemesini istemiyorsan, gençliğine kapılıp da, düşmanın hilelerine aldanma!

* "Elinde rehine olarak bulunan adamların ellerini, ayaklarını bağlayıp, sarayına gönder.

* "Efrâsiyâb'ın seni aldatmış olmasına hiç şaşma... Bu hususta, sen benden pay biç!

* "Ben, o aldatıcının sözleriyle, kaç defalar, savaşı bıraktım.

* "Ben, onunla barış yapman için sana hiçbir şey söylemediğim halde, sen ne diye benim buyruğumun dışına çıktın?

* "Efrâsiyâb'ın yolladığı o güzel cariyelerle sarmaş dolaş oluverince, savaşmaktan kaçıverdin!

* "Yalnız sen değil, Rüstem de öyle... Onun gözü de, gönderilen hazinelere ve hediyelere kandı...

* "O pis herifin Padişahlık tahtının benim tarafımdan işgal edilmek ümidi, senin başından savaş duygularını giderdi (1)...

(1) Nüsha: Bu beyit şu şekildedir: * O pis herifin sana hediye olarak gönderdiği padişahlık tacı, başındaki savaş duygularını giderdi...

* "Sen, bağımsızlığın kapısını ancak kılıçla açabilirsin... Bir padişahın şerefi, ülke ile olur.

* "Komutan Tûs, yanına gelince, senin yapılması ve yoluna konulması gereken bütün işlerini görür.

* "O zaman, sen de, elinde rehîne olarak duran o adamları, ellerini bağlayarak, eşeklere yükle...

* "Feleğin seni böyle bir barış yapmağa zorlamasının maksadı, senin canını bir zarara sokmaktır!

9770. * "Yaptığın bu kötülük İran'da duyulacak olursa, şimdiye kadar rahat rahat geçen günlerin karmakarışık olur!

* "Hemen kalk da, intikam almak için, gerekli hazırlıkları yap... Bunun üzerinde, artık, öyle uzun boylu konuşmağa kalkışma!

* "Sen savaş hazırlığını görür, gece baskınları yapmağa başlar ve kara toprakları akan kanlarla bir Ceyhun ırmağı haline getirirsen,

* "Artık Efrâsiyâb'ın gözüne uyku girmez ve seninle savaşmağa gelir...

* "Yok, eğer, düşmanlarına acıyor veya kimsenin sana sözünü tutmayan bir adam demesini istiyorsan,

* "Orduyu Tûs'a bırakır ve geriye dönersin... Zaten, sen bir savaş adamı değilsin!"

* Diye, birtakım acı sözler yazdırdı. Mektup bitince, üzerine Padişahın mührünü bastılar. Postacı gelip mektubu aldı ve devesini sürerek yola çıktı...

* Mektup eline gelince Siyâvuş, babasının o tatsız sözlerini dinledikten sonra,

* Postacıyı yanına çağırtarak, bu sözler hakkında incelemeler yaptı. Ona bu sözlerin sebebini sordu...

* Postacı da, Kâvus'un Rüstem'e söylediklerini ve Rüstem'in Kâvus'la Tûs'a nasıl kızdığını anlattı.

* Bu sözleri duyunca, Rüstem'in başına gelenlere çok üzüldü ve,

* Babasının takındığı tavırla, rehîne Türkler hakkındaki isteği ve savaş meselesi üzerinde düşünmeğe başladı.

* Kendi kendine: "Eğer ben şimdi tutar da, böyle ünlü bir padişahın akrabasından, pehlivan, süvari,

* "İyi niyetli ve suçsuz olan bu yüz kişiyi İran Padişahına gönderecek olursam,

* "O, bunların ne kim olduklarını sorar, ne de durumlarını düşünür, hepsini de diri diri daracağına çekiverir!

9785. * "O zaman, ben Tanrı'dan nasıl özür dileyebilirim? Babamın yapacağı bu kötü işten benim başıma bir felâket gelir.

* "Tanrı, benim bu hareketimden razı olmaz ve ağzını açarak benim aleyhimde söyler...

* "Yok, böyle yapmayıp da, orduyu Tûs'a bırakarak Padişahın sarayına dönsem,

* "Ondan da başıma yine bir belâ gelir... Sağıma, soluma, önüme, arkama, ne tarafıma dönsem gözüme bir belâ görünüyor...

* "Orada bana Sûdâbe'den de bir kötülük geleceği muhakkaktır! Bakalım, Tanrı hakkımda neler gösterecek?" dedi...

Siyâvuş'un, Behram ve Zenge'ye danışması

9790 * Bundan sonra Siyâvuş, ordudan, Behram ve Şâveran'ın oğlu gibi ünlü savaş erlerini

* Yanına çağırttı. Salondakilerin hepsini dışarıya çıkararak, o ikisiyle başbasa kaldı ve onlara sırrını açtı...

* Rüstem, ayrılıp giderken bu ikisini ona sırdaş yapmıştı.

* Onlara: "Şu talihimin kötülüğünden, bütün belâlar gelip beni buluyor...

* "Babam, yapraklı ve yemişli bir ağaç gibi, bana karşı yüreği şefkat ve sevgiyle dolu iken,

9795. * "Sûdâbe'nin onu aldatmağa başladığı günden beri, öldürücü bir zehir oldu...

* "Sûdâbe'nin o harem dairesi, başıma zindan kesildi; onun yüzünden, güleryüzlü talihim soldu...

* "Böylece, gitgide, onun sevgisi beni yakan bir ateş kesildi.

(1)

* "Bir padişahın tam eğlence ve zevkle uğraşacağı bir sırada, kendimi her türlü eğlenceden ve rahattan uzaklaştırdım...

---

(1) Nüsha: * "Sırf o timsahın pençesinden kendimi kurtarabilmek için, babama, bu savaşa gitmemi teklif etmiştim...

* "Belh'de, Gersiyûz gibi iyi niyetli bir kahramanın komutasında o kadar askerin bulunduğu ve

9800. * "Soğut'ta da Efrâsiyâb'ın, intikam kılıcını çekmeğe hazır yüz bin kişiyle beklediği

* "Bir zamanda, ben bir yel gibi seğirterek, onlara karşı savaşa atılmakta bir an bile kaybetmedim...

* "Turanlılar, evvelce almış oldukları yerleri boşalttıkları ve bize gönderilmek üzere hediyeler hazırladıkları zaman,

* "Bütün mûbitler, bizim savaş meydanını bırakmamızı uygun görerek, bize barışın yolunu gösterdiler:

* "Padişah Kâvus'un savaşmaktan maksadı eğer zafer kazanmak ve memleket ele geçirmekse, bunlar olmuştur.

9805. * "Bundan sonra,, boşuna kan dökmek ve yine yürekleri kinle doldurmak mânasızdır!

* "Başında akıl ve düşünce bulunmayan bir padişah, kötüyü iyiden ayıramaz.

* "Kubad da dünyaya geldi ve sonunda hepsini bırakıp gitti... Ondan sonra gelenleri de, gelmiş gitmiş olarak kabul etmeli! dediler...

* "Fakat, barış yapmam Padişahın hoşuna gitmedi. Bunun için, şimdi beni cezalandırmak istiyor.

* "Bana, yeniden savaşmamı emrediyor. Bense, Turanlılara karşı verdiğim sözü ve ettiğim yemini bozmaktan çekiniyorum.

* "Bunu yapmak için, Tanrı'nın buyruğundan yüz çevirmek, ataların yolundan ayrılmak gerek...

9810. * "Padişah, bu teklifiyle, beni iki dünyada da rezil etmek istiyor. Onun dediklerini yaparsam, Ehrimen'in istediği bir duruma düşmüş olurum.

* "Bundan başka, bu savaşta, feleğin kime yâr olacağını da kim bilir?

* "Ah, keşke anam beni doğurmasaydı; doğurduğuna göre, doğar doğmaz ölseydim!

* "Çünkü insan, yaşadıkça, böyle belâları çekmeğe, feleğin çanağından hep zehir içmeğe mecburdur...

9815. * "Şu felek öyle ulu bir ağaçtır, ki onun yemişi zehir, yaptığı da kötülük ve zarardır.

* "Turanlılara söz verdiğim zaman, Tanrı'nın adı üzerine nice yeminler ettim.

* "Eğer doğruluktan ayrılacak olursam, her yandan, bana kötülük gelecek...

* "Herkes bana lânet okuyup, hakkımda kötü kötü söylenecek...

* "Turan Padişahı ile bir anlaşma yaptığımız, bütün dünyaya artık yayılmıştır.

9820. * "Ben, yine kin peşinde koşup da dine aykırı bir iş yaparak Tanrı'yı unutur ve

* "Böyle aşağılık hırslara kapılacak olursam, Tanrı, benim bu hareketimi hoş görür ve felek bunu benim yanıma kâr olarak bırakır mı hiç?

* "O zaman ben, adımı padişah Kâvus'a unutturmak için, yeryüzünün bir köşesine çekilip saklanmalıyım...

* "Yeryüzünün sahibi olan Tanrı nasıl buyurursa, dünya da öyle döner!

* "Ey, Şâverân'ın oğlu ünlü Zenge! Sen, büyük bir zahmete katlan da,

9825. * "Kalk ve, hiç durmadan, rahatını, uykunu feda edip Efrâsiyâb'ın yanına kadar git!

* "Yanına, buraya rehîne olarak gönderilen adamlarla hediyeleri, tacı ve tahtı alıp

* ,'Kendisine götür ve başımıza gelenleri ona anlat!" diye buyurduktan sonra,

* Gûderz'in oğlu Behram'a döndü ve ona da: "Ey, ordunun ve memleketin ünlü pehlivanı!

* "Sana da otağımı, filleri ve davulu teslim ediyorum. Sen, komutan Tûs gelinceye kadar, bunların başında bulun...

9830. * "Şu orduyu, hediyeleri ve bütün başladığımız işleri ona devret ve

* "Kendisine hazine, taç, taht ve diğer bütün şeyler üzerinde bir, bir bilgi ver!" dedi.

* Onun bu sözlerini dinleyen Behram, kendisine verdiği işten ötürü, çok üzüldü.

* Şâverân'ın oğlu Zenge ise, kan ağladı ve Hamâverân ülkesine lânet etti.

* Çok canları sıkıldı ve ikisi de, üzüntü içinde, oldukları yerde kaldılar.

9835. * Behram ona: "Düşündüğün doğru değil... Sen, bu dünyada, babasız yaşayamazsın...

* "İşi uzatmamak istiyorsan, sözün kısası şu ki: O savaş istiyorsa, sen de savaş yap!

* "Şimdi, hemen Padişaha bir mektup yazarak, ondan fil gövdeli Rüstem pehlivanı iste!

* "Rahatını istiyorsan, bu iş o kadar güç olmadığı gibi, babandan senin özür dilemen de ayıp değildir...

* "Yanında rehîne olarak duran tutsakları ona gönderecek olursan, onun üzüntülü gönlünü sevindirmiş olursun!

9840. * "Yok eğer bunları ona göndermek istemiyorsan, azadet; bunun için de sana kimse karışmaz...

* "Baban, sana yolladığı mektupta, senden çaresi olmayan bir şey istiyor, yani savaşmanı emrediyor.

* "Eh, biz de tutar, onun buyruğuna uyarak savaşıverir ve kötülüğümüzü isteyen düşmanlara dünyayı dar ederiz, olur biter...

* "Böyle inceden inceye düşünüp gönlünü kazanalım da,

"Padışahlık ağacının yemişini verdiği şu sırada, dünyayı başımıza zindan etmeyelim...

9845. * "Gözlerini, tacını ve tahtını kanlı yaşlara bulamaktan vazgeç de, padişahlığa yaraşan ağacı kökünden sökme!

* "Padişahlığın tahtı da, tacı da, otağı da, sarayı da sensiz olmaz!

* "Kâvus'un başı, taşıdığı kızgınlıkla, zaten bir âteşgedeye benzer. O, mütemadiyen,

nefsiyle boğuşur, durur. Bu sebeple, tutup da mektup yazarak veya savaş yaparak onu kızdırmak lüzumsuz...

* "Bundan başka, daha ne söyleyeyim? Tanrı başka türlü takdir etmişse, benim uzun uzadıya konuşmam da mânasız..." dedi...

* Fakat Siyâvuş, o iki akıllının karşılığını kabul etmedi... Çünkü, Tanrı'nın takdiri ve yüce feleğin sırrı başka idi...

9850. * Onun için bunlara' "Evet, Padişahın buyruğu güneşten de, aydan da yücedir

* "Ama, bir çöpten tut da bir aslana ve bir file kadar kimse Tanrı'nın buyruğuna karşı koyamaz!

* "Tanrı'nın buyruğuna karşı koyan bir kimse, doğru yoldan ayrılmış olur.

* "Durup dururken elini kana bulamağa, iki memleket arasında düşmanlığın kapısını açmağa önayak olmağa ne lüzum var?

* "Padişah, Efrâsiyâb'tan aldığımız para için bana darılmış...

9855. * "Eğer ben savaşmadan savaş alanını bırakıp onun yanına gidecek olursam,

* "Bana, yine eskisi gibi kızacak ve benimle kavga edecek... Böylece, kendisini ezip bitirecek...

* "Yaptığım işi siz de beğenmiyorsunuz, sözlerimi siz de dinlemeyin...

* "Elçi olarak da kalkar kendim gider, kendi kendimin kılavuzu olurum... Otağımı şu ovada bırakır, bu iş için yola çıkarım!

* "Hazinelerimi görmeyen, onları hiçe sayan bir kimse benim zahmetimi neden çeksin?" dedi.

* Siyâvuş'un bu karşılığını duyan pehlivanların canları sıkıldı.

* Ondan ayrılmanın korkusuyla, ağlayıp sızladılar ve, kızgın bir ateşin üzerinde kalmış kebap gibi, yandılar...

* Feleğin, onun içi, gizliden gizliye bir kötülük sakladığını sezdiler.

* Onu bir daha görmeyeceklerini anlayarak, haline ağlamağa başladılar...

* Zenge: "Sen, hiç üzülme... Biz, senin kullarınız Yüreğimiz, senin sevginle doludur.

* "Canımız da, tenimiz de senin uğruna feda olsun! Ölünceye kadar, bu sözümüzde duracağız!" dedi...

* O uyanık ve iyilik seven Padişah bu cevabı alınca, Zenge'ye:

* "Peki, o halde sen git de, Turan Padişahına başımıza geleni anlat! Ona de ki:

* "Ben, büyüklüğün tahtından ayrılırım ama, sana verdiğim sözden dönmem...

* "Tanrı sığınağım, yeryüzü tahtım, gökler de külâhımdır!

9870. * "Bu işleri görmedikçe, Kâvus'un yanına dönemem...

"Sen bana, Tanrı'nın rızkını yarattığı yere gidebilmek için, üzerinden yürüyeceğim yolu göster!

* "Artık ben, öyle gizli bir yer arıyorum. ki orada adımı Kâvus'tan saklayabileyim...

* "Hem onun kötü huylarını duymayayım, hem de onunla savaşmak hevesinden de kurtulmayayım" dedi.

Siyavuş'un Efrâsiyâb'a haber göndermesi

* Zenge, Padişahın sarayındaki rehîneleri alarak, yüz bin kişilik bir ordu ile Turan Padişahına gitti.

9875 * Gersiyûz'un getirmiş olduğu hediyeleri de birlikte götürdü.

* Zenge, Türk komutanının oturduğu şehre varınca, gözcüler onu hemen görüp, sevinçlerinden bağırmağa başladılar.

* Kendisini, Turük adındaki ünlü kahraman karşıladı.

* Şâverân'ın oğlu Zenge huzura girince, Padişah ayağa kalkarak;

* Onu sıkı sıkı sarıp kucakladı... Kendisine pek çok iltifat edip sevgiler gösterdi ve yanına oturttu.

9890. * Zenge, oturduktan sonra mektubu sunarak bütün olup bitenleri anlattı

* Efrâsiyâb'ın bu mektuba çok canı sıkıldı; kan başına çıktı ve yüreği dertle doldu...

* Zenge'ye hemen bir yer hazırlanmasını buyurdu. Adamları, lâyık olduğu şekilde, kendisine ikramlarda bulundular...

* Sonra, Padişah kendi başkomutanını çağırttı ve komutan, bir duman hızıyla, kalkıp Padişahın yanına geldi.

* Devletin gün görmüş yaşlı adamları (1) da bu toplantıda hazır bulundular.

9885. * Padişah, başkalarını huzurundan çıkartarak, Zenge ve ihtiyarlarla başbaşa kaldı.

* O zaman Zenge'ye ve yaşlılara dönerek,

* Kâvus'un bu ham teklifinden, kötü huyundan ve savaşmak düşüncesinden şikâyet etti.

---

(1) Nüsha: * "Devletin gün görmüş, yaşlı adamları" yerine "Pîrân".

* Bunları söylerken yüzünün rengi değişiyor ve Siyâvuş'un düştüğü müşkül durumdan ötürü yüreği kederleniyordu.

* Oradakilere, Siyâvuş'un başından geçenleri ve sonunda Zenge'yi kendisine nasıl gönderdiğini anlatarak:

* "Ben, şimdi, buna nasıl bir çare bulmalıyım? Bu güç durumdan nasıl kurtulabilirim?" diye sordu...

* Bunun üzerine Pîrân "Ey Padişah! Dünya durdukça sen de yaşa!

* "Sen, her hususta, bizden daha bilgilisin. Servet ve cesaret bakımından da, hepimizden ileridesin!

* "Düşünce, bilgi, tahmin ve oy ancak senindir. Bilgi bakımından, senin yerini kim tutabilir?

* "Yeryüzünde saklı veya açıkça, iyilik yapabilen hiç kimse,

* "Tutup da bu hazineleri o prensin elinden geriye almaz ve onun çektiği zahmetleri boşa çıkarmaz!

* "Ben onun; boy bosça, güzellikçe, bilgice ve fikirce

* "Büyükler arasında eşi olmadığını duydum...

* "Onun akıl hünerleri, soyluluğundan da ileridir. Hiçbir anadan, şimdiye kadar, böyle bir prens doğmamıştır!

* "O yüce ve değerli bir prenstir; görmek de, her zaman için, işitmekten iyidir.

* "Onun başkaca hiçbir hüneri olmasa bile, şu ünlü yüz kişinin kanını dökmemek için, babasıyla

* "Kavga etmesi, taç ve tahtı kendinden küçüğüne bırakıp tek başına yollara düşmesi de yeter...

* "Bu memleket böyle bir kahramana istekli çıkacak olursa, pek büyüklük göstermiş olur.

* "Böyle bir kahramanın bizim ülkemizden başka yere gitmesine müsaade etmek, zaten, akla uygun bir iş olmaz...

* "Bundan başka, Kâvus artık yaşlanmış, onun padişahlık edecek zamanı gelip geçmiştir...

* "Siyâvuş ise, büyüklük sahibi bir gençtir ve Kâvus'un padişahlık tahtı, nasıl olsa, ona kalacaktır...

* "Onu kabul etmeyecek olursan, onu da rıltmış olacağın gibi, bütün büyüklerin de hakaretlerini üzerine çekersin!

* "Padişahımız, kendisi de uygun bulursa, yüce zekâsıyle ona öğütlerle dolu bir mektup yazsın ve

* "Tıpkı kendi oğluna iltifat ediyormuş gibi ona da iltifatta bulunarak,

* "Kendi ülkesinde bir yer hazırlatıp, ona lâyık olduğu gibi davransın...

9910. * "Kızını adetlere uygun olarak, ona vererek kendisini nazlı ve saygılı tutsun...

* "Belki, böylece, o da Padişahımızın yanında kalara, ülkemizi insanların rahat yaşayacakları bir yer haline getirir...

* "Bütün bunlar yapılmasa da o tutsa babasının yanına dönse, felek seni yine eskisinden üstün bir hale getirir...

* "Çünkü o, bu sefer de, seni yeryüzü padişahı Kâvus'un yanında korur ve dünyanın bütün büyükleri seni över.

9915. * "Tanrı, onun bizim yanımızda kalmasını irade buyuracak olursa, bu iki ordu da birbirine düşmanlık ve kin beslemekten kurtulmuş olurlar.

* "Dünyanın işlerinin bu suretle düzelmesi, yaratan Tanrı'nın adaleti icabındandır!" dedi.

* Padişah, Pîrân'ın sözlerini dinledikten sonra, başına gelebilecek bütün işleri gözden geçirdi.

* Sonra, saadet ve felâket üzerinde de bir müddet düşünerek,

* O yaşlı Pîrân'a: "Sözlerinin hepsi de, kabul edilmeğe lâyıktır!

* "Tecrübeli büyükler arasında, zaten, senin bir eşin daha yoktur...

9920. * "Fakat, konuştuğumuz duruma pek uygun düşen, şu vecizeyi işitmiştim:

* "Bir erkek aslan yavrusu alıp da besleyecek olursan, ona yapmış olduğun iyiliklerin cezasını, dişleri keskinleşmeğe başlayınca görürsün...

* "O ayakta duracak hale geldi miydi, zamanla artan gücü ve irileşen pençeleriyle, ilkönce, kendisini besleyip büyütene saldırır!" diye karşılık verince,

* Pîrân: "Kahramanların Padişahı, bir kere, şunu aklına danışsın:

* "Babasının kötü huylarına mirasçı çıkmayan bir kimsenin, kötü bir iş yapması beklenebilir mi? böyle yaşlanınca da, ölmesi artık muhakkaktır.

9925. * "Görüyorsun, ki Kâvus artık iyice yaşlandı; böyle yaşlanınca da, ölmesi artık muhakkaktır.

* "O zaman Siyâvuş, zahmetsizce, birçok hazinelere, saraylara, köşklere, ve koca cihana sahiboluverecektir.

* "Bu takdirde ise, her iki ülke ve o taçla taht da senin eline geçecek demektir, ki bu da yeryüzünde, ancak çok talihli bir adama nasibolur!" dedi.

Efrâsiyâb'ın Siyâvuş'a cevap yazması

* Efrâsiyâb, bu sözleri dinledikten sonra, bilgisi sayesinde, bu hususta nihayet bir karara varabildi...

* Dünya görmüş kâtibini çağırtarak, ağzını açıp, aklına gelen düşünceleri söylemeğe ve yazdırmağa başladı.

9930. * Kâtip, yazmağa başlamadan, kaleminin ucunu ambere batırdı ve

* Her şeyden önce Tanrı'yı övüp, onun büyüklüğünden söz açtı:

* "Tanrı, mekân ve zamanla bağlı olmaktan uzak ve üstündür. Kullar, tahminleriyle. onu anlamağa nasıl varabilirler?

* "Aklı, zekâyı ve canı yaratan hep odur! Akıllı adamları da o korur...

* "Tanrı, kılıç, gürz ve tulga sahibi,

9935. * "Haksızlık yapmaktan yana yüreği de, eli de temiz olan ve Tanrı'dan korkan o utangaç prense selâmet versin...

* "Uyanık yürekli Şâverân oğlu Zenge ile gönderdiğin haberleri, kendisinden, başından sonuna kadar dinledim.

* "Yeryüzü Padişahı olan babanın sana böyle darıldığını duyunca, çok üzüldüm.

* "Talihli uyanık olan bir akıllı, bu dünyada, taçtan ve tahttan başka ne ister?

* "Bunların hepsi de, ister padişahlık, ister servet olsun, senin için hazır...

* "Bütün Turan ülkesi sana saygılarını sunar; ben de, senin sevgini ve samimiyetini kazanmak isterim.

* "Sen kalkıp bizim ülkemize gelir de benim oğlum olursan, ben senin baban olurum. Hem de, oğlunun karşısında, itaatli bir hizmetkâr gibi duran bir baba...

* "Sen de bilirsin, ki baban olacak o Kâvus, sana bir gün olsun güleryüz göstermiş değildir!

* "Ben sana elimi uzatıyor, tahtımı veriyor ve hazinelerimin kapısını açıyorum...

* "Ben seni, zahmetsizce kazandığım bir oğul olarak kabul edeceğim. Sen de, benden sonra, bu dünyaya bir yadigâr olursun.

* "Buraya gelmeyip de tutup başka yerlere gidecek olursan, büyük küçük, herkes beni kötüler...

* "Zaten, başka yere gidecek bir yol bulman da pek güçtür; meğer ki Tanrı, lûtuf ve yardımını bağışlasın...

* "Çünkü, buradan başka bir yere gidebilmek için, Çin Denizini geçmek gerekir.

* "Sen, Tanrı'nın sayesinde, hiçbir şeye muhtaç değilsin ki... Haydi, hazırlan da, kalk buraya gel!

* "Ülkem de, ordum da, paralarım da senindir! Gelmemek için, hiç bahane aramağa kalkışma...

9920. * "Sonraları babanla barışsan da, ben yine sana taç, taht ve kemer veririm

* "O zaman sen ordunu alıp İran'a dönersin; ben de, ayrılığın ateşiyle yana yana, seni uğurlarım.

* "Baban, bundan sonra, uzun zaman, seninle savaşmak düşüncesine kapılmaz. O, biliyorsun, yaşlandı, savaştan da belki bıkmıştır bile...

* "O, altmış beş yıl müddetle yanan bir ateş bile olsa, ihtiyarlığın suyu onu yine söndürür...

* O gidince de, İran ülkesi, hazineleri ve ordusu senin eline geçer; ardı ardına ülkeler zaptederek, taç sahibi olursun!

9955. * "Ben, canımla, tenimle ve iyi niyetimle, senin hizmetinde bulunmak için, temiz Tanrı'dan duygulandım...

* "Ben, elimi kötülüğe bulaştırıp da sana kötülük yapılması için emir vermem şöyle dursun, böyle bir şeyi aklımdan bile geçirmem!"

* Padişah, mektubu mühürledikten sonra, iyilik isteyen Zenge'nin,

* Hemen kemerini beline kuşanıp yola çıkmasını buyurdu ve, kendisine hediye olarak verilmesi için, birçok süslü elbiseler, altınlar, gümüş paralar hazırlattı.

* Zenge, altın takımlı bir ata binerek, hızlı hızlı geldi

9960. * Hemen Siyâvuş'un huzuruna çıkarak, Efrâsiyâb'la konuştuklarını ve orada görüp işittiklerini anlattı.

* Siyâvuş bu haberlere, bir yandan sevindi, bir yandan da kederinden ağlayıp sızladı.

* Bir düşmanı dost yapmak yoluna girmişti ama, ateşten insana serinlik gelir mi hiç?

* Sen, istediğin kadar, iyilik yap! Sonunda, düşmandan ancak düşmanlık gelir...

Siyâvuş'un Efrâsiyab'a sığınması

* Bunun üzerine Siyâvuş, babasına bir mektup yazarak, bütün başından geçenleri birer, birer anlattı:

9965. * "Ben, dedi, daha gençken, aklı başında bir adamdım ve kötü işlerden hep yüz çevirdim.

* "Yeryüzü Padişahı olan babamın kızgınlığındaki ateş de, için için, yüreğimi yakar dururdu.

* "İlk felâket, başıma harem dairesinde geldi. Bu yüzden, yüreğimin kanı gözlerimden boşandı...

* "Sonra, ateşin içinden geçmek gerekti. Bu halime ise, çöllerdeki ceylânlar bile ağladı.

* "Bu yetmiyormuş gibi, tuttum, sırf yine üzerime sürülen lekeyi temizlemek için, savaşa gittim ve hiç çekinmeden, kendimi canavarın pençesine attım.

9970. * "İki memleket yaptığım barıştan, sevinç içinde kalmışken, Padişahın yüreği kızgınlığından, bir çelik kılıca döndü.

* "Yaptığım hiçbir işten memnun olamadı. Beni ne savaşa gittiğim için, ne de barış yaptığım için beğendi.

* "Demek, gözleri beni görmeğe doymuş, artık görmek istemiyor. Bu durum karşısında, beni istemeyen bir babanın yanında kalmak da benim hoşuma gitmedi.

* 'Ejderhanın ağzına sırf bu ıstırapların yüzünden düştüm ama, ben, yine de Padişahın gönlünün hep sevinçli olmasını dilerim...

* "Bilmem ki, feleğin bana karşı gösterdiği aşırı sevgide ve nefrette, acaba nasıl bir sır saklı?"

9975. * Bundan sonra Behram'a dönerek: "Ey, adını her yere yayasıca, kahraman! Haydi bakalım,

* "Şımdi, sana da otağımı, ağzı ağzına dolu olan hazinelerimi, tahtımı ve diğer bütün padişahlık eşyasıyla.

* "Bayrağımı, süvarilerimi, fillerimi davullarımı... tesli medeceğim. Büyük pehlivan Tûs gelince,

* "Sen de bunları ona verirsin! Hep uyanık yürekli ol ve hoşça kal!" diye buyurdu.

* Bu iş de bitince, ordusundan, savaştan anlayan üç yüz süvari seçti.

9980 * Bundan başka da, gerektiği kadar, gümüş ve altın para, padişahlara yaraşan inciler,

* Altın takımla yüz seçme at, altın kemerli hizmetçilerle yüz köle ayırıp yanına aldı.

* Silâhları, hayvanları ve kemerleri getirip yanında saymalarını buyurdu..

* Bundan sonra, ilerigelen adamlarını çağırtıp, onlara da gereken sözleri söyledi:

* "Efrâsiyâb'ın yanından gelen Pîrân, Ceyhun'u geçmiş, bu tarafa doğru yürüyor ve bana, sizin de memnun kalacağınız bir haber getiriyor.

* "Ben, onu karşılamağa gidiyorum; fakat, sizin burada kalmanız lâzım.

* "Sakın Behram'a itaatsizlik edeyim, demeyin... Hiç kimse, onun sözünden çıkmasın!" dedi...

* Bunları duyunca, bütün pehlivanlar yeri öperek ona dualar ettiler.

* Parlak güneş batıp da, havayı ve yeri bir karaltı kaplarken,

* Sıyâvuş da erlerini Ceyhun'a doğru sürdü. Gözlerinden o kadar yaş boşanıyordu, ki yüzü görünmez oldu...

* Termiz'e varınca, evleri ve sokakları, bahar gibi renkler ve kokular içinde buldu...

* Ta Çaç'a kadar, her yer, boynunda gerdanlık ve başında taç bulunan bir gelin gibi süslenmişti.

* Her evde, yerlere halılar serilmiş ve yemekler hazırlanmıştı.

* Siyâvuş, Kıftaktaşı (1) ya kadar atını sürdükten sonra, orada bir müddet dinlendi.

* Beri yandan da Tûs, Belh'e erişti. Kendisine o acı haberleri verdiler.

9995. * Padişahın kutlu oğlunun Turan Komutanının yanına gittiğini bildirdiler.

* Bunun üzerine Tûs, bütün erleri topladı ve oradan kalkıp yola çıkarak Kâvus'un sarayına geldi.

* Kâvus'un da, bu haberi aldığı zaman yüzü sapsarı kesildi. Ağlayıp inleyerek, yüreğinden bir ah çekti...

* Şu dönen feleğin bu hareketinde, bir iyilik mi, yoksa bir kötülük mü saklı bulunduğunu düşündü

* Bundan sonra savaş ve kın duygularını bir tarafa bıraktı, onları hiç hatırına bile getirmedi.

10.000. * Beri yandan da Efrâsiyâb'a, Siyâvuş'un Ceyhun'u geçip gelmekte olduğunu, sınırları aştığını ve saraya bir elçi gönderdiğini bildirdiler.

---

(1) Nüsha: * "Kıfçaktaşı" yerine "Kaçarbaşı".

AÇIKLAMA

A

Âmil: (Bk: Açıklama, C. I)

Arrade: Eskiden, kaleleri yıkmak için kullanılan bir savaş aleti. Bu aletle, mancınık gibi, büyük taşlar atılırdı.

Âreş: İran'ın iki tanınmış şahsiyetlerinin adıdır:

1 — Keykubad'ın ikinci oğlu.

2 — Minuçihr'in silâhtarı. Ok atmaktaki ustalığıyla ün almıştır. Bir oku kırk konaklık yere kadar attığı söylenir. Söylentiye göre Âreş, bu okun içini oymuş ve çiy ile doldurduktan sonra güneş doğarken, onu Âmil şehrinden doğuya doğru atmıştır. Ok, güneşin çekme kuvvetine kapılarak, bu şehirden kırk konak uzaklıkta bulunan Merv şehrine düşmüştür.

Âzer: 1 — Ateş anlamınadır.

2 — Güneş takviminin dokuzuncu ayına ve güneş ayının dokuzuncu gününe verilen ad. Eski İranlılarca kutlu olan bu günde âteşgedeler temizlenip süslenir. O gün tıraş olmak, tırnak kesmek ve âteşgedeye gitmek sevap sayılır.

3 — Güneşi idare eden meleğin adı. Güneş takviminin dokuzuncu ayındaki olayları idare etmek ödevi de bu meleğe aittir.

B

Berbat: (Bk: Açıklama, C. I)

Berzin: 1 — Ateş anlamınadır.

2 — Zerdüşt'ün yakınlarından birinin adıdır. Kendi adı ile anılan bir âteşgedenin koruyucusudur.

3 — İran kahramanlarından birinin adı.

Behmen: Bu kelimenin, on altı anlamı içinde en tanınmış olanları şunlardır:

1 — İran'ın eski din adamlarına verilen Brehmen adının daha hafif olarak söylenen şekli.

2 — Güneş takviminin on birinci ayı. İranlıların tanınmış bayramı olan Sede, bu ayın onuncu günündedir. Güneş ayının ikinci günü de aynı adı alır.

3 — Koyunlarla sığırları ve dört ayaklı hayvanların çoğunu korumak, güneş takviminin on birinci ayındaki olayları idare etmek ve insanların hiddetini gidermek ödevleri üzerine verilen bir meleğin adı.

4 — Güstasb'ın torunu ve İsfendiyar'ın oğlu olan Erdeşir'in lâkabı.

5 — Erdebil dolaylarındaki bir kalenin adı. Eskiden, orada büyücüler otururmuş.

Bîstun: Tanınmış bir dağın adı. Âşık Ferhad, Şirin'e kavuşmak için, bu dağı yararak bir yandan öbür yana geçmiştir.

Böbür: Daha çok Hindistan'da rastlanan ve kaplana benzeyen bir yırtıcı hayvandır. Derisinden kürk yapıldığı gibi, eskiden zırh olarak da kullanılırdı. Söylentiye göre bu deriye ok, kılıç ve mızrak gibi savaş aletleri işlemediği gibi, ondan yapılmış zırh giyenler ateşte yanmak ve suda boğulmak tehlikesinden de kurtulurlar.

Bulûç: İran'la Hindistan arasında bir ülke. Adını, halkın çoğunluğunu kuran bir kabîlenin adından almıştır.

Ç

Çaç: (Bk: Açıklama, C. I)

Çenk: Şimdiki alaturka sazlardan kanuna benzeyen eski bir İran çalgısı.

Çevgen: Genel olarak, ucu iğri değneğe verilen addır. Şimdiki Polô oyununun çok eski olan ve İran'da yayılmış bulunan bir şeklinde, topa vurmak için kullanılan ucu iğri değneklere de aynı ad verilir.

Çözgü: (Bk: Açıklama, C. I)

D

Dey: Güneş takviminin onuncu ayına, yani Kasım ayına ve bu aydaki o'ayları idare eden meleğe verilen ad.

E

Elburz: (Bk: Açıklama, C. I)

Erjenk: 1 — Ünlü İran nakkaşı Mâni'nin atelyesi.

2 — Bir Türk kahramanının adı.

3 — Rüstem'in öldürdüğü devlerden birinin adı.

Espiruz: İran'da yüksek bir dağın adı.

F

Fersah: Üç mil tutarında bir uzunluk ölçüsü.

Ferverdin: (Bk: Açıklama, C. I)

G

Gilân: (Bk: Açıklama, C. I)

Gûç: Hindistan'da Bengale dolaylarında bir şehir adı.

Gûy: Şimdiki Polo oyununa benzeyen eski bir oyunda, topa verilen ad.

Gur: Hindistan'da Kandehar dolaylarında bir il adı.

H

Hadenki: Kayınağacı. Eskiden, okun iyisi bu ağaçtan yapılırdı.

Hamâverân: Bir söylentiye göre Yemen'e, bir bir söylentiye göre de Şam'a verilen ad. Şehname'de Kâvus'a zaptettirilen ve ayrı adı taşıyan ülkenin bulunduğu bölge hakkında hiçbir bilgi yoktur. Fakat bu ülkenin de, vakaların geçtiği bölgedeki diğer yerlere bakılınca, Yemen yahut Şam olması ihtimali çok kuvvetlidir.

Hâr-i Rey: İran'da Rey iline bağlı bir kasabanın adı.

İ

İrem: (Bk: Açıklama, C. I)

İstahr: Yunanca adı Persepolis. Şiraz şehrinin kuzeydoğusunda, eski İran krallarından birçoklarına başkent olmuş olan bir şehir. İslâm istilâsının ilk anlarında henüz mevcuttu. Harabeleri durmakta olan bu şehrin, büyük ve güzel bir şehir olduğu anlaşılıyor.

K

Kaf: Söylentiye göre, yeryüzünün oturulan yerlerini çepçevre çeviren, büyük bir dağ silsilesinin adı. Yüksekliği beş yüz fersah mış. Birçok yerleri su içinde imiş. Bu dağa çarptıkça, güneşin ışıkları yeşile boyanır ve oradan aksedince de mavi renkte görünürmüş. Hattâ, gökyüzünün maviliği de bu ışıkların Okyanus'ta aksetmesinden ileri geliyormuş. Kafdağı, Doğu Edebiyatında, yüksekliğin ve ihtişamın sembolü olarak sık sık geçer. Bilhassa masallarda daha çok yer alır.

Kumar: Hindistan'da bir şehir adı. Ödağacının, amberin ve tavus kuşunun iyisi bu şehirde yetişir.

L

Lâcivert: (Bk: Açıklama, C. I)

M

Mâzenderân: İran'da bir il adı.

Menşur: (Bk: Açıklama, C. I)

Muğan: Azerbaycan'da bir il adı.

Mükran: İran'da bir il adı

N

Nimruz: (Bk: Açıklama, C. I)

O

Otağ: Padişahlar için kurulan büyük çadır.

P

Perent: Üstü nakışlı olmayan, düz bir nevi kumaş.

Perniyan: (Bk: Açıklama, C. I)

Peşin: Keykubad'ın, bir söylentiye göre birinci, bir söylentiye göre de üçüncü oğludur.

R

Rahş: Genel olarak at anlamına dır. Fakat, daha çok, alaca renkli veya yağız doru atlara bu ad verilir. Rüstem'in atı da bu renkte olduğu için, ondan sonra, aynı renkteki atlara isim olmuştur.

Reş: Bir uzunluk ölçüsü. Boyu bazan bir kulaç, bazan dirsekten parmak uçlarına, bazan da dirsekten omuza kadar olarak kabul edilmiştir.

Rûd: (Bk: Açıklama, C. I)

Rübab: (yahut Rebâd): Eski İran sazlarından biri.

Rıdvan: Cennetin kapıcısı ve bekçisi.

S

Sac: Hindistan'da yetişen, üksek boylu bir ağaç. Hint ardıcı veya Hint çınarı dedikleri ağaçtır. Türkçede, zac ağacı denir.

Seruç: Kirman yakınındaki bir ovanın adı.

Sistan: (Bk: Açıklama, C. I)

Soğut: Türkistan'da Semerkant dolaylarında bir şehir adı. Eskiden, güzelliği ve havasının tatlılığı ile ün almıştır.

Ş

Şîpur: (Bk: Açıklama, C. I)

T

Temren: Okun ucundaki demir.

Tıraz: (Bk: Açıklama. C. I)

Tirkeş: Okluk.

U

Usturlap: Aslı Yunanca olan bu kelime, yıldızların yüksekliğini ölçmeğe yarayan bir aletin adıdır.

Y

Yedi Övün: Farsça tâbiriyle "Helf hân", Doğu edebiyatında, sık sık kullanılan bu tâbirin iki kaynağı vardır, ki bunlardan birincisi, Şehname'nin bu cildinde anlatıldığı üzere, Rüstem'in Kâvus'u kurtarmak için Mazenderan'a giderken takib ettiği yedi konaklık yoldur.

İkincisi ise, Belh'ten Rûyînedez şehrine kadar olan, yine yedi konaklık yoldur. Bu ikinci yolun ün kazanmasına sebep de şu vakadır: Güştasb, İstahr'da âteşgedeler yaptırmakla uğraşırken, Turan padişahı Ercasb fırsattan istifade ederek Belh'e girip Lührasb'ı öldürmüş ve Güştasb'ın kızlarını da götürüp Rûyînedez'de hapsettirmişti. Güştasb'ın oğlu İsfendiyar, kızkardeşlerini kurtarmak içir yola çıkmadan önce sorup soruşturmuş ve oraya üç yoldan gidildiğini öğrenmiştir. Bu yollardan birisi üç aylık, birisi iki aylık ve birisi de yedi konak-

lıkmış. Bu sonuncusu en kısa yol olmakla beraber, en tehlikeli yolmuş. Bu yolun ilk konağında bir kurt, ikincisinde bir aslan, üçüncüsünde bir ejderha, dördüncüsünde cadı, beşincisinde bir akbaba bekliyormuş. Altıncısında bir mızrak boyu kadar, yedincisinde ise doksan millik ve tamamiyle susuz bir çöl varmış. Bütün bu güçlüklerine rağmen İsfendiyar, bu yolu tercih etmiş ve bir tüccar kılığına girerek yedi günde almıştır. Her iki yola da bu adın verilmesinin sebebi, gerek Rüstem'in, gerekse İsfendiyar'ın bu yollardan geçerlerken, her konakta oturup sofra kurarak karınlarını doyurmalarıdır.

Z

Zâbilistan: (Bk: Açıklama, C. I)

Zebercet: Zümrüt cinsinden, yine onun gibi yeşil renkli bir taş.

Zirih: Doğuda bir denizin ve Sîstan bölgesindeki bir şehrin adı.